

ओम् ॥ सावित्रैरभिमादत्ते प्रसूत्या इयं वै गायत्र्यन्तरिक्षं त्रिषु-
 ष्ठीर्जगती दिशो ऽनुष्टुप्छन्दोभिरेवनामेभ्यो लोकेभ्य आवर्तयत्युभय-
 तः क्षुण्णवत्यन्यतः क्षुण्णेनै^१ फालेनेयदत्तं क्रियते ऽन्नमर्को^२ ऽर्को ऽगिरन्व-
 स्याकस्यावरुद्धा अरन्निमार्चो कुर्यात्पुरुषेण वै यज्ञसंमितो यज्ञपु-
 रुषासंमितां व्याममार्चो कुर्यादेतावद् वै पुरुषे वीर्यं वीर्येण संमिताम-
 परिमितां^३ कुर्यादपरिमितस्यावरुद्धै यो वृक्षः^४ फलयहिस्तस्य कुर्या-
 देयं वै वनस्पतीनां वीर्यावत्तमस्सवीर्यत्वाय^५ कल्माषी वैणवी^६ सु-
 पितां कुर्यादग्निवै देवेभ्यो ऽपाक्रामत्स वेणुं प्राविशत्स एतानि वर्मा-
 ण्यनह्यत यानि परूष्येत^७ लोकमन्वचरद्यत्पुपिस्स^८ यच्च यच्चावसत्त-
 निरदहत्तत्कल्मषमभवद्यत्कल्माषी वैणवी सुपिता^९ भवति सा ह्याग्ने-
 यीतमा^{१०} समृद्धा अथो यदेवास्याच न्यक्तं तस्यावरुद्धै^{११} ॥ १ ॥

cf. Māitr. S. 3, 1, 2; Kap. S. 29, 8.

अग्निवै देवेभ्यो ऽपाक्रामत्स^१ यच्च यच्चागच्छत्तं प्रजापतिरन्वपश्य-
 त्ताजापत्यो ऽष्ट्यो यदष्ट्येन यन्यमेरेवानुकशात्या^२ एतेन वै देवा असु-
 रानुत्तममभ्यभवन् यदष्ट्येन यन्ति भ्रातृव्यस्याभिभूत्या एतं वै रक्षीसि

^१ cf. Kap. S. 29, 8 चतसृषुतेन्यै फालेनेयदत्तः इत्ये steht für इच्छे ^२ So corr.
 Ch त्वन्तो, Kap S 29, 8 = Corr. ^३ So corr Ch संमितपरि; Kap S 29, 8 =
 Corr. ^४ So corr Ch या यक्षः; Kap S 29, 8 = Corr ^५ Kap S. 29, 8
 वीर्यत्वायः ^६ So corr. Ch वैणवी ^७ So corr. Ch परूष्यते; Kap S. 29, 8
 undeutlich. ^८ Ch सुपिस्ता; Kap. S 29, 8 सुपिः ह ^९ So corr. Ch सुपिता
^{१०} So auch Kap. S. 29, 8 ^{११} So corr. Ch न्यक्तस्याच, Kap. S. 29, 8 नक्तं
 तस्याचरुष्या ^{१२} So corr. Ch कल्मष ^{१३} Kap. S. 29, 8 नयंत्यनेरेवानुष्मत्वा

- नातरत्यदशेन यन्ति रक्षसामतीत्यां दण पूर्व नयन्ति गर्दभमपर पा-
पवसीयसम्य प्याचृत्य तस्मात्पुण्यं भूय यन्त पापीयाव्यष्टादन्वेति
गर्दभेन संभरति तस्मादेव समाश्रयशृणा रेतो दधानाना कनिष्ठो
ऽगित्यस्य रेतो निरदत्तददेतेनास्यामृजमर्कं संभरति तस्मादेवो ऽस्या
५ जीविततम ॥ प्रतृतं वाजिनादय मुञ्चायां रासभ युवमित्यश्वगर्दभ-
योरेवप योगे योगे तवस्तर वाजे वाजे इवामहे भणाय इन्द्रमृतय
द्रव्यं हि वाजायापिथीयते प्रतृचन्नयवक्रामन्नगस्तीरिति' यद्वै भ-
यतो भ्रातृष्यो' भयत्येव यो ऽपिं चिनुते वध्यश्च पाप्मागन्तिभ्रातृष्यो
वर्जेणैव पाप्मान भ्रातृष्यमवक्रामति रुद्रस्य गाणपत्ये मयोभूयेतीति
१० रीडा वै पण्यो रुद्रमेव' पशून्निर्द्याच्यात्मने' कर्म कुन्त' उर्वन्तरिष्ट
धीहीत्यन्तरिष्टदेवत्यो' त्वेव एतर्हि पृष्णा' मयुजा सहेति पृषा वा
शब्धनीं सनेता" समर्प्य ॥ पृथिव्याम्मधस्यादयिं पुरीषमग्निस्सदा-
भेरति पुरोपायतनो वा अग्निरुद्गिरस एतमये देवताभिस्समभरन्ताय-
तनमेवैन देवताभिस्समभरत्यग्निं पुरीषमग्निस्सदच्छेम" इति ब्रूयाद्येन
१५ सगच्छेत् सर्वो वै पुरुषो ऽग्निमान्वाजमेवास्य वृद्धे प्रजापतये प्रो-
च्यामिष्वेतस्यो राक्षे प्रीच्य स हि" प्राजापत्यतम इयं वाव प्रजापति-
स्तस्या एव कर्णो यदन्मीको यदन्मीकवपामुदत्याभिमन्वयते प्रजा-
पतय एव प्रोच्यामिं चिनुते शृणान्येनमग्निं चिकपानमसा अगिमचे-
ष्टेति कर्णो हि कर्णायात् ॥ २ ॥ cf *Maitr* § ३ १ ३ *Kaj* § २९ ८
- २० अन्यगिरूपसामयमख्यदित्यनुष्णगत्या आगत्य वाज्यध्यानं सर्वा
मृधो विधूनुत इति मृध एवैतयापहत आक्रम्य वाजिन्पृथिवीमग्नि-
मिच्छ रुचा त्वमित्यच्छदा एत पूर्वया प्रजापतिरविन्द्रदुतरयेच्छत्येव

१ So corr (h मापुत्रम *Kap* § २) & अन्तर्गोपराभृजमर्क २ So Cl *Kaj* §
२९ ८ जीविततम ३ So corr Cl इन्द्रमेव ४ So corr Cl भाग्या *Kap* §
२९ ८ - Corr ५ So a cl *Kap* § २) ८ ६ No corr (h वाज्या *Kap* §
२९ ८ वाज्या ७ So corr Cl कुन्त उय *Kap* ५ २९ ८ कुन्त उय ८ So corr
Cl वाहि and दक्षणे ९ So corr Cl पृष्णा १० No corr Cl अयना सनेता
११ So corr Cl इन्द्रमेव १२ No corr (h वाज्या मति *Kap* ५ २९ ८ - Corr

पूर्वया विन्दत्युत्तरया द्यौस्ते पृष्ठं पृथिवी सधस्थमिति वज्री वा
 अश्वः प्राजापत्यो लोमभिरुभयादतः पशून्ति^१ दक्षिरत्यतोदतो वज्रे-
 णैव^२ भ्रातृव्यमवगृह्णाति यत्र वै यज्ञस्यानुरूपं क्रियते तत्पशवो ऽनु-
 रूपा जायन्ते ॥ उत्क्रामोदक्रमीदित्यनुरूपाभ्यामुत्क्रमयति^३ तस्मात्पश-
 वो ऽनुरूपा जायन्ते द्वाभ्यां द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै यां वा अन-
 या अर्धयुराहुतिं जुहोत्यन्धो ऽर्धयुर्भवति^४ रक्षीसि यज्ञं घ्नन्त्यसि वै
 वरुणानीरव्यकामयत तस्य तेजः परापतत्तद्विरण्यमभवच्चद्विरण्यमु-
 पास्य जुहोत्यग्निमत्येव जुहोति समृद्धै नान्धो ऽर्धयुर्भवति रक्षीसि
 यज्ञं घ्नन्ति जिघर्म्यसि^५ मनसा घृतेनेति मनो वै वाचः क्षेपीयो^६ म-
 नसैवाहुतिमाप्नोति प्रतिक्षियन्तं भुवनानि विंशेति तस्मादेय सर्वाः^७
 प्रजाः प्रत्यङ्^८ क्षियते^९ व्यचिष्टमत्वं रभसं^{१०} विदानमित्यन्नमेवासौ स्व-
 दयत्या त्वा जिघर्मि वचसा घृतेनेति पूर्वमेवोदितमनुवदत्यरक्षसा म-
 नसा तज्जुपेषा इति रक्षसामपहत्यै मयैथीस्सुहृद्वर्णो अग्निरित्यप-
 चित्तिमेवासिन्दधाति द्वाभ्यां जुहोति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै ॥
 यज्ञमुखे यज्ञमुखे वै यज्ञं^{११} रक्षीसि जिघीसन्ति यत्परिलिखति रक्ष-^{१२}
 सामपहत्यै तिसृभिः परिलिखति त्रय इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो
 रक्षीस्यपहन्ति परि वाजपतिः कविरिति गायत्र्या परिलिखति ब्रह्म
 वै गायत्री ब्रह्मणैवेनं परिगृह्णाति परि त्वागे पुरं वयमित्यनुष्टुभा
 वाग्वा^{१३} अनुष्टुप्सर्वाणि च्छन्दीसि परिभूर्वाचैव सर्वाणि च्छन्दीसि
 परिगृह्णाति त्वमगे ध्रुभिरिति त्रिष्टुभा वीर्यं वै^{१४} त्रिष्टुब्वीर्यैवेनं प-^{१५}
 रिगृह्णात्यनुष्टुभा मध्यतः परिलिखति वाग्वा अनुष्टुप्वाचमेव मध्य-
 तो दधाति तस्मान्मध्यतो वाग्वदति^{१६} तेजो वै गायत्री यज्ञो ऽनुष्टु-

^१ So auch Kap S 30, 1^२ So corr Ch लले^३ So corr Ch क्रमेदि^४ So corr Ch धर्म्यसि^५ So corr. Ch जिघर्म्यसि^६ So corr Ch क्षेपीयो, Kap

S 30, 1 क्षेपीयो

^७ Ch प्रत्य, desgl Kap S 30, 1.^८ So Ch, Kap S 30, 1

क्षियति, TS 5, 1, 3, 2 क्षेति

^९ Ch मय रभसं^{१०} Ch यज्ञं^{११} So corr Ch

यान्ता

^{१२} So corr Ch दो-ये^{१३} So corr Ch वाग्वदति, Kap S 30, 1 - Corr

विन्द्रियं विष्टुप्रेजसा चैवेन्द्रियेण च यज्ञमुभयत आत्मन्परिगृह्णा-
ति ॥ ३ ॥ cf Mastr S 3 1, 4, Kap S 30, 1

साविचाभ्यां खर्नात प्रसूत्यै धूममेव पूर्वेण विन्दति ज्योतिरुत्तरेण
दाभ्यां द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्या अपां पृष्ठमसि योनिरपेरिति पु-
ष्करपर्णमादत्ते उपीं ह्येतत्पृष्ठं योनिरयोः पुष्करपर्णेन संभरति स्वेनैवेनं
योनिना संभरति शान्त्या अनुहाहाय कृष्णाजिनेन संभरति यज्ञो वै
कृष्णाजिनं यज्ञेनैव यज्ञं संभरत्यस्कन्दाय न हि यज्ञे यज्ञस्कन्दत्येतद्वै
ब्रह्मणो रूपं यत्कृष्णाजिनं ब्रह्मणा चैवेनमृक्सामाभ्यां च संभरति
शर्म च स्यो वर्म च स्य इति सैस्तृणातीयं वै पुष्करपर्णमसौ कृष्णा-
जिनमिमे एवैतत्सैस्तृणात्यच्छिद्रे बहुले उमे इत्यच्छिद्रे हीमे बहुले
उमे व्यचस्वती इति तस्मादिमे व्यचस्वती भर्तमसि पुरीषमिति पु-
रीषो ह्येष संवसाथी स्वर्विदौ समीची उरसा^१ त्वनेति तस्मादिमे
नाना सती समीची अपिमन्तर्भरिष्यन्ती ज्योतिष्मन्तमजसमिदिति
ज्योतिरेवासिब्रजसं दधाति पुरीषो ऽसि विश्वभरा इति पुरीषो ह्येष
विश्वभरा अथर्वा त्वा प्रथमो निरमन्धदग्^२ इति प्रजापतिर्वा अथर्वा
प्रजापतिरेतमपे ऽमन्यत्प्रजापतिरेवैनं जनयति तमु त्वा दध्यङ्पिरिति
दध्यङ् वा आथर्वणस्तेजस्यासीत्तेनैवेनं संभरति तमु त्वा पाथ्यो वृ-
पेति पूर्वमेवोदितमनुवदति चतसृभिस्संवपति चत्वारि वै छन्दांसि
छन्दोभिरैवेनं संवपति गायत्रीभिर्ब्राह्मणस्य संवपेद्गायत्रो^३ हि ब्राह्म-
णस्त्रिष्टुप्त्री राजन्यस्य चैष्टुभो हि राजन्यो जगतीभिर्वैज्यस्य^४ जागतो
हि वैश्यो यथाछन्दसमेवोभयीभिस्संवपेद्य कामयेत वसीयान्स्यादिति
तेजो वै गायत्रीन्द्रियं विष्टुप्रेजश्चैवाप्तिन्द्रियं च समीची दधात्य-
ष्टाभिस्संवपत्यष्टाध्वरा गायत्री गायत्रो ऽग्निर्यावानेवापिस्त्वं संभरति
सीद होतरिति देवता एवाप्तिन्सीसादयति नि होतेति मनुष्यानेव

^१ So corr Ch समीची तिरसा cf oben 16, 3 Ch तस्मा Kap S 30, 2 = Corr
^२ So corr Ch निरमन्ध^२ ^३ So corr Ch त्रयो गाय^३ ^४ So corr Ch वैज्यस्य

सैसीदस्वेति' वयस्येव जनिष्ट हि जेन्यो अये^१ अहामिति' देवमनु-
षानेवासिन्सैसन्नामजनयति ॥ ४ ॥ cf Mātr S 3, 1, 5, Kap S 30, 2

अपो देवीरूप सृज मधुमतीरित्योषधीनां^२ प्रतिष्ठित्यै तासामा-
स्थानादुज्जिहतामोपधयस्सुपिप्पला^३ इति तस्मादोपधयः फलं गृह्ण-
न्ति सं ते वायुर्मातरिश्वा दधात्विति तस्माद्वायुर्वृष्टिं वहति प्राणो वै ।
वायुः प्राणमेवासिन्दधाति तस्मै देव वषडस्तु तुभ्यमिति पद्मा ऋ-
तव ऋतुष्वेव वृष्टिं दधाति तस्माद्वतुमृतुं^४ वर्षति यत्रत्यक्षं वषट्
कुर्याद्यातयामा वषट्कास्स्याद्यन्न^५ वषट् कुर्याद्वर्षासि यज्ञं हन्युस्तस्मै
देव वषडस्तु तुभ्यमिति परोक्षं न यातयामा वषट्कारो भवति न रक्षी-
सि यज्ञं प्रन्ति ॥ यदाज्येन जुहुयाच्छुचा पृषिवीमर्षयेदपो निनयति^६ ॥
शान्त्या अनुदाहाय सुजातो ज्योतिषेत्येति^७ वा एष जायते यर्हि सं-
भ्रियते जात एवास्मिज्योतिर्दधाति गर्भं वरुणमासदत्स्वरिति व्रत वै
शर्म वरुणं वरुणयेवैनं प्रतिष्ठापयति वासो अये विश्वरूपं संव्ययस्व
विभावस इति छन्दोसि वा अयेवासंछन्दोभिरेवैनं परिधात्यनुष्टु-
प्वा^८ अयेः प्रिया तनूः प्रिययैवैनं तन्वा परिदधाति^९ वेदुको वासो^{१०}
भवति य एवं वेद ॥ वरुणमेनिर्वा एष उपनद्य उदुतिष्ठ स्वध्वरोर्य
ऊ षु^{११} ए उक्तय इत्यूर्ध्वामेव वरुणमेनिमुत्सुवति द्वाभ्यां द्विपाद्यज-
मानः प्रतिष्ठित्यै स जातो गर्भो असि रोदस्योरितिमे वै रोदसी अन-
योरेष गर्भो जनयोरैवैनं प्रतिष्ठापयत्यये चारुर्विभृत^{१२} ओषधीष्विति
तस्मादयिस्सर्वा अन्वोषधीः प्र मातृभ्यो अधि कनिकदत्ता इत्योषध-
यो^{१३} वा एतस्य मातरस्ताभ्य^{१४} एवैनमधिप्रणयति स्थिरो भव वीद्वङ्ग

^१ So corr Ch इत्येति

^२ So corr ज्योत्यो अयो

^३ So corr Ch ह्ना

^४ So corr Ch त्वीय

^५ So corr Ch तामासास्या

^६ So corr Ch तमस

^७ So corr Ch यथकार

^८ So corr Ch नयति, Kap S 30, 3 - Corr

^९ So

corr Ch सेत्ये

^{१०} Kap S 30, 2 ददाति, desgl Mātr S 3, 1, 5, 8 unten

^{११} So corr Ch ददाति, cf oben^१ TS 5, 1, 5, 3 - Corr, Kap S 30, 3 ददाति

^{१२} So corr Ch उपतिष्ठ स्वध्व रोर्य ऊ ष

^{१३} So corr Ch विभृत

^{१४} So corr

Ch इत्योष

^{१५} So corr Ch ताम्य

शूङ्गुचार्पयेत्तस्मादेते¹ समावत्यणूनां प्रजायमानानां कनिष्ठाशुचा
ह्येत चृताः ॥ ५ ॥ cf. Mātr. S 3, 1, 5, 6, Kap. S. 30, 3

मित्रस्संसृज्य² पृथिवीमिति वरुणमेनिर्वा एषा मित्रेणैव वरुणमे-
निमुपैति रुद्रस्संसृज्य पृथिवी संसृष्टां वसुभी रुद्रैरित्येताभिर्वा एतां³
देवताभिः प्रजापतिस्समसृजत्ताभिरेवैनां संसृजति प्रान्यैर्यच्छत्यन्वत्यैः⁴
मैत्रयते मिथुनमेव करोत्यथो मध्यत एव यज्ञस्याग्निपमवरुन्दे म-
खस्य शिरो ऽसीति यज्ञो वै मखो यज्ञस्यैव शिरो करोति वसवस्त्वा
कुर्वन्तु गायत्रेण रुद्रसेत्येताभिर्वा एतां⁵ देवताभिः प्रजापतिरकरो-
त्ताभिरेवैनां करोति द्युष्टिं⁶ करोति यय इमे लोका इमानेव लो-
कानामोति पञ्चोष्टिं करोति पाङ्गो यज्ञो यज्ञमेवावरुन्दे ॥ धारया¹⁰
मयि प्रजामित्याशीरेवैषा रुद्रसां दोहो ऽग्निमाचीं कुर्यात्पुरुषेण वै
यज्ञस्संमितो यज्ञपुरुषासंमितां यावद्बाहुभ्यां पर्याश्रयात्तावती⁷ कु-
र्यादेतावद्वै पुरुषे वीर्यं वीर्येण संमितां प्रादेशमाचीं कुर्यादेतावद्वै
मुखं मुखं देवानामग्निमुखेन संमितामपरिमितां कुर्यादपरिमितस्या-
वरुन्दै चतुस्तनां कुर्याददित्या दोहाय⁸ पदस्तनामृतूनां दोहायाष्टा-¹¹
स्तनां गायत्र्या दोहाय द्विस्तनां द्यावापृथिव्योर्दोहाय नवाश्रिमभि-
चरणीयां⁹ कुर्याच्चिवृद्धजो वज्रमेव भ्रातृभ्यामप्रहरत्यदित्या राक्षस्य-
दितिस्ते विलं गृह्णात्विति यजुषा¹² विलं करोत्ययजुषा हि मनुष्याः
कुर्वन्ति मानुषेणैवैनां प्राचेण व्यावर्तयन्ति यद्वा एषा पुरा प्रकृतीर्भि-
द्येताति¹³ यजमान आर्छेदत्येतास्य यज्ञः कृत्वाय सा महीमुखामिति¹⁴
देवताभ्य एवैनां संप्रयच्छति वसवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण रुद्रसेत्ये-
ताभिर्वा एतां¹⁵ देवताभिः प्रजापतिरधूपयत्ताभिरेवैनां धूपयत्यश्वश-

¹ So corr. Ch तस्मादिति² So corr. Ch मित्रे³ So corr. Ch एतान्दे⁴ So corr. Ch एतान्दे⁵ So corr. Ch द्युष्टिः, Kap S 30, 1 मिथुनं⁶ So

corr. Ch जयाजयते

⁷ So corr. Ch दो⁸ So corr. Ch नद्याग्निः, Kap. S

30, 1 नवाश्रिमभिचरणीय

⁹ So corr. Ch गृह्णात्वियजुष¹⁰ So corr. Ch प्रयेभिः¹¹ So corr. Ch एतान्दे

केन धूपयति प्राजापत्यो वा अथो यज्ञः प्रजापतिस्सयोनिताय स-
 भ्निर्धूपयति शिरो वा एतद्यज्ञस्य यदुखा सभ प्राणाश्शीर्षेणैव प्रा-
 णान्दधाति तस्मात्सभ शीर्षयाः प्राणाः ॥ ६ ॥

cf Mātr S 3 1, 6 7, Kap S 30, 4

- अदितिस्त्वा देवी विश्वदेव्यावतीतीयं वा अदितिरदित्यैवादित्यां
 5 खनत्यस्या अकूरंकाराय' न हि स्वस्वँ हिनस्ति देवानां त्वा पत्नीरि-
 ति देवानां वा एतां पत्नीस्ये ऽवादधुस्ताभिरेवैनां दधाति धिषणा-
 स्वेति विद्या वै धिषणा विद्ययैवैनामभीन्धे' वरुचीस्वेति होवा वै
 वरुचीर्होवाभिरेवैनां' थपयति यास्वेति' छन्दोसि वै याग्यन्दो-
 भिरेवैनां पचति जनयस्त्वाच्छिन्नपचा इति देवानां वै पत्नीर्जनयस्ता
 10 एतामप्ये ऽपचैस्ताभिरेवैनां पचति ॥ द्विष्यचन्वित्याह तस्माद्विस्संब-
 त्तरस्य सस्यं पच्यते पद्भिः पचति षड्वा ऋतव ऋतुभिरेतां देवानां
 पत्नीरपचैस्त्रैरेवैनां' पचति वरुणमेनिर्वा एषाभीद्या मित्रस्य चर्ष-
 णीधृत इति मित्रेणैव वरुणमेनिमुपैति' देवस्त्वा सवितोद्वपत्विति
 सावित्र्योद्वपति' प्रसूत्या अय्यथमाना पृथिव्यामाशा' दिश आपृणे-
 15 ति तस्मादपिस्सर्वा दिशो विभात्युत्तिष्ठ बृहती भवोर्धा' तिष्ठ ध्रुवा
 त्वमिति ईहत्येवैनां यद्वा एषा भिद्येतार्ति यजमान आर्छेद्यन्येतास्य
 यज्ञो भिचैतां त उखां परिददामीति ब्रह्म वै भिचो ब्रह्मण एवैनां
 परिददाति ॥ यदि भिद्येत तैः कपालैस्सिसृज्यान्यां¹ कुर्यात्सैव ततो
 यज्ञस्य निष्कृतिर्वसवस्त्वाच्छन्दन्तु गायत्रेण छन्दसेति छन्दोभिर्वा
 20 एषा क्रियते छन्दोभिर्धूपते छन्दोभिः पच्यते ॥ छन्दोस्येव² छन्दो-
 भिराच्छन्दन्ति स्वेनायतनेनासुर्य वै पात्रमनाच्छृणं यदाच्छृणन्ति दे-

¹ So corr Ch चक्रकार Kap S 30, 5 and TS 5, 1, 7, 1 = Corr ² So
 corr Ch विद्यायै ³ So corr Ch ये यज्ञोर्धा ⁴ So corr Ch त्योति ⁵ So
 corr Ch दैन ⁶ So corr Ch मित्रेणैवयज्ञ ⁷ So corr Ch सवित्र्याहुः, Kap S
 30, 5 = Corr ⁸ So corr Ch ग्रादा ⁹ So corr Ch अघोया ¹⁰ So corr
 Ch ज्ञान्य ¹¹ So corr Ch उतोर्ध्व

वचैव करोत्यजक्षरिणाच्छृणोति सा ह्यापेयीतमा समृद्धमा अथो पर-
मेणैव पयसा ॥ ७ ॥ cf Matr S 3 1 8, Kap S 30, 5, TS 5, 1, 7

अथैते ऽग्निभ्यः कामेभ्यः पशव आलभ्यन्ते कामा वा अस्यस्सर्वा-
नेवैतैः कामानभिजयति सर्वान्कामान्स्पृणोति यत्पशून्नालभेतानवस्-
द्वा' अस्य पशवस्सूर्यसंस्थापयेद्यातयामानि शीर्षाणि सूर्यन् स- ५
स्थापयेद्यज्ञं विच्छिन्द्याद्यत्पशून्नालभते तेनैव पशून्वस्वन्दे यत्पर्यग्नि-
कृतानुत्सृजति शीर्षांमयातयामत्वायैकेन संस्थापयति यज्ञस्य संत-
त्या अविच्छेदाय प्राजापत्येन यज्ञो' वै प्रजापतिर्यज्ञ एव यज्ञं प्रति-
ष्ठापयति न यज्ञं विच्छिनत्यैन्द्रा वा एते पशवो ये मुष्करा यदैन्द्रा-
स्सन्तो ऽग्निभ्य आलभ्यन्ते देवताभ्यस्समदं करोत्यापेयीस्त्रिष्टुभो या- 10
ज्यानुवाक्याः कुर्यादैन्द्रीयं त्रिष्टुभस्तेनैवेन्द्राः क्रियन्ते' न देवताभ्य-
स्समदं करोत्यथैष वायव्यश्चेतस्तूपरस्सर्वान्वा एष पशून्नालभ्यते
यत्पशूरो ऽश्वं तेन पशूनां प्रत्यालभ्यते यच्छत्रश्रुणः पुरुषं तेन यदष्टा-
शफो ऽष्टाशफान्पशूस्तेन नियुत्वती याज्यानुवाक्ये कुर्याद्यजमानस्य
धृत्या अनुन्मादाय' यन्न नियुत्वती स्यातामुवा माद्येद्यजमानः प्र वा 15
पतेद्यायुमती शुक्रवती वायुर्वा अयेस्तेजस्तस्माद्यज्ञातो' वाति तद-
ग्निरुवेति स्वमेव तत्तेजो ऽन्वेति वायुर्वै पशूनां प्रियं धाम प्राणो
वायुर्यद्यायव्य एतमेवैनमभिसंजानाना.' पशव उपतिष्ठन्ते वायव्या'
कार्या३ प्राजापत्या३ इति मीमांसन्ते यद्यायव्यां कुर्यात्प्राजापतेरि-
याद्यत्प्राजापत्यां' वायोरियाद्य एव कश्चापौ पशूनालभ्यते तस्यापये 20
वैश्वानराय पुरोडाशं कुर्याद्यद्यायव्यः पशुस्तेन वायोनैति यत्प्राजापत्यः
पुरोडाशस्तेन प्रजापतेर्नैति यद्वादशकपालो द्वादशमासस्संवत्सरस्संव-
त्सरो ऽग्निर्यैश्वानरस्तेन वैश्वानरत्वाचैति' ॥ ८ ॥

cf Matr S 3 1 10, Kap S 30 6 (Fragment)

¹ So corr Ch जालभेतानावच्छृणोति
क्रियन्ते ⁶ So corr Ch अनुमादय
जानाना ⁷ So corr Ch याद्यव्य

² So corr Ch यत्ते

³ So corr Ch तेन ऐन्द्रा

⁴ So corr Ch द्वादश

⁵ So corr Ch

⁸ So corr Ch प्रजापतिरि

⁹ So corr Ch चेति

आमावैष्णवमेकादशकपालं निर्वपत्यपि वै सर्वा देवता विष्णु-
 र्ज्ञो देवताथैव यज्ञं चालभते मुखं वै देवानामग्निः परो ऽन्तो विष्णु-
 र्यज्ञस्यैवान्तौ^१ समपहीदथादित्येभ्यो घृते^२ चरुरादित्या वा इत उन्न-
 मा अमुं लोकमायन्नादित्या इमाः प्रजा आदित्यानां नेदिष्ठिनीस्वा-
 मेव^३ देवतामुपैति घृते भवति घृतभागा ह्यादित्या अथापये वैश्वान-
 राय द्वादशकपालस्संवत्सरो वा अपि वैश्वानरो द्वादशमासस्संवत्सर-
 स्संवत्सरस्याग्नौ ॥ यो ऽयोनिमपिं चिनुते यजमानस्य योनिमनु प्र-
 विशति स एनं निर्देहति संवत्सरो वा अपि वैश्वानरस्संवत्सरो ऽयोर्यो-
 निर्यदग्रे^४ वैश्वानराय योनिमन्तमेवैनं चिनुत एषा वा अग्नेः प्रिया
 १० तनूयां वैश्वानरो यदग्रे वैश्वानराय प्रियाया एवास्य तन्वे हविष्कृ-
 त्वा प्रियां तन्वमादत्ते कामो वा अपि वैश्वानरो यदग्रे^५ वैश्वानराय
 निर्वपत्यधृते^६ तं कामं यस्यै कामाय दीयते यद्वादशकपालो द्वादश-
 मासस्संवत्सरो या वै प्रजा भ्रेशन्ते संवत्सरात्ता भ्रेशन्ते याः प्रतितिष्ठ-
 न्ति संवत्सरे ता प्रतितिष्ठन्ति सवत्सर एव प्रतिषायापिं विभ-
 १५ तिं ॥ ९ ॥ cf Mutz S 3 1 10, Kap S 30 7 (Fragment)

पडाधीतयजूपि जुहोति पद्मा चतव चतुभिरेवैनं दीक्षयत्यृतुभि-
 रस्या वीर्यमुद्यच्छते सप्तैतानि जुहोति सप्त प्राणाः प्राणैरेवैनं दीक्ष-
 यति नाना जुहोति तस्मान्नानावीर्याः प्राणाश्चक्षुश्चोचं वागनुष्टुभो-
 ज्ञमं जुहोति वाग्वा अनुष्टुब्वाचमेवोक्तमां दधाति तस्माद्वाक्प्राणा-
 २० नामुक्तमा विहितं वदत्यनुष्टुब्धै सर्वाणि च्छन्दैसि पशवश्छन्दैस्त्वचं
 पशवः पशून्नेवाच्चाद्यमवरुन्धे यज्योतिपि प्रवृणक्ति^७ भूतं तेनावरु-
 न्धे यदङ्गारेषु भविष्यत्तेनाङ्गारेषु प्रवृज्या^८ भविष्यद्भि भूयो भूतान्मा
 सु भित्वा मा सु रिप इति हृह्येवैनामरिषा तमुदिहि यज्ञे अस्मि-

^१ So corr Ch ह्यौ^२ So corr Ch घृत^३ So corr Ch नेदिष्ठिनीस्य^४ So corr Ch निर्देह्ये^५ So corr Ch यदग्रे^६ So corr Ch नियम^७ So corr Ch प्रवृणक्ति Kap S 30 8 प्रवृणक्ति^८ So auch Kap S 30 8

निति समर्थै शब्धां प्रवृणक्ति द्विपाद्यमानः प्रतिष्ठित्यै ॥ परीध्या'
 बुभूपतो गर्भो' दीक्षितो ऽत इव वा एष भवत्यत एवैनं जनयति म-
 थित्वा गतश्रेयवदध्याद्भूतो हि स स्वामेवं देवतामुपैत्यन्यत' आदध्या-
 वदध्याद्यं कामयेत भ्रातृव्यमस्मै जनयेयमिति भ्रातृव्यमेवास्यै जनयति
 भृज्जनादवदध्यादन्नकामस्य भृज्जने वा अन्नं क्रियते सयोन्येवान्नमव- 5
 रुन्दे' यो यृष्ट उपरि दीयेत तस्यावदध्यास्वर्गकामस्यैष वा अपीनी'
 स्वर्ग्यस्वर्गस्य लोकस्य समर्थै दृक्स्पर्पिरासुतिरिति' कृमुकं लि-
 खितं' घृतेनाक्तावदधात्यग्नेवं' प्रिया तनूस्तया कृमुकं' प्राविशत्तेजो
 घृतं प्रियामेवास्य तन्वं तेजसा समनक्ति' मुञ्जानवदधात्यूर्वं' मुञ्जा ऊ-
 र्जमेवासा अपिदधाति परस्या अधि संवत इत्यौदुम्बरीमूर्वा उदुम्बरा 10
 ऊर्जमेवासा अपिदधाति परमस्याः परावत इति वैकट्कतीमग्नेवं
 सुष्टस्य विकट्कतं भा आर्द्धदेवावरुन्दे यदमे कानि कानि चेति न ह
 स्स वै पुरागिरमरशुक्लं दहति तदस्मा एताभि प्रयोग ऋषिरस्व-
 दयद्यदेताभिस्समिध आदधातीधमेवास्यै स्वदयति स्वदितमस्यान्नं
 भवति य एव वेद ऋन्दीसि वा अग्नेर्योनिर्यच्छन्दोभिरादधाति" 15
 स्वेनैवैनं" योनिनानुविभर्ति रात्री" रात्रीमप्रयावं भरन्त इत्याशिप-
 मेवाशस्ते नाभा पृथिव्यास्समिधानो अपिमिति पृतना एवैतया
 जयति ॥ यास्सेना" अभीन्तरीरित्यग्निं वै जातं" रक्षस्यजिघासिस्ते
 देवा एता ऋचो ऽपश्यस्ताभिरसाद्रक्षीत्येपाग्न्यदेताभिस्समिध आ-
 दधाति रक्षसामपहत्या अथैतन्मालिप्तवं देवाश्च" वा असुराश्चास्म- 20
 र्धन्त ते देवा एतन्मालिप्तवमपश्यंस्तेनासुरानभ्यभवन्त्यदेतेन समिध
 आदधाति भ्रातृव्यस्याभिभूत्यै तस्माद्या समामग्निं चिन्वन्ति ग्राहका-

¹ So such Kap S 30 8

² So corr Ch गर्भो

³ So corr Ch देवताये

भयन्त Kap S 30, 8 देवतामुपयन्यत

⁴ So corr Ch स्यान्नया

⁵ So corr Ch

सुरिति ⁶ So corr Ch कृमुकं निखित Kap S 30 8 तस्य निखित

⁷ So corr

Ch नार्थे ⁸ Kap S 30 8 कृमुक

⁹ So corr Ch सेजसामनति

¹⁰ So corr

Ch पण्ढरी ¹¹ So corr Ch यन्

¹² Ch रात्री

¹³ So corr Ch स्मेना

¹⁴ Ch जातै

¹⁵ So corr Ch यन्दे

स्तेनं भवन्ति यास्तेना अभीत्यरीरित्यौदुम्बरी देवा वै यत्रोर्जं व्यभ-
जन्त तत उदुम्बरो ऽजायत जातयैवास्मा ऊर्जमपिदधाति दैष्टाभ्यां
मलिसूनय इत्याश्वत्थीमेष वै वनस्पतीनां सपत्नसाहो विजित्ये य-
हिं दैष्टाभ्यामिति ब्रूयाद्यं द्विषात्तं मनसा ध्यायेन्मनो' वै वाचः क्षे-
पीय' आहुतिमेवैनं भूतामगये ऽपिदधाति ये जनेषु मलिस्रव इति
वैकङ्कतीमपेवै मृष्टस्य विकङ्कतं भा आर्क्षेत्तदेवावरुद्धे यो अस्मभ्यम-
रातीयादिति शमीमयी शान्यै निन्दाद्यौ अस्मान्दिप्साच्चेति' तस्माद-
पिचित्तो नाष्टीलं कीर्तयेत्संशितं मे वक्षेति वक्ष्येव क्षर्चं सैश्यति
क्ष्वेण वक्ष तस्माद्वक्षपुरोहितं क्ष्वमत्यन्यानि क्ष्वाणि तस्माद्वक्ष क्ष-
वदत्यन्यान्वाक्षणाभुदेषां' वाहू' अतिरमुद्धर्चो अथो बलमित्याशि-
पमेवाशास्ते क्षिणोमि वक्ष्यामिचानुन्नयामि' स्वी अहमिति यथा-
यजुः ॥ १० ॥ cf Mitr ॥ ३ 1, 9, Kap ३ ३०, ३

दृशानो रुक्म उर्विया व्यद्यौदिति रुक्मं प्रतिमुञ्चेत मृत्युर्वा अ-
पिरमृति हिरण्यममृतेनैव मृत्योरन्तर्धत्त एकविंशतिनिर्वाधो भवति
प्रतिष्ठित्या एकविंशतिर्देवलोकास्तेभ्य एव भ्रातृभ्यं निर्वाधते बहि-
ष्ठान्निर्वाधं कुर्यादस्मादेवैनं लोकान्निर्वाधत' उभयतः पर्यस्यति प्र-
तिमुञ्चमान उभाभ्यामेवैनं लोकाभ्यां निर्भजति नत्तोपासेत्यहोरा-
त्राभ्यामेवैनं परिगृह्णाति देवा अग्निं धारयन्द्रविणोदा इति प्राणा वै
देवा द्रविणोदाः प्राणैरेवैनं दाधार षडुद्यमै शिक्वं भवति षड्वा क्षु-
तव क्षुतुभिरेवैनं परिगृह्णाति द्वादशोद्यमं भवति द्वादश मासास्सं-
वत्सरस्संवत्सरैरेवैनं परिगृह्णाति मौञ्जं भवत्यूर्ध्वं मुञ्जा ऊर्जेनं परि-
गृह्णाति ॥ नापोनाभि विभृयादपिरस्य रेतो निर्दहेदूर्ध्वं नाभ्या वि-
भृयादूर्ध्वं नाभ्यास्सदेवमपिस्सर्वा देवतास्सदेव एव देवता विभर्ति

¹ So corr Ch अश्वत्थ

² So corr Ch क्षेपेव

³ So corr Ch पाराधेति

⁴ So corr Ch अत्रयद

⁵ So auch oben 16 7 a E, Jesg! Kap ३ ३० ३

⁶ So corr Ch द्वाष्टाव्या

⁷ So corr Ch अथ कुं येनन्ते

⁸ So corr Ch येनन्ता

विष्वा' रूपाणीति सावित्रा प्रतिमुञ्चते प्रसूत्या आसीनः प्रतिमुञ्चते
 तस्मादासीनाः प्रजाः प्रजायन्ते सुपर्णा ऽसि गरुत्मानित्येषां एते
 संभारा' अग्निमेवैतैस्संभर्येतद्वा अग्नेः प्रियं धाम तदेवावरुन्दे दिवं
 गच्छ स्वः पतेति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या असुराणां वा इमे लोका
 आसिस्ते देवा विष्णुमधुवन्यावदयं' कुमारो विक्रमते तावन्नो दसेति ।
 स सकृदेवेमां' प्यक्रमत गायत्रीं छन्दस्सकृदन्तरिक्षं विष्टुभं छन्दस्सकृ-
 द्विवं जगतीं छन्दस्सकृद्विशो ऽनुष्टुभं छन्दस्ते देवा इमांलोकानसुरा-
 णामविन्दन्त ततो देवा अभवन्परासुरा अभवन् एवं विद्वान्क्रमा-
 न्क्रामतीमानेव लोकान्भ्रातृष्यस्य विन्दते भवत्यात्मना परास्य भ्रा-
 तृष्यो भवत्यक्रन्ददग्निरित्येतया वै वत्सप्रीर्भालन्दनो ऽग्नेः प्रियं धामा- 10
 वारुन्दाग्रेरेवैतया' प्रियं धामायरुन्दे ऽग्ने ऽभ्यावर्तिन्वमे अङ्घ्रिः पु-
 नरुर्जा सह रयेति पुनरेति तस्माद्वाभ्याः पशवस्सायमरण्याद्गाममा-
 यान्ति चतसृभिश्चतुष्पादा हि पशवो दक्षिणा पर्यावर्तन्ते तस्माद्द-
 क्षिणो ऽर्धे आत्मनो वीर्यावत्तर आ त्वाहार्पमित्या ह्येनं हरति विश-
 स्त्वा सर्वा वाञ्छन्त्वस्मे राष्ट्रमधिश्येति यं' कामयेत राष्ट्रं स्यादिति 15
 तं मनसा ध्यायेद्वाष्ट्रमेव भवत्युदुत्तमं वरुण पाशमस्सदिति शुनश्शेपो
 वा एतामाजीगर्तिर्वरुणगृहीतो ऽपश्यत्तया वै स वरुणपाशादमुच्यत
 वरुणपाशमेवैतया प्रमुञ्चते ऽग्ने बृहन्नुपसामूर्ध्वो अस्थादिति पाप्मा
 वै तमः पाप्मानमेवैतयापहते हेसंशुचिपदिति सान्प्रान्येवैतया प्री-
 णाति सदित्यभिपूर्वमेवैनं सति प्रतिष्ठापयत्यासन्धौ' सादयति सूर्यते' 20

¹ So corr Ch विष्टु ² So corr Ch इमरा ³ Ch द्वि ⁴ So corr Ch

देवेमां ⁵ So corr Ch मायवन्ध ⁶ So corr Ch र्हे राष्ट्रमधिचिपेति य cf oben 16, 8 ⁷ So corr Ch सार्ध ⁸ Hier bin ich so kühn gewesen, eine größere

Einschaltung zu machen, da der Text von Ch eine offenbar Lücke zeigte, die sich nach Kap S 31, 1 ergänzen liess. Ch hat सादयति तस्मादासन्धौ सादयति etc. Was zwischen den Silben सु und इमा ausgefallen ist lehrt Kap S 31, 1 wo es heisst आसन्धा सादयति मुखे या इयो अग्न्या य उवाचा भवते तस्मादासन्धा सादयति etc. Mit den erforderlichen Correcturen habe ich darnach ergänzt. Mātr S 3, 2, 1

वा एषो ऽग्नीनां य उखायां भ्रियते तस्मादासन्ध्यां सादयति यदध-
स्सादयेत्प्रपादुका गर्भास्स्युरपरि सादयति गर्भाणां धृत्या अग्रपादाय'
तिसृभिरुपतिष्ठते चयः प्राणाः प्राणो व्यानो ऽपानस्तानेव यजमाने
दधाति चय इमे लोका एष्वेव लोकेष्वधोति ॥ ११ ॥

cf Maitr S 3 2 1, Kap S 3° 1

- 5 अथैतद्वात्सप्रमेतेन^a वै वत्सग्रीर्भालन्दनो^b ऽयेः^c प्रियं धामावारु-
न्धामेरैवैतेन^d प्रियं धामावरुद्ध एतेन वै स ऋषीणामधिवादमपा-
जयत्पाप्मानमेवैतेनाधिवादमपजयत्येतेन^e वै सो ऽभिषस्तीरजयद-
भिषस्तीरेव जयति य एवं विद्वानेतेनोपतिष्ठते यत्प्रक्रमाप्रक्रामति
याम तेन दाधार यदुपतिष्ठते क्षेमं तेन^f पूर्वद्युः प्रक्रामत्यपरेद्युरुपतिष्ठते
10 तस्माद्यामे ऽन्यासां प्रजानां मनः क्षमे ऽन्यासां तस्माद्यायावरः क्षेम-
स्येशे तस्माद्यायावरः क्षेम्यमध्यवस्यत्येकादशं भवत्येकादशाक्षरा चि-
ष्टुन्वीर्यं चिष्टुन्वीर्यमेवावरुद्धे ॥ एकेपं वै पुरान आसीत्तत एतद्वपयो
ऽप्यये द्वीपमाधानमपरयस्तस्माद्द्वीपमपय^g आधानं कुर्वन्ति तामिद-
मनुकृतिं द्वीपमनः क्रियत^h उदु त्वा विश्वे देवा इति प्राणा वै विश्वे
15 देवाः प्राणैरेवैनमुद्यच्छते मनुष्या वै विश्वे देवा मनुष्यैरेवैनमुद्यच्छते
ऽये भरन्तुⁱ चित्तिभिरिति यस्मा एवैनं चित्तायोद्यच्छते तेनैर्न सम-
र्धयति प्रेदमे ज्योतिष्मात्याहीत्यभि वा एष एतर्हि प्रजाश्शोचयति
शान्त्या अक्रन्ददगिरित्यनुमन्त्रयेत यदि त्वेदेक्रन्दतैव^j ह्यनस्ता वह-
न्ति तस्मादनस्वी च रषी चातिथीनामपचिततमा अबपते अब्रस्य

a E hat दृश्यते für य उखायां भ्रियत was natürlich auch möglich wäre doch liegt es hier näher nach hap ■ zu ergänzen

¹ So corr Ch अपपादय ² So corr Ch धमक्षत ³ So corr Ch धान ⁴ cf oben 19 11 ⁵ So corr Ch नि ⁶ So corr Ch मायदन्धा ⁷ So corr Ch दादमजयते ⁸ So corr Ch तिल ⁹ So corr Ch त्वय द्वीपमाधानाम in hap S 30 2 lautet die ganze Stelle अथैव वै पुराणायासीत्तत एतद्वपयो नये द्वीपमाधानमपयस्तस्माद्द्वीपमपय आधानं कुर्वन्ति तामिदमनुकृतिं द्वीपमनः क्रियत etc ¹⁰ So corr Ch कृति द्वीपमनप्रियत ¹¹ So corr Ch क्रन्दतैव hap S 31, 2 = Corr

नो देहीत्यन्नमेवासौ स्वदयत्पनमीवस्य शुष्मिण इत्ययक्षस्येत्येवैत-
दाह' प्र प्रदातारं तारिष' ऊर्जं नो देहि द्विषदे चतुष्पद' इत्याशिय-
मेवाणस्ते समिधाग्निं दुवस्यतेति घृतेनाक्ता समिधमादधाति यथा
घ्राक्षणायातिथये' सर्पिष्वन्तं पचत्येवमेव' तद्वायव्या घ्राक्षणास्याद-
ध्यान्नायचो हि घ्राक्षणास्तिपुभा राजन्यस्य वैपुभो हि राजन्यो जगत्या १
वैश्यस्य जागतो हि वैश्यो यथाछन्दसमेवापो' देवीः प्रतिगृह्णीत
भस्मैतदित्यप्सु भस्म प्रवपत्यापो वा अग्नेर्योनिस्त्वमेवैनं योनिं गम-
यति तिसृभिस्त्रिचृडा' अपिर्यावानेवागिस्तं प्रतिष्ठां गमयति परा वा
एपो ऽग्निं वपति यो ऽप्सु भस्म प्रवपति सैसृज्य मातृभिर्धुं ज्योतिष्मा-
भ्युनरासद इति ज्योतिरेवासिन्दधात्यूजा वा एष पशुभिर्वृध्यते यो १०
ऽप्सु भस्म प्रवपति पुनरूजा सह स्येति पुनरेवोजं पशूनवरूढे वो-
धा मे अस्य वचसो यविष्ठेति तस्मात्प्रजासुपुपुषीः प्रबुध्यन्ते स वो-
धि सूरिर्मघवेति तस्मात्प्रशवः प्रेतानश्चरित्वा पुनरेत्य यथालोकं नि-
पीदन्ति' द्वाभ्यां द्विषाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै ॥ १२ ॥

cf. Mitr. S 3, 2, 2, Kap S 32, 2

देवं यर्हिस्सुदेवं देवैस्स्यात्सुवीरं वीरैर्वस्तोर्वृज्येताक्तोः प्रभियेता- १५
त्यन्यान्नाया यर्हिष्मतो मदेम' वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवीर्द्वार-
स्संघाते वीङ्गीर्यामञ्छिभिरा' ध्रुवा देवहूतो वत्स ईमेनास्तूरुण आ-
मिमियात्कुमारो वा नवजातो मैना' अर्वा रेणुककाटः प्रणवसु-
वने' वसुधेयस्य बन्तु यज देवी उपासानक्ताद्यास्मिन्यज्ञे प्रयत्यज्ञे-
तामग्निं नूनं दैवीर्विशः प्रायासिष्टीं सुप्रीते सुधिते वसुवने वसुधेयस्य २०

1 So corr. Ch स्पेतेये; Map. ॥ 31, 2 = Corr. 2 So corr. Ch प्रदातारिषि,
cf. oben 10, 10. 3 So corr. Ch चतुष्पदे 4 So corr. Ch तिथये 5 Ch erato
Hand सर्पिष्वन्तमवहेयमेव, Kap S 31, ॥ सर्पिष्वन्तं पचत्येवमेव, cf. TS 5, 2, 2, 4 यथा
तिथय प्रांगताय सर्पिष्वन्तमित्ये द्विषदे etc 6 So corr. Ch घ्राक्षणास्यामे 7 So corr.
Ch घृडा 8 So corr. Ch घृत्यानिश्चरित्वा पुनरेत्य यथालोकागिषो 9 So corr. Ch
सुदेम; Mitr. S. 4, 13, 8 = A. = Corr. 10 Ch घ्राक्षिभिरा 11 So corr. Ch
मैना 12 So corr. Ch प्राणव, Mitr. S 4, 13, 8 = Corr

- वीतां यज देवी जोष्टी वसुधित्ती ययोरन्याथा द्वेयींसि यूयवदान्या
 वक्षदसु वार्याणि यजमानाय वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज देवी
 ऊर्जाहुती इषमूर्जमन्या वक्षत्सर्गिधे सपीतिमन्या नवेन पूर्व दयमा-
 नास्स्याम पुराणेन नवं तामूर्जमूर्जाहुती ऊर्जयमाने अघातां' वसु-
 ६ वने वसुधेयस्य वीतां' यज देवा देव्या होतारा पोतारा नेपारा हता-
 परीसा' आभरदसू' वसुवने वसुधेयस्य वीतां' यज देवीस्तिस्रस्तिस्रो
 देवीरिडा सरस्वती भारती द्यां भारत्यादित्यैरस्पृक्षत्सरस्वतीमं रुद्रेय-
 ज्ञमावीदिहैवेडया' वसुमत्या सधमादं' मदेम वसुवने वसुधेयस्य य-
 न्तु यज देवो नराणैस्तिशीर्या षडक्षश्शतमिदेन शितिपृष्ठा आद-
 १० धति सहस्रमीं प्रवहन्ति मिषावरुणेदस्य होत्रमर्हतो बृहस्पतिस्तो-
 चमग्निनाध्वर्यवं वसुवने वसुधेयस्य वेतु' यज देवो वनस्पतिर्वर्षप्रा-
 चा' घृतनिर्णिग्द्यामयेणास्पृक्षदान्तरिक्षं" मध्येनाप्रा. पृथिवीमुपरे-
 णाद्विहीदसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवं बर्हिर्वांरितीनां निधेपासि"
 प्रप्युतीनामप्रप्युतं निकामधरणं पुरुस्याहं यशस्तदेना बर्हिषान्या ब-
 १६ हींयभिष्याम वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवो अग्निस्त्विष्टकृत्सु-
 द्रविणा मन्द्रः कविस्सत्ययजी" होता होतुर्होतुरायजीयानये यान्दे-
 वानयाद्री अपिमेये ते होचे अमत्तत तान्समनैषीर्होचां" देवंगमां
 दिवि देवेषु यज्ञमेरयेमं स्विष्टकृत्वाये होताभूर्वसुवने वसुधेयस्य नमो-
 वाके" यीहि यजाभिमद्य" होतारमवृणीतायं यजमानः पचन्पक्तीः
 २० पचन्पुरोडाशान्वग्न्बृहस्पतये द्याग्नी सूपस्या अद्य देवो वनस्पतिरभ-

¹ So corr Ch यजाना Mastr S 4, 13 8 = Corr

² So corr Ch योता

³ So corr Ch घृतपर्णस्य Mastr S 4, 13, 11 = Corr cf auch VS 28, 17

⁴ So corr Ch आभरदसू Mastr 4, 13, 8 = Corr, cf auch VS 29 17

⁵ So corr

Ch योता

⁶ So corr Ch द्वेयींसि

⁷ So corr Ch सधमादं

⁸ So corr Ch

वेतु ⁹ So corr Ch ययोरन्या

¹⁰ So corr Ch घृतनिर्णिग्द्यामयेणास्पृक्षदान्

¹¹ So

auch Mastr S 4, 13 S a F, TBr 3, 16 13, 1

¹² So corr Ch अयमयजी

cf. अयमयजी and यजिज्

¹³ So meine Correctur, Ch तान्समनैषीर्होचा

¹⁴ So

corr Ch नामवाके

¹⁵ So corr Ch नि सद्य cf Mastr S 4, 13 9

वद्भुहस्पतये छागेन वभ्रवश्चिभ्यां छागीं सूपस्था अद्य देवो वनस्पति-
रभवत्सरस्वत्यै मेष्ठा वभ्रचिन्दाय मेर्षे सूपस्था अद्य देवो वनस्पतिर-
भवदिन्दाय मेपेणाद्यैस्तान्मेदस्तः^१ प्रतिपचतामभीषतावीवृधन्त पुरो-
डागैस्तामद्यर्षे आर्षेयर्षिणां नपादवृणीतायं यजनानो बहुभ्य आ
संगतेभ्य एष मे देवेषु वसु वार्यायस्यत^२ इति ता या देवा देवदाना-
न्यदुस्तान्यस्मा आ च शास्वा च^३ गुरस्वेपितश्च^४ होतरसि भद्रवाच्याय
प्रेषितो मानुषस्सूक्तवाकाय सूक्तं ब्रूहि ॥ १३ ॥ cf Mastr S 4, 13, 8 9

अयं^५ आर्षेयये पवस्वाये पावक रोचिषा ॥

स नः पावक दीदियो ऽमे देवां दहावह ।

उप यज्ञं हविश्च नः ॥

10

अग्निं शुचिमतमं^६ उदये शुचयस्तव सुचामाणं महीमू पु ॥

तै हि गन्धन्त ईदते सुचा देवं घृतश्रुता ।

अग्निं हव्याय वोढवे ॥

अग्निं दूतं पुरो दधे ॥

स हव्यवादमर्त्यं उग्निदूतश्चनोहितः ।

15

अग्निर्धिया समृण्वति ॥

अग्निं स्तोमेन वोधय समिधानो अमर्त्यम् ।

हव्या देवेषु नो दधत् ॥

प्रेद्यो अयं इमो अये ॥

पीपिर्वासी सरस्वतस्तनं यो विश्वदर्शतः ।

20

धुष्टीमहि प्रजामिपम् ॥

ये ते सरस्वत्सूर्मयो मधुमन्तो घृतश्रुतः ।

तेभिर्नो ऽविता भव ॥

^१ Ch liest मेपेणाद्यैस्तान्मेदस्तः, ich habe das Schlusswort corrigiert bin aber dem अवैस्तान gegenüber im Zweifel Mastr III 4, 13, 9 a A heat छागेनाद्यस्ता न मेदस्त etc Caland erinnert an अवैस्तान्मेदस्त ^२ cf Mastr S 4 13, 9 ^३ So corr Ch शास्वा द ^४ So corr Ch गुरस्वे = Mastr S 4, 13, 9 ^५ Zu diesem Capitel ist auch W 17 verglichen ^६ So corr Ch ततमा

वरुन्दे ऽग्री सो अपिरित्येतद्विश्वामित्रस्य सूक्तमेतेन वै विश्वामित्रो
 ऽग्रेः^१ प्रियं धामावारुन्दापरेवैतेन^२ प्रियं धामावरुन्दे चतस्रः प्राचीरु-
 पदधाति चत्वारि वै छन्दांसि छन्दोभिर्देवास्स्वर्गं लोकमायैस्तेषां^३
 दिशस्तमवलीयन्त त एता दिश्या अपश्यैस्ताभिर्दिशो ऽहैन्यद्वे पुर-
 स्तात्तमीची उपदधातिद्वे पश्चाद्दिशं विधुन्या अष्टा एता उपदधात्यष्टा-
 क्षरा गायत्री गायत्री स्वर्गं लोकमञ्जसा वेद स्वर्गस्य लोकस्य प्रज्ञा-
 त्या अष्टा एता उपदधात्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्री ऽग्निर्यावानेवाग्निस्तं
 चिनुते ऽष्टा एता उपधाया चयोदश लोकं पृणयोपदधाति ता एक-
 विंशतिसंयद्यन्त^४ एकविंशो वै स्तोमानां प्रतिष्ठा प्रतिष्ठा गार्हपत्य
 एकविंशस्यैव प्रतिष्ठामनु गार्हपत्येन प्रतितिष्ठति प्रत्यग्निं चिक्रान-^५
 स्तिष्ठति य एवं वेद पञ्चचितीकं चिन्वीत प्रथमं चिन्वानः पाङ्क्तो वै
 यज्ञः पाङ्क्तः पशवो यज्ञं चैव पर्णश्चावरुन्दे विचितीकं चिन्वीत
 द्वितीयं चिन्वानस्तथ इमे लोका एष्वेव लोकेष्वृगोत्येकचितीकं चि-
 न्वीतोत्तमं^६ चिन्वान एकवृदेव स्वर्गं लोकमेति पञ्च चितयः पञ्च
 पुरीषाणि तद्दश दशाक्षरा विराड्चं विराड्विराज्येवान्नाद्ये प्रतितिष्ठ-^७
 त्स्य वा इष्टका मीसं पुरीषं^८ यदिष्टकां पुरीषेणाभ्यूहति तस्माद-
 स्य^९ मीसेन च्छ्वं न^{१०} दुश्चर्मा भवति य एवं वेद समितं संकल्पेथा-
 मिति संनिवर्पति द्यवं वा एता अप्रीनां यश्चोखायां भियते यश्च^{११}
 चीयते ब्रह्मणा द्यवं समेति ब्रह्म यजुर्ब्रह्मणैवैनौ^{१२} संनिवर्पति चतु-
 र्भिस्संनिवर्पति चत्वारि वै छन्दांसि छन्दोभिरेवैनौ^{१३} संनिवर्पत्येषा^{१४}
 वा अग्रेः प्रिया तनूर्यच्छन्दांसि प्रिययैवैनौ^{१५} तन्वा सैशास्ति यत्सं-
 न्युष्य^{१६} विहरति तस्माद्ब्रह्मणा द्यवं समेति ब्रह्मणा व्येति मातेव पुषं

^१ So corr. Ch निः ^२ So corr. Ch धामायस्त्र्य ^३ So corr. Ch स्यो
 न्तं ^४ So corr. Ch तमपद्यन्त; Kap. S. 31, 3 - Corr. ^५ So corr. Ch तेषुमे
^६ So corr. Ch पुतेषं; Kap. S. 31, 3 - Corr. ^७ So corr. Ch दस्ति ^८ So
 corr. Ch नष्टवत् ^९ So corr. Ch यद्यो ^{१०} So corr. Ch यद्य ^{११} So corr.
 Ch येनो ^{१२} So corr. Ch यत्नः; Kap. S. 31, 3 यत्नवत्

पति पट्टा ऋतव ऋतुभिरेव तिसस्त्रिससीतास्संपादयति' चिबृहच-
 यिस्ता द्वादश संपद्यन्ते ॥ द्वादश मासास्संवत्सरस्संवत्सरस्यैव विधा-
 मनुविधीयते ऽथो ऋतुभिरेव कृष्टा संवत्सरे प्रतितिष्ठतीयं वा अग्ने-
 रतिदाहादविभेत्सैतद्विगुणं कृष्टं चाकृष्टं चाकुरुत' यत्कृष्टं चाकृष्टं च
 भवत्यस्या अततिदाहायाथो द्विगुणेनैवास्या वीर्यमुद्यच्छत एताव- 5
 न्तो वै पशवो द्विपादश्च चतुष्पादश्च तानेतदग्नौ प्रतिदधाति यदुदीच
 उत्सृजेदुद्राय' पशून्प्रिदध्यादपशुस्याद्यहृदिष्टाणां पितृभ्यो निधूयेद्य-
 प्रतीचो रक्षीसि हन्युर्दक्षिणा प्राचस्सूर्यमभ्युत्सृजति सूर्यो वै पशूनां
 गणः प्राणमेवैनानभ्युत्सृजत्योपधीनामृग्भिरोपधीनां' फलानि वपति
 इषेणैवान्नमवरुन्धे ऽन्नस्यान्नस्य वपति सर्वमेवान्नमवरुन्धे यस्य न 10
 वपति तेन व्यूध्यते यस्य न वपेत्तन्मनसा ध्यायेत्तेनैव तदवरुन्धे चतु-
 रङ्गभिर्वपति सप्त वै यान्या ओषधयस्सन्नाराण्यास्ता एवोभयीरवरु-
 ष्ठे' ऽन्नमर्को ऽर्को ऽग्निरर्क एवैतदर्कश्चीयते कृष्टे' वपति कृष्टे ह्याग्नि-
 र्मोषधयः प्रतितिष्ठन्यनुसीतं प्रजात्यै द्वादशसु सीतासु वपति' द्वादश
 मासास्संवत्सरस्संवत्सरेणैवास्मा अन्नं पचति ॥ ३ ॥ 15

[Matr S 8 2, 4 5, Kap S 32, 5

दिग्भ्यो लोष्टान्समस्यति दिग्भ्य ऊर्जैः संभरत्यूर्जैर्वापिं चिनुते यां
 जनतां द्विपात्तस्या दिश आहरेदिपमूर्जमहमित आदीतीपमेवास्या'
 ऊर्जमादत्ते द्योधुका भवत्युत्तरवेदिं निवपत्युत्तरवेद्यां ह्यग्निश्चीयते ऽथो
 यज्ञपरुरेव नान्तरेति पशवो वा उत्तरवेदिः पशूनेवावरुन्धे ऽग्ने तव
 श्रवो वय इति यदृचेन निवपति पट्टा ऋतवस्संवत्सरस्संवत्सरो' 20
 ऽग्निरैश्वानरो रूपेणैव¹ वैश्वानरमवरुन्धे ऽष्टाष्टरा प्रथमाष्टाशफाः
 पशवः पशूनेवावरुन्धे ऊनातिरिक्ता मिथुनाः प्रजात्यै समुद्रं वै

¹ So corr Ch तिसस्त्रिसीता² So corr Ch चतुष्पादश्च, Kap S 32 5 ~
 Corr ³ So corr Ch उत्सृ ⁴ So corr Ch त्वद्वातोय⁵ So corr Ch रथो
⁶ So corr Ch कृष्टि, cf TS 5, 2 5 ⁷ So corr Cal Ch द्वादशसु सीतासु पशवति
 cf TS 5 2, 5, 5 ⁸ Auch Matr S 3, 2, 5 आदत्तेति Kap S 32, 7 आदत्तेति
⁹ So corr mat Caland, Ch test वट्टा ऋतव ऋतवस्य¹⁰ Ch श्रेया येद्या

- नामैतत्प्रजापतेर्छन्दस्समुद्रात्पशवः प्रजायन्ते पशूनां प्रजात्या इन्द्रो
 वै वृचाय वज्रं ग्राह्यत्स चेधाभवत्स्मयस्तृतीयं यूपस्तृतीयं रथस्तृ-
 तीयं यदशीर्यत् ताश्शर्कराः पशुर्वा अपिर्वज्रशर्करा यच्छर्कराभिः
 परिमिनोति वज्रेणैवासौ पशून्परिगृह्णाति तस्मात्पशवो वज्रेण
 ५ विधृतास्तस्मान्स्थेयानस्थेयसो' नाद्वे दशभिर्दशभिः परिमिनुर्यादन्न-
 कामस्य दशाद्वार विराडन्नं विराद्विराज्येवात्वाद्ये प्रतितिष्ठति नयमि-
 नैवभिरभिचरतस्त्रिवृज्जो वज्रमेव भानृत्याय प्रहरति सप्तभिस्सप्तभिः
 पशुकामस्य सप्त प्राणाः प्राणेभ्यो ऽधि पशवः प्रजायन्ते पशूनां प्र-
 जात्या अपरिमित्य शर्करास्सिकता व्यूहेद्यं कामयेतायशुस्त्यादित्यय-
 १० रिगृहीतमेवास्य रेतः परासिञ्चत्यपशुर्भवति परिमित्य शर्करास्सिकता
 व्यूहेद्यं कामयेत पशुमान्स्यादिति परिगृहीतमेवासौ रेतस्सिञ्चति प-
 शुमान्भवति छन्दोसि वा अपेर्योनिस्सोमो' रेतोधा यच्छन्दोभि-
 र्त्युष सौम्या व्यूहति योना एव रेतो दधाति व्यूहति तस्माद्योनौ'
 गर्भा वर्धन्ते समानप्रभृतयो भवन्ति नानोदर्कास्त्रस्मात्समानाद्योने-
 १५ नानारूपाः प्रजायन्ते गायत्र्या ब्राह्मणस्य व्यूहेद्रायवो हि ब्राह्मणस्त्रि-
 षुभा राजन्यस्य वैष्टुभो हि राजन्यो जगत्या वैश्यस्य जागतो हि वैश्यो
 यथाछन्दसमेव ॥ ४ ॥ cf. Mantr ॥ ३ २ ६ Kap S 32 6, TS 5 2 5 5

- उपौश्वन्वाहानिरुक्तो' वा एतर्ह्यपिर्यर्ह्यथावृत्तस्तस्मादुपौश्वन्वाह'^१
 छन्दोस्त्रिन्वाह छन्दोभिर्वा अपिरुत्तरवेदिमानशे तस्माच्छन्दोस्त्रिन्वाह
 २० सूर्यस्य वा एतदध्वानं यन्ति यदश्वं प्राञ्च' च प्रत्यञ्चं चाक्रमयन्ति त-
 स्मादसा आदित्यः प्राह् वैति' प्रत्यङ् च प्राजापत्यो ऽथो यदश्वमा-
 क्रमयति प्रजापतिनैवेनं चिनुते ऽप्यां पृष्ठमसि योनिरपेरिति पुष्कर-

^१ Ch तोहि ^२ So corr Ch पदप्रयोज्य TS 5 2 6, 2 = Corr Kap S 32 6
 पदप्रयोज्य ^३ So corr Ch स्वेण स्वेयसो TS ५, २ ॥ २ = Corr desgl Kap S
 32 6 ^४ So corr Ch अपे येनि Kap ॥ 32, 6 = Corr ^५ So corr Ch योना
^६ So corr Ch अथाह् ^७ So corr यदश्वाय Kap S 32, 7 = Corr ^८ So
 corr Ch यथाह् ^९ So corr Ch पाञ्च ^{१०} So corr Ch प्राञ्चति

परमुपदधाति स्व एवैनं योनौ चिनुते शान्त्या अनुहाहाय ॥ वर्धमा-
 नो महीं आ च' पुष्कर इति वर्धते ह्येष यो भवति दियो मावया व-
 रिणा प्रथस्वेति प्रथयत्येव घस जज्ञानं प्रथमं पुरस्तादिति रुक्ममुप-
 दधाति ब्रह्ममुखाभिर्बै प्रजापतिः प्रजाभिरार्धोद्दिष्टा' एकविंशतिनि-
 र्बाधो भवति प्रतिष्ठित्या एकविंशतिर्देवलोकास्तेभ्य एव भ्रातृभ्य नि- 5
 र्बाधते ऽपस्तम्बिर्बाधान्कुर्याद्वातृव्यस्य निगृहीत्यै न पृथिव्यां नान्त-
 रिक्षे न दिव्यपिथेत्य्यो यत्पृथिव्यां चिन्वीतौपधी' शुचा निर्देहेद्यद-
 न्तरिक्षे वर्यासि यहिवि दिवममूर्ति हिरण्यं यदुक्ममुपदधात्यमृत ए-
 वारिं चिनुते ॥ हिरण्यगर्भस्समवर्तताय' इति पुरुषं हिरण्ययमुपद-
 धाति यजमानलोकमेवैतेन दधाराथो मध्येज्योतिषमेवारिं चिनुते 10
 द्रप्सश्चस्कन्देत्यभिमृशति' होचास्वेवैनं सत्ये प्रतिष्ठाययति सर्पेशीर्ष-
 पतिष्ठते मृत्यव एवैनं परिदधात्यथो या सर्पे त्विपिस्तामेवावरुन्दे
 यदुपदध्यात्प्रमायुक्तस्याद्यत्समीचीनमितरैरक्षी पुरुपदध्याद्वाभ्यान्पशू-
 न्दंशुकास्स्युर्यद्विपूचीनमारणान्यजुरेव वदेत्तेनैव तां त्विपिमवरुन्दे
 तेन शान्तमेतस्माद् वै पुरामिचितमदिह्यन्त' सर्वा ह्येतास्त्विपीर- 15
 वारुद्वा यापी या सर्पे या सूर्ये ऽप्येतद्वामदेवस्य राक्षोभं यज्ञमुखे यज्ञमुखे
 वै यज्ञं' रक्षीसि जिघीसन्ति रक्षसामपहत्यै पञ्चैव भवति पाङ्क्तो ऽस्मि-
 र्यावानेवागिस्तस्माद्रक्षीस्यपहन्ति' सर्वा दिशो ऽनुपरिचारं जुहोति
 दिग्भ्य एव रक्षीसि हन्ति सुचा उपदधातीमे एवैतदुपधत्ते तूष्णीमु-
 पदधाति न हीमे यज्ञुषाप्रुमर्हत्यात्मा' वै पुरुषो बाहू सुचौ यन्सुचा 20
 उपदधाति सात्मत्वाय दक्षिणतो वै देवानां रक्षीस्याहुतीर्निष्काव-

¹ So corr. Ch महीं नुव, Kap. S 32, 7 = Corr.

² So corr. Ch राक्षोभं

³ So corr Ch तापे

⁴ So corr Ch देवपि

⁵ So meine Corrector, Ch heat

मदिह्यन्त, der Sinn wäre man begehrt früher den Agrost zu schauen, weil er so viel Glanz und Kraft in sich vereinigte Kap S. 32, 7 stark corrupt यत्समाद्य ये पुरामिचितमदिह्यन्ति यर्या etc

⁶ Ch यज्ञे

⁷ So corr. Ch यामि तस्या

⁸ So corr. Ch यज्ञुषाप्रुम, Kap S 32, 7 wohl यज्ञुषाप्रुम

मादिस्तानि' कार्पम्येणान्तरदधत यत्कार्पम्यमयीर्दक्षिणत उपदधाति
 रक्षसामन्तर्हिण्यै ॥ घृतेन पूरयति वज्रो वै कार्पम्यो वज्रो घृतं वज्र
 एव वज्रं दधाति गायत्र्योपदधाति गायत्रो वा अग्निर्गायत्र्यच्छन्दा-
 स्स्वेनैवैनं छन्दसा समर्धयति दधौदुम्बरी' पूरयत्पन्नं वै दध्युर्गुदुम्बरो
 ५ इन्न एवोर्जं दधाति विष्टुभोपदधात्यैन्द्री वै विष्टुवन्नमिन्द्रियमिन्द्रिय-
 मेवाक्षाद्यमवरुद्ध इयं वै कार्पम्यमयसा औदुम्बरी यदौदुम्बरीमुत्तरा-
 मुपदधाति तस्मादसा अस्या उत्तरा मूर्धन्वती मूर्ध्वैताभ्यां क्रियते
 विराज्यमिष्वेतयस्सुग्वै विराड् यस्सुचा उपदधाति विराज्येवासिं चि-
 नुते ॥ ५ ॥ of Matr S 3 2 6, Kap S 32 7

- 10 यां वा अविद्वानध्वर्युरिष्टकां प्रथमामुपदधाति तथा यजमानस्य
 प्राणमपिदधाति प्रजायाश्च' पशूनां च स्वयमातृणा भवति प्राणा-
 नामुत्तृष्ट्यै स्वर्गस्य लोकस्यानुकशान्यै' प्राजापत्यो ऽश्वो यदचर्मुप-
 प्रापयति प्रजापतिनैवैनं चिनुत इयं वै स्वयमातृणामेवैतदुपधत्ते'
 यदि मन्येत पूर्वो मातिक्रान्तो भ्रातृष्य इति प्राचीमुदहेद्य एवैनं पूवे
 15 ऽतिक्रान्तो भ्रातृष्यस्तमनया' प्रणुदते यदि मन्येत पश्चान्मे भ्रातृष्य
 इति प्रतीचीमपोहेद्य' एवास्य पश्चाद्भ्रातृष्यस्तमनयापनुदते प्र थ्येयांसं
 भ्रातृष्यं नुदते प्रति पापीयांस नुदते ॥ यदि मन्येत सहड् मयेति वि-
 चालयेद्या वा इयं प्रजा व्यधूनुत परा ता अभवन्नियमेवैनं विधूनुते
 ऽथैषा दूर्वेष्टका पशुर्वा' अधिर्न पशव आयवसे रमन्ते पशुभ्य एवै-
 20 तदायतनं करोति पशूनां धृत्यै काण्डात्काण्डात्परोहन्तीति प्रतिष्ठित्यै
 सहस्रेण गतेन चेति सहस्रवती प्रजापतिना समिता गच्छति साह-
 स्यौ पुष्टिं पशूनां य एवं विद्वानेतामुपधत्ते ऽथैषा वामभृदेतया चै

1 cf निष्ठास्य such Kap S 32 7, TS 6 2, 1 5

2 So corr Cl दध्युः

3 So corr Ch हाधु

4 So corr Ch प्रजाया पशूना च erste Hand प्रजाया Kap

5 32 S प्रजायाश्च पशूना च * Kap S 32 ॥ स्वानुग्राह्यं * So corr Ch प्रातृयो-
 मा' धाधते So corr Ch भ्रातृमनया Kap S 32 ॥ = Corr cf auch unten

6 So corr Ch अपातेत्या Kap S 32 6 = Corr

* So corr Ch द्येयपुर्वै Kap

7 32 S दैवा दूर्वेष्टका

देवा असुराणां वामं पशूनवृक्षत वाममेवैतया पशून्भ्रातृष्यस्य
 वृक्षे द्वियजुर्भवति भ्रातृष्यलोकमेव द्वियजुषा वृक्षे द्वितीये हि
 लोके भ्रातृष्यो हिरण्यशीर्ष्णी भवति हिरण्यज्योतिरेव स्वर्गं लो-
 कमेति ॥ प्रवादुक्काचा आहन्तौ भवतस्सप्तात्रवाहुगक्ष्या अथैते
 रेतस्सिचा असी वै स्वराडियं विरादुत्तानार्थी स्त्रियां पुमान्नेत- १
 स्सिञ्चत्यसा अस्यां रेतस्सिञ्चतीयं प्रजनयत्यपिरत्ति सरेतसमपिं
 चिनुते प्रजायते इत्यर्चं य एवं विद्वानेते उपधत्ते स्वराडसीति
 दक्षिणत उपदधाति तस्मादक्षिणतः पुमान्स्त्रियमुपपश्ये यदि पूर्व-
 वयसे चिन्वीतोभे सह प्रथमायां चित्यामुपदध्यात्समीची एवास्मै
 रेतस्सिञ्चतो अन्यतरामुपदध्याद्यं द्विषात्तस्य रेतसैवैनं व्यर्धयति य- १०
 द्युत्तरवयसे चिन्वीत प्रथमायामन्यां चित्यामुपदध्यादुत्तमायामन्यां
 रेत एव सिक्तमाभ्यां परिगृह्णान्यृतये उपदधात्यृतूनां विधृत्यै
 द्वे द्वे उपदधाति द्वौ द्वौ हृतवो ऽथैषा आलिखिता देवाश्च वा अ-
 सुराश्च समावदेव यज्ञे ऽकुर्वत यदेव देवा अकुर्वत तदसुरा अकुर्वत
 ते देवा एतां आलिखितामपश्यैस्तामुत्तरलक्ष्माणमुपादधत तदसुरा १५
 नान्ववायैस्ततो देवा अभवन्परासुरा अभवन् एवं विद्वानेतामुत्तरल-
 क्ष्माणमुपधत्ते भ्रातृष्यस्यानन्ववायाय भवत्यात्मना परास्य भ्रातृष्यो
 भवत्यधरलक्ष्माणमुपदध्याद्यं द्विषात्तस्यामुरयोनिमेवैनमनुपराभावय-
 तीमे वै लोकास्त्र्यालिखितेमानेवैतया लोकानामोति मस्या मृद
 उखां कुर्वन्ति तस्या एतां कुर्यान्नेनैवास्य सर्वा इष्टका ज्योतिष्मती- २०
 यंजुष्मतीर्भवन्ति ॥ ६ ॥ cf. Matr. S 3, 2, 6, 7, Kap. S 32, 8.

मेधो वा एष पशूनां यत्कूर्मो यत्कूर्ममुपदधात्येतमेवैनं मेधमभि-
 संजानानाः पशव उपतिष्ठन्ते जीवन्तमुपदधाति स हि मेध्यश्चतु-

१ So Ch, Kap. S. 32, 8 प्रवादुक्काचा आहन्तौ २ Ch त्वर्च ३ So corr. Ch
 उपपश्ये ४ So corr. Ch सिक्तमाभ्यां ५ So corr. Ch नक्षत्राय ६ So corr. Ch
 लिखितमाने ७ So corr. Ch यत्कूर्मो, cf. TS 5, 2, 8, 5

एकविंशतिं मापान्नतिन्युष पुरुषशीर्षमाहृत्यमेध्या वै माया
 अमेध्यं पुरुषशीर्षममेध्येनैवामेध्यं क्रीणान्येकविंशतिर्भवत्येकविंशो
 वै पुरुषो यावानेवास्यात्मा तं क्रीणाति सप्तधातृणां वस्मीकवपां
 प्रतिनिदधाति पृष्ठं वा एतत्राखैस्सप्त शीर्षखाः प्राणाः प्राणैरेवैन-
 त्समर्धयति यमगाथा गायति यमलोकादेवैनदृङ्गे तिस्रो गायति त्रयः
 इमे लोका एभ्य एचैनल्लोकेभ्यो वृङ्गे तस्मान्नायते न देयं गाथा ह्येव
 तद्वृङ्गे ऽप वा एतस्मादिन्द्रियं क्रामति प्राणाश्शीर्षन्वीर्यं^१ चक्षुःश्रोत्रं
 वाग्वृद्धेन्द्रियं वा एतदमेध्यं भृतशीर्षमिति वा एतदाहुर्मध्यं हिरण्यं
 यद्विरण्यशक्तैः प्रत्यस्यति मेध्यमेवैनद्यज्ञियं^२ करोत्युखायामपिधायप्रत्य-
 स्यति प्रतिष्ठामेवैनन्नमयित्वा^३ प्राणैस्समर्धयति सहस्रदा असि सहस्राय^४
 त्वेति पुरुषशीर्षमुपदधाति पुरुषो ह त्वै सहस्रं पशून्यच्छति सहस्रमन्ये
 पशवो यन्मध्ये पुरुषशीर्षमुपदधाति सयत्वायाचैतानि पशुशीर्षाण्ये-
 ता ह वै साहस्रीरिष्टकास्सोमदक्षः कौश्रेयश्श्यामपर्णायोपदधौ^५ ततो
 वै साहस्रीं पुष्टिं पशूनां जगाम गच्छति साहस्रीं पुष्टिं पशूनां य
 एवं विज्ञानेता उपधत्ते मुरस्तात्रतीचीनमश्वस्य^६ शिर उपदधाति प-^{१५}
 श्वात्राचीनमृषभस्य गोश्रश्चानेवासिन्समीचो दधाति समीचीना-
 न्युपदध्याद्यं कामयेत पशुमान्स्यादिति समीच एवासिन्पशून्दधाति
 विपूचीनान्युपदध्याद्यं कामयेतापशुस्स्यादिति विमुखानेवासात्पशू-
 न्करोति ॥ नान्तरं पशुशीर्षाणि अबेयादध्वर्युर्विष्टो वै नामैपो .
 ऽयिः प्राणानस्य युवेत प्रमीयेतैकमुपधायैतैस्सर्वैरुपतिष्ठेत तदा स-^{२०}
 र्वतो ऽनुपरिहारी सादयेत्तेनैव सर्वाण्युपधीयन्ते नार्तिमार्हंत्यध्वर्युर्न
 भेषं न्येत्येतावन्तो^७ वै पशवो द्विपादश्च चतुष्पादश्च तानेतच्छुचार्प-

^१ Ch प्राणाजो^२ So corr. Ch जिघां^३ So corr. Ch प्रतिष्ठते^४ So

corr. Ch सोमरवः कोषेयः; vgl. unten 21, 9 und Mātr. S. 3, 2, 7 (p. 27, Z. 6); Ind. Stud. III, p. 172. 173.

^५ So corr. Ch न्यस्य, Ksp. S. 32, 10 ~

Corr.

^६ Ch येद्येयेतावन्तो; Ksp. S. III, 10 येद्येयेतावन्तो. cf. TS 7, 3; 1, 1

येद्येयेति

यत्पुमाणाणामनु^१ ते दिशामीति याम्येभ्य एव पशुभ्य आराणान्प-
शूङ्गुचमनूत्सृजति तस्मादेते समावत्पशूनां प्रजायमानानां कनिष्ठा-
शुचा^२ ह्येते ऋताः ॥ ६ ॥ cf. Matr S 3, 2, 7, Kap S 32, 10

- पशुर्वा^३ अग्निः पशोरिषं^४ यौनिर्विक्रियते रेतो ऽपस्या^५ यदपस्या
१ उपदधाति^६ योना एवं रेतो दधाति यदा वै पशुंस्संवर्तते^७ ऽप^८ जायते
पशवो ह्यन्दस्या^९ यदपस्या अनु ह्यन्दस्या उपदधाति पशूनां प्रजायि
पञ्चोपदधाति पाङ्गाः पशवो यावानेवं पशुंस्तं प्रजनयतीत्यं वा अ-
ग्रैरतिदाहाद्विभेसैतां^{१०} अपस्या असृजत^{११} तां उपाधत्त^{१२} यदपस्या
उपधीयन्ते ऽस्यां अनतिदाहायोवाच हेयमददित्सं^{१३} ब्रह्मणानं^{१४} य-
१० स्येता उपधीयन्त^{१५} इत्यंति ब्रह्मणां च य एवं विज्ञानेता उपधत्ते पञ्च
पुरस्तात्तरीचीरुपदधाति तंसात्पुरस्तात्त्यं ह्य पशुंर्जायते^{१६} पञ्च द-
क्षिणतं उदीचीस्तस्मादक्षिणतः^{१७} पुमान्स्त्रियमुपशये ॥ पञ्च पश्चा-
त्तरीचीस्तस्मात्पश्चात्तरीचीनं रेतो धीयते पञ्चोत्तरां ह्यन्दस्याः^{१८} पशवो
वै ह्यन्दस्या उत्तरादायतनाः पशवः पशूनेवं प्रजातान्स्वमायतनमभि-
११ पयैहति पशूनामहिंसायै नोत्तरादपस्या उपदध्याद्युपदध्यादभीप-
तः^{१९} प्रजां परुषो गृह्णीयादपस्या अनु प्राणभृत् उपदधाति रेतस्येवं
सिक्ते प्राणं मनश्चक्षुःश्रोत्रं वाचं दधाति तंसात्प्राणं परशयञ्भृत्प्राणं-
दन्पशुंर्जायते ऽयं पुरो भूरिति^{२०} याः प्राणवतीस्ताः पुरस्तादुपदधाति
प्राणमेवं पुरस्तादधाति तंसात्प्राङ् पशुः प्राणित्यये दक्षिणां^{२१} वि-

^१ So corr Ch तदुवा ^२ So corr Ch कनिष्ठानुवा ^३ Fur dies Cap auch T1 und BrI fol 139 collationiert, nach diesen Mss accentuiert. ^४ Ch पशोरिष

^५ Ch पस्या ^६ So Ch ohne Acc, T1 und BrI उपदधाति ^७ Ch वा

^८ Accent corrigiert, T1 und BrI ह्यन्दस्या ^९ So BrI, T1 प्राणैरति, Ch अग्निरति (erste Hand अग्निरति) ^{१०} BrI und T1 अयजत was aber schon in der Form des vorausgehenden Svarita nicht stimmt ^{११} BrI उपादत्त ^{१२} So T1 und

BrI, desgl Ch, ohne Acc ^{१३} id est it „er soll essen“, vgl TS 3, 4, 2, 2, Kap S 32, 11 वाच देहमयिरिक्त^(१) ^{१४} So BrI, auch Kap S 32 11, so Ch fehlt die Silbe च T1 nicht notiert. ^{१५} BrI ह्यन्ता ^{१६} BrI जायते ^{१७} उदीची ohne

Accent in T1 und BrI, ergänzt ^{१८} Ch सपृष्ट ^{१९} Ch सपृष्ट und दशपादभोजत

^{२०} Ch भूरिति ^{२१} Ch त्वयन्दक्षिणा

श्वकमेति यां मनस्वतीस्तां दक्षिणतो मन एवं दक्षिणतो दधाति
 तस्माद्दक्षिणो ऽर्धो मनस्वितरस्तस्माद्दक्षिणतो मन उपचरन्त्ययं प-
 श्चाद्विश्वव्यचा इति यांश्चक्षुष्मतीस्ताः पश्चाच्चक्षुरेवं पश्चाद्दधाति तं-
 स्मात्प्राङ् पशुः पश्यतीदमुत्तरांस्त्वरिति यांश्चोववतीस्ता उत्तरा-
 च्छोचमेवोत्तराद्दधाति तस्मादुत्तरांस्त्वरिभूयश्चक्षुणोतीयमुपरि मतिरि- ५
 ति' यां बाङ्गतीस्तां मध्ये वाचमेवं मध्यतो दधाति तस्मान्मध्यतो
 वाग्बदत्यक्षयौपदधाति तस्मादक्षययाङ्गानि पशवो हरन्तो यन्ति
 याः' पुरस्तादुपादधात्ताभिर्वसिष्ठ आर्भोद्यां' दक्षिणतस्ताभिर्भरद्वाजो
 याः पश्चात्ताभिर्जमदग्निर्या उत्तरात्ताभिर्विश्वामित्रो' या मध्ये ताभि-
 र्विश्वकर्मा य एवंमेतां सामृद्धिं वेदभ्रौति' य एवंमासां क्लीप्तिं वेद क- १०
 ल्पते ऽस्मै य एवंमासां बन्धुतां वेद बन्धुमान्भवति य एवंमासां निदानं
 वेद निदानवान्भवति य एवंमासामार्यतनं वेदायतनवान्भवति य
 एवंमासां प्रतिष्ठां वेद गच्छति प्रतिष्ठां निदानवानार्यतनवान्भवति
 य एवं वेद ॥ ९ ॥ cf Maitr S 3 2 8, Kap S 32, 11

अथैता आश्विनीरुस्तत्रयज्ञो वा एष यदग्निः को ह तष्वेद' याव- १५
 देतस्य' न क्रियते यावन्न चीयते तदेताभिः कल्पयति तद्विप्रयति
 पञ्चैता उपदधाति' याङ्गो ऽग्निर्यावानेवाग्निस्तस्मै भेषजं करोत्यग्नेरे-
 वैताभिर्दिशः कल्पयत्यदित्यास्त्वा पृष्ठे सादयामीतीमानेवैतया लोका-
 न्दाधारतया' उपदधात्यृतूनां कृम्यै पञ्चोपदधाति पञ्च वा चतवो
 यावन्त एवर्तवस्तान्कल्पयति' समानप्रभृतयो भवन्ति समानोदका- २०
 स्समानप्रभृतयो ह्युतचस्समानोदका एकया व्याहृत्या व्यावर्तयति तं-
 स्मादुतवो व्यावर्तन्ते ॥ तस्मात्समानस्य संवत्सरस्य नाना रूपाण्याश्वि-

१ Ch उत्तराङ्गो, Brl ददाति २ So T1 und Brl, desgl Kap S 32, 11 ohne
 Acc, Ch मतिरिति ३ Brl हरन्ति वा ४ Ch आर्भो ५ Brl उत्तरात्ताभि'
 ६ Ch तासां वेद भ्रौति ७ So corr Ch सङ्घेद ८ So corr Ch तस्या, vg! Maitr
 S 3, 2, 9 u A, Kap 32, 12 यावदेतस्य क्रियते यावाय चीयते ९ So corr Ch
 उपाद १० So corr mit Caland, Ch लोके दधा ११ So corr Ch उद्यत

यत्पुमारण्यमनु' ते दिशामीति याम्येभ्य एव पशुभ्य आरण्यान्प-
शूञ्चुचमनूत्सृजति तस्मादेते समावत्पशूनां प्रजायमानानां कनिष्ठा-
शुचा' ह्येत ऋताः ॥ ८ ॥ cf Matr S 3 2, 7, Kap S 32 10

- पशुर्वा' अग्निः पशोरिपं' यौनिर्विक्रियते रेतो ऽपस्या' यदपस्या
५ उपदधाति' योना एव रेतो दधाति यदा वै पशुस्सर्वतरे' ऽय' जायते
पशवश्छन्दस्या' यदपस्या अनु छन्दस्या उपदधाति पशूना प्रजात्यै
पञ्चोपदधाति पाङ्गाः पशवो यावानेव पशुस्तं प्रजनयतीयं वा अ-
पेरतिदाहाद्विभेत्तैतां' अपस्या असृजत' तां उपधत्त' यदपस्या
उपधीयन्ते ऽस्या अंनतिदाहायोवाच हेयमददित्स' वक्षणाचं' य-
१० स्यता उपधीयन्त' इत्यत्र वक्षणाचं य एव विज्ञानेता उपधत्ते पञ्च
पुरस्तात्प्रतीचीरुपदधाति तस्मात्पुरस्तात्प्रत्यङ् पशुर्जायते' पञ्च द-
क्षिणत उदीचीस्तस्मादक्षिणतः' पुमान्स्त्रियमुपशये ॥ पञ्च पश्चा-
त्प्राचीस्तस्मात्पश्चात्प्राचीनं रेतो धीयते पञ्चोत्तराच्छन्दस्याः' पशवो
वै छन्दस्या उत्तरादायतनाः पशवः पशूनेव प्रजातान्स्वमार्यतनमभि-
१५ पर्यूहति पशूनामहितायै नोत्तरादपस्या उपदध्याद्यदुपदध्यादभीप-
तः' प्रजां वरुणो गृह्णीयादपस्या अनु प्राणभृत उपदधाति रेतस्येव
सिक्ते प्राणं मनश्चक्षुश्चोचं वाचं दधाति तस्मात्प्राणं पश्यञ्मृगत्व-
दन्पशुर्जायते ऽयं पुरो भूरिति' याः प्राणवतीस्तां पुरस्तादुपदधाति
प्राणमेव पुरस्तादधाति तस्मात्प्राङ् पशुः प्राणित्ययं दक्षिणा' वि-

¹ So corr Ch सकृदा ² So corr Ch कनिष्ठाशुचा ³ Für dies Cap. auch T: und Br: fol 139 collationiert, nach diesen Mss. accentuiert. ⁴ Ch पशुर्वि
⁵ Ch एस्या ⁶ So Ch ohne Acc T: und Br: उपदधाति ⁷ Ch वा
⁸ Accent corrigiert T: und Br: छन्दस्या ⁹ So Br: T: चान्तरति Ch चमिरति
(erste Hand चमिरते) ¹⁰ Br: und T: असृजत was aber schon zu der Form
des vorausgehenden Svarita nicht stimmt ¹¹ Br: उपादत्त ¹² So T: und
Br:, dergl. Ch ohne Acc ādad it „er soll essen“ vgl. Th 5 4, 2 2, Kap S
12 11 याव वेदमपरिक्रि(?) ¹³ So Br: auch Kap S 32 11 in Ch fehlt die
Silbe ■ T: nicht notiert. ¹⁴ Br: एन्ता ■ Br: एव्यते ¹⁵ उदीची: ohne
Accent in T: und Br: ergänzt ¹⁶ Ch राङ्क ¹⁷ Ch तप्यद und दग्वाउभोजत
■ Ch भूदिति ¹⁸ Ch त्यपदतिपा

श्वकमेति यां मनस्वतीस्तां दक्षिणतो मन एवं दक्षिणतो दधाति
 तस्माद्दक्षिणो ऽर्धो मनस्वितरस्तस्माद्दक्षिणतो मन उपचरत्ययं प-
 ष्याद्विश्वेयचा इति यांश्चक्षुष्मतीस्ताः पश्चाच्चक्षुरेवं पश्चाद्दधाति तं-
 स्मात्ताड् पशुः पश्यतीदमुत्तरात्स्वरिति यांश्चोचवतीस्तां उत्तरा-
 च्छोचमेवोत्तराद्दधाति तस्मादुत्तरात्पशुर्भूयःपशुणोतीयमुपरि मतिरि- 5
 ति यां चाङ्गतीस्तां मध्ये वाचमेवं मध्यतो दधाति तस्मान्मध्यतो
 यांग्वदत्यक्षयोपदधाति तस्मादक्षयाङ्गानि पशवो हरन्तो यन्ति
 याः पुरस्तादुपादधाताभिर्वसिष्ठ आर्धोद्यां दक्षिणतस्ताभिर्भरताजो
 याः पश्चात्ताभिर्जमदग्निर्यां उत्तरात्ताभिर्विश्वामित्रो यां मध्ये ताभि-
 र्यिंश्वकनो य एवंमेतासामृद्धिं वेदधोति य एयमासां कूर्पिं वेद क- 10
 ल्पते ऽसौ य एवंमासां यन्धुतां वेद वन्धुमानभवति य एवंमासां निदानं
 वेद निदानवानभवति य एवंमासामायतनं वेदायतनवानभवति य
 एवंमासां प्रतिष्ठां वेद गच्छति प्रतिष्ठां निदानवानायतनवानभवति
 य एवं वेद ॥ ९ ॥ of Matr S 3, 2, 8, Kap S 32, 11

अथैता आश्विनीरुत्तमयज्ञो वा एष यदग्निः को ह तद्वेद याव- 15
 देतस्य न क्रियते यावन्न चीयते तदेताभिः कल्पयति तद्विषज्यति
 पञ्चैता उपदधाति पाङ्क्तो ऽग्निर्यावानेवाग्निस्तस्यै भेषजं करोत्यग्रे-
 वैताभिर्दिशः कल्पयत्यदित्यास्त्वा पृष्ठे सादयामीतीमानेवैतया लोका-
 न्दाधारतया उपदधान्यतूनां कूर्प्य पञ्चोपदधाति पञ्च वा ज्ञतवो
 यावन्त एवर्तयस्तांश्च कल्पयति समानप्रभृतयो भवन्ति समानोदका- 20
 स्समानप्रभृतयो हृतवस्समानोदका एकया व्याहृत्या व्यावर्तयति त-
 स्माहृतवो व्यावर्तन्ते ॥ तस्मात्समानस्य संवत्सरस्य नाना रूपाण्याश्वि-

¹ Ch उत्तराङ्गो, Bel दधाति ² So T1 und Bel, desgl Kap S 32, 11 ohne
 Acc, Ch मतिरिति ³ Bel हरन्ति या ⁴ Ch आर्धो ⁵ Bel उत्तरास्ताभिः
⁶ Ch तासां वेद धाति ⁷ So corr Ch तद्वेद ⁸ So corr Ch तस्य, vgl. Matr.
 S 3, 2, 9 a A, Kap S 32, 12 यावदेतस्य क्रियते यावाच चीयते ⁹ So corr Ch
 उपाद ¹⁰ So corr mit Caland, Ch सोमे दधा ¹¹ So corr Ch यतय

- नीरुवृतव्या उपदधाति रेतस्येव हित ऋतूनुपदधाति तस्मादेतो हि-
तमृतूननु प्रजायत ऋतव्या अनु वायव्या उपदधात्यृतुष्वेव प्राणं द-
धाति तस्मादेते समानाः परियन्तो न जीर्यन्ति तस्मादृतूननु वायुरा-
वरीवर्त्ति^१ वायव्या अन्वपस्या उपदधाति तस्माद्वायुर्वृष्टिं वहति वृ-
॥ १॥ ष्मिमेवैताभिरवरुन्धे यदेकधोपदध्यादेकमृतुं^२ वर्षेदनुपरिहारी सादयति
तस्मादृतुमृतुं^३ वर्षत्यपस्या अनु वयस्या उपदधाति पशवो वै वयस्या
यदपस्या अनु वयस्या उपदधाति तस्मात्पशवो नानामनसो नाना-
ग्रता अप एवाभि^४ समनसो ऽपस्या उपधाय वयस्या उपदध्याद्यं
कामयेत पशुमान्स्यादिति संज्ञानं वा एतत्पशूनां यदापः पशूनामेव
१० संज्ञाने ऽग्निं चिनुते पशुमान्भवति वयस्या^५ उपधायापस्या उपद-
ध्याद्यं कामयेतापशुस्यादिति पशूनामेवासंज्ञाने ऽग्निं चिनुते ऽपशु-
र्भवति ॥ चतस्रं पुरस्तादुपदधाति^६ तस्मात्पुरस्तात्पशुरखीयास्तस्माच्च-
त्वारि चक्षुषो रूपाणि द्वे शुक्ले द्वे कृष्णे मूर्धन्वतीस्तस्मात्पुरस्तात्पशू-
ना^७ मूर्धा^८ मूच पञ्चाभितः पशोस्सयत्वाय तस्मात्प्राद् पशुः प्रचणो
१५ यस्तो वय इति दक्षिणत उपदधाति वृष्णिर्वय इत्युत्तरदिशा एवा-
स्योपदधाति व्याघ्रो वय इति दक्षिणे पक्षे सिंहो वय इत्युत्तरसिन्ध-
स्योरेव^९ वीर्यं दधाति व्याघ्रो वय इति पूर्वी सिंहो वय इत्यपरा
तस्मात्पुरो व्याघ्रो जायते पञ्चाभिः पुरुषो वय इति मध्ये तस्मात्पु-
रुषं पशूनामधिपति^{१०} ॥ १० ॥ cf Maitr S ३ २ १, Kap S ३२ १२
- २० इन्द्रापी अययमानामिएका हैहतं युवमित्योजो वै वीर्यमिन्द्रापी
अन्तरिक्षमेवा चितिशिषिलमिवान्तरिक्षं प्रजा अन्तरिक्षं प्रजा-
स्वेवौजो वीर्यं दधाति स्वयमातृणा भवति प्राणानामुत्सृज्यै^{११} स्वर्ग-

^१ So corr Ch रेतस्येति Kap S ३२ १२ - Corr ^२ So corr Ch वयस्य
^३ So corr Ch वयस्य ^४ cf Maitr S ३ २ १ (p २९ १०) TS ३ ३, १ ३ a. E
Jagegen Kap S ३२ १० अप एवाभि समनसो ^५ So corr Ch वायव्या ^६ So
corr Ch दधाति ^७ So corr Ch मूर्धन्वती ^८ cf Maitr S ३ २ १ (p २९ १२)
^९ So corr Ch यत्वाय ^{१०} So corr Ch वयस्य

स्य लोकस्यानुकशन्त्यै प्राजापत्यो ऽश्वो यदश्वमुपघ्रापयति प्रजाप-
 तिनैवैनं चिनुते ऽथैता दिश्या देवानां वै स्वर्गं लोकं यतां तेषां दि-
 शस्समङ्गीयन्त त एता दिश्या अपश्येस्ताभिर्दिशो ऽद्विहन्त्यदेता उप-
 धीयन्ते दिशां विपृत्यै राड्यसि प्राची दिगिति तस्मादेपा दिशां राङ्गी
 विराडसि दक्षिणा दिगिति तस्मादेपा दिशां विराजति सम्राडसि ५
 प्रतीची दिगिति तस्मादच साम्राज्यं स्वराडस्युदीची दिगिति तस्मा-
 दच स्वाराज्यमधिपत्यसि बृहती दिगिति तस्मादेपा दिशमधिप-
 त्येतान्येव^१ सर्वाणि भवति य एवं विद्वानेता उपधत्त आयुर्मे या-
 हीति दश पुरस्तादुपदधाति नव वै पुरुषे प्राणा नाभिर्दशमी प्राणा-
 नेवासिन्दधाति ज्योतिर्मे यच्छेत्युत्तमां ज्योतिरेवोत्तमं^२ दधाति तस्मा- १०
 द्वाक्प्राणानां ज्योतिरुत्तमं दशैता उपदधाति दशाक्षरा विराड्विराट्
 छन्दसां ज्योतिश्छद्गुज्योतिश्छद्गुरेव प्रजानां पुरस्ताद्दधाति मा छन्द
 इति दक्षिणत उपदधाति तस्मादक्षिणावृत्तो मासाः पृथिवी छन्द
 इति पश्चात्प्रतिष्ठित्या अपिर्देवतेत्युत्तरादोजो^३ वा अपिरोज एवोत्त-
 राद्दधाति तस्मादुत्तरादभिप्रयायी^४ जयति^५ द्वादश दक्षिणत उपदधा- १५
 ति द्वादश पश्चाद्द्वादशोत्तरात्ताप्पट्दिशस्संपद्यन्ते षट्दिग्दक्षरा बृहती
 बृहती छन्दसी स्वाराज्यमानशे स्वाराज्यं गच्छति य एवं विद्वानेता
 उपधत्ते षट्दिग्देताप्पट्दिग्दक्षरा^६ बृहती वार्हिताः पशवो ऽन्तरिक्ष-
 मेपा चितिः पशवो ऽन्तरिक्षं पशुष्वेव पशून्धात्यादित्यधामानो वा
 अन्ये प्राणा^७ अङ्गिरोधामानो ऽन्ये ये पुरस्तात् आदित्यधामानो ये २०
 पश्चात्ते ऽङ्गिरोधामानो मूर्धासि राडिति पुरस्तादुपदधाति य आदि-
 त्यधामानः प्राणास्तीस्तद्वाधार^८ यन्ती राडिति पश्चाद्ये ऽङ्गिरोधामानः

^१ So corr Ch पश्ये ^२ So corr mit Caland Ch वच्छेत्युत्तमाज्जयति cf
 TS 5 3 2 3 ^३ So corr Ch तेषु ^४ So corr Ch दुसराभि cf unten
 20 12 auch TS 5 3 2 4 Kap 8 32, 11 तस्मादुत्तरादभिप्रयाये ^५ Kap
 32 13 यजति cf unten 20, 12 ^६ Ch अदेताप ^७ Hier findet sich 10
 Ch noch ein अन्ये welches von mir getilgt ist ^८ Hier finden sich 12 Ch

प्राणास्तिश्वाधार सप्त पुरस्तादुपदधाति सप्त पश्चात्तस्मादधरः प्राण'
उत्तरेषां प्राणानामर्धभावप्रजापतिः प्रजासृष्टा तासामकामयत मूर्ध-
र्धा स्यामिति स एता मूर्धन्या अपश्यत्ताभिर्निर्जिहीत तासां मूर्धार्ध-
भवत्तन्मूर्धन्यानां' मूर्धन्यात्वं मूर्धैव समानानां भवति य एवं विद्वा-
नेता उपधत्ते ॥ ११ ॥ cf. Maitr S 3 9 9, Kap 8 32 11

आशुस्त्रिवृदिति पुरस्तादुपदधाति यज्ञमुखं वै त्रिवृद्वृद्धमुखमेव
पुरस्ताद्वियातयति व्योमा सप्तदश इति दक्षिणतो ऽन्वं वै सप्तदशस्स-
प्तदशं संवत्सरमन्नमनुप्रजायते ऽन्वमेव दक्षिणतो भवति तस्माद्दक्षि-
णेन हस्तेन पुरुषो ऽन्वमन्ति यत्सप्तदशवतीर्दक्षिणत उपदधाति तस्मा-
१० द्दक्षिणं पक्षं वयस्यनुपरिप्रवन्त एकविंशवती पश्चात्प्रतिष्ठित्यै प-
श्चादि वयसि प्रतिष्ठिति पञ्चदशवतीमुत्तरादीजो वै पञ्चदश
ओज एवोत्तराद्धाति तस्मादुत्तरादभिप्रयायी जयत्येर्भांगो ऽसि दी-
क्षाया आधिपत्यमिति पुरस्ताद्द्वौ त्रिवृता अभिपूर्वमेव यज्ञमुखे वि-
यातयति पञ्चदशवतीर्दक्षिणतस्सप्तदशवतीमुत्तरात्पृथग्योस्सयत्वायानं
१५ वै सप्तदशो' यत्सप्तदशवतीमुभयत उपदधात्यन्वमेवोभयतो दधाति त-
स्मादुभाभ्यां हस्ताभ्यां परिगृह्य पुरुषो ऽन्वमस्येकविंशवती भवति प्र-
तिष्ठित्या अयेर्भांगो ऽसि दीक्षाया आधिपत्यमित्येतदेतद्वै देवा एता-
भिरस्पृशन्नेतदेतदेवैताभिस्स्पृणीति ता एतास्स्पृतयो नामेष्टका एक-
यास्तुवन्त प्रजा अधीयन्तेत्येतदेतद्वै देवा एताभिरसृजन्तैतदेवैता-
२० भिरस्सर्वमवरुन्धे ऽर्कस्य' वा एषा विधामनु विधीयते ऽन्वमर्को ऽर्को
ऽग्निरत्यन्वं यस्मिपैवं विदुषो विधीयते ॥ १२ ॥

cf. Maitr S 3 2 10 Kap 8 32 11

die Worte सप्त पुरस्तादुपदधाति हप्त पश्चात्तस्मादधरः(sic) ich habe dieselben getilgt und
me ne daß s o durch ein Versehen aus dem gleich Folgenden hierher gerathen
sind Kap 8 32 13 = Corr

¹ So corr Ch तस्मादधत प्राण Kap 8 32 13 = Corr ² So corr Ch
मूर्धन्यानां ³ So corr Ch मत्तद्वै ⁴ So corr Ch अपश्यत्ते, Kap 8 32 15 =
Corr ⁵ cf. unten 21 1 TS 2 3 4 7

देवाश्च वा असुराश्च समावदेव यज्ञे ऽकुर्वन्त यदेव देवा अकुर्वन्त
तदसुरा अकुर्वन्त ते देवा एतां चतुर्थीं चितिमपग्यैस्तामन्यथानूच्या-
न्यथोपादधत्^१ तदसुरा नान्ववायैस्ततो^२ देवा अभवन्परासुरा अभ-
वन्त्य एवं विद्वानेतां चतुर्थीं चितिमुपधत्ते भ्रातृव्यस्थानन्ववायाय
भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवत्याशुस्त्रिवृदिति पुरस्तादुपदधाति^३
यज्ञमुखं वै चिवृद्यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्दधाति व्योमा सप्रदश इति^४ द-
क्षिणतो ऽन्नं वै सप्रदशो ऽन्नमेव दक्षिणतो ऽवरुन्द्य एकविंशवतीं
पश्चात्प्रतिष्ठित्यै पञ्चदशवतीमुत्तरादोजो वै पञ्चदश ओज एवोत्तरा-
द्दधाति तस्मादुत्तरादभिप्रयायी जयति^५ प्रतूर्तिरष्टादश इति पुरस्ताद्द्वौ
धिवृता अभिपूर्वमेव यज्ञमुखे दधान्यभीवर्तस्सर्विणः^६ इति दक्षिणतो^७
ऽन्नं वै सर्विणो ऽन्नमेव दक्षिणतो ऽवरुन्द्ये वर्चां द्वाविंश इति पश्चा-
द्यद्द्वे द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै यद्विंशतिर्द्वे विराजा अन्नं विराड् वि-
राज्येवान्नाद्ये प्रतिष्ठिति तपो नवदश इत्युत्तरात्तस्मात्सव्यो हस्तयो-
स्तपस्वितरो बाहुकुचनं^८ निगच्छति योनिश्चतुर्विंश इति पुरस्ताद्य-
ज्ञमुखं वै चतुर्विंशो यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्दधाति गर्भाः पञ्चविंश^९
इति दक्षिणतो ऽन्नं वै पञ्चविंशो ऽन्नमेव दक्षिणतो ऽवरुन्द्ये महश्च
दशाधारा विराडन्नं विराज्येवान्नाद्ये प्रतिष्ठिति ॥ यत्पञ्चदश यज्ञः
पञ्चदशो वज्रमेवोपरिष्टाद्दधाति रक्षसामपहत्या ओजस्त्रिणव इति
पश्चादिमे वै लोकास्त्रिणव एष्येव लोकेषु प्रतिष्ठिति संभरणस्त्वयो-
र्विंश इत्युत्तरात्तस्मात्सव्यो हस्तयोस्संभार्यतरः क्रतुरेकविंश इति पुर-^{१०}
स्ताद्वाग्वा एकविंशो वाचमेव यज्ञमुखे दधाति ब्रह्मस्य विष्टपं चतु-
स्त्रिंश इति दक्षिणतो ऽसौ वा आदित्यो ब्रह्मस्य विष्टपं ब्रह्मवर्चसमसा

^१ So corr Ch क्षिण^२ So corr Ch शान्त्ययमे^३ So corr Ch setzt

zwei Mal nach einander इति

^४ cf oben 20, 11 und 12, Kap 8 32, 15

तस्मादुत्तरादभिप्रयायी यजति

^५ Ch ओजस्त्रिण^६ So meine Correctur, — etna^७ „Armszunimmensziehung“, „Armkrummung“, vgl das spätere कुचन, Ch hat das कुचनविवाहसि, in Kap 8 nichts Analoges

आदित्यो ब्रह्मवर्चसमेव दक्षिणतो ऽवलुब्धे प्रतिष्ठा चयस्त्रिंश इति
पश्चान्नयस्त्रिंशद्देवता देवतास्वेव प्रतितिष्ठति नाकप्पट्टिंश इत्युत्तरा-
त्स्वर्गां वै लोको नाकस्वर्ग एव लोके यजमानं प्रतिष्ठापय-
ति ॥ १३ ॥ cf. Māitr. S. 3, 2, 10, Kap. II. 32, 15.

५ एहू पु धवाणि ते ॥

यथो' कच ते मनो दधं दधस उत्तरम् ।

तथा सदः कृण्वसे ॥

नहि ते पूर्वमक्षिपद्भवन्नेमानां वसो ।

अथा दुवो वनवसे ॥

10 आगिरगामि भारतो वृचहा' पुरुचेतनः ।

दिवोदासस्य सप्ततिः ॥

स हि विश्वाति पार्थिवा रयिं दाशम्महित्वना' ।

वन्वचवातो अस्मृतः ॥

स प्रलवन्नवीयसापे धुन्नेन संयता' ।

15 वृहत्तन्ध भानुना ॥

अम आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये ।

नि होता सत्ति बर्हिषि' ॥

अग्निं दूतं वृणोमहे होतारं विश्ववेदसम् ।

अस्य यज्ञस्य मुक्रुतम् ॥

20 अग्निर्वृचाणि जह्ननदपिनामिस्समिध्यते ऽग्निं स्तोमेन वीधया-
मिर्मूर्धा प्रेहो अग्ने ऽग्निं होतारं मन्ये ॥

एभिर्नो अकीर्भवा नो अर्वाङ् स्वर्णं ज्योतिः ।

अग्ने विश्वेभिस्सुमना अनीकैः ॥

¹ So Ch; cf. RV 6, 16, 17 वय

² So corr. Ch वृचहा; cf. RV 6, 16, 19.

³ So corr. Ch दाशम्मः; cf. RV 6, 16, 20.

⁴ So corr. Ch संयता; cf. RV 6,

16, 21 = Corr. ⁵ So corr. Ch बर्हिषि, cf. RV 6, 16, 10.

अथ ह्यपे क्रतोर्भद्रस्य दद्यास्य साधोः ।

रथीर्चतस्य¹ वृहतो वभूय ॥

अपा यो मर्यो दुवो धियं जुजोष धीतिभिः ।

भसन्नु प प्र पूर्वं इपं² वुरीतावसे ॥

अग्नेस्तोमं मनामहे सिधमद्य दिवस्पृगः³ ।

देवस्य द्रविणस्यवः⁴ ॥ ॥ १४ ॥ cf Matr 8 4, 10, 2

वैश्वानरो न ऊतये ॥ पृष्टो दिवि ॥

पर्जन्याय प्रगायत दिवस्पृषाय मीदुपे ।

स नो यवसमिच्छतु ॥

इदं वचः⁵ पर्जन्याय स्वराजे हृदो अस्वन्तरं तज्जुजोषत् ।

मयोभुवो वृष्टयस्सन्वसै सुपिप्पला⁶ ओषधीर्देवगोपाः ॥

समिधो अग्न आज्यस्य व्यन्तु⁷ तनूनपादग आज्यस्य वेत्विडो अग्न
आज्यस्य व्यन्तु वहिरेग्न आज्यस्य वेतु दुरो अग्न आज्यस्य व्यन्तु⁸ दुरो
अग्न आज्यस्य व्यन्विडो⁹ अग्न आज्यस्य व्यन्तु वहिरेग्न आज्यस्य वेतु
दुरो अग्न आज्यस्य व्यन्तुपासानक्ताय आज्यस्य वीतां दैव्या होताराम¹⁰
आज्यस्य वीतां तिस्रो देवीरग्न आज्यस्य व्यन्तु ॥ स्वाहाग्नि स्वाहा
सोम स्वाहाग्नि स्वाहा सोम¹¹ स्वाहा सवितरि स्वाहा सरस्वती
स्वाहा पूषर्णि स्वाहा महतस्स्वतवसस्स्वाहा विश्वान्देवान्स्वाहा द्या-
वापृथिवी स्वाहाग्नि होतारि स्वाहा देवा आज्यपा जुपाणा आज्य-
स्य व्यन्तु तमपे सप्रथा अस्ति त्वं सोम महे भगमग्निर्मूर्धा भुवो यज्ञ-
स्य वृषा सोम या ते धामानि तद्विश्वा रूपाणि पावका न आ नो
दिवः पूषा गा अन्वेतु नश्नुकं ते अन्यत् ॥

¹ So corr Ch रथीर्चतस्य, cf RV 1, 10, 2

² Ch इपं

³ So Ch

⁴ So corr Ch द्रविणस्य

⁵ So corr Ch वच

⁶ So corr Ch सुपि

⁷ So

corr Ch व्यन्तु

⁸ So corr Ch वेतु, cf unten

⁹ So corr Ch वेत्विडो, cf

unten ¹⁰ Von der ersten Hand nur ein Mal स्वाहाग्नि स्वाहा सोम gesetzt, dann die Repetition eingeschaltet

इहेह वस्स्वतवसो मरुतस्सूर्यत्वचः ।

शर्मा सप्रथा आवृणो ॥

प्र चिचमर्कै' गृणते तुराय मारुताय स्वतवसे भरध्वम् ।

ये सहीसि सहसा सहन्ते' रेजते अग्ने यृषिवी मखेभ्यः' ॥

- ॥ चिश्चे देवा ये केच उमा मही द्यौर्धृतवती पिप्रीहि देवाना' देवानां देवं बर्हिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवीर्वारो वसुवने वसुधेयस्य प्यन्तु देवी उपासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी जोष्टी वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवा दैव्या होतारा वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवीस्त्रिमस्त्रिस्तो देवीर्वसुवने
 10 वसुधेयस्य प्यन्तु देवी नराशंसो वसुवने वसुधेयस्य वेतु' देवी अग्निस्त्रिष्टकृच्छं' नो भवन्तु वाजे वाजे ॥ १५ ॥ cf Mutr S 4 10 3

इति श्रीमज्जुपि काटके चरकशाखायां मध्यमिकायामपेतवीतं'
 नाम विंशं स्थानकं संपूर्णम् ॥

- अपेर्भांगो ऽसि दीक्षाया आधिपत्यमिति पुरस्तादुपदधाति यज्ञ-
 15 मुखं वा अपिर्यज्ञमुखं दीक्षा यज्ञमुखं त्रिवृद्धजमुखमेव पुरस्ताद-
 धाति नृचक्षसां भागो ऽसि धातुराधिपत्यमिति दक्षिणतो ये वै वि-
 द्योसस्ते नृचक्षसो ऽन्धं धाता प्रजननी सप्रदशः प्रजाभ्य एव प्रजाताभ्यो
 ऽन्नमपिदधाति तस्मान्जातो ऽन्नमभ्यायच्छति मित्रस्य भागो ऽसि

¹ So corr Ch मर्कै
 corr Ch शर्मा cf RV 6 66, 9

² So corr Ch सहति cf RV 6 66 9

³ So

⁴ So corr Ch देवता cf oben 2 15

⁵ So corr Ch प्यन्तु

⁶ So corr Ch ऊर्जा

⁷ Ch अपेतवीतवाम

⁸ So die

Unterschrift des Capitels in Ch

वरुणस्याधिपत्यमिति पञ्चात्राणो वै मित्रो ऽपानो वरुणः प्राणा-
 पाना एव यजमाने दधातीन्द्रस्य भागो ऽसि विष्णोराधिपत्यमित्यु-
 त्तरादोजो वा इन्द्र ओजो विष्णुरोजः पञ्चदश ओज एवोत्तराहधाति
 तस्मादुत्तरादभिप्रयायी जयति ॥ वसूनां भागो ऽसि रुद्राणामाधिप-
 त्यमिति पुरस्ताद्यज्ञमुखं वै वसवो यज्ञमुखं रुद्रा यज्ञमुखं चतुर्विंशो
 यज्ञमुखमेव पुरस्ताहधात्यादित्यानां भागो ऽसि मरुतामाधिपत्यमिति
 दक्षिणतो ऽन्नं वा आदित्या अन्नं मरुतो ऽन्नं पञ्चविंशो ऽन्नमेव
 दक्षिणतो ऽवरुन्दे ऽदित्या भागो ऽसि यूष्ण आधिपत्यमिति पञ्चा-
 त्रतिष्ठा वा अदितिः प्रतिष्ठा पूषा प्रतिष्ठा विश्वः प्रतिष्ठित्यै देवस्य
 सवितुर्भागो ऽसि बृहस्पतेराधिपत्यमित्युत्तराद्वस वै बृहस्पतिर्ग्रस च-
 तुष्टोमो ब्रह्मवर्चसमेवोत्तराहधाति सवितृमती भवति तस्मादुदीची
 ब्राह्मणेभ्यस्सनिः प्रमूता धर्चं चतुष्टोम इति पुरस्ताद्यज्ञमुखं वै चतु-
 ष्टोमो यज्ञमुखमेव^१ पुरस्ताहधाति ॥ यवानां भागो ऽस्ययवानामा-
 धिपत्यमिति दक्षिणतो मासा वै यवा अन्नं मासा अन्नमेव दक्षिण-
 तो ऽवरुन्द ऋभूनां^२ भागो ऽसि विश्वेषां देवानामाधिपत्यमिति प-
 ञ्चात्रयस्त्रिणहेवता देवतास्वेव प्रतिनिष्ठति वीवर्तो^३ अष्टाचत्वारिंश
 इत्युत्तरात्तस्माद्वस्त्रौ^४ समावहीर्या अर्कस्य वा एषा विधामनु वि-
 धीयते ऽन्नमर्को ऽर्को ऽग्निरत्यन्नं यस्यैषैवं विदुषो विधीयते या मु-
 ख्यास्ताः पुरस्तादुपदधात्यास्य मुख्यो जायते य एवं वेद या अन्नव-
 तीस्ता दक्षिणत आस्यान्नादो जायते य एवं वेद याः प्रतिष्ठावती-
 स्ताः पञ्चाद्वच्छति प्रतिष्ठां य एवं वेद या ओजस्वतीस्ता उत्तरादास्य
 वली^५ जायते य एवं वेद य एवमेतासामृद्धिं वेदघ्नोति^६ ॥ १ ॥

cf TS 5 3 4 Matr ॥ 2 8 5, 3, 2 10, Kap S 32, 16 (Fragment)

^१ So corr Ch यमिय ^२ Ch ऋभूना cf 17 4 2 E ^३ So corr Ch वी तो,
 Kap S 32 15 द्योयतो cf TS 5 3, 4 5 and VS 14 23 द्योयते ^४ So corr Ch
 स्ता Kap b 32 15 - Corr So corr Ch वली Kap S 32 16 - Corr ^५ So
 corr Ch एवमेतासामृद्धि वेद घाति Kap S 32 10 a E एवमेतासा किंपि वेद कथ्यते स्वे

- अपे जाताव्युदा नस्यत्नानिति पुरस्तादुपदधाति य एवैनं
पूर्वो ऽतिक्रान्तो भ्रातृव्यस्तं तथा प्रणुदति' सहसा जातानिति पश्चाद्य
एवास्य पश्चाद्भ्रातृव्यस्तं तथापनुदते प्र येयीसं भ्रातृव्यं नुदते प्रति
पापीयीसं नुदते चतुश्चत्वारिंशस्त्वोम इति दक्षिणतप्पोडशस्त्वोम
८ इत्युत्तरादोजो वै षोडशो वज्रस्त्रिपुष् वैष्टुभश्चतुश्चत्वारिंशस्त्व्यापयहणो
वज्रो दक्षिणाधिसर्जनो भ्रातृव्यमेव पराणुद्य तस्मै वज्रमनुविसृजति
'चतुश्चत्वारिंशस्त्वोम इति दक्षिणत उपदधाति ब्रह्मवर्चसं वै चतुश्च-
त्वारिंशो ब्रह्मवर्चसमेव दक्षिणतो ऽवरुन्दे षोडशस्त्वोम इत्युत्तरादोजो
वै षोडश ओज एवोत्तरादधाति तस्मादुत्तरादभिप्रयायी' जयति' ॥
- १० पृषिष्याः पुरीषमसीति मध्ये पुरीषं' वा आत्मनो मर्ध्यं सात्मानमेवा-
भिं चिनुते ता एता अभातृव्या नामेष्टका नास्य भ्रातृव्यो भवति य
एवं विद्वानेता उपधत्ते ऽथैता विराजो विराजमेव पशुपूतमां दधाति
तस्मात्पशुमानुत्तमां वाचं वदति दश दशोपदधाति सयत्वाय' देवा
वै स्वर्गं लोकं यन्तस्तेषां यानि च्छन्दीस्यनिरुक्तानि स्वर्ग्याण्यासिस्त्रै-
१० स्सह' स्वर्गं लोकमार्थैस्तान्पयो ऽनुप्राजिज्ञासन्त तानीएकाभिर्नि-
रमित तानीमानि च्छन्दीसि यान्ययज्ञवाहानि यान्येव देवानां छ-
न्दीस्यनिरुक्तानि' स्वर्ग्याणि तैस्सह स्वर्गं लोकमेति य एवं विद्वाने-
नेता उपधत्ते ॥ अथैते' स्तोमभागा बृहस्पतिर्वा एतां यज्ञस्य प्रति-
ष्ठाभाहरद्यदेत उपधीयन्ते यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै बृहस्पतिर्वा एतज्ञेजो
१० यज्ञस्य सम्भारद्यदेत उपधीयन्ते सतेजसमेवाभिं' चिनुते प्रजापतिः
प्रजा अमृजत तास्त्वोमभागैरेवासृजत यदेत उपधीयन्ते प्रजननाय
दक्षिणतो' वै देवानां यज्ञो ऽव्लीयत' तै' स्तोमभागैः प्रत्युदस्तभु-

¹ hap ९ ३* १ प्रणुदते ² So corr Ch प्रियार्जो, cf aber oben ³ hap
S 32 1" दभिप्रयाय यजति ⁴ So corr Ch पुरीषा ⁵ So corr Ch स्वायु ⁶ So
corr Ch ययदिस्त्रै ⁷ So corr Ch देवानां छन्दीस्यनिरुक्तानि hap S 32, 17 - Corr
⁸ Ch ॥ धत्ते ⁹ So corr Ch अमृजतम् ¹⁰ auel Matr S 3, 3 1 a A ¹¹ So
corr Ch दक्षिणा hap S ३*, 1" - Corr ¹² So corr Ch अव्लीयते hap S 32 17
द्योतत ¹³ In Ch त अपि ते eingesezt allet

वन्यदेते दक्षिणत उदञ्च उपधीयन्ते यज्ञस्य प्रत्युक्तव्यै सप्त सप्तोपद-
धाति सवीर्यन्वाय चीन्मध्ये प्रतिष्ठित्या अथैता नाकसदो नाकसद्विवै
देवास्स्वर्ग लोकमायन्यदेता उपधीयन्ते स्वर्गस्य लोकस्याभिजिज्यै ॥
न वा अमुं लोकं जग्मुषे किञ्चनाकं^१ तन्नाकसदां नाकसत्त्वं ता एता-
स्सर्वपृष्ठा नामेष्टका यदेव किञ्च पृष्ठा नामेष्टका यदेव किञ्च पृष्ठानां^२ ।
तेजस्तद्वरुण्ये य एवं विद्वानेता उपधत्ते ऽथैताः पञ्चचूडा यजमा-
नायतनं वै पत्न्यो यन्नाकसत्सु पञ्चचूडा उपदधाति नाक एव यज-
मानं प्रतिष्ठापयत्यप्सरसो वा एता एतद्रूपं कृत्वा पत्न्यो भूत्वामुष्मि-
ह्लोके^३ यजमानमुपगते पश्चात्प्राचीमेकामुपदधाति तस्मात्पश्चात्प्राची
पत्न्यन्वास्ते^४ तनूपाानीर्वा एता यजमानस्य सर्वमायुरेति य एवं विद्वा-^{१०}
नेता उपधत्ते एता वै देवतास्स्वर्ग्यास्ताभिरेव स्वर्गं लोकमेत्येता^५ वै
देवता अभिचरणीया यं द्विषात्तं ब्रूयादमुं वो जग्मे दधामीत्येताभ्य
एवैनं देवताभ्य आवृश्चति ताजकप्रधन्वति ॥ २ ॥

cf Matr S ३ २ १०, ३ ३ १ Kap S ३२ १७

आयोस्त्वा सद्ने सादयामीत्यायुरेवोन्नमं दधाति तस्मादायुः प्रा-
णानामुन्नमं स्वयमातृणा भवति प्राणानामुत्सृष्ट्यै स्वर्गस्य लोकस्यानु-^{१०}
कणायै प्राजापत्यो ऽथो यदश्चमुपग्रापयति प्रजापतिनैवैनं चिनुते^६
ऽथैषा विकर्णी देवानां वा एषा विक्रान्तिर्यद्विकर्णी^७ देवानामेवैनं
विक्रान्तिमनु विक्रमयति^८ वायुमती प्राणो वै वायुरायुस्स्वयमातृणा-
मुश्चैवासिन्नाणं च समीची दधाति सं वा एनमेतदिन्द्रे यच्चिनोति^९
दीपयति वायुमत्या संवत्सरमुख्यं भूत्वायिं चिन्वीत ॥ संवत्सरो वा^{२०}
अग्निर्वैश्वानरस्तस्याहोरात्राणीष्टका आप्तेष्टकमेवैनं चिनुत ऋध्नोति

^१ Vgl TS ५, ३ ७ १ In Matr S ३, ३ १ (p ३२ Z ६) ist जग्मुषे उक्त zu schreiben ^२ So corr Ch पृष्ठना ^३ So corr Ch मुष्मि ^४ So corr Ch यजान्यास्ते ^५ So corr Ch कमित्ये ^६ So corr Ch केनचित् ^७ Ch विक्रान्ति यद्वि ^८ So corr Ch विक्रान्तम् ebenso Kap S ३२ १८ aber TS ५ ३ ७ १ - Corr ^९ So corr Ch यच्चि

यन्नैवं चिनुयात्प्रिययैनं तन्वा व्यर्धयेद्यदेवं चिनुते प्रिययैवैनं तन्वा
 समर्धयति सतनूरेवैतद्वैश्वानरश्चीयत चतुर्व्या उपदधात्पृतूनां विधृत्यै
 द्वे द्वे उपदधाति द्वौ द्वौ हृतवश्चतस्रो मध्यमायां चित्यामुपदधात्य-
 न्तरिक्षमिव वा एषा या मध्यमा चितिश्शिथिलमिवान्तरिक्षं चत-
 ५ स्रो दिशो दिक्ष्वेव प्रतितिष्ठत्यृतुभ्यो वा एता देवा निरभिमत' तद-
 त्व्यानामुत्तव्यात्वमायन्तमायन्तमृतुं' प्रतितिष्ठति य एवं विद्वानेता
 उपधत्ते ॥ नानाप्रभृतयो भवन्ति समानोदर्कास्तस्मात्समानस्य संव-
 त्तरस्य नाना रूपाण्यवकामुपधायेष्टकामुपदधात्यष्टेर्वा' एषा वैश्वान-
 रस्य योनिर्यदवका स्व एवैना योना उपदधाति शान्त्या अनुद्वाहा-
 १० यर्धोति' य एव विद्वानेता उपधत्ते ऽथैता विश्वज्योतिषः प्राणभृते
 वा एता यजमानस्य प्राणमेव प्रथमया' दाधार व्यान द्वितीययापान
 तृतीययैता वै देवतास्त्वर्ग्यास्ताभिरेव स्वर्गं लोकमेत्येता वै देवता
 ज्योतिष्मतीरधिरेवास्यास्मिंस्लोके ज्योतिर्भवति वायुरन्तरिक्षे सूर्यो
 दिवि सर्वे ऽस्मा इमे लोका ज्योतिष्मन्तो भवन्त्यधिपतिवतीर्भव-
 १५ न्याधिपत्यमेवैताभिर्गच्छति लोकं पृष्ठं पृष्ठेति यदेवास्योर्न'
 यच्छिद्रं' तदापूरयत्यथो सीद ध्रुवा त्वमिति दैहत्येवैनामिन्द्राग्नी त्वा
 बृहस्पतिरित्योजो वै वीर्यमिन्द्राग्नी ओजसैवैनं वीर्येण चिनुते ता
 अस्य सूददोहस इति तस्मात्परुषि परुषि सूदस्सोमं श्रीणन्ति पृश्नय
 इत्यस्मं पृश्नयन्मेवावरुन्दे विष्वारोचने दिव इति चीणि सबनानि
 २० सवनेष्वेवैनं चिनुते ऽनुष्टुवनुचरा भवति प्राणो वा अनुष्टुप्साम्रा-
 णस्सर्वाण्यङ्गान्यनुसचरति वाग्वा अनुष्टुब्यदेवास्याच न क्रियते यन्न
 चीयते तद्वाचा कल्पयति तद्विपज्यति ॥ ३ ॥

cf Kap S 32 18 TS 5 3 7

¹ So corr Ch यिमत

² So corr Ch द्यनाति

³ So corr Ch अग्नि

⁴ So corr Ch यतमत्तम

⁵ So corr Ch प्रथमाया

⁶ So corr Cl एषावकमु

⁷ So corr Ch वेदयास्स्याज

या आपेयीर्गायत्रीर्मूर्धन्वतीस्ताभिस्त्रिसृभिस्त्रिसः पूर्वार्ध उपद-
धात्यथ त्रिष्टुब्भिरथ जगतीभिरथानुष्टुब्भिरथ पङ्क्तिभिरथ यत्किञ्चाये-
यं छन्दस्त्रिस्र एकेन छन्दसा तिस्र एकेन सर्वमग्निमनूपदधात्येती ह
वै यज्ञसेनश्चैवश्चिति' विदांचकार तथा ह वै स आनर्धर्माति' य एवं
विदानेता उपधत्ते पशवो वै छन्दीसि वामं देवानां पशूनेय वामं' १
भ्रातृव्यस्य वृद्धे ॥ आत्मा वा आहवनीयो भ्रातृव्यो धिष्ण्यो यज्ञार्ह-
पत्य उपदध्याद्भ्रातृव्ये वामं' पशून्दध्यादाहवनीय उपदधात्यात्मन्वेव
वामं पशून्वत्ते' सैषोत्तरवेदिर्नाम चित्तिस्तस्मादेता उत्तमायां चित्या-
मुपधीयन्त उत्तमस्तमानानां भवति य एवं विदानेता उपधत्ते पशु-
र्वा अग्निरग्निमुखान्नजापतिः' पशूनसृजत यत्पञ्च चितयस्तस्मात्पा- १०
ङ्गाः पशव उच्यन्ते यत्त्रिस्रस्त्रिवृद्धमिष्ये द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै
द्वाक्षरं लोम द्वाक्षरं चर्म द्वाक्षरं मीसं द्वाक्षरमस्थि द्वाक्षरो मज्जा तद्गण
दशाक्षरं विराट् तस्माद्विराजाः पशव उच्यन्ते यो जानुदमस्त गायत्र-
चिद्यो नाभिदमस्त त्रिष्टुप्चिद्यः' पुरुषमाचस्त जगच्चिच्छचेनचितं'
पक्षिणं चिन्वीत स्वर्गकामश्च्येनो वै वयसां' द्योषिष्ठस्वर्गस्य लो- १५
कस्य समध्या अलजचितं पक्षिणं चतुस्सीतं^{१०} चिन्वीत प्रतिष्ठाका-
मश्चतस्रो दिशो दिक्ष्वेव प्रतितिष्ठति ॥ कङ्कचित् शीर्षेणन्तं चिन्वीत
यः कामयेत सगीर्षामुष्मिंल्लोके स्थामिति सगीर्षैवामुष्मिंल्लोके भ-
वति ॥ प्रउगचितं^{११} चिन्वीत यदि मन्येत पूर्वो मातिक्रान्तो भ्रातृव्य
इति प्रउगचिता^{१२} वै देवा असुराब्राणुदन्त^{१३} य एनान्पूर्वे ऽतिक्रान्ता २०
आसन् एवैनं पूर्वो ऽतिक्रान्तो भ्रातृव्यस्तं तेन प्रशुदत उभयतःप्र-

^१ So corr Ch जचित Kap S 32 19 = Corr

^२ So corr Ch आनयश्चाति

^३ So corr Ch पशुरेव वाम, cf Mastr III १, 3 2 a A

^४ So corr Ch वास

So corr Ch पशु पते ^५ So corr Ch पशुर्वा अग्निमुखाय, Kap III 32 19 पशु

र्वा अग्निर्भूमिमान प्रजापति पशुनसृजत So corr Ch त्रिष्टुप्चिद्य ^६ So corr

Ch जगच्चिच्छचेनचितं ^७ So corr Ch वयस ^८ So corr Ch चतुस्सीत ^९ So

corr Ch प्रउग ^{१०} So corr Ch प्रउग ^{११} So corr Ch प्रउग

उगं' चिन्वीत यदि मन्येत पश्चान्मे भ्रातृष्य इति य एवास्य पश्चा-
 ह्वातृष्यस्तं तेनापनुदते प्र श्रेयीसं भ्रातृष्यं नुदते प्रति पापीयीसं नु-
 दते' ॥ रथचक्रचितं चिन्वीताभिचरन्वचक्रचितं ह स्' वै देवा अ-
 मुरेभ्यो वज्रमियद्वास्तेत्यभ्यवमृजन्ति' वज्रमेव भ्रातृष्याय प्रहरति स्तृ-
 १ गुत एनं समूहं चिन्वीत पशुकामः पशवो वै पुरीषं' पशूनेवासौ
 समूहति सर्वत उत्तरवेदिं निर्वपति पशवो वा उत्तरवेदिः पशूनेवा-
 वरुहे ॥ परिचायं चिन्वीत सजातकामः परीव वै सजाता विशन्ति
 सजातैरेवैनं परिचिनोति ॥ द्रोणचितं चिन्वीतान्नकामः पाचेण वा
 अन्नमद्यते तेनैव मुखेनान्नमति ॥ श्मशानचितं चिन्वीत' यः काम-
 १० येत पितृलोकं चृभुयामिति श्मशानचिता वै यमो ऽमुष्मिंल्लोक
 आर्भोत्पितृलोक एवर्भोति' ॥ गायचचितं पक्षिणं चिन्वीत स्वर्गकामो
 ऽपिचै तत्पक्षी भूत्वा स्वर्गं लोकमपतद्यदाहुर्गायत्री पक्षिणी भूत्वा
 स्वर्गं लोकमपतदिति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या अन्ये' ऽयं ऊर्ध्वा-
 श्चीयन्ते' न्यञ्चो ऽन्ये य ऊर्ध्वाश्चीयन्ते ते ऽमुष्मै लोकाय ये न्यञ्चस्ते
 ११ ऽसौ यदूर्ध्वस्तिष्ठन्हिरण्यशक्तै' प्रोक्षति तेनैवैनमूर्ध्वं चिनुते स्वर्गस्य
 लोकस्य समष्ट्यै ॥ ४ ॥ cf. Maitr S 3 3 2 3 3 4 7, Kap S 32 19

दीक्षाया' विराडाप्रव्या' तिस्रो रांचीदीक्षितस्स्याच्चिपदा विरा-
 द्विराजमेवाप्नोति षड् रांचीदीक्षितस्स्यान्पङ्का चृतंव' चृतंवस्संव-
 त्सरंस्संवत्सरं विराद्विराजमेवाप्नोति दश रांचीदीक्षितस्स्याद्दशरा-
 २० विराद्विराजमेवाप्नोति द्वादश रांचीदीक्षितस्स्याद्द्वादश मांसास्संवत्स-
 रंस्संवत्सरं' विराद्विराजमेवाप्नोति चयोदश रांचीदीक्षितस्स्याच्चयो-

¹ So corr Ch प्रतप ² So corr Ch पापेयेननुदते ³ So corr Ch दृ म
⁴ Ebenso Kap S 32, 19, इयत्स्यवा auch unten 21, 9 a. L. ⁵ Ch पुरीष
⁶ So corr Ch चिन्वीता ⁷ So corr Ch पात्रात्पितृलोकमेवराति ⁸ So corr Ch
 अन्यो ⁹ So corr Ch न्य चोदन्ते ¹⁰ So corr Ch यदूर्ध्वस्तिष्ठ
 mit T1 und 5 BrI fol 67, St und U 1a fol 29—32, darnach accentuiert
¹¹ So T1 und W 12, BrI विराद्विराजमेवाप्नोति, St विराद्विराजमेवाप्नोति Ch विराद्विराजमेवा
 तिस्रो ¹² In St und W 12 fehlt das Wort ¹³ Ch मांसास्य

दश मांसास्संवत्सरस्संवत्सरो^१ विराड्विराजमेवाप्नोति^२ पञ्चदश रांची-
दीक्षितस्स्यात्पञ्चदशार्धमासस्य रांचयो ऽर्धमासश्संवत्सरं आप्यते सं-
वत्सरो विराड्विराजमेवाप्नोति चतुर्विंशतिं रांचीदीक्षितस्स्याच्चतु-
र्विंशतिस्संवत्सरस्यार्धमासा अर्धमासश्संवत्सरं आप्यते संवत्सरो
विराड्विराजमेवाप्नोति मांसं दीक्षितस्स्याद्यौ वै मासस्सं संवत्सरस्सं-
वत्सरो विराड्विराजमेवाप्नोति^३ चतुरो मासो दीक्षितस्स्याच्चतुरो वा
एतं मासो^४ वंसवो ऽविभक्तस्ते पृथिवीमांजयन् गायत्री छन्दो ऽष्टौ
रुद्रास्ते ऽन्तरिक्षमांजयेस्त्रिष्टुभं छन्दो^५ द्वादशादित्यास्ते दिवमाजय-
ज्जगती छन्दस्ततो वै ते व्यावृत्तमगच्छज्छैष्टयं^६ देवानां तस्माद्द्वादश
मासो भूत्वाग्निं^७ चिन्वीत द्वादश मांसास्संवत्सरस्संवत्सरो ऽग्निर्वैश्व-^{१०}
नरस्तस्याहोरात्राणीष्टका आभ्रेष्टकमेवैनं^८ चिनुत ऋध्नोति व्यावृत्तमेवं
गच्छति ऋष्टवे समानानां गायत्रं पुरस्तात्तायति शिरो वै देवानां
गायत्रं गायत्रो ऽग्निस्तस्माद्गायत्रं पुरस्तात्तायत्याग्निपावमान्यामय^९ वाव
यः पवते सं प्राणो मुखं देवानामग्निर्मुखत एव प्राणं दधाति तस्मा-
न्मुखतः प्राणो रथन्तरमुत्तरात्तायति बृहदक्षिणतः पश्चा^{११} एवास्योप-^{१५}
दधातीयं वै रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेवैनं परिगृह्णाति यज्ञायज्ञीयं
पुच्छे गांयति श्रोण्यां^{१२} वामदेव्यमात्मा^{१३} वै यज्ञायज्ञीयं तनूर्वाम-
देयि^{१४} सात्मानमेवैनं संतनूं चिनुते हृदयमपिकक्षे तस्मादपिकक्षे हृद-
यमनूर्ध्वं भवति तस्मादनस्यैकं^{१५} हृदयमकैः परिगायत्यकौ वा अग्नि-
रकमेवाकैः परिगायति शान्त्यै ॥ ५ ॥ cf Mitr S ३ ३ ५, Kap S ३२ २० २०

^१ ११ मासस्य desgl Ch ohne Acc
Ch durch die andern Mss ergänzt.

^२ Von hier an größere Lücke in
Bel, Ts, W 1 मासन्तो, St मासान्दो.

^३ Hier endet die Lücke in Ch

^४ So Bel und W 1, St यत्तमासो Ch उत्तमासा

^५ Von hier bis zum folgenden छन्द (incl) Lücke in St St व्यावृत्तम्, Ch व्या-
वृत्तमागं

^६ Ch भूत्वाग्निं

^७ Bel, T 1 und 3 W 1 und St कामे

^{१०} Ch

त्यग्नि ^{११} Ch पश्चा Kap S ३२ २० एवास्योपात्ता cf Mitr S ३, ३ ५ a E ^{१२} Ch

श्रोण्या ^{१३} St १३ and W 1 वामदेव्यम्

^{१४} In W 1 देयौ ohne Accent, in den

andern Mss oxytoniert ^{१५} So der Accent in allen Mss

संवत्सरो' वा अन्तरा तमस्वर्गो' लोकं ज्योतिष्मतीरेतास्साह-
 स्त्रीरिष्टका यद्विराज्यश्लैः प्रोक्षन्ति ज्योतिषैवांसै संवत्सरं' विवा-
 सयति सहस्रस्य प्रमांसि सहस्रस्य प्रतिमांसीति सहस्रसंमिता' हीमे
 लोकां घ्नन्ति वा एतदप्येयदस्यां च न क्रियते यच्च चीयते ऽमुंति हिरण्यं
 ५ यद्विराज्यश्लैः प्रोक्षन्त्यमृतेनैवांस्य तन्वृ पृणक्तीमां' मे अग्र उष्टका
 घेनवस्सन्ति घेनूरेवैनाः कुरुते ता एनं कामदुघा अमुं पिंल्लोकं
 उपतिष्ठन्ते रुद्रं वै देवा यज्ञान्निर्भजन्त' देवानां यतयाभिपर्यावर्तत
 ते देवा एतच्छतरुद्रियमपश्यस्तेनैनमशमयन्त्यच्छतरुद्रियं' जुहोति तै-
 नैर्वैनं' शमयति ॥ जानुदमे ऽप्ये जुहोत्यस्यां एवं रुद्रमवयजते ऽथ ना-
 १० भिदमे ऽन्तरिक्षादेवं रुद्रमवयजते ऽथ पुरुषमाधे' ऽमुष्या एवं रुद्रम-
 वयजत इत एवोधिं रुद्रमवयजते ऽथ पुरुषमाधे' ऽथ नाभिदमे ऽथ
 जानुदमे ऽमुंत एवावांश्च रुद्रमवयजते तत्पद संपद्यते पङ्का चतुर्व
 चतुर्भ्य एव रुद्रं निरवयजते' गवीधुकासक्तुभिर्वा जतिर्लैवा' कुस-
 यसिर्पिया' वा मृगक्षीरेण वा जुहोति यद्गाम्येण जुहुयाद्गामावचा-
 १५ रिणं रुद्रं कुर्यादारण्येनैवारण्यमभि' रुद्रं' निरवयजते ऽकंपणेन'
 जुहोत्यर्को वा अपिरेकेणैवैनमर्कोदधि निरवयजत उत्तरस्य पशस्य
 या चरमेष्टका तस्यां जुहोत्येषां वै रुद्रस्य दिक्स्वायामेव' दिशि रुद्रं
 प्रतिहत्यावयजते' पशुर्वा अपिरेतर्हि वा एष जायते यर्हि चीयते यथा
 वत्सो जातस्तन प्रैसत्येव वा एष एतर्हि भागधेयं प्रैसति संयजमानं

¹ Dies Capitul collationiert auch mit T₁, T₂, Brl fol 67 69 und St, auch W₁ und W₁ α (theinere) nach diesen Men accentuiert. ² St अन्तरात्म, Brl, 11 und T₃ अन्तरात्म, cf Matr S 3, 3, 4 a 1. ³ St सप्तस्रो. ⁴ St सहस्रस्य ममिता. ⁵ So corr. Die Mes. पुणत्ते Kap S 32, 21 पुणत्ति. ⁶ T₁ T₃ Brl भजन्त्य W₁ भजन्त्य Ch तेनेनमवयज St तेनेनमवयज Kap S 32, 21 तेनेनमवयज desgl Matr S 3, 3, 4. ⁷ Ch तेनेनै. ⁸ St माधे मु. ⁹ St निरय. ¹⁰ So corr, T₁, T₃, Brl जतिर्पिया, desgl W₁, ohne Acc Ch जतिर्पिया, Kap S 32, 21 जतिर्पिया. ¹¹ So auch Kap S 32, 21. ¹² Brl कुर्यादारण्येनैवा, T₁ und T₃ दारण्येन. ¹³ Hier beginnt das Stock in W₁ fol 31^b. ¹⁴ Ch यत ॥ त्वर्जप' St भि रत्य निरवयजते. ॥ ~ ॥ कंपणेन W₁ भि रुद्र निरवयजते ॥ ॥ कं पणेन. ¹⁵ Ch यामिद्य. ¹⁶ Brl प्रतिहत्यावयजते.

चैवाध्वर्यु^१ च ध्यायति यच्छतसृद्वियं जुहोति भागधैर्येनैवेनै गमय-
त्यङ्गिरसो वै स्वर्गं लोकं यन्तस्ते ऽर्जायां घर्म^२ प्राप्तिञ्चन्तां गौचन्ती
पणं परामृगस्तो^३ ऽर्को ऽभवत्तदकस्याकालं यदकपण्येन जुहोति सयो-
निर्वाय ये द्विषांस्तस्य संचरे पशूनां न्यस्येद्यः प्रथमं पशुराक्रामति
तं आतिमार्छन्ति^४ यां उत्तमांस्तां यजमानं वाचयेदेतां वै देवता-
स्स्वर्ग्यास्ताभिरेवं स्वर्गं लोकमेत्येतां वै देवता अभिचरणीया^५ यं
द्विषांस्तं ब्रूयादमुं वो जम्भे दधामोत्येताभ्य एवैनं देवताभ्य आवृश्चति
ताजकप्रधन्वति ॥ ६ ॥^६ of Mutr ६ ३ ३ ४, Kap ८ ३३ ५१

अग्मचूर्जं धर्चते शिथियाणामित्यद्भिः^७ परिपिञ्चति प्रजापतेर्वा^८
एष रसो यदापः प्रजापतेरेवेन रसेन तर्पयति स एनं तृप्तं प्रीतो^९
ऽद्युध्यन्तुपतिष्ठते ऽग्मन्ते^{१०} द्युद्यं द्विप्पस्तं ते शुगृच्छन्ति यमेव द्वेष्टि
तमस्य द्युधा च शुचा चापयति विः परिपिञ्चति चय इमे लोका
एभ्य एवेनं लोकैभ्यश्गमयति निः पुनरपरिपिञ्चन्पर्येति तत्पट् संप-
द्यते पट्। ऋतव ऋतुभ्य एवेनै गमयति यद्यभिचरेन्तिः पुनरपरिपि-
ञ्चन्परीत्य या दक्षिणा त्र्योणिस्तस्यां प्रक्षिणीयादिदमहममुमामुषा-
यशममुष पुवं प्रक्षिणामीति यैवापी शुक्तामादाय तयैनमर्पयति तं
भिद्यमानमन्वार्तिमार्छति यन्नाम गृह्णाति मूलमेवास्य छिनत्ति ॥
वरुणमेनिर्वा एष संचितो मण्डूकेन विकर्षति मण्डूकस्यायुपा प्येति

^१ Ch ध्यायते, St ध्यायतुं

^२ Ch घर्म

^३ Ch प्राप्तिञ्चन्ता & Pando वरा

सयं offenbar als Correctur

^४ TS hat die andern Mas hat resp so ohne

Acc Kap ८ ३२, २१ ॥

^५ So St und W १ १. TS Bri आतिमार्छन्ति Ch

मार्छति desgl Kap ८ ३२ २१

correcte ॥ आतिमार्छति

^६ So alle Ws, die ganze Stelle lautet in Kap ८

३२ २१ य प्रथमं परामृगमिति (sic) त आतिमार्छन्ति या उत्तमांस्ता यजमानं वाचयेदेतां वै दे

वर्ग १८ ५ १, ३ ५

^७ Ch मण्डूकमिति

^८ Hier geht das Stück W १ १ p ३१

zu Ende

^९ Hier liegt eine große Lücke im Fragment der Kap ८,

welches erst in Cap ३१ a F wieder einsetzt Das Folgende also ohne die

Beihilfe dieses wichtigen Textes constituit

^{१०} So corr Ch विष

corr Ch प्रजापतिर्वा of Mutr ८ ३ ३ ५ a १

^{११} Ch उम ते cf oben १७, १७,

Mutr ८ १ ३ ५ a १ TS ५ ४ ४, १

न याम्यान्पशून्दिनस्ति नारण्याँस्तस्मादेतं वसन्ता च प्रावृषि चाभि-
 गच्छति शुचा स्नेपे चतुः^१ ऽवकया च वेतसशाखया च विकर्षत्यर्पा
 वा एतच्छरो^२ यदवकापामेतत्पुण्यं यदेतस आपश्शान्ताश्शान्ताभिरे-
 वास्य शुचं शमयति तिसृभिस्त्रिवृद्धा अग्निर्यावानेवाग्निस्य शुचं
 १ शमयति प्रजापतिः प्रजा असृजत ता अष्टधूर्मस्ताभ्यो ऽन्नं प्रायच्छत्ता
 अब्रुवन्वो ऽभूदित्यन्नं पाचकं यत्पाचकवतीर्भवन्पन्नाद्याम कमसा अ-
 पिश्चिष्यानाय भवन्ति सप्तभिर्विकर्षयति सप्त वै छन्दांसि च्छन्दोभिरे-
 वास्य शुचं शमयत्यष्टाभिर्विकर्षत्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्री ऽग्निर्या-
 वानेवाग्निस्य शुचं शमयति ॥ संलुप्तोक्ते^३ ऽध्यस्वत्येषा वा अस्याँ
 १० शुक्लुच्येवास्य शुचं दधाति यं द्विषात्तमभ्यस्वेच्छुचैवैनमर्पयति^४ प-
 ञ्चगृहीत आज्ये मन्त्रे हिरण्यशक्तानवास्यति तेजो वै हिरण्यमायुर्धृतं
 तेजसैवास्यायुर्ध्याधारयत्यथो^५ षड्गुचैवाहुत्याग्निसालभते नमस्ते हरसे
 शोचिष इत्यधिक्रामति नमस्कृत्य हि त्रेयीसमुपचरन्त्यदृणया व्याधा-
 रयत्यजामित्वाय नृपदे वेदिति प्रतिष्ठित्यै हुतादो वा अन्ये देवा अहु-
 १५ तादो^६ ऽन्ये ऽपिचिदस्त्रैतान्नुभयानवरुन्धे यज्जुहोति चाव चोक्षति ता-
 नेव प्रीणाति तानवरुन्धे ते ऽस्योभये प्रीता यज्ञे भवन्ति ॥ गुरुमुष्टि-
 नावोक्षति स हि प्राजापत्यतमस्तेनास्य न हुतं भवति नाहुतं कृष्ण-
 जिनस्योपानहौ कुरुते यज्ञणो^७ वा एतद्रूपं यत्कृष्णाजिनं मृत्युरपिघ्न-
 सणैव मृत्योरन्तर्धत्ते ऽन्तर्मृत्योर्धत्ते ऽन्तरन्नाद्यादन्यतरामुपानहं कुर्वी-
 २० तान्तर्मृत्योर्धत्ते ऽवावाद्यं रुन्धे प्राणैर्वा एष पशुभिर्व्यध्यते^८ यो ऽपि
 चिनुते तं^९ प्रथमो अधिक्रामति प्राणदा व्यानदा इति प्राणैरेवैनं सम-
 र्धयति वर्चोदा वरिवोदा इति प्रजा वै वर्चः पशवा वरिवः प्रजया

^१ cf TS 5, 2, 9, 5 ^२ So corr Ch एतच्छरो, cf TS 5, 4, 4, 2 १ ^३ So
 corr Ch मनुष्योक्ते ^४ So corr Ch दुच्येन- ^५ So corr Ch व्यधाय- ^६ So
 corr Ch वाहु, cf TS 5, 4, 5, 1 2 ^७ So corr Caland, Ch प्रणस्यते ^८ So
 corr Ch व्यध्यते ^९ So corr Ch चिनुतम्

चैवैनं पशुभिश्च समर्धयति प्राणदा अपानदा इत्यवरोहति रूपेणैव
ज्ञाभ्यां द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै ॥ ७ ॥ cf Mātr S 3 3 6 ॥

इन्द्रो वै वृत्रमहंस्ति हतप्पोऽङ्गभिर्भोगैरसिनात्सो' ऽपिना पाप्मनो
भोगानपिदत्त वैश्वकर्मणाभ्यां पाप्मनो निर्मुच्यत यदायेथा जुहो-
त्यपिनैव पाप्मनो भोगानपिदत्त वैश्वकर्मणाभ्यां पाप्मनो निर्मुच्यत ५
एकैकया जुहुयाद्यदि कामयेत चिरं पाप्मनो मुच्येतेति चिरमेव पा-
प्मनो मुच्यते सकृत्सर्पान्ननूद्ध्युत्तमया' जुहुयाद्यदि कामयेताजिरं
पाप्मनो मुच्येतेत्यजिरमेव' पाप्मनो मुच्यते ॥ षोडशं भवति षोडश-
कल' पुरुषो यावानेवास्यात्मा तं पाप्मनो मुञ्चत्यथो' षोडशभिर्हि
स तं भोगैरसिनाच्चाना' सूक्ताभ्यां जुहोति सूक्तयोर्नानावीर्यत्वाय स- १०
मिध ज्ञादधाति भागधेयमेवासा अपिदधाति यथा जनमेष्टते ऽवसं'
करोत्येवमेवैतदगय आतिथ्यं कियते तिस्र ज्ञादधाति चिद्वृद्धपरिपौ-
वानेवाभिस्तसा आतिथ्यं करोत्यादुस्वरीर्भयन्यूग्वा उदुस्वर ऊर्जमे-
वासा अपिदधाति पृतेनानक्त्येतदा अप्तेः प्रियं धाम यद्वृतं प्रियमे-
वासी धामातिथ्यं करोत्युदु त्वा विश्वे देवा इति प्राणा वै विश्वे देवाः १५
प्राणैरेवैनमुद्यच्छते मनुष्या वै विश्वे देवा मनुष्यैरेवैनमुद्यच्छते' ऽप्ये
भरन्तु चित्तिभिरिति यसा एवैनं चित्तायोद्यच्छते तेनैर्न समर्धयति ॥
पञ्च दिश इति दिश एवैनमनुप्रणयति द्वे परिगृह्यवती भवतो रक्ष-
सामपहत्यै हरिकेशस्सूर्यरश्मिरिति सावित्री प्रसूत्यै देवा देवेभ्यो अ-
ध्वरीयन्तो अस्थुरित्याशिषामेवैष' दोहो विमान एष इति स्वर्गस्यैवैष २०
लोकस्य विमान उष्ट्रा समुद्रो अरुणस्सुपर्ण इत्यश्मानमापीध्रे साद-
यत्यनारम्भणमिव वा एतदनायतनमिव यदन्तरिक्षमन्तरिक्षमागोघ्रं
यदापीध्रे सादयत्यायतनमेव करोति मध्ये दिवो निहितः पृथ्विरस्मे-

१ So corr Ch मिमगिर' २ Ch जुहु' ३ So corr Ch मुच्यते ४ So corr
Ch कजा ५ So corr Ch मुञ्चत्यया ६ So corr Ch ज्ञाता ७ Vgl TS 5, 4
6 1 ८ So corr Ch मनुष्यर ९ So corr Ch अस्थुरिया'

त्यत्रं पृथ्व्यक्षमेवावरुन्धे द्वाभ्यां सादयति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै ॥
 पद्मिणीयाधायन्ति पद्मा ऋतव ऋतुभिरेव चतसृभिरा पुच्छाद्यत्वारि'
 वै छन्दांसि च्छन्दोभिरेवेन्द्रमितीन्द्रियमेवावरुन्धे ऽवीवृधनिति वृद्धि-
 मेवोपैति वाजा इत्यत्रं वै वाजा अन्नमेवावरुन्धे ऽनुपुभा वैश्वदेव्या
 १ यन्ति वाग्वा अनुपुन्वैश्वदेवी वाक्सर्वाणि वा एषा रूपाणि सर्वाणि
 रूपाण्यमौ चित्ये क्रियन्ते तस्मादेतया यन्ति सुधहूरिति यज्ञो वै सुमं
 यज्ञमेवावरुन्धे वाजस्य मा प्रसवेनोद्भाभेनोदजीगृभमिति ब्रह्म वा
 उद्भाभो ब्रह्म निपाभो^१ ऽसा आदित्य उद्यन्नुद्भाभ^२ एष निम्रोचन्नियाभो
 ब्रह्मणैवात्मानमुद्गृह्णाति ब्रह्मणा भ्रातृष्वमवगृह्णात्यथा सपत्नानि-
 १० द्वाप्यी मे विषूचीनान्यस्यतामित्योजो^३ वै वीर्यमिन्द्राप्यी ओजसैव
 वीर्येण भ्रातृष्वं विनुदते ॥ ८ ॥ of Vutr S 3 3 7 8

क्रमध्वमयिना नाकमिति स्वर्गस्य लोकस्याक्रम^४ प्राचीमनु प्रदिशं
 मेहि विद्वानिति देवलोकमेवोपावर्तते विष्वा आग्रा दीद्यद्विभाहीति
 तस्मादयिस्सर्वा दिशो विभाति पृथिव्या अहमुदन्तरिक्षमारुहमन्त-
 ११ रिक्षाद्विमारुहमित्येवामेवैते लोकानां संक्रमास्स्वर्यन्तो नापेक्षन्त
 इति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या अग्रे मेहि प्रथमो देवायतामिति दे-
 वेषु चैव मनुष्येषु च चक्षुर्दधातीयक्षमाना भृगुभिस्सजोपा इति स्व-
 र्गमेवैनं लोकं^५ गमयति पञ्चभिरधिक्रामति पाङ्क्तो ऽभिर्यावानेवापि-
 स्तस्यै नमस्कृत्याधिक्रामति ॥ नक्तोपासाग्रे सहस्राक्षेति सीहिताभ्यां
 २० जुहोत्यहोरात्रे एव संदधाति तस्मादहोरात्रे सीहिते कृणायान्वेतव-
 त्साया जुहोत्यह्निवासै रात्रौ प्रदापयति नानारूपा वै पशवो नाना-
 धृतास्त एतदेव प्रक्षिप्तमपयत्ययसा^६ जुहोत्येतदेवैनमभिसंजानानाः
 पशव उग्रतिष्ठन्ते दध्ना स्वयमातृणायां जुहोत्यसौ वै स्वयमातृषो-

^१ So corr Ch पुच्छाद्यत्वारि
 corr Ch मेय विषूचीनान्यस्य
 प्रतिमरूपदिव्य of TS 5 4 7 2

^२ Ch विपाभो
^३ Cl देवन्नाक

^४ So corr Ch सपत्नानि
^५ So corr Ch प्रतिमरूपदिव्य order

गर्दध्यमुषामेवोर्जं दधाति तस्मादमुतो ऽर्वाचीमूर्जमुपजीवन्ति सुपर्णो
 ऽसि गरुत्मानिति गायत्र्या सादयत्यस्यामेवैनमाक्रमयति भासान्त-
 रिक्षमापृण्येति त्रिष्टुभान्तरिक्षमेवैनमाक्रमयत्याजुह्वानस्सुप्रतीकः^१ पुर-
 स्तादिति जगत्यामुषामेवैनमाक्रमयत्येताभिरैवेनं देवताभिस्समुजं कृ-
 त्वा प्रतिष्ठापयति तिसृभिस्त्रिवृदा अपिर्यावानेवायिस्त्रं प्रतिष्ठां ग-
 मयति ॥ तं सवितुरिति सावित्र्यादधाति प्रसूत्या औदुम्बरीमूर्वा
 उदुम्बर ऊर्जमेवास्मा अपिदधात्ययिं वा ह वा अपिचिद्दुहे ऽपिर्वा-
 यिचितं दुहे कस्वो^२ ह वा एतस्य आयसो दोहं विदांचकार^३ यथा गां
 प्रक्षां^४ दुह एयमेवैतयायिमपिचिद्दुहे ऽग्रे विधेम न उत्पृद्यै वैकङ्कती-
 मग्रेवै सृष्टस्य विकङ्कतं भा आर्क्षत्तदेवायस्वदे^५ प्रेक्षो अग्रे दीदिहि पुरो^६
 न इति शमीमयी^७ गान्त्य विराजैषा वै सूमीं कर्णकवत्येती ह वै
 सोमदष्टाः कौश्रेयस्सन्निष्ठाः^८ पप्रच्छ यदि यूयं सूमीं^९ ऽर्क्ष्णैकवती^{१०} ऽमि-
 ति यैवारण्ये तां विद्वेति पण्यो वा एतस्याः कर्णः पणूनेवायस्वदे ॥
 एतां ह स्म वै देवा अमुग्धो वज्रं गतमीमियद्भस्त्वैत्यभ्यवसृजन्ति
 वज्रमेव भ्रातृष्याव प्रहरति स्मृणत एनं सप्त ते अग्रे समिध इति^{११}
 साप्तात्येवैतया^{१२} प्रीणाति पूर्णया सुचा जुहोति यथा वत्साय जाताय
 स्तनमपिदधात्येवमेवास्मा एतद्भागधेयमपिदधाति दग्धा पुरस्ताज्जु-
 होत्याज्येनोपरिष्टादूर्वे दधि तेज आज्यमूर्जं चैवास्मिस्तेजश्च समीची
 उत्तमे दधात्यथो इमे एवासौ प्रदापयति ॥ ९ ॥

cf Muir S 3 3 9, TS 5, 4, 7

अथैतदप्रतिरथमेतेन वै देवा असुरानप्रत्यभ्यजयिस्तदप्रतिरथस्या-^{२०}
 प्रतिरथत्वमप्रत्येवैतेन भ्रातृव्यमभिजयत्येषा वै गायत्री ज्योतिष्पृष्टा
 तयैव स्वर्गं लोकमेति दशचै भवन्ति दशसुरा विराडचं विराज्येवा-

^१ So corr Ch त्रिष्टुभा

^२ So corr Ch कस्वो cf Tb 5, 4, 7, ८, Muir

S 3 १, 9 (p 12, 7 11)

^३ So corr Ch त्रिर्वाचकार

^४ So corr Ch प्रत्यान्दुह

^५ Ch entweder आर्क्षन्तु oder आर्क्षन्तु

^६ So corr Ch मयो, cf TS 5, 1, 7, 4

^७ So corr Ch शमीय

^८ Die Interpunktion ॥ in Ch nicht vorhanden, von mir

gesetzt ^९ So corr Ch सप्ता, cf TS 5, 4, 7, 5

न्राद्ये प्रतितिष्ठत्येतेन ह स वै भद्राजः प्रतर्द्धनं संनख्यवेति ततो' वै
 ३ राष्ट्रमभवद्यं कामयेत राष्ट्रं' स्यादिति तमेतेन संनख्यवियाद्वाष्ट्र-
 मेव' भवति तदेतद्भुवनच्यवं' नाम हविरास्थानादास्थानादेवैतेन'
 भ्रातृव्यं नुदते संयामे कुर्यान्नैजनो वा बान्धुको वेधमस्याद्यद्वाष्ट्र-
 ५ प्रतिवेष्टन्ते प्रत्यभिचारणीं सेना वेष्टते ऽषापये वैश्वानराय द्वादशक-
 पालस्सवत्सरो वा अग्निवैश्वानर एषा संवत्सरस्य प्रिया तनूयां वै-
 श्वानरी यदगये वैश्वानराय प्रियाया एवास्य तन्व आतिथ्यं करोति ॥
 द्वात्र वैश्वानरो विष्टमरुतो यद्वैश्वानर मारुता अनुहूयन्ते द्वात्रायैव
 विशमनुनियुनक्तुश्चैवैश्वानरस्य' यजत्पुर्वांशु मारुता जुहोति' तस्मा-
 १० त्क्षत्रं विशमतिवदति पशुर्वा अगिरग्निमुखाभ्रजापतिः पशूनसृजत
 पशवो मरुतो यद्वैश्वानरं मारुता अनुहूयन्ते पशूनां प्रजात्यै यत्माह
 पर्यावर्तत देवविशं भुक्षेद्यद्विष्टाणां पितृदेवत्वस्याद्यत्प्रत्यद् रक्षसां
 स्याद्यदुदङ् मानुषस्याद्यजु प्रतिष्ठितो होतव्यो यजमानस्य प्रतिष्ठि-
 त्या अथैत मारुतास्सप्त सप्तकपालास्सप्त सप्त हि मरुतो सप्तधा गणा
 १५ गणेन गणसमूहस्य जुहोति गणश्च एव मरुतस्तर्पयति ॥ यो ऽरण्ये
 ऽनुवाक्यो गणस्तेन मध्ये जुहोति द्वात्रं वा एष मरुतां विदितरे द्वात्र-
 मेव विष्टो मध्यमेष्ट करोति यदि कामयेत विशं द्वात्रं हन्यामिति
 यो ऽरण्ये ऽनुवाक्यो गणस्तमितैर्गर्गैर्मोहयेद्विष्टैव द्वात्रं हन्ति यदि
 कामयेत द्वात्रेण विष्टं हन्यामिति विष्टुर्भा याज्यानुवाक्ये कुर्यादोजो
 ० च वीर्यं विष्टुर्वोज' एव वीर्यं विशं आदाय तां' द्वात्रायामिदधाति
 यं कामयेत द्वात्रानुदेयेति' यो ऽरण्ये ऽनुवाक्यो गणस्तेनाग्निष्टं रथ-

¹ So (Lands) Vermuthung Ch भ्रातृव्यवर्तित cf unten

² So corr Ch

राष्ट्र ³ So (als da) Vermuthung Cl तमेत्येतेन द्वादशमेष्ट

⁴ Ch च्यवाम

⁵ So corr Cl द्वात्राया

⁶ So corr Ch विष्ट्य und द्वात्रा cf TS 3.1.8.1

⁷ So corr Ch मरुतां cf unten

⁸ So corr Cl मुनियुक्त

⁹ So corr Ch

मारुता ¹⁰ Ch मष्टा erste Hand मष्ट cf V tr 3.1.10 (p 4), 2.4)

¹¹ So corr Ch भात्र

¹² So corr Ch ता in M str 5.1.3, 10 heißt (des Wort

¹³ So corr Ch द्वात्रानुदेयति

थाष्टौ च देवच्छन्दसमेवावरुन्धे' ॥ युग्मदयुजौ स्तोमौ' मिथुनौ प्र-
जात्यै मिथुनमेव शुक्लरेण करोति प्र चतुस्त्ररेण' जनयत्येका च ति-
स्रश्चेत्या वयस्त्रिंशतो' जुहोति वयस्त्रिंशद्देवता देवता एवावरुन्धे' च-
तस्रश्चाष्टौ चेत्यष्टाचत्वारिंशतो ऽष्टाचत्वारिंशदक्षरा जगती जागता'
१ पशवः पशून्मेवावरुन्धे ऽस्मिन्नेव लोके मनुष्यच्छन्दसेनर्ध्नात्यमुष्मि-
न्देवच्छन्दसेनोभौ' लोका आजयति वाजश्च प्रसवश्चेति वयोदंशता
व्याहृतयस्तयोदशमाससंबत्सरो ऽन्तत एव संबत्सरं रोहत्यायुर्गजेन
कल्पतामिति यज्ञस्यैवैषा कृत्तिर्चाक्रे साम चेत्यन्नाद्यं वै वसोर्धारा-
न्नाद्यमेव वसोर्धारयावरुन्धन्नादौ' भूत्वा स्तोमश्च यजुश्चेति देवद्वयं
१० वै स्तोमश्च यजुश्चान्तत' एव देवद्वयं प्रावस्यति ॥ ११ ॥

cf M str ५ 3 4 1 2 15 5 4 8

देवा' वै याजप्रसव्य आजिमयुस्तदग्निरुदजयद्यदाजप्रमर्थ' जुहो-
त्यन्नाद्यस्योज्जित्या अन्नस्यान्नस्य जुहोति" सर्वमेवान्नमवरुन्धे यस्य
न जुहोति तेन पृथ्यते" यस्य न जुह्यातदिध्मे ऽपि प्रोष्टोतेनैव" त-
दवरुन्ध औदुसरेण सुर्वेण जुहोत्यूर्वा' उदुसर ऊर्जवान्नाद्यमवरुन्धे
११ ऽयैर्वा एषो ऽभिपेकस्तस्मादग्निचिद्धर्पति न धावेद्यद्वावत्यन्नाद्याद्वाव-
त्यथैतै राष्ट्रभृत धारं वा एषो ऽग्नीना यच्चीयत एतै वा एतस्य राष्ट्रं
यिभति तद्राष्ट्रभृता राष्ट्रभृत्वं तैरेवासै" राष्ट्रं संप्रयच्छति पडेतं पडु
चतव चतुभिरेवासै राष्ट्रं संप्रयच्छत्यथो चतुप्तेव प्रतितिष्ठति ॥
मिथुना आहुतय प्रजात्यै द्वादश द्वादश मासास्सवत्सरस्सवत्सरेण-

¹ Cf दृश्यम् So corr Ch जगता ² So corr Ch चतुस्त्ररे ११) M str
6 1 1 १ (1 16 ५ 13) = Corr ⁴ So corr Ch जगते cf M str ५ १ 4 2
T ५ 1 5 6 So corr Cl यत्राय ⁶ So corr Ch मनुष्यच्छन्दसेनर्ध्नात्यमुष्मि
न्देवच्छन्द So corr Cl चत्वारिंशदा ⁸ So corr Ch तता ⁹ Dies Cf
collation rt = t und accentuati rt nach T 1 und BrI fol 117 118 ¹⁰ Ch अजि
मायुस्तदग्निमदजयद्यदाज ¹¹ (h जुह्यातयस्य जुहोति also Lucko in Gh 1) und
1 11 = Corr Vgl M str ५ 1 3 3 a 1 ¹² Ch चतुष्टय ¹³ Ch
प्रोष्टोते ¹⁴ BrI जुहोत्यूर्वा ¹⁵ Von hier bis zum folgenden राष्ट्रं in Ch
ausgefallener Lücke

वासै राष्ट्रं संप्रयच्छत्यथो संवत्सरं एवं प्रतिष्ठतिष्ठति रथमुखे त्रयोदशीं
 जुहोति¹ यजो वै रथो यज्जैवै दिंशो ऽभिजयति तां दिंशो ऽभि-
 जिता रथेनेयते वातहोमां जुहोति वातमेवावरुन्दे ऽपिचितं ह त्वां
 एषो² ऽमुष्मिंल्लोके ऽभिषवते³ विजुहोति चय इमे लोका एभ्य एवं
 लोकैभ्यो वातमवरुन्द इमे⁴ ऽसौ लोका वातं ध्रुवन्त्यञ्जलिना⁵ जु-
 होति हस्तायदानो वै वायुर्न वै वायुमवदानिराप्नुमर्हत्येकधैवेनमाप्नो-
 ति समुद्रो ऽसि नभस्वानित्येतानि वै वातस्य रूपाणि रूपैरेव वा-
 तमवरुन्दे ॥ प्राणो वै गायत्री गायत्री हविर्धानं व्यानस्त्रिष्टुप् वैभु-
 मांशीध्रमपानो⁶ जंगती जांगती संतो मध्ये दिवो निहितः पृश्निरग्मे-
 त्यसुर्वाव⁷ स पृश्निरग्मांसुमेव⁸ प्राणापानयोर्धैवदधाति प्राणापान-
 योर्विधृत्वा⁹ एकविंशतिं होचीय¹⁰ उपदधात्येकविंशो वै स्तोमानां
 प्रतिष्ठां प्रतिष्ठित्वा एकादश ब्राह्मणाञ्छस्यू¹¹ एकादशाष्टरा चिष्टु-
 व्वीर्यं चिष्टुर्व्वीर्यमेवावरुन्दे ऽष्टां अष्टा इतरेष्वष्टाष्टरा गायत्री गा-
 यत्र्यामेव प्रतिष्ठतिष्ठति पञ्चमार्जालीये पञ्चां ऋतव ऋतव एतं दृष्टि-
 णां पयैहरन्पितरं¹² ऋतवस्तस्मादच पनुपधीयन्ते¹³ ॥ १० ॥

cf. Math. III 3, 4 3 1, 18 5 4, 9

इयं वामस्य मन्मनश्चुचिं नु स्तोमं मरुतो यद्द वो दिवो या व-
 श्शमेमं मे वरुण तत्तायामि कया नश्चिचः ॥

कया तच्छ्रुते शच्या शचिष्टो यया कृणोति मुहु काचिदृध्वः¹⁴ ।

पुरु दाशुपे विचयिष्टो श्रीहो ऽथा दधाति द्रविणं जरिचे ॥

उदुहर्म मुमुग्धि नो वि पाजं मध्यमं चृत¹⁵ ।

अवाधमानि¹⁶ जीवसे ॥

¹ Statt जुहोति hat Brl जुहति

² Ch इषो

³ So T1 und Brl, Ch पयति

⁴ So betonen sowohl T1 als auch Brl इमे स्म

⁵ Ch ध्रु

⁶ Ch धूमपानो

⁷ T1 पृश्निरग्मेत्य, Brl पृश्निरग्मात्य

⁸ Ch रस्ता

⁹ Brl त्रिष्टुप्

¹⁰ Ch

लोचये ¹¹ Ch दानवाञ्छस्यू ¹² Brl पयैरन्वि

¹³ T1 und Brl दौवन्ते ¹⁴ So

corr Ch दृष्ट, vgl RV I, 20, 9

¹⁵ So corr Ch मध्यमं वृम

¹⁶ So corr.

Ch अवाधमानि

- उदुत्तम वरुण पाशमस्रत्वं नो अघे स त्वं नो अघे ॥
 अनेकवन्तभूतये ऽमिं धीभिर्हवामहे ।
 स नः पर्षदति द्विषः ॥
 सैनानीकेन सुविदवो' असौ यथा देवी' आयजिष्ठस्वस्ति ।
 ८ अदव्यो गोपा उत' न. परस्मा अघे द्रुमदुत रेवदिदीहि ॥
 मांतपना इद् हविर्मरुतस्तज्जुजुष्टन' ।
 युष्माकोती रिशादस ॥
 यो नो मर्तो मरुतो दुर्देणायुस्तिरश्चिन्नानि वसवो जिघीसति' ।
 दुह' पाशं प्रति पू मुचीष्ट' तपिष्ठेन तपसा हन्तना तम् ॥
 १० गृहमेधा रिशादसो मरुतो मापभूतन' ।
 प्रमुञ्चन्तो नो अहस ॥
 प्र बुध्या य ईरते महीसि प्र नानानि प्रयज्यवस्तिरध्वम्' ।
 सहस्रियं दस्यं' भागमेतं गृहमेधीयं मरुतो जुपध्वम् ॥
 क्रीडं वशधो' मारुतमनयाणं' रणेणुभम् ।
 १२ कण्वा अभिप्रगायत ॥
 अत्यासो न ये मरुतस्त्वञ्चो यथाहङ्गो न शुभयन्त मर्या' ।
 ते हर्म्येष्टाश्शिखवी न शुभा वत्तासो न' प्रक्रीडिन पयोधाः ॥
 इन्द्रापी अथदृयमा तू न इन्द्र त्व मही इन्द्र ॥
 विश्वकर्मेहविपा वायुधानस्त्वयं यजस्व पृथिवीमुत द्याम् ।
 १० मुखन्तव्ये' अभितो जनास इहाम्माकं मघवा सूरिस्तु ॥

^१ So corr Cl दावा cf RV 2 9 ८

^२ So corr Ch देवा cf RV 2

9 6

^३ So corr Cl उना

^४ So corr Ch त जुष्टान cf RV 7 १०, १

^५ So corr Cl श्वित्ता वास्य जिघीसति RV 7 १४

^६ So corr Ch दुष्ट cf

RV १, ५१

^७ So corr Ch मुष्टि cf RV 7 १५

^८ Austr S 1 10, 5

^९ So corr Ch मापम् cf RV १, ५१

^{१०} So corr Cl प्रयज्य, cf RV 7, ५६ १४

^{११} So corr Ch दस्यमा cf RV १, ५१ १४

^{१२} So corr Ch मरुतम् cf RV

1 3 १

^{१३} So corr Ch न cf RV 7 ५६ १६

^{१४} So corr Ch मृगाह्य,

cf RV 10 ५१ ६

वाचस्पतिं विश्वकर्माणभूतये मनोजुवं वाजे अद्याहुवेम ।

स नो नेदिष्टि हवनानि जोषद्विष्वग्भूरवसे^१ साधुकर्मा ॥ ॥ १३ ॥

उगन्तस्त्वा^२ हवामह उगन्तस्समिधीमहि ।

उगन्नुगतं आवह पितृन्हविषे अत्तवे ॥

त्विं सोम प्रचिकितो मनीषां त्वं रजिष्ठमनुनेपि पन्थाम् ।

तव प्रखीतो पितरो न इन्दो देवेषु रत्नमभजन्त धीराः ॥

त्वया हि नः पितरस्सोम पूर्वं कर्माणि चक्रुः पयमान धीराः ।

वन्वन्वातः परिधीरपोरुं^३ वीरैर्भिरश्वैर्मैघवा भवा नः ॥

त्विं सोम पितृभिस्संविदानोऽनु द्यावापृथिवीं आततन्थ^४ ।

तस्मै त इन्दो हविषा विधेम^५ वयं स्याम पतयो रथीणाम् ॥

वर्हिषदः पितर ऊत्पूर्वांगिमां वो हव्या चकृमा जुपध्वम् ।

त आ गतावसा ज्ञतमेनाया नश्वं यौररपो^६ दधात ॥

आहं पितृन्सुविदंतीं अविस्ति^७ नपातं च विक्रमणं^८ च विष्णोः ।

वर्हिषदो ये स्वधया सुतस्य भजन्त पितृस्तं द्रुहंगमिष्टाः ॥

उपहूताः^९ पितरस्सोम्यासो वर्हिषेषु निधिषु प्रियेषु ।

त आगमन्तु तं द्रुहं श्रुवन्त्वंधि युवन्तु तृ डवन्त्वस्मान् ॥

अभिष्वान्ताः पितर एहं^{१०} गच्छत संदस्सदस्सदत^{११} सुप्रखीतयः ।

अन्ता^{१२} हवीपि प्रयतानि वर्हिष्यया रयि सर्ववीरं दधातन ॥

अभिष्वान्ता ऋतायुधः^{१३} पितरो मृडता सु नः ।

प्रमुञ्चन्तु नो अहसः ॥

^१ So corr Ch एजनाभूतयेष्विष्वग्भूरवसे, cf RV 10, 51, 7, Maitr S 2, 10, 2, in Corad; ist das Zeichen für ■ demjenigen für ■ sehr ähnlich. " Dies Capitel collationirt mit und recensirt nach T 1 und Brl (Papierkalt, nach fol 56 einge schaltet) ^२ So T 1 परिधीर, auch Brl परिधीर, desgl Ch und W 1 ohne Accent, aber cf RV 9, 96, 11 ^३ Ch तत्तु cf RV 8, 43, 13 ^४ Brl विविधेय

^५ W 1 योररपो, cf RV 10, 15, 4 ^६ Ch अविस्ति, cf RV 10 15, 3 ^७ W 1 विद्वत्तमभजन्त ^८ So T 1, in Brl उपहूत, desgl Ch und W 1, ohne Acc; cf RV 10, 15, 5 ^९ Ch द्रुह, Brl द्रुह ^{१०} So T 1, Ch हवामदतस्सदत, Brl तदामदतस्सदत, cf RV 10, 15, 11. ^{११} Ch अन्ता ^{१२} Ch अन्ता ^{१३} Ch अन्तायुध, cf Maitr III 1, 10, II

अग्निष्वात्तानृतुमंतो' हवामहे नराशसे' सोमपीथं यं आनशुः ।

तं आंगमन्तु तं इहं युवन्तंधि' युवन्तु तेऽवन्तस्मान् ॥

सं पूर्वैया निविंदा कथ्यतायोरिमाः प्रजा अजनयन्मनूनाम् ।

विवस्वता चक्षसा द्यामपश्च देवां अपि धारयद्दविणोदाः' ॥

५ यो अपिः कथ्यवाहनः पितृन्यक्षदत्तावृधः ।

प्रेदु हव्यानि वोचति' देवैभ्यश्च पितृभ्य आ ॥

त्वंमे काव्या त्वन्मनीषास्त्वंदत्ता जायन्ते राध्यानि ।

त्वंदेति' द्रविणं वीरपेणा इत्याधिये दाशुपे मन्त्याय ॥

वायुरपेगाः प्र याभिर्योसि' ॥

१० सीरा युञ्जन्ति कवयो युगां वितन्वते पृथक् ।

धीरा इन्द्राय' सुमया ॥

शुनि हुवेम मघवानमिन्द्रमस्मिन्भरे नृतसं वांजसातौ ।

शृण्वन्तमुपमूतये समस्तु व्रतं वृथाणि संजितं धनानाम् ॥

उदु त्वं चिचं देवानाम् ॥

१५ इन्द्रं वयं शुनासीरमस्मिन्वजे हवामहे ।

इहं देवं सुरांधसम्" ॥

इन्द्रं वयं धनपतिं सूनूमन्यारभामहे" ।

सं नः पितैव पुत्रैभ्य ईगानशर्म यच्छतु" ॥ १४ ॥

इति श्रीमद्यजुर्वेदकाठके चरकशाखायां मध्यमिकायां पञ्चचुंडं

२० नाम एकविंशं स्थानकं संपूर्णम्" ॥

¹ Ch नृतमंतो

cf. Mātṛ १ १०, ६

² So T 1 und W 1, Bel नराशसा, Ch नराशसो, W 2 नराशसः,

³ Ch इह हुवे W इह वयः

⁴ Bel यजयन्म

⁵ cf RV

१ १० २, Mātṛ S १ १० ६

⁶ Bel वाचते cf RV १०, १६, ११

⁷ Ch त्वदिति,

cf RV १, ११, २

⁸ Ch पित्र्यमिषोमि

⁹ cf RV १०, १०१, १ देवेभ्य

^{१०} cf Mātṛ

S १, १० ९

^{११} So die M's, nur W १ सूनूमः,

die Correctur in शुनूम liegt

101

^{१२} Ch यच्छत

^{१३} So die Unterschrift des Capitels in Ch

स्वर्गाय वै लोकाय देवरथो युज्यते कामाय मनुष्यरथो ऽग्निं यु-
 नज्मि श्वसा घृतेनेति देवरथमेव युनक्ति स एनं युक्तस्वर्गं लोकम-
 भिवहति यत्तर्वाभिर्युज्याद्युक्तो ऽस्याग्निस्स्यादप्रतिष्ठिता आहुतयस्ति-
 मृभिर्युनक्ति चिवृद्धा अग्निर्यावानेवाग्निसं युनक्ति तस्मिन्नुक्ते यज्ञस्स-
 माधीयते द्वाभ्यां नापियुनक्त्याहुतीनां प्रतिष्ठित्यै द्वाभ्यां यज्ञायजी-
 यस्य स्तोत्रे ऽभिमृशत्येतावान्वै यज्ञो यावानेवाग्निरथोमो भूमा^१ त्वा
 अस्यात् ऊर्ध्वं क्रियते यावानेव यज्ञो यावानग्निरथोमस्तमन्ततस्वर्गं
 लोकमनुसमारोहति ॥ सं वा एतमेता अग्नी तपतो यथाग्निरथोमो
 यश्च वैश्वानरो ऽपस्वतीभ्यामभिमृशति शान्त्यै द्वाभ्यां द्विपाद्यजमानः
 प्रतिष्ठित्यै समास्वाद्य चतुर्वो वर्धयन्त्विति समाभिरेवतून्वर्धयत्यु-^{१०}
 भिस्सिबत्सरं सं दिव्येन दीदिहि येचनेनेति तस्मादग्निस्सर्वा दिशो
 विभाति प्रत्यौहतामश्विना मृत्युमस्मादित्यामयाविन एतान्कुर्यान्मृ-
 त्नुमेवास्मात्प्रतिनुदत्युदयं^२ तमसस्मरोति पाप्मा वै तमः पाप्मानमे-
 वैतयापहते ज्योतिष्पश्यन्त उत्तरमित्यसौ वा आदित्यो ज्योतिरुत्त-
 मसमुष्पैवादित्यस्य सायुज्यं गच्छति ॥ या अपस्वतीस्ताः कुर्याच्छा-^{१५}
 न्त्यै चतुर्विंशतिं चतुर्विंशतिस्संवत्सरस्यार्धमासा न वै संवत्सर-
 स्तिष्ठते नास्य श्रीस्तिष्ठते यस्यैताः क्रियन्ते ऽपैता आप्रियः प्रजापतिः
 प्रजास्तृष्टा स रिरिचान इवामन्यत स एता आप्रीरपश्यन्ताभिरात्मा-
 नमाप्रीणीत^३ यज्ञः प्रजापतिर्यदाप्रियो भवन्ति यज्ञमेवाप्रीणात्पूना-
 तिरिक्ता मिथुनाः प्रजात्यै लोमशं वै नामैतत्प्रजापतेच्छन्दो लोमशाः^४ २०
 पशवः प्रजायन्ते पशूनां प्रजात्यै सर्वाणि वा एता रूपाणि सर्वाणि
 रूपाण्यग्नौ चित्ये क्रियन्ते तस्मादेता अग्नेश्चित्यस्य भवन्ति ॥ १ ॥

cf Matr S 3, 1, 4 und 6, TS 5, 1, 10

यथा वै पुनराधेय एवं पुनश्चितिर्यो वा अग्न्याधेयेन^५ नर्धो-

^१ Vgl. Matr S 3, 1, 1 a E TS 5, 1, 10, 2

So corr Ch अग्नेरिष

^४ So corr Ch लोमश

^२ So corr Ch एता कु

^५ So corr Ch अग्न्याधेयेन

ति' पुनराधेयं स आधत्ते यद्यपिना चित्येन नर्भुयात्पुनश्चितिं' चि-
 न्वीतर्भोत्येवात्मा' वै प्रथमा चितिः प्रजा द्वितीया नपातृतीया' तृ-
 तीयमपि चिन्वानो मध्यमायामेताश्चित्यामुपदध्यादनुसंतत्यै नपात्को
 वै नामैषो ऽधिरत्यत्रं य एवं विद्वानेता उपधत्ते ऽष्टा एता उपदधा-
 5 त्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्र्यामेव प्रतितिष्ठति यां वा अग्निष्टके ऽग्नि-
 चिदाहुति जुहोति स्रवति सा त्री स्रवन्ती यज्ञो ऽनु परास्रवति यज्ञं
 यजमानो यदेता उपधीयन्त आहुतीनां प्रतितिष्ठत्यै ॥ ता' प्रतितिष्ठ-
 न्तीर्यज्ञो' ऽनु प्रतितिष्ठति यज्ञं यजमानो ऽष्टा च ता उपदधात्यष्टाक्षरा
 गायत्री गायत्री ऽगिर्यावानेवासिस्तं चिनुते ऽष्टा एता उपधाय पुरी-
 10 षेणाभ्यूह्यष्टाक्षरा गायत्री ब्रह्म गायत्री ब्रह्मणैवैनं चिनुते गायत्र्या
 छन्दसैकादश लोकपूणयोपधाय' पुरीषेणाभ्यूह्येकादशाक्षरा चिपु-
 ष्वीर्यं चिपुष्वीर्यैवैनं चिनुते चिपुषा छन्दसा द्वादश लोकपूणयो-
 पधाय पुरीषेणाभ्यूहति द्वादशाक्षरा जगती जागताः षण्णव. षण्णु-
 भिरैवैनं चिनुते ॥ जगत्या छन्दसा तिस्रश्चितयस्त्रीणि पुरीषाणि त-
 15 त्पद सपद्यते षड्वा चतुर्व चतुर्ष्वेव प्रतितिष्ठति तदाहुरुत्तरवेदिर्वा-
 वैषा यो ऽस्य पूर्वो ऽग्निश्चितस्त्याज्ञमन्वयसाय यजेतेति यथा दीप्य-
 माने भूयो ऽभ्यादधात्येवमेवास्मिस्तदधि पूर्व तेजो दधाति तदाहु-
 कश्चेर्यासं चिपुष्र बोर्धायतुमर्हतीति यद्यजत आहुत्यैवैनं वर्धयति गृ-
 हाभ्या एतत्कुरुते यदपि चिनुते यद्वा अन्यतो विन्दते गृहीस्तदाहरति
 20 यदीष्टा यजेत यदि षण्णुना यदि सोमेन यो ऽस्य पूर्वो ऽग्निश्चित-
 स्त्याज्ञमन्वयसाय यजेत यथान्यतो विस्त्वा' गृहानाहरत्येवमेव तत् ॥ २ ॥

cf. Muir S 3 4 5, 1 S 1 4 10

संवत्सरमुख्यं भूत्वा द्वितीये संवत्सरे पर्येते आपेयमष्टाकपालं नि-
 र्वपेदेन्द्रमेकादशकपालं वैश्वदेवं द्वादशकपालं बार्हस्पत्यं चरुं वैष्णवं

¹ So corr Ch नम्रति ² So corr Ch नम्रपत्त ³ So corr Ch चिन्वोत्य
 द्याये ⁴ So corr Ch नमत्त ⁵ So corr Ch प्रतिष्ठती ⁶ So corr Ch
 नास्म्य ⁷ So corr int Caland Ch चिपुषा, 181 Muir S III, p 51, / 10

चिकपालं तृतीये संवत्सरे पर्येति ऽभिजिता यजेत यदष्टाकपालो
 ऽष्टाक्षरा गायत्र्याप्तेयं गायत्रं प्रातस्सवनं प्रातस्सवनमेव तेन दाधार'
 गायत्रीं छन्दो यदेकादशकपाल एकादशाक्षरा त्रिष्टुबैन्दं वैष्टुभं मा-
 ध्यन्दिनं सवनं माध्यन्दिनमेव तेन सवनं दाधार त्रिष्टुभं छन्दो यद्वा-
 दशकपालो द्वादशाक्षरा जगती वैश्वदेवं जागतं तृतीयसवनं तृतीय-
 सवनमेव तेन दाधार जगतीं^१ छन्दो यद्वाहस्पत्यो ब्रह्म वै बृहस्पति-
 ब्रह्म वै तेन दाधार यद्वैष्णवो यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञमेव तेन दाधार यद-
 भिजिता यजेत ऽभिजित्यै यत्संवत्सरमुख्यं विभर्तीमिं तेन लोके स्पृ-
 णोति यद्वितीयं चिनुते ऽन्तरिक्षं तेन स्पृणोति यद्यजते ऽमुं तेन
 लोके स्पृणोत्येतं वै पर' आङ्गार'^२ कशीर्वा औगिजस्तसदस्युः^३ पौरु-
 कुत्सः प्रजाकामा अचिन्वत ततो वै ते सहस्रं सहस्रं पुत्रानविन्दन्त'
 प्रथत एव तं भूमानं गच्छति यं ते ऽगच्छन् एव विद्वानेतं चि-
 नुते ॥ ३ ॥ cf 185 6 5

प्रजापतिर्वा एतमप्ये ऽग्रिमचिनुतर्तुभिस्संवत्सरं^४ वसन्तेन पूर्वार्धं
 ग्रीष्मेन दक्षिणं पक्षं वर्षाभिरुत्तरं शरदा पुच्छं हेमन्तेन मध्यं ब्रह्मणा^५
 वावास्त्य तत्पूर्वार्धमचिनुत दक्षेण दक्षिणं पक्षं विशोत्तरं पशुभिः
 पुच्छमाशया मध्यमेतावद्वावास्ति यावदेवास्ति तत्स्पृणोति शृण्वन्त्ये-
 नमग्निं चिक्यानमत्यत्रं रोचते का प्रथमा चितिः किं पुरीषमित्याहु-
 र्ब्रह्मवादिन इयं वाय प्रथमा चित्तिरोपधय. पुरीषमन्तरिक्षं द्वितीया
 वयसि पुरीषं द्यौस्तृतीया नक्षत्राणि पुरीषं यज्ञश्चतुर्थी दक्षिणा पु-
 रीषमात्मा पञ्चमी प्रजा पुरीषं यन्त्रिचितीकं चिन्वीत यज्ञं दक्षिणा-
 मात्मानं प्रजामन्तरिक्षात्तस्मात्पञ्चचितीकश्चेतथो यत्तिस्रश्चितयस्त्रि-
 वृद्धचरिर्गृहे द्विपाद्यजमानस्तय दमे लोका एष्वेव लोकेष्वृध्नोति ॥ ४ ॥
 cf M it S 3 4 8, 185 6, 10

^१ So corr Ch द्वार cf vester unten ^२ So corr Ch त्रिष्टुभ ^३ So
 corr Ch लग्नी ^४ So corr Ch परा cf 18 3, 6 3, 7 ^५ So Ch cf 15
 5 6, 5, 7 ^६ So corr Ch द्वय So corr Ch विदत्त ^७ So corr Ch चिनुतर्तुभि

सजूरक्ष आयवोभिस्सजूरुपा अरुणीभिस्सजूसूर एतगेन सजोपा
अश्विना देसोभिस्सजूर्वैश्वानर इडया धृतेन स्वाहा ॥

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मिवस्य वरुणस्यामेः ।

आप्रा द्यावापृथिवी अनरिष्ठी सूर्य आत्मा जगतस्तस्युपथ ॥

युष्ट्वा^१ हि देवहूतमी अश्वी अमे रणीरिव ।

नि होता पूर्वस्सद^२ ॥

अमे युष्ट्वा^३ हि ये तवाश्वासो देव साधवः ।

अर वहन्याशव ॥

- अमेर्यान्यस्यमेरमियान्यसि वायोर्यान्यसि वायोर्वायुयान्यसि^४ दे-
१० वानां यान्यसि देवाना देवयान्यस्यन्तरिक्षस्य यान्यस्यन्तरिक्षस्यान्त-
रिक्षायान्यस्यन्तरिक्षासदस्यन्तरिक्षे सीद ॥ यवा आयवा ऊमा एवा
अप्सस्सगरस्सुमेकस्सलिलाय त्वा मृदीकाय^५ त्वा सतीकाय त्वा केताय
त्वा प्रचेतसे त्वा दिवे त्वा ज्योतिषे त्वा विवस्वते त्वादित्येभ्यस्त्वर्चं
त्वा रुचे त्वा भासे त्वा ज्योतिषे त्वा सूर्याय त्वा पुरोवातसनिरस्यभस-
११ निरसि विद्युत्सनिरसि स्तनयित्नुसनिरसि वृष्टिसनिरसि प्राच्या त्वा
दिशायिना देवतया गायत्रेण छन्दसापेशिर उपदधामि गायत्रेण
छन्दसा छन्दसापेशीर्णामेशिर^६ उपदधामि ॥ दक्षिण्या त्वा दि-
गेन्द्रेण देवतया चैष्टुभेन छन्दसापेः पार्श्वमुपदधामि चैष्टुभेन छन्दसा
छन्दसापेः पार्श्वेनापे पार्श्वमुपदधामि प्रतीच्या त्वा दिशा सविचा
१० देवतया जागतेन छन्दसापे पुच्छमुपदधामि जागतेन छन्दसा छ-
न्दसापे पुच्छेनापे पुच्छमुपदधाम्युदीच्या त्वा दिशा मिचावरुणाभ्या
देवतयानुष्टुभेन छन्दसापे पार्श्वमुपदधाम्यानुष्टुभेन छन्दसा छन्दसापेः
पार्श्वेनापे पार्श्वमुपदधाम्यूर्ध्वया त्वा दिशा बृहस्पतिना देवतया पा-

^१ Co corr Ch यत्वा

^२ So corr Ch यत्वा

^३ So corr Ch यवायायुयो

^४ So Ch \gl इयतीक्य _ gh 1 12 _ r 11 11

^५ Des त्या von mir es

ganzt fehlt in Ch

^६ So corr Ch शीषामेशिर

ङ्गेन च्छन्दसाग्नेः पृष्ठमुपदधामि षाङ्गेन च्छन्दसा च्छन्दसाग्नेः पृष्ठेनाग्नेः
 पृष्ठमुपदधामि ॥ संयच्च प्रचेताश्चाग्नेस्सोमस्य सूर्यस्य ते ते ऽधिपत-
 यस्ते यं द्विप्सो यश्च नो ऽदृष्टि तमेपां जम्भे दधाम्युषा च भीमा च
 पितृणां यमस्येन्द्रस्य ते ते ऽधिपतयस्ते यं द्विप्सो यश्च नो ऽदृष्टि त-
 मेपां जम्भे दधामि ध्रुवा च पृथिवी च सवितुर्मरुतां वरुणस्य ते ते
 ऽधिपतयस्ते यं द्विप्सो यश्च नो ऽदृष्टि तमेपां जम्भे दधामि यन्त्री च
 यमनी च मित्रावरुणयोर्मित्रस्य धातुस्ते ते ऽधिपतयस्ते यं द्विप्सो
 यश्च नो ऽदृष्टि तमेपां जम्भे दधामि प्राची च प्रतीची च वसूना रुद्रा-
 णामादित्यानां ते ते ऽधिपतयस्ते यं द्विप्सो यश्च नो ऽदृष्टि तमेपां
 जम्भे दधामि ॥ ५ ॥

19

cf. Muir S 2 12 3 2 13 12, 7 4 4 u 1 m, 18 4 1 c

सन्नूरष्ट आयवोभिरिति संवत्सरो वा अष्टो मासा आयवा उपा
 अरुणीसूर एतश्च इमे अश्विना^१ सवत्सरो ऽगिर्वैश्वानर^२ पशव इडा
 पशवो घृति संवत्सरं पशवो ऽनु प्रजायन्ते^३ संवत्सरादेवासौ पशून्प्रजन-
 यति दर्भस्तथे^४ जुहोति यद्वा अस्या अनामृतं यद्वीर्यं तदेतदुत्तर्पति
 यदेवास्या अनामृतं यद्वीर्यं तस्मिञ्जुहोति नागिं चिक्षान^५ प्रमीयते^६
 यस्त्विदं जुहति चिनं देवानामुदगादनीकमिति पुरुषशीर्षे^७ जुहोत्यर्हर्षं^८
 मिथो राची वरुण एतावद्वावास्ति यावदेवास्ति तत्स्पृणोति सौर्यर्चा
 जुहोति तस्मात्पुरुष एव सूर्यं प्रत्नइ पशूनां न्यञ्चो ऽग्नये यस्तमान्यर्चा
 द्विजुहोति^९ तस्मात्समानस्य पुरुषस्य द्वौ पादौ ॥ यो ह वा अग्निं योग
 आगते न युनक्ति न युञ्जानेषु युक्ते युष्ट्वा हि देवहूतमी अग्ने युष्ट्वा^{१०}
 हि ये तवेत्यग्निमेवैतद्योग आगते युनक्ति युक्ते युञ्जानेषु य एवं चेद
 द्वाभ्यां युनक्त्यस्थूरि द्वयं यो ह वा अग्निं विमोक्तं आगते न विमु-

^१ Kap E 31 a E अग्ने अग्निना cf. aber oben Kap 5 a A. Th S 6, 4, 1

^२ So corr. Ch जायत ^३ So corr. Ch स्तमे Kap S 31 a E = Corr ^४ So
 corr. Ch पुष्टयि Kap S 31 a E = Corr ^५ So corr. Ch द्वि जु ^६ So
 corr. Ch द्वय ^७ So corr. Ch विमोक्त

सजूरश्च आयवोभिस्सजूरुषा अरुणीभिस्सजूसूर एतगेन सजोषा
अश्विना दसोभिस्सजूवश्चानर इहया घृतेन स्वाहा ॥

चित्र देवानामुदगादनीक चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्ने ।

आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्युषश्च ॥

5 युक्ष्वा हि देवहूतमौ अग्नी अग्ने रथीरिव ।

नि होता पूर्यस्सद ॥

अग्ने युक्ष्वा' हि ये तवाश्वासो देव साधव ।

अर वदन्त्याशव ॥

ङ्गेन च्छन्दसाग्नेः पृथमुपदधामि पाङ्गेन च्छन्दसा छन्दसाग्नेः पृथेनाग्नेः
 पृथमुपदधामि ॥ संयच्च प्रचेताश्चाग्नेस्सोमस्य सूर्यस्य ते ते ऽधिपत-
 यस्ते यं द्विप्पो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दधाम्युषा च भीमा च
 पितृणां यमस्येन्द्रस्य ते ते ऽधिपतयस्ते यं द्विप्पो यश्च नो द्वेष्टि त-
 मेषां जम्भे दधामि ध्रुवा च पृथिवी च सवितुर्मस्तां वरुणस्य ते ते
 ऽधिपतयस्ते यं द्विप्पो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दधामि यन्त्री च
 यमनी च मित्रावरुणयोर्मित्रस्य धातुस्ते ते ऽधिपतयस्ते यं द्विप्पो
 यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दधामि प्राची च प्रतीची च वसूनां रुद्रा-
 णामादित्यानां ते ते ऽधिपतयस्ते यं द्विप्पो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां
 जम्भे दधामि ॥ ५ ॥

cf. Maitr 8 2 12 3 2 13 12 1 4 4 u a m, TS 4 4 6

सजूरुद्ध आयवोभिरिति संवत्सरो वा अष्टो मासा आयवा उघा
 अरुणीसूर एतज्ज इमे अश्विना' संवत्सरो ऽग्निवैश्वानरः पञ्च दृढा
 पणवो घृति संवत्सरं पणवो ऽनु प्रजायन्ते' संवत्सरादेवासौ पणून्नजन-
 यति दर्भस्तम्बे' जुहोति यद्वा अस्या अनामृतं यद्वीर्यं तदेतदुत्तपेति
 यदेवास्या अनामृतं यद्वीर्यं तस्मिञ्जुहोति अग्निं चिक्षानः प्रमीयां
 यस्यैवं जुहति चित्रं देवानामुदगादनीकं पुंसि पुरुषशीर्षे' जुहोत्यहं
 मित्रो रात्री वरुण एतावद्वावास्ति या अदिवास्ति तत्स्पृशोति सौर्यर्चा
 जुहोति तस्मात्पुरुष एवं सूर्यं प्रत्यङ् पणूनां न्यञ्चो ऽन्ये यस्तमान्यर्चा
 द्विर्जुहोति' तस्मात्समानस्य पुरुषस्य द्वौ पादौ ॥ यो ह वा अग्निं योग
 आगते न युनक्ति न युञ्जानेषु युञ्जे युष्ट्वा हि देवदूतमग्ने अप्रे युष्ट्वा
 हि ये तवेत्यग्निमेवैतद्योग आगते युनक्ति युञ्जे युञ्जानेषु य एवं वेद
 द्वाभ्यां यनत्रयस्थि त्रयं यो ह वा अग्निं विमोक्तं आगते न विमु-

- अति न विमुञ्चमानेषु विमुञ्चते मातेव पुत्रं पृथिवी पुरीषमित्य-
 प्रमेवैतद्विमोक आगते विमुञ्चति वि विमुञ्चमानेषु मुञ्चते य एवं
 वेदाथैतास्संयानीरेता वै देवतास्स्वर्ग्यास्ताभिरेव' स्वर्गं लोकमेत्येषा
 वै गायत्री ज्योतिष्पक्षा तथैव स्वर्गं लोकमेति ॥ यथा नाबोदकादुद-
 ८ कमभिसंयत्येवं वा एताभिरपिचिदमुच यथालोके संयाति तत्संया-
 नीनां संयानीत्वमथैतान्यृतुनामान्यृतूनेवावरुन्धे' सुमेक इति संवत्सरो
 वै सुमेकस्संवत्सरमेवावरुन्धे ऽथैता आदित्येष्टका आदित्या वा एतस्य
 तेज आददते यो ऽग्निं चिक्षानो नेव रोचते यदेता उपधीयन्ते यथा
 दीपमाने भूयो' ऽभ्यादधात्येवमेवास्मिंस्तदधि पूर्वं तेजो दधाति ना-
 १० स्यादित्यास्तेज आददते यथासौ देवेष्वेवं' मनुष्येषु भवत्यथैता घृते-
 ष्कास्तेजो वा अग्निस्तेजो घृतं तेजस्येव तेजो दधात्यथैता वृष्टिसनयो
 वृष्टिमेवैताभिरवरुन्ध एताभिर्वा अग्निचिते ऽमुच यथाकामं वर्षति
 तद्वृष्टिसनीनां वृष्टिसनिवमथैता आत्मैतद् वा उवाच शङ्खः कौष्यः
 पुत्रमग्निं चिकिर्वासमचैरसीऽमित्यचैर्षि हीऽत्यथ कथा न सर्वात्मागा
 १० इति तद्वि नूनं' न विदांचकृमेति यदेता उपधीयन्ते सात्मानमेवाग्निं
 चिनुते पुनर्निनुन्वा भवन्ति प्राण एव प्राणमुपसं दधात्यथैषा पृष्टी
 चितिर्यो ऽग्निं चिक्षानो नेव प्रतितिष्ठेत्स एता पृष्टी चितिमुपदधीत
 पट्वा अतवस्संवत्सर' अतुष्वेव संवत्सरे प्रतितिष्ठत्येता वै देवता-
 स्स्वर्ग्यास्ताभिरेव" स्वर्गं लोकमेत्येता वै देवता अभिचरणीया यं
 २० क्षिपात्तं ब्रूयादमुं वै जम्भे दधामीत्येताभ्य एवैनं देवताभ्य आवृश्चति
 ताजकप्रधन्वति ॥ ६ ॥ ८१ ॥ ४५ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

अग्निना वै देवास्त्वर्गं लोकमार्यस्तान्यराच' आवृत्तान्पश्चादन्व-
वेत्य रक्षांस्यजिघांसिन्ते देवा' एता वितृषीरपग्यस्ताभी' रक्षांस्यपा-
घ्नत यद्वे पुरस्तादुपदधाति द्वे पश्चाच्चक्षुरेवोभयतो दधाति रक्षसामप-
हृत्य स्वयमातृणा भवन्ति प्राणानामुत्सृष्ट्यै स्वर्गस्य लोकस्यानु-
कगत्यै' चतस्रस्तस्माच्चत्वारि चक्षुषो रूपाणि द्वे शुक्ले द्वे कृष्णे स्व-
र्गाय वै लोकायापिश्चीयते यदेकादशिनी कुर्याद्वज्रेण पुरस्तादवगृ-
ह्णीयादस्वर्ग्यस्याद्यदनेकादशिनीमनवरुद्धा अस्य पञ्चवस्सुरेकयूप
एकादश पशूनालभेत तेनैव स्वर्ग्यस्तेन पशून्वरुद्धे ॥ न पद्यासंमितां
मिनुयाद्यत्पद्यासंमितां मिनुयात्कनीयासं यज्ञक्रतुमुपेयात्पापीयस्यस्या-
त्मनः' प्रजा स्यादेतद्व वा उवाच जातशगाकायन्यशगद्वं कौषं पद्या- 10
संमितामेकादशिनीममेदेति श्रुत्वा कनीयासं यज्ञक्रतुमुपागात्पापी-
यस्यस्यात्मनः' प्रजा भविष्यतीति ततो वै तं पराभूतं मन्यन्ते वेदि-
संमितां मिनुयाज्ज्यायांसमेव यज्ञक्रतुमुपैति नास्यात्मनः प्रजा पापी-
यसी भवति कस्मै कमपिश्चीयत इत्याहुर्देवा मा वेदन्निति वा अग्नि-
श्चीयते य एवं विद्वानग्निं चिनुते चिदुरेतं देवा.' कस्मै कमपिश्चीयत 15
इत्याहुर्गृहा मे ऽसन्निति वा अपिश्चीयते य एवं विद्वानग्निं चिनुते
गृह्वाग्भवति कस्मै कमपिश्चीयत' इत्याहुर्ब्रह्मदानीति वा अपिश्ची-
यते य एवं विद्वानग्निं चिनुते ऽस्यन्नं व्रतं चरेदग्निं चित्वा प्रथमं
चित्वा न रामामुपेयाद्वितीयं चित्वा नान्येषां स्त्रियस्तृतीयं चित्वा न
कांचन रेतो वा एतन्निधत्ते यदग्निं चिनुते यदुपेयादेतसा घृध्येत' 20
तदाहुर्मे एवामू रेतस्मिन्वा इष्टके ते अग्निचितो रेतो विभृतस्तस्मा-
दुपेत्येति सहस्रेष्टकं चिन्वीत 22 प्रथमं चिन्वानस्सहस्रसंमितो ह्ययं 23

¹ So corr Ch अग्निना

² So corr Ch देवां स्त्रेया

³ So Ch त्रिभु

शरीर' cf unten 22 S Kap 5 3

1 ते देवा एता वितृषीरपगुस्ताभिमाद्रक्षित्वापघ्नत

⁴ So Ch Kap 5 35 1 नास्त्वानुत्पातै

⁵ So corr Ch यज्ञक्रतुमुपेयात्पापीयस्यस्यात्मन

cf unten ⁶ So corr Ch पद्या

⁷ So corr Ch द्वे

⁸ So corr Ch यत्ते

cf oben ⁹ So corr Ch निग्विनुते

¹⁰ So corr Ch दृष्ट्येत

¹¹ So corr

Cl विष्टेत ¹² So corr द्वेष्ट

लोको द्वे सहस्रे द्वितीयं चिन्वानो ऽन्तरिक्षेण संमितं त्रीणि सह-
स्राणि तृतीयं चिन्वानस्तथ इमे लोका एभिर्लोकैस्संमितं प्रजाप-
तिर्वा उख्यमपिमविभस्तेन^१ प्रजा असृजत ता अनुप्राविशत्तो ऽव-
बोत्स एव मे प्रजानामृभवद्यो मेतस्संचिनवदित्यपिः^२ प्रजापतिर्यद-
५ पिं चिनुते प्रजापतिमेव संचिनोत्यृभोति तच्चित्यस्य चित्यत्वं तं व-
सुभ्यः प्रायच्छत्तेन वसवस्त्रीणि च शतानि चयस्त्रिंशत् चामृजन्त ते
वसवो रुद्रेभ्यः प्रायच्छत्तेन रुद्रास्त्रीणि च शतानि चयस्त्रिंशत् चा-
सृजन्त तं^३ रुद्रा आदित्येभ्यः प्रायच्छत्तेनादित्यास्त्रीणि च शतानि
चयस्त्रिंशत् चामृजन्तोऽसौ सहस्रतमी य एवमुखी सहस्रतमी वेद^४
१० गच्छति साहस्रीं पुष्टिं पशूनाम् ॥ ७ ॥

cf Kap S 35 1 Mith 4 3 4 8 TS 5 0 7

यथारूपमग्निश्चेतयो यो वै यथारूपमपिं चिनुते नास्यापरूपं जा-
यते गायत्र्या प्रथमां चिर्तिं संचितामभिमृणोचिषुभा द्वितीयां जगत्या
तृतीयांमनुषुभा चतुर्थीं पङ्क्त्या पञ्चमीं यथारूपमेवापिं चिनुते ना-
स्यापरूपं जायते प्राणो वै प्रथमा चित्तिर्यानी द्वितीयापानस्तृतीया
१५ प्राणापानैरेवेनं समिन्द्र इडाया वा एषा विभक्तिः पशव इडा पशु-
भिरेवेनं चिनुते प्रजापतये प्रोच्याग्निश्चेतयो यो वै प्रजापतये ऽप्रो-
च्यापिं चिनुत आर्तिमार्छन्त्यथा अभितस्तिष्ठेती श्याव उत्तराच्छ्वेतो
दक्षिणतस्ता आलक्ष्मिणिकामिणिकामुपदध्यादेतैः प्रजापते रूपं प्रा-
जापत्यो ऽथ प्रजापतय एवं प्रोच्यापिं चिनुते नार्तिमार्छन्ति ॥ हिर-
२० ण्यपात्रं मधोः^५ पूर्णं वस्त्रं ददाति मधयो भवति शतमानं शतायुर्वै
पुरुषश्शतयोर्म आयुरेव वीर्यमवरुन्धे चिन् देवानामुदगादनीकमिति
चिचयत्यावेष्टते^६ चिचमेव भवति मध्यन्दिने ऽथमवघ्रापयत्यसौ वा
आदित्य इन्द्र एष प्रजापतिः प्राजापत्यो ऽथः प्रत्यष्टामेवैनमृभोति यो

^१ So corr Ch अस्तेन

^२ So corr Ch वेतस्मिन्नपि

^३ So corr Ch

एतत्तं ^४ So corr Ch वेदि

^५ So corr Ch हिरण्यपात्रमधो पूर्णं, Kap

S 3 2 हिरण्यपात्रं मधो दध

^६ So corr Ch चिचयत्या

ऽप्रेराप्रिं वेदाप्नोति' तं कामं यस्यै कामायागिश्चीयते प्रयास्यन्वमिं
चित्तमुपतिष्ठेत् दीक्षया' त्वापं तपसा त्वापं सुत्यया त्वापमवभृथेन
त्वापं वशया त्वापमिति तत्पञ्च संपद्यते पञ्च वा चतुव चतुवस्सं-
वत्सरस्संवत्सरो ऽग्निर्यैश्चानर आप्नोति तं कामं यस्यै कामायागिश्ची-
यते ॥ एकेष्टकेत्याहुर्घस्रवादिनो वागेवैकेष्टकेति घ्रास्यण एवैकेष्टके- १
तीम' एव लोका एतद् स वा आहुश्शर्कराख्यास्तिस्र एव वयमि-
ष्टका अग्निं चित्त्वं विद्येमानेव लोकानिति ससत्यो ऽग्निश्चेतयो भू-
रिति प्रथमां चितृणीमभिमृगेद्ववरिति' द्वितीयां स्वरिति तृतीयामे-
तद्वै वाचस्सत्यं ससत्यमेवाग्निं चिनुते ससत्यमग्निमचेष्टाऽमुपसत्याऽमि-
त्याहुर्घस्रवादिनस्स ह त्वै ससत्यं चिनुते य एवं चिनुते कस्यै देवताया' १०
अगिश्चीयत इत्याहुर्घस्रवादिनः प्रजापतय एव तस्य किं हयिरित्या-
त्तिच ॥ ८ ॥ cf Kap 8 35, 2, TS 5 १ 7 a F

आपो वा इदमासन्तलिलमेव स प्रजापतिः पुष्करपर्णे वातो
भूतो ऽलेलीयत स प्रतिष्ठां' नाबिन्दत स एतमपां कुलायमपश्यत्स
एतं प्रजापतिरपां मध्ये ऽग्निमचिनुत मेयमभवत्ततः' प्रत्यतिष्ठदियं १५
वावागिस्तस्माद्यदस्यां खनन्यभीष्टकां तृन्दन्यभि' शर्करां यां पुरस्ता-
दुपादधात्तच्छिरो' भवत्सा प्राची दिग्यां दक्षिणत उपादधात्स" द-
क्षिणः पश्चो भवत्सा दक्षिणा दिग्यां पश्चादुपादधात्तपुच्छमभ-
वत्सा" प्रतीची दिग्यामुत्तरादुपादधात्स उत्तरः पश्चो भवत्सोदीची

१ १० corr Ch यानितानि यं आप्नोति Kap 8 ११, 2 वा अप्रेरापि वेदाप्नोति २ So
corr Ch दीक्षया ३ So corr mit Caland, Ch ॥ केष्टकेत्या वागेव केष्टकेति घ्रास्यण
एव केष्टके ४ So corr Ch त्रिमुखा Kap 8 35, 2 चितृणीमुपदधाद्- cf oben
22, 7 ५ So corr Ch देवतया ६ So corr Ch सेनोपेतमप्रतिष्ठायां, Kap
8 35, १ सेनोपेत म प्रतिष्ठया, cf TS 5, 6, 4, 2 3 ७ So corr Ch सेयता
भद्र, cf unten, Kap 8 3०, 3 = Corr ८ So corr Ch मुदय, erate Hand
मुदय, cf TS 5, 6, 1, 1 ९ So corr Ch दुपदधान, so auch Kap 8 3०, १, aber
cf unten und TS 5, 6, 1, 3 १० So corr Ch उपदधात्, so auch Kap 8 35, 2,
aber cf unten und TS 5, 6, 1, 3 ११ So corr Ch दुपदधा so auch Kap 8
35 १, aber cf unten und TS 5, 6 1, 3

दिग्यां मध्य उपादधात्तृष्टमभवत्सोर्ध्वा दिगियं वावायिः पञ्चेष्टको
य एवं चेद प्रजायते गच्छति प्रतिष्ठामापेयो वै ब्राह्मणस्तस्माद्वा-
ह्मणाय सर्वासु दिक्ष्वर्धुकीं स्वीं ह्येव दिशमन्वेति सर्वा ह वा इयं
वयोभ्यो नक्तं दृशे दीप्यते तस्मादिमां वयसि नक्तं नाध्यासते ऽपां

४ वा एष कुलायस्तस्मादेतमापः प्रहारुका अपीं ह्येष कुलायः ॥ ९ ॥

cf Kap S 35 3 185 6 4

यदि मन्येत पूर्वं मानिक्रान्तो भ्रातृष्य इति बहिष्यवमानस्य पु-
रस्तादृशै लोकंपूण्योपदध्यान्माध्यन्दिनस्य^१ पवमानस्य पुरस्तादेका-
दशार्भवस्य^२ पवमानस्य पुरस्ताद्वादशायं वाव यः पवते स पवमानो
वायुरपेस्तेजो य एवैनं पूर्वं ऽतिक्रान्तो भ्रातृष्यस्तं तेजसा प्रणुदते

10 यदि मन्येत पश्चान्मे भ्रातृष्य इति पश्चादेतेषां पवमानानामुपदध्या-
दयं वाव यः पवते स पवमानो वायुरपेस्तेजो य एवास्य पश्चाद्वा-
तृष्यस्तं तेजसापनुदते^३ प्र येयीसं भ्रातृष्यं नुदते प्रति पापीयीसं नु-
दते ॥ स एष सवनचिन्नजापतिर्वा उर्यसमिमविभक्तस्य शिरः प्रा-
वर्तत तेन देवा अश्रान्यस्तस्यैतच्छिरः प्रत्यदधुर्यदुखा तत्संवत्सरमरो-
15 हृदि^४ प्रजापतिर्यत्संवत्सरमुख्यं^५ बिभर्ति प्रजापतरेव शिरः प्रतिद-
धाति तस्मात्संवत्सरमुख्यो^६ भर्तव्यो यदर्वाक्संवत्सरादरुश्चिदेव^७ सः ॥
येन देवा ज्योतिषोर्ध्वा उदायन्येनादित्या वसवो येन रुद्राः ।

येनाङ्गिरसो महिमानमानुषुस्तेनैतु यजमानस्स्वस्ति ॥

इति घृतेनाक्ता समिधमादधाति समिद्धिरेवैषाथो^८ यजमानायैवै-

20 तत्स्वस्त्ययनं क्रियते ॥

^१ So corr nach Anleitung von TS 5 6 4 5 Ch. हितुं युक्तं die Correctur steht um so sicherer fest als in Ch. ja oftmals h für p geschrieben ist durch Mißverständniß des resp. Zeichens der Garuda-Schrift Kap S 35 3 सर्वासु हितुं इत्युक्त्वा ह्येव etc. ^२ So corr Ch. तावत्स्यवा- ^३ So corr Ch. शान्मयस्य ^४ So corr Ch. तेजसापनुदते Kap S 35 4 = Corr. ^५ So corr Ch. स्यद्वारम् ^६ So corr Ch. स्यद्वारम् ^७ So corr Ch. यदर्वाक्संवत्सरादरुश्चिदेव oder दहन्विदेव Kap S 35 4 deutlich यत्संवत्सरादरुश्चिदेव vielleicht यद-Source ^८ So corr Ch. समिद्धिरेवैषाथो

ये ऽयं पुरीषिण आविरा' पृथिवीमनु ।

तेषामसि त्वमुत्तमः प्र नो जीवातवे मुव ॥

इति स्वमयिं चितमुपतिष्ठेत सर्वमायुरेत्युप त्वामे दिवे दिव द-
त्येतेन चिय्यचेनान्येषामाशीरेव सा ॥ १० ॥ of Kap S 35 4

यर्हि धिष्ण्या उपधीयन्ते तर्हि बार्हस्पत्याभिस्त्सृभिस्त्सो दक्षि-
णत उपदधात्यथ यामीभिस्त्सृभिस्त्सि, पूर्वा अथ रौद्रीभिस्त्सृ-
भिस्त्सि उत्तराह्शिणत, पशुश्रपणस्याथ वारुणीभिस्त्सृभिस्त्सो
ऽवभृथे दक्षिणतो वै देवाना यज्ञ रक्षांस्यजिघीसिस्तानि ब्रह्मणापावत
ब्रह्म बृहस्पतिर्यद्बार्हस्पत्या दक्षिणत उपधीयन्ते रक्षासामपहत्या¹ अथ
यामीरेताभिर्वा असिताय देवलायेमे लोका अर्वाञ्चथ पराञ्चथ¹⁰
प्राभुर्यस्यैता उपधीयन्ते समसा उमे लोका अर्वाञ्चथ पराञ्चथ भा-
न्यथ रौद्रीरेप वै रुद्र पशुश्रपण एयेश्वरो वा एष एतमतो ऽनूत्याय¹
हन्तोर्यद्रौद्रीरुपदधाति तेनैव रुद्र शमयत्यथ वारुणीरायो वै वरुण
ईश्वरो वा एष एतमवभृथादनूदेत्यथरुणी यहीतोर्यद्वारुणीरुपद-
धाति¹ निर्वरुणत्वाय ॥ ११ ॥ of Kap S 35 5

यद्युख्ये भ्रियमाणे² ऽयं देव³ प्रजा अभिमन्येत या आप्येयीभिप-
श्वतीस्ताभिस्त्सृभिस्त्सिस्समिध आदध्यादेप⁴ वाचैतत्प्रजा अभिम-
न्यते यद्विश्वतीभिरादधाति भेयजमेव करोति शान्तिरेव सा यद्युख्ये
भ्रियमाणे कामयेत वर्षेदिति यास्सौरी रश्मिवतीस्ताभिस्त्सृभिस्त्सि-
स्समिध आदध्यादेप वाचैतत्प्रजा⁵ पशुचापैर्यति यर्हि पर्जन्यो न वर्ष-
ति यद्रश्मिवतीभिरादधाति वृष्टिमेव निनयति ताजक्प्रवर्षति ॥⁹⁰

¹ Ch दृत्वा ॥

² So corr Ch नूत्याय Kap S 35 = प्रसमता चत्वाय

³ So

corr mit Cal Ch सज्जामपहता

⁴ So corr Ch hier und im Folgenden भ्रियमाण

So corr Ch चन्देरा Kap S 35 6 य देव

⁵ So corr Ch चद्रप्या

⁷ Hier steht

in Ch noch der Satz यद्युख्ये भ्रियमाण कामयेत वर्षेदिति यास्सौरी रश्मिवतीस्ताभिस्त्सृभिस्त्सिस्समिध आदध्यादेप ॥ Ich habe denselben als arthmilithe Wiederholung ge-
strichen und habe dazu wohl um ॥ er ein Recht gehabt als dies Capitel in Ch
überhaupt in Confusion gerathen ist Es stand an dieser Stelle in Ch noch bedeutend

यद्युख्ये भ्रियमाणे कामयेत न वर्धेदिति यास्मैरीभ्राजस्वतीस्ताभि-
स्तिस्तुभिस्तिस्तस्मिध आदध्याद्वाज एव करोति न तां समां वर्धति
यद्युख्ये भ्रियमाणे नश्येदेताभिश्चतसृभिरुपतिष्ठेताये अभ्यावर्तिचये
अङ्गिरः पुनरुजां सह रयेति विन्दत्येव ॥ १२ ॥ cf K १५ S 35, 6

- १ प्राचीनवशं^१ कुर्वन्ति प्राची वै देवानां दिग्देवलोकमेवोपावर्तते
पुरं आदित्योऽसा अमुमेवादित्यमुपात्कामति परिश्रिते याजयन्ति
देवलोकमेव परिगृह्य^२ तस्मिन्नेन दीक्षयन्त्येति वा एषोऽसांलोका-
द्योऽमुं लोकं गच्छत्यन्तर्हित^३ इव वा इतोऽसां लोकस्त्वक्तिष्वतीरो-
कान्कुर्यात्तेनासांलोकाच्चैत्यापावैष्णवमेकादशकपालं^४ निर्वपत्यभिर्वै^५
१० सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालभ्य दीक्षांमुपैति पवित्रं
वा अपर्ययज्ञो विष्णु पवित्रपूत^६ एवं यज्ञमालभते यदष्टाकपाल-
स्तेनायेयो यन्त्रिकपालस्तेन वैष्णवस्तेनाभयसाचैत्यापावैष्णवमेकाद-
शकपालं निर्वपत्यभिर्वै देवानामवमो विष्णु परमो^७ यथा तेजना
अन्तो सगृह्णान्येवमेवैतदुभयंतस्संगृह्य मध्यतो^८ देवता आवपते पुरो-
११ डाशस्याब्रह्मवर्चसकामस्य शिरो वा एतद्यज्ञस्य युंत्पुरोडांशी ब्रह्म-
वर्चसं पुरोडांशी ब्रह्मवर्चसो भवति चरुधृतं स्यात्प्रजाकामस्य वा
पशुकामस्य वा मिथुनं वा एतद्यधृतं च तण्डुलाश्च धेन्वा धृतं पयो
ऽनडुहस्तण्डुला मिथुनमेव यज्ञमुखे दधाति प्रजननाय यतो वा एत-

mehr was aber später geschieht ist, -- nachlich das folgende यद्युख्ये भ्रियमाणे का-
मयेत न वर्धेदिति यास्मैरीभ्राजस्वतीस्ताभिस्तुभिस्तिस्तस्मिध आदध्याद्वाज एव करोति न तां
समां वर्धति यद्युख्ये भ्रियमाणे नश्येदेताभिश्चतसृभिरुपतिष्ठेताये अभ्यावर्तिचये च देश धार्यतस्त्रजा-
स्तुभिस्तस्मिध आदध्यादेव वायेतस्त्रजावेस्नुवार्येति वर्ति य
जन्तं न वर्धति यद्विष्मयतोभिरादधाति यद्विष्मय निनयति ताजयश्चर्यति ॥

^१ Dies Capitel collationiert mit und accentuirt nach T 1

^२ Ch यद्

^३ T 1 नर्हित

^४ Ch यतोस्तकान् T 1 यतोस्तकान्

^५ Ch धत्ते

^६ T 1

परिचपूतं Accent corrigiert

^७ In Ch Icke es fehlt dort त्याग्यायेन दमेकाद

शरुपान नियं ॥ T 2 dies vorhanden

^८ So T 1 Ch परमं

^९ So T 1

Ch मध्यतो

- बृहत्ताम श्वभृदृजवृष्यं विष्टुभौजशुभितमुपवीरम् ।
 इन्द्र स्तोमेन पञ्चदशेनौज इदं वातेन सगरेण रक्ष ॥
 प्राची दिशीं सहाजया' नो विश्वे देवाः प्रावृषाह्नीं स्वर्वित् ।
 इदं श्वं दुष्टरम्स्त्वोजो ऽनाधृष्टं सहस्रियं सहस्वत् ॥
 १ वैरूपेण सास्त्रा तच्छक्रेयं जगत्येनं विष्ट्वावेशयामि ।
 विश्वे देवास्सप्तदशेन मध्यमिदं ह्यर्च सलिलं वातमुपम् ॥
 यन्त्री दिशां श्वमिदं दाधारोपस्थाण मित्रयतीदमोजः ।
 मित्रावरुणा गताह्नां जिगत्सू अदव्यक्षत्रमिदमस्त्वोजः ॥
 वैराजे सामन्त्रधि मे मनीषानुष्टुभा सभृतं दुष्टरं सहः' ।
 १० इदं श्वं मित्रवदार्द्रदान्वोजो' मित्रावरुणा रक्षतमाधिपत्यैः ॥
 सम्राड् दिशीं सहसात्री सहस्वत्यृतर्हमन्तो विष्टया पिपर्तुं नः ।
 अवस्युवाता बृहती न शक्रीमं यज्ञमवतु' या घृताची ॥
 स्वर्वती सुदद्या या पयस्वतीमं' यज्ञमवतु या घृताची ।
 त्व नो गोपा अवितोत यन्ता बृहस्पते याम्यां युदिग्धं वाचम् ॥
 ११ ऊर्ध्वा दिशा रन्तिराणौषधीनीं सवत्सरेण सविता नो अहाम् ।
 रेवत्सामातिच्छन्दा उ च्छन्दो ऽजातशत्रुस्तुहवो न एधि ॥
 स्तोमं चयस्त्रिंशं भुवनस्य पालं विवस्वद्वाते अभि नो गृणीहि ।
 घृतवती सवितुराधिपत्ये पयस्वती रन्तिराण नो अस्तु ॥
 हिरण्यगर्भो य प्राणतः ॥
 १० विराड् दिशा विष्टुपत्यघोरास्येशाना सहसो या मनोता ।
 विश्वयचा इपयन्ती सुभूता शिवा नो अस्त्वदितिरुपस्ये ॥

१ So corr Cl त्रिष्टुभा २ So Cl in Maitr S II 16 4 und TS 4 1 19 १
 मद्यया ३ Ch मा' docl deutet das vorangehende " darauf hin, daß er für
 n verzeichnet ist ४ So corr Cl दान्वोजा ५ So corr Cl मयसे ६ So
 corr Ch पयस्यती ७ So corr Ch मयर्त ८ So corr Cl याम्या
 MS 3 16 1 und TS 1 1 12 4 = Corr ९ So corr Ch etwa पुदि' of Maitr
 S 3 16 4 १०

विष्टम्भो दिवो धरुणः पृथिव्या अस्येशाना सहस्रो विष्णुपत्नी ।
 बृहस्पतिर्मातरिश्योत वायुसंध्याना वाता अभि नो गृह्यन्तु ॥
 वैश्वानरो न ऊतये पृष्टो दिव्यन्विदनुमते त्वं यज्ञे नाम ॥ १४ ॥
 cf Maitr S 3 16-4 TS 1 4 12

अग्नेर्मन्वे प्रथमस्य प्रचेतसो यं पाञ्चजन्यं बहवस्समिन्धते ।
 विश्वस्यां विणि प्रविचिगन्तमीमहे स नो मुञ्चत्वहसः ॥ १
 यस्येदं प्राणन्निमिषद्यदेजति यस्य जात जनमानं च केवलम् ।
 स्तौम्यमिं नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्वहसः ॥
 इन्द्रस्य मन्वे प्रथमस्य प्रचेतसो बृहन्नस्तीमा^१ उप मामिहागुः ।
 यो^२ दाणुपस्सकृती हवमुष गन्ता स नो मुञ्चत्वहसः ॥
 यस्संयामं जयति सं^३ वणी युधा य पुष्टानि संसृजति त्रयाणि । १०
 स्तौमीन्द्रं नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्वहसः ॥
 वायोस्सवितुर्विदधानि मन्महे या आत्मन्वदिभृथो यौ च रदाय ।
 यौ विश्वस्याधिपा बभूवयुस्तौ नो मुञ्चतमागसः ॥
 उप श्रेष्ठा न आशिपो देवयोर्धर्मं अस्मिन् ।
 स्तौमि वायुं सवितार नाथितो जोहवीमि तौ नो मुञ्चतमागसः ॥ १५
 मन्वे वां मिचावरुणा तस्य विन्ने सत्यौजसा दृहणा य नुदेये^४ ।
 या राजाना सरथं याय उया तौ नो मुञ्चतमागसः ॥
 यो वा रथ ऋजुरग्निस्सत्यधर्मा मिषूचरन्तमुपयाति दूषयन् ।
 स्तौमि मिचावरुणा नाथितो जोहवीमि तौ नो मुञ्चतमागसः ॥
 रथीतमौ रथीनी हुव ऊतये शुभं गमिषा सुयमेभिराणुभि^५ । २०
 ययोर्वा^६ देवौ देवेष्वनिपितमोजस्तौ^७ नो मुञ्चतमागसः ॥

^१ So corr Ch साम cf Maitr ॥ 3 16 ५, TS 1 7 1५, 1 such AV 1, 21 1 ^२ So corr Ch ये ^३ So corr Ch न ^४ So corr Ch नुदेय
 cf TS 4 7, 1५, 2 MS 3 16, 5 (p 190 / 11) ^५ Ch यौ ^६ So corr Ch
 यौ दान ^७ So corr Ch मोज

यद्यातं वहतु सूर्यायास्त्रिचक्रेण सैसदमिच्छमानौ ।

स्तौमि देवा अश्विना नाथितो जोहवीमि तौ नो मुञ्चतमागसः ॥

मरुतां मन्वे अथि नो द्रुवन्तु प्रेमां^१ वाचं^२ विश्वामवन्तु विश्वे ।

आशून्हुवे सुयमानूतये^३ ते नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥

५ तिग्ममायुधसीदिते सहस्वदिभ्यै शर्धः पृतनासु जिष्णु ।

स्तौमि देवान्मरुतो नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥

विश्वेषां देवानां मन्वे अथि नो द्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वामवन्तु विश्वे ।

आशून्हुवे सुयमानूतये^३ ते नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥

यदिदमभिदासति पौरुषेयाह्व्यादेवेष्टिरस्तु द्विपदश्चतुष्पदः ।

१० स्तौमि विश्वान्देवाच्चाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥

अन्विदनुमते त्वं यत्ते नाम वैश्वानरो न ऊतये पृष्टो दिवि ॥

ये अग्रप्रेताममितेभिरोजोभिर्ये प्रतिष्ठे अभवतां वसूनाम्^४ ।

ते नो मुञ्चतमहसः ॥

उर्वी रोदसी वरिवः कृणुतं श्रेष्ठस्य पत्नी अधिवोचतं नः ।

१५ स्तौमि द्यावापृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चतमहसः ॥ १५ ॥

cf Maitr S 3 16 5 TS 4 7 15

इति श्रीमद्यजुषि काठके चरकशाखायामिष्टिमिकायां स्वर्गं नाम
द्वाविंशं स्थानकं संपूर्णम् ॥^५

^१ So corr Ch प्रमा ^२ Ch यत्ते ^३ Hier ist in der Hd-corr Ch von der ersten Hand noch ein च geschrieben welches aber später mit gelber Farbe getilgt ist ^४ Hier in Ch noch ein च welches ich getilgt habe, cf oben und Maitr S 3 16, 5, TS 4 7 15 4 5 ^५ So corr Ch प्रतिष्ठा भवत व्यसूनाम् cf Maitr S 3, 16 5 TS 4, 7 1, ॥ ^६ So die Unterschrift dieses Capitels in Ch

हविर्वै^१ दीक्षितो न हविरेनभिघृतं मेधमधुते यदभ्यनञ्चभ्यैवेन^२
 धारयति मेध्यत्वाय घृतं देवानां निष्पन्नं मनुष्याणामायुतं गन्धर्वाणां
 स्वयं विलीनमादित्यस्य नैतद्देवचा न मनुषचा^३ यन्नवनीतं नैपं देव-
 चा न मनुषचा यो दीक्षितः प्रच्युतो ऽसाञ्चोकादप्राप्नो ऽमुं यन्नव-
 नीतेनाभ्यङ्गे समुच्चै वासः परिधत्ते ऽप्येस्तूपः^४ पितृणां नीविरोपधी-
 नां प्रघातो वायोवातपां^५ विश्वेषां देवानामोतवश्च^६ तन्नवश्च नक्ष-
 चाणामतीरोकास्सर्वदेवत्वं वासस्सर्वदेवत्यो दीक्षितस्सर्वाभिरवेन दे-
 वताभिस्समर्धयत्याङ्ग इन्द्रं वै वृचं जघ्निवीसं रक्षीत्यसचन्त तान्यञ्ज-
 नगिरिणान्तरधत्तं^७ रक्षीत्येति सचन्ते यो दीक्षते भवति हि यदाङ्गे^८
 रक्षसामन्तर्हित्या इन्द्रो वै वृचमहेस्तस्य चक्षुः परापतत्तत्तिककुम्भं^९ ॥
 प्राविण्द्यदाङ्गे तस्यैव चक्षुषो^{१०} ऽवरुद्धै विदक्षिणमाङ्गे सकृत्सर्व्यं
 चिद्वृद्यज्ञो मुखत एव यज्ञमालभते विदक्षिणमाङ्गे विस्सर्व्यं पाङ्को
 यज्ञो यज्ञमेवाय रुद्धे दक्षिणं पूर्वमाङ्गे^{११} सर्व्यं हि पूर्वं मनुष्य आञ्जते
 व्यावृत्त्यै यजुषाङ्गे ऽयजुषा हि मनुष्य आञ्जते व्यावृत्त्यै पराचोनमा-
 नक्ति न निधावत्याचपराचि^{१२} हि मनुष्य आञ्जते व्यावृत्त्या इषीक-
 याङ्गे^{१३} शलत्या हि मनुष्य आञ्जते व्यावृत्त्यै ॥ संतूला भवति मैत्री
 वै संतूला वारुणी^{१४} परिशीर्णा मैत्रो दीक्षितस्समृद्धचा ऊनमिव वा
 एतच्छिद्रमिव यच्चक्षुर्यदाङ्गे^{१५} तदेवांपूरयत्यच्छिद्रत्वाय पावयतीन्द्रो
 वै वृचमहेस्तमप्स्वेवाध्यहेस्तामां या यज्ञिया मैत्र्या आसीस्ता उदका-
 मैस्ता ओपधयो ऽभवन्त्येजस्ते दर्भास्तस्मात्ते पवित्रं तस्माद्भैरपः पु-
 नन्ति यद्भर्मिष्मलैः पावयत्यपामेवेनमोपधीनां तेजसा पावयति हा-

^१ Dies Capitel collationiert mit und accentuert nach T 1

^२ Ch भुनक्तु

भ्यवेन ^३ in T 1 fehlt न मनुष्यचा, Accent ergänzt

^४ T 1 नेस्तूप So

corr Ch प्रघातोवायोवातपा, T 1 प्रघातो वायुवातपा zu वातपा cf TS 6, 1, 1, 3 वातपात्रम्

^५ So T 1, Ch देवानामानवश्च, cf TS 6, 1, 1, 1

So T 1 Ch तान्याञ्जनगि-

^६ So T 1, Ch परापतत्तिककुम्भ

^७ T 1 चक्षुषा

= So T 1, Ch विदक्षिणमाङ्गे (fehlt

also वृत्तं)

^{११} So T 1, Ch व्याचपराच, cf grām मधुरयसकादि zu P 1, 2, 1, 7, 2

^{१२} Ch यत्ते

^{१३} T 1 शल्यै

^{१४} Ch वारुणी

^{१५} Ch यच्चक्षुः

- भ्यां पावयति वै सत्यं चानृतं च सत्येनैवास्यानृतं पावयति द्वौ प्रा-
 णश्चापानंश्च चिभिः पावयति चिंपत्या हि देवां अथो वयो हि प्रा-
 णाः¹ प्राणो व्यानोऽपानस्तानिर्व यजमाने दधाति पञ्चभिः पावयति
 पाङ्क्तः पुरुषो यावानेवास्यात्मा तं पावयति सप्तभिः पावयति सप्त
 5 वै छन्दसि छन्दोभिरेवैनं पावयति नवभिः पावयति नव प्राणाः
 प्राणैरेवैनं पावयत्येकविंशत्या पावयत्येकविंशो वै पुरुषो² दश हस्त्या
 अङ्गुलयो दश पद्या आत्मैकविंशो यावानेवास्यात्मा³ तं पावयति
 चित्पतिस्त्वा पुनात्विति व्रक्ष वै चित्पतिर्व्रक्षणेयिनं पावयति वाक्प-
 तिस्त्वा पुनात्विति स हि पावयिता देवस्त्वा सविता पुनात्विति स-
 10 वितृप्रसूत एयैनं देवताभिः पावयत्यच्छिद्रेण पवित्रेणैत्यच्छन्द्वा-
 मेवैनं⁴ पावयति सूर्यस्य रश्मिभिरित्यादित्यस्यैवैनं तन्वा पावयति
 तस्य ते पवित्रपते पवित्रेणैति यज्ञो वै पवित्रपतिर्यज्ञायैवैतत्पुनीते
 यस्यै कं पुनं तच्छकेयमिति⁵ यज्ञं शकेयमित्येवैतदाहान्वञ्चं⁶ पावय-
 त्यन्वद्वै पुरुष प्राणो यदा वै प्राणस्तिर्यङ् भवत्यथ प्रमीयते यस्तिर्यञ्चं⁷
 15 पावयतिर्यञ्चमस्य प्राणं कुर्यात्प्रमीयतान्वात्ममेवास्य प्राणं करोति
 वहिष्पावयति मनुष्यलोक एवैनं पावयित्वा पूतं देवलोकं प्रणय-
 ति ॥ १ ॥ cf Kap S 35 7, Mith S 3, 6 2 3, TS 6, 1, 1

गर्भो⁸ दीक्षितो योनिर्दीक्षितविमितंमुत्थं दीक्षितवसनं⁹ जरायु
 कृणाजिनमेतस्माद्यै योनेरिन्द्रो ज्ञायत कुलायमेवैतदासीवनं कृ-
 20 त्वोपचरति तस्मादीक्षितं नान्यच्च¹⁰ दीक्षितविमितात्सूर्योऽभिनिर्गो-
 चेन्नान्यवाभ्युदियात्स्वादेवं योनेः प्रजायत आंकूयै प्रयुजे अपयं स्वा-
 हेत्याकूय वै यज्ञः प्रयुज्यते यच्चैवं यज्ञमाकुर्वते¹¹ तदेनमांलभते मेधायै

¹ Ch प्राण ² Dies Wort in Lt ohne Accent, von nur ergänzt ³ वा-
 याने in Ft ohne Accent, von nur ergänzt ⁴ So T1, in Ch पवित्रेणैत्य-

⁵ So T1, in Ch सञ्जकीर्तयति ⁶ So corr Ch स्रिच्येत, T1⁹ ⁷ Dies Capitel
 collationiert mit und accentuiert nach Ft ⁸ Ch यजन ⁹ So corr Ch तथा

न्यजन्ती, T1 मान्यतय दी- oder मान्य उषदो- ¹⁰ So T1 oder कुर्वते Ch कुर्वते oder
 कृपते, vielleicht das erste Hand कुर्वते Kap S 35, 8 यज्ञमाकुर्वते

मनसे अग्रये स्वाहेति मेधया वै मनसाभिगच्छति' यजतीं स्यं इति
यज्ञमेवांलभते दीक्षायां तपसे अग्रये स्वाहेति दीक्षया वै तपसा यज्ञं
प्राप्नोति यज्ञमेवावरुद्धे संस्वत्यै पूर्णे अग्रये स्वाहेति वाग्वै संस्व-
स्वती पशवः पूषा वाचा' पशुभ्यो यज्ञं आलभ्यते वाचैव पशुभ्यो
ऽधि यज्ञमांलभत आपो देवीर्बृहतीर्विश्वंभुव इत्यापो वै यज्ञो दिवि
यज्ञो' इतिरिष्टो पृथिव्यां ग्रन्थं बृहस्पतिरवाच वै यज्ञो यव यचैव
यज्ञस्तं एनं ग्रन्थमांलभते पञ्चैतानि जुहोति पाङ्को यज्ञो यज्ञमेवा-
वरुद्धे यज्ञस्य वा एते संभार यदेतानि यजूपि यदेतानि न जुहुया-
दसंभृतो ऽस्य यज्ञस्याद्यदेतानि जुहोति यावानेवं यज्ञस्ति संभार्यदी-
क्षितो वा एकयाहुत्यादन्ति' ह स वा एतस्य पुराणं यस्यैतानि न¹⁰
हूयन्ते यदेतानि जुहोति दीक्षितत्वायैव द्वितीयत्वायाग्रये स्वाहाग्रये
स्वाहेति जुहोत्यग्निस्सर्वा देवतास्सर्वा एव देवता अवरुद्धे पञ्चैतानि
जुहोत्यौघभर्ण' पृष्टि' पट्टतव ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति ॥ यज्ञस्मृष्टः प्र य-
जुरग्निनाम्रं सोम तमृगेवायच्छन्नं वा सोमानि द्वादश यजूपि तस्मात्त-
वभिर्बहिष्प्यमानं स्तुवंत्युचौघभर्ण जुहति यदुचौघभर्ण जुहोति य-¹³
ज्ञमेव स्मृष्टं प्रत्युहवा यच्छति द्वादशभिर्ह स वै कारुद्वेपिण' औघ-
भर्ण जुहत्येतदेव' स द्वादशगृहीत' कृत्वा जुहुयाच्चैनेव तदाप्नोति
पूर्णया सुचा जुहोति पूर्णः प्रजापतिः प्रजापतिमेवाप्नोति' यदूनया
जुहुयाच्चातृष्याय लोकं कुर्यात्कामत' वै पूर्णं यं हि कामं कामयते तं

¹ T1: नाभिगच्छति ohne Accent, von mir ergänzt.

² Accent corr., T1.

प्राचा ³ So T1, Ch. वृद्धे ⁴ Kap. III 35, 5 यस्य आहुत्या चादते भस्म वा यस्य पुनराह पञ्चैतानि न हूयते ⁵ Ch. त्योद्ध ⁶ T1 पृष्टि ⁷ So T1, Ch. यजुरग्निनाम्रं ⁸ Ch. मष्ट ⁹ So corr. Ch. कारुद्विपिण, T1 करोद्विपिण, Kap. S 30, 8 कारुद्वेपिण

¹⁰ So T1, Ch. जुहते तदेव ¹¹ So T1, Ch. मृदादश ¹² Accent corr., T1 मेवाप्नोति ¹³ So corr. nach Andeutung von Kap. S 35, 8, Ch. लोकं कुर्यात्कामत,

T1. रोहदुर्वात्कामत Kap. S 35, 8 योज कुर्यात्कामत, dies halte ich für das Richtige, zumal n und r in (arad) leicht und oft verwechselt werden, कामत (aus काम चत) würde etwa bedeuten „dem Wunsche entsprechend“, „nach Wunsch richtig“, कामत धं पूर्ण „voll ist wunschgemäß“

- पूर्णस्य' कुरुते' यमेवं कामं कामयते तमेव रुन्हे ॥ स्वं छन्दसि यज्ञः
 प्रतिष्ठाप्यो' अनुष्टुप् वै प्रजापतेस्स्वं' छन्दो यज्ञः प्रजापतिर्येदनुष्टुप् भौद्र-
 भणं जुहोति स्वं एवं छन्दसि यज्ञं प्रतिष्ठापयति छन्दःप्रतिष्ठानो वै
 यज्ञस्स यथाछन्दसं छन्दस्सु प्रतिष्ठाप्यस्सैषानुष्टुप्प्रस्यास्सप्राधारमेकं प-
 १ दमष्टाक्षराणि त्रीणि तेषां सप्तानां यानि त्रीणि तान्यष्टा उपयन्ति
 तान्येकादश सां चिष्टुन्यानि चत्वारि तान्यष्टा उपयन्ति तानि द्वादश
 सां जगती यान्यष्टा सां गायत्र्यभिभक्तानुष्टुप्स्वाहाकारेण' पङ्क्तिरेता-
 वन्ति वै छन्दांसि यज्ञमेवं यथाछन्दसं छन्दस्सु प्रतिष्ठापयति ॥ यज्ञ-
 स्सृष्टो' देवताभिरालभ्यो विश्वो देवस्य नेतुरिति यन्नेतृमती तेन सा-
 १० विधीं मते इति पितृदेवत्या विश्व इति वैश्वदेवी द्युक्षमिति' बाह-
 स्पत्या' पुष्यत्विति पौष्णी सारस्वतस्स्वाहाकार एतावती वै देवता
 यज्ञमेवं सृष्टं देवताभिरालभते यज्ञस्सृष्टेष्टां प्राविशद्वचं तृतीयेन
 सामं तृतीयेन यजुस्तृतीयेन तस्य या प्रिया तनूरासीत्तमा यजुः प्रा-
 विगृह्णत्साद्यजुषो नोष्ठैः कीर्तयितव्यं' यज्ञस्य प्रिया' तन्यूमुदूणोत्य-
- ११ ब्रह्मवर्चसी भवति नयभांवुक ॥ २ ॥

cf Kap S 33 8, Maitr S 3 6 4 5, TS 6, 1, 2

- यज्ञो' वै देवैभ्यो ऽपाक्रामत्कृष्णो भूत्वा तं सार्त्पुनरुपावर्तमाना-
 दृक्सामे ऽपाक्रामतां ते कृष्णं प्राविशतां' यज्ञं मन्यमाने शुक्लं सामं
 कृष्णमृग्यत्कृष्णाजिनेन' दीक्षत' शुक्सामे एवालभते ऽहोरात्रे वै
 मिथुनं संभवतां तयोरौजो' वीर्यमपाक्रामत्तत्कृष्णं प्राविशद्यत्कृ-
 १० ष्णाजिनेन दीक्षते ऽहोरात्रयोरौजो वीर्यमालभते द्वावापृथिवी वै
 मिथुनं संभवतां तयोस्तेजो यज्ञियमपाक्रामत्तत्कृष्णं प्राविशद्यत्कृ-

१ So die Ms. पूर्णस्य, rec. so ohne Acc; Kap S 33, 8 पूर्णस्य कुरुते २ T 1
 कुभे ३ Ch प्रतिष्ठाप्य पुः ४ T 1 प्रजापतिः, Ch ह्य ५ Ch गायत्र्याभिभक्त
 ६ Ch मटे ७ So Ch ohne Acc., T 1 जुहोति ८ Ch मत्व ९ Ch कीर्तयितव्य
 T 1 कीर्तितव्य १० So corr. Ch प्रियास्तनूरा, T 1 प्रियां तनूरा ११ Dies Capitel
 collationiert mit und accenturiert nach T 1 १२ So corr. T 1 प्राविशतः १३ Ch
 कृष्टे द्रव्यः १४ So T 1 Ch दीक्षत १५ Ch तयोरौजो

ष्णाजिनेन दीक्षते द्यावापृथिव्योरेव' तेजो यज्ञियमालभत ऋक्साम-
 योशिष्ये' स्थ इत्यृक्सामे एवालभते यथा नावौ' तरिष्येते एन
 संपारयत ओहचर्षमांसि' गर्भ मे यच्छेति देवताश्च वा एष यज्ञ'
 चाभ्यारोहति यत्कृष्णाजिनमारोहति यदा वै श्रेयान्कामयते ऽथ पा-
 पीयांसं प्रतिनुदते देवताभ्यश्चैव यज्ञाय च नमस्कृत्यप्रतिनीदाया-
 शुमवन्ति वा अन्यानि छन्दीस्यासन्ननाशुमवन्यन्यानि' तान्याजि-
 मयुयोन्याशुमवन्यासिस्तानि प्रपक्ष्यामह इति भीषां कृष्णं प्राविर्ण-
 स्तानीमानि यज्ञं वहन्ति यान्वनाशुमवन्यासिस्तानिमान्वक्ष्यामह'
 इति भीषां कृष्णं प्राविर्णस्तानीमानि छन्दीसि यान्वयज्ञवाहानि'
 तानि स्वाराज्यमगच्छस्वाराज्यं गच्छति य एवं वेद यत्कृष्णाजिनेन 10
 दीक्षत आप्शुमवन्ति' चैवानाशुमवन्ति चोभयानि छन्दीस्येवरुद्धे ॥
 होवा वै देवभ्यो ऽपाक्रमिस्तद्वपद्वारो' 11 ऽणचरत्कृष्णो' भूत्वास्क्रन्नं वै
 वपद्वाराद्विस्तस्मात्कृष्णाजिने हविष्पिपन्ति' हविर्वै दीक्षितस्त-
 स्मात्कृष्णाजिनमध्यास्ते तस्माच्च निष्टोवति' 12 हविषो ऽस्कन्दाय वहि-
 ष्टाद्यै पशूनां यज्ञश्च देवताश्चान्तरान्मेदो यज्ञहिलोमं कृष्णाजिने कु- 13
 र्यादन्तर्हितो यजमानो यज्ञाच्च' 14 देवताभ्यश्च स्याद्वदन्तर्लोममन्तर्हितो
 यज्ञो देवताभ्यो वै संमस्येदन्तर्मासे' वहिलोमी यज्ञेकं स्यात्पादं प्र-
 तिपीप्येदन्तर्हितो' यजमानो यज्ञाच्च' 15 देवताभ्यश्च भवत्यनन्तर्हितो
 यज्ञो देवताभ्यो विष्णोश्शर्मांसि गर्भं यजमानस्यैति विष्णुर्वै' 16 यज्ञो
 वैष्णवो यजमानो विष्णुनिव यज्ञेनात्मानमुभयतस्सयुजं कुरुते यज्ञो 17
 यदंसृज्यत तस्योल्पमन्वयेष्ट' 18 तद्दीक्षितवसनमभवद्गर्भो दीक्षितो य-

1 Ch दित्यर्थः 2 T1 जिन्य 3 T1 जज्ञो 4 So T1, Ch तद्वप 5 So
 T1, Ch यज्ञादा 6 Ch भवानाशु 7 So Ch ohne Accent, T1 न्यासस्तानि
 नान्य 8 T1 यद्वानि 9 Ch मयते 10 Ch शक्ये 11 So T1, Ch
 पणचर 12 So T1 Ch हविष्पिपन्तिव्ये etc 13 So corr T1 नेदोवति, dsgl
 Ch, ohne Accent 14 Ch यज्ञाच्च 15 Ch समस्यत 16 So T1, Ch दन्तर्हितो
 17 Ch यज्ञाच्च 18 T1 विष्णोर्वै 19 Ch न्यय

हीक्षितवंसनं परिधत्ते स्वेनैव योनिनात्मानमोर्णुते तस्मान्महत्कार्य-
मेवमिव ह्युत्वेन' गर्भे आवृत इव च्छब्दं इव न प्रत्यक्षां वदेद्वाचो
उपात्तयामन्वाय ॥ ३ ॥

of Kap 8 85 9 (Fragment), Mitr 8 3 6 C 7, TS 6 1, 3

- अङ्घ्रिस्तो' वै स्वर्गे लोकं यन्तस्ते मैखलास्संनृकिरस्तंशर' उ-
५ दतिष्ठच्चरमयी मैखला भवति तामेवं मैखलामालभते देवा' वै य-
चोर्जे व्यभजन्त ततश्शरं उदतिष्ठच्चरमयी मैखला भवति तामेवो-
र्जमालभत ऊर्जैर्वै मैखला मध्यं प्रति परिव्ययत्यूर्जमेवं मध्यतो द-
धाति' यजमाने च प्रजांसु च तस्मान्मध्यतः प्रजा ऊर्जूर्जयति नाभिं
प्रति परिव्ययत्यूर्ध्वं वै पुरुषस्य नाभ्या मध्यमवाचीनममेध्यं मेध्यस्य
१० चामेध्यस्य च प्यावृत्यै चिवृद्धवति चिवृता वै स्तोमेन प्रजापतिः
प्रजा असृजत चिवृद्धजो वज्रमेवं भ्रातृप्याय प्रहरतीन्द्रो वै वृषाय
वज्रं प्राहरत्तस्य यत्प्राणीयत स शरो ऽभवत्तच्छरस्य शरत्वं' वज्रो वै
शरो यच्छरमयी मैखला भवति वज्रमेवं भ्रातृप्याय प्रहरति स्तुणुतं
एनं यं क्षिप्यात्तं परिव्ययन्ध्यायेद्धजेणैवैने समर्पयति मैखला पुंसो भ-
१५ वति योक्तै स्त्रियास्त्री वै मैखला पुमान्थोक्तं मिथुनमेवं यज्ञमुखे
विपर्युहेते प्रजेननाय वज्रो वै मैखला दुन्दुदारं पाप्मां भ्रातृव्यो य-
न्मैखलां परिव्ययते' वज्रेणैव पाप्मानं भ्रातृव्यमपहते ॥ यज्ञो वै देव-
ध्वांसीहक्षिणा पितृषु स यज्ञो दक्षिणामभ्युक्कामयत तं पितरो ऽद्भु-
वन्देवेषु नो भागधेयमिच्छेति तू ऽद्भुवैस्तृतीयसवनंभागा आसन्विति
२० तस्मात्पितृभ्यस्तृतीयसवनं क्रियते तमह्यती' हूतो ऽधावत्तस्मात्पुमा-
न्त्रिया हूतो धावति तस्माच्छ्रौचियस्त्रीकामतमस्रं हि यज्ञस्य ने-
दिष्टी' ता' संभवत्तदिन्द्रो ऽवायत्सो ऽमन्यत' यो वां इतो जनि-

¹ Ch ल्येन

² Dies Capitel collationiert mit und accentuirt nach T 1

³ Ch ह्यः

⁴ I 1 ददाति

⁵ Ch ग्रस्ये

⁶ So Ch, ohne Accent, auch Kap

B 16, 1 परिव्ययते T 1 व्ययति

So Ch (ohne Accent), T 1 मयमे क्रियते तामह्य-

पतिः

⁷ Ch नेदिष्टी, T 1 नेदिष्टी, Kap ॥ 36, 1 नेदिष्टी

⁸ T 1 ता also ohne

Accent

⁹ So T 1: Ch मां भवेत्

यंते सं एवेदं^१ भविष्यतीति तं योनिं प्राविशत्तस्मादजायत सं पुनः
 प्रत्यवैक्षत सोऽमन्यत यो वा इतोऽपरो जनिष्यते सं मे संपन्नो भ-
 विष्यतीति तंमनुहाय निर्वेष्ट्याच्छिनत्सां विधांशामभवद्यद्विधांशा भं-
 वति यज्ञस्यैवं रेत इन्द्रस्य योनिं दक्षिणाया योनिर्मांलभते पञ्चावृ-
 द्भवति पञ्चभिर्हि सं तां निर्वेष्ट्याच्छिनदिन्द्रस्य योनिरसीतीन्द्रस्य^२
 होयां योनिः कृष्यै^३ त्वा समनस्याया^४ इति तंस्मात्कृष्टं पच्यते^५ उत्कृ-
 ष्ठीति तंस्मादूर्ध्वा ओपधय उत्पच्यन्ते^६ यजुषा कण्डूयते^७ इयजुषा हि
 मनुष्याः कण्डूयन्ते व्यायूच्यै^८ यदयजुषा कण्डूयेत वरुणवत्कण्डूयेता-
 पि^९ गर्भाः पामनां जायेरन्वांग्वै^{१०} देवान्मनुष्यान्मयिश्न्यैज्ञस्या^{११} यद-
 त्यरिष्यत तद्वनस्पतीन्प्राविशत्सैपां वनस्पतिषु वाग्वदति यां दुग्धमौ^{१२}
 यां नाद्यां यां तूणवे यद्गदो^{१३} भवति वाचं एवातिरिक्तमंवरुद्धे तं
 मैत्रावरुणाय प्रयच्छति वाचमेवास्मै तंमयच्छति तीं शश्वद्विग्भ्यो
 विभजति तंस्मादस्य वाङ् नोपदस्यत्यास्यदग्धः^{१४} कार्यस्तावती हीर्यै
 वाग्वदत्यपो एतावति हि वाचां वीर्यै क्रियते यो वृक्षः फलमहि-
 स्तस्य कुर्यात्फलमंहिरसानीति ॥ ४ ॥

15

cf Kap S 36, 1, Matr S 3 6 7 8, TS 6, 1, 3, 3 flg

स्वाहा यज्ञं मनस इति मनसा वै यज्ञं ज्ञालभ्यते वातयोनिर्यज्ञो
 दिवि यज्ञोऽन्तरिक्षे पृथिव्यामचान वै यज्ञो यच यचैव यज्ञस्तत एनं
 मनसालभते तं यत्वास्ते यज्ञमेव तद्यत्वास्ते यदिसृजेद्यज्ञं विसृजेद्यदि
 विसृजेत्पुनर्दीक्षयेद्यत्पुनर्दीक्षयेदाहुतीरभिरचेयन्नायची^१ वैष्णवीमनुब्रू-
 याद्वाग्वै गायत्री यज्ञो विष्णुर्वाचैव यज्ञं संतनोति बार्हस्पत्यामुहारा-^{२०}

^१ Ch एवेदं ^२ Ch इत्या ^३ So corr Ch कृष्यै T1 कृष्यै cf TS 6, 1, 3, 7
 und oben Jath 2, 3 ^४ So (ohne Acc) Ch समनस्याया T1 सुमनस्याया, cf oben
 Jath 2, 3, TS 6 1, 3, 7, Matr 1, 2 2, 3, 0, 8, TS 4, 10 cf Kap 36, 1

कृष्यै त्या सुमनस्याया इति ^५ So T1 und Kap 36 1 Ch पच्यते ^६ So T1,
 Ch पच्यन्ते, Kap S 36, 1 उत्पच्यते ^७ So T1, Ch व्यायूच्यै ^८ Ch इतापि ^९ So
 corr mit Calund Ch विग्रन्ते T1 विग्रन्ते, Kap S 36, 1 प्रविशतीत्या ^{१०} Ch
 एदगदो ^{११} Accent corriguit, T1 त्यास्यदग्ध

- मनुब्रूयाद्वय वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणा यज्ञस्यार्तिं निष्क्रियते ब्रह्मणैव यज्ञ-
 स्यार्तिं निष्करोति' त्वमपे व्रतपा असीत्यपये व्रतपतये ऽनुब्रूयाद्व्रतपतिं
 वा एतस्य व्रतं गच्छति यो दीक्षितस्सन्न व्रतं चरत्यग्निर्देवानां व्रतप-
 तिर्व्रतपतेरेवाधि व्रतमालभते ऽदीक्षिष्टायमसा' आमुष्यायण इति वि-
 १ रुपीथाह चिरुच्चैर्देवेभ्यश्चैव मनुष्येभ्यश्च यज्ञं प्राह नष्टां दृष्ट्वा वाचं वि-
 मृजते दिवा वै मनुष्या यज्ञेन चरन्ति नक्तं देवा अहैव राक्षीमभिसं-
 तत्य देवेभ्यो यज्ञी' संप्रयच्छति गोपीथाय व्रतं कृणुतेति यज्ञं कुस्ते-
 न्येवैतदाह पाङ्कचेपा' व्याहृतिः पाङ्को यज्ञो वाच एवैतत्सम्यगुद्यते
 मोक्षानो दीक्षितश्शयीत यदुत्तानश्शयीत देवलीकमुपावर्तत न न्यङ्
 १० शयीत यन्नयद् शयीत पितृलोकमुपावर्तत ॥ जनो वा इतः पितरो
 हूरे जनादागच्छति प्रमायुकस्स्यात्तिर्यग्देव शयीतान्तरिक्षदेवत्यो वै
 दीक्षितस्त्वमेव लोके स्वमायतनमुपावृत्य शये नापोः पराद् शयी-
 ताग्निस्रवा देवता देवताभ्य आवृष्येताग्निमेवाभ्यावृत्य शयीताग्नि-
 स्रवा देवता देवता एवाभ्यावृत्य शये दैवो धियं मनामह इति मा-
 १० जयते ब्रह्मणा सतेजस्त्वायाथो आपो मे नेहीक्षामवमुष्णानित्यन्नं' वै
 मनुष्येभ्य उदवीभत्सत तद्देवा अयिर्यसीस्ता आपो ऽबुबन्मुपावर्तस्व
 ययं' त एतान्स्वदयिष्याम इति तदुपावर्तत यहीक्षितो मार्जयते
 ऽन्नाद्यस्यावरुद्मै ॥ तस्माद्वाद्यण आहार्य आदते हस्ता अवनेनिजी-
 तान्नाद्यस्यावरुद्मै न वा एतेन हुतं' व्रतयितव्यं नाहुतं यो दीक्षितो
 २० ये देवा मनुजाता इति व्रतयति प्राणा वै देवा मनुजातास्स्वायामेव
 देवतार्या' हुतं व्रतयति तेनास्य न हुतं भवति नाहुतमपे त्वि सु' जा-
 गृहीति स्वप्स्यन्नग्निमभिमन्त्रयेत्' बहु' वा एष सुप्तो घृतं निगच्छ-

१ So corr with Coland Ch यज्ञयान्तर्निष्क्रियते इत्यन्तर्निष्क्रियति २ So corr with
 Coland Ch व्रतपाद्विष्टा ३ So corr Ch यज्ञ ४ So corr Ch प्राङ्देवा
 ५ So corr Ch व्याधि, cf Mātr S ३ ६ ९ (p 72 Z 9) ६ So corr Ch यय
 So corr Ch ननिजता ७ So corr Ch हुत ८ So corr Ch देवताया
 ९ So corr Ch इय १० So corr Ch इयच्छय ११ So corr Ch यय

त्यग्निर्देवानां व्रतपतिर्व्रतपतय एव व्रतं^१ संप्रदाय काममृधते^२ त्वमग्ने
व्रतपा असीति प्रबुध्याग्निमभिमन्त्रयेत व्रतपतये वा एष व्रतं संप्र-
यच्छत्यग्निर्देवानां व्रतपतिर्व्रतपतेरेवाधि^३ व्रतमालभते ॥ ५ ॥

cf Kap S 36 2, Mitr S 3 6 8 9, TS 6 1 4

न दीक्षितेन होतव्यं हविवै दीक्षितो रुद्रो^४ ऽग्निर्यज्जुहुयाद्यविर्भूत-
मात्मानं रुद्रायापिदध्याद्यन्नं जुहुयाद्यज्ञं बिच्छिन्द्यान्नदेतद्व्रतमपरस्मि-
न्नाग्ना अधिधित्य पूर्वमग्निमभिसंचरति तेनैव यज्ञं संतनोति यथा वि
गौरुधः कुरुत एवमेष देवेभ्यो यज्ञं संभरति यो दीक्षते^५ यज्जुहुयाद्यज्ञं
विदुह्यान्नेवयेद्यथोपधीते सूत एवं तद्यदुपरि जुहोति सकृदेव याम
आगते देवेभ्यो यज्ञं दुहे सर्वं वा एतस्य हविर्भूतं यो दीक्षितो निरा-
दिग्य हि दीक्षते^६ तस्य यो ऽन्नमग्निं यज्ञं गिरति तस्य यज्ञेनैव प्राय- १०
श्चिञ्चिः ॥ पागेन वा एषो ऽभिहितो यो दीक्षितो वरुणः पाणस्तस्य
यो ऽन्नमग्निं वरुण एनं याहुको भवति तस्माद्यदस्य निगस्य^७ चान्नं
नाद्याद्देवानां वा एतत्परिपूतं यो दीक्षितो मनुष्याणामिन्ध्रैः परिपूतं
सुरभ्यवायं^८ तस्माद्दीक्षितस्यान्नं नाद्यान्नेषा वा एतस्य पाप्मानं वि-
भजन्ते यो दीक्षितो यो ऽन्नमग्निं स तृतीयं यो ऽष्टीलं कीर्तयति स १३
तृतीयं यो नाम गृह्णाति स तृतीयं तस्माद्दीक्षितस्य नान्नमद्यान्ना-
ष्टीलं कीर्तयेन्न नाम गृह्णीयादानाय वा एष दीक्षते^९ ऽप्येतदनृतं क-
रोति यत्प्रतिगृह्णाति गर्भो दीक्षितो हिनस्ति^{१०} गर्भं प्रतिगृहीतं^{११} पू-
षा सनीनी सोमो राधसामिति पूषा हि सनीनामीशे सोमो राधसां
रास्वेयस्तोमेति सोमो वा एतदेतस्मै रासते यदनुत आ भूयो भरेत्या- २०
गमे ह्येनं भूयो देवस्सविता वसोवैसुदावेति सवितृमसूत एव प्रतिगृ-
ह्णात्यात्मनो ऽर्हिंसायै देवेभ्यो वै यज्ञो न प्राभवत्तं दक्षिणाभिस्सम-

^१ So corr Ch व्रते ^२ So corr mit Caland, Ch काम मर्दते ^३ So corr
Ch धतेविवाधि ^४ So corr Ch रुद्र ^५ So corr Ch दीक्षिते ^६ So corr Ch दीक्षिते
^७ Vg: PW s v निगड s F ^८ So Ch darunter steht klein geschrieben गृहृत्य
^९ So corr Ch दीक्षिते ^{१०} So corr Ch हिनस्ति ^{११} So corr Ch गृहीत

प्राचीं दिशं प्राजानन्नपीषोमा' अनुसमपश्यती सविता प्रासुवदि-
 यमदितिरस्यामधि यज्ञं प्राञ्चमतन्वत ॥ यज्ञमुखं वा एतत्संभियते
 यत्रायणीयं वाक्पथ्या स्वस्तिर्यत्पथ्या' स्वस्तिं यजति वाचमेव त-
 त्संभरयति प्राणापाना एवापीषोमाभ्यां संभरति प्रसवायैव सविते-
 १ यमदितिरस्यामधि यज्ञमुखं संभरयति कृष्यै वा एतन्निरुप्यते यत्राय-
 णीयं मरुतां देवविशं देवविशं' वै कल्पमानां मनुष्यविशानुकल्पते
 यन्मरुतद्याज्यायाः पदं भवति स्वस्ति राये मरुतो दधातनेति देववि-
 शामेव कल्पयति तां कल्पमानां' मनुष्यविशानुकल्पते पथ्या' स्वस्तिं
 यजति तस्मादसा आदित्यो ऽच्छिन्नं' पुर उदेति पथ्यान्नमोचति पथ्या
 १० ह्येप स्वस्तिमनुसंचरत्यपिं यजति तस्माद्दृष्टिणतो ऽप ह्योपधयः प-
 च्यमाना आयन्यायेया' ह्योपधयस्सोमं यजति तस्मादापः' प्रतीची-
 र्भूयिष्ठा धावन्ति सौमीक्षापस्सवितारं' यजति तस्मादयमुत्तराङ्ग्यिष्ठं
 पवते' सवितृप्रसूतो" ह्येप पवते ऽदिति" यजति तस्मादियमुपरिष्ठा-
 त्रजाभ्यो वर्पति पञ्चैता देवता यजति पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञमेवावरुद्धे
 ११ ऽपये पष्ठमवद्यति पटृतव चतुर्ध्वेव प्रतितिष्ठति दश याज्यानुवाक्या
 भवन्ति दशाक्षरा विराडञ्च विराड्विराज्येवान्नाद्ये प्रतितिष्ठति स्विष्ट-
 कृते द्वादशी भवती द्वादश मासास्संवत्सरस्संवत्सरस्वाभ्यै सप्रदश सा-
 मिधेन्यो भवन्ति सप्रदशो वै संवत्सरः पञ्चतैवो द्वादश मासा एव
 वाय स संवत्सरस्संवत्सरादेवाधि यज्ञमुखं प्रतनुते ॥ ६ ॥

cf Kap १ ३८ ५, Muir S ३ ७ १, TS ८ १ ५

२० पथ्या' स्वस्तिं यजति वाग्वै पथ्या स्वस्तिर्वाचमेव तदात्मनस्स्यू-
 शीत्यपिं यजति यदेवास्य शुष्कमपिदाह्यं तत्तेन स्पृशोति सोमं यजति
 यदेवास्यार्द्रमात्मनो" ऽनपिदाह्यं तत्तेन स्पृशोति प्रसवायैव सविता

१ So corr Ch प्रजनव

२ So corr Ch वाक्पथ्या स्वस्ति पथ्या

३ So

corr Ch विशा

४ So corr Ch माना मनु

५ So corr Ch आदित्यो ह्येपम्य

६ So corr Ch ज्ञेया रीय

७ So corr Ch दय

८ So corr Ch सोमो

९ So corr Ch पयति

१० So corr Ch मृते

११ So corr Ch पयते दिति

१२ So corr Ch स्वाद्रमा

समिधै प्रतिष्ठित्या अदितिः पथ्यया स्वस्त्या प्रयन्ति पथ्यया स्व-
स्त्योद्यन्ति वाग्वै पथ्या स्वस्तिर्वाचैव प्रयन्ति वाचोद्यन्त्यादित्यं^१ प्रा-
यणीयं भवत्यादित्यमुदयनीयमसिधैव लोके^२ ऽमुष्मिन् यज्ञमुखेन
प्रतिष्ठति दिशो वै स्वर्गो लोक एतद्देवत्या दिशो यत्प्रायणीयेन
यजते दिश एव स्वर्गं लोकमभ्यातिष्ठति यथा वै तेजन्मूयत एवं यज्ञ ।
ऊयते यदादित्यं प्रायणीयं भवत्यादित्यमुदयनीयं यसा एवैता अन्त-
तो नद्धति दृढिधे^३ ऽप्रसीसाय याः प्रायणीयस्यानुवाक्यास्ता उदय-
नीयस्य याज्या या याज्यास्ता अनुवाक्या येनैव^४ प्रयन्ति तेनोद्यन्ति
प्रतिपदत्वाय प्रतिप्रज्ञात्यै च्यतिपजेद्याज्यानुवाक्या यं द्विषाहस्य प्रै-
नमस्मान्नोकाह्यावयति^५ नामुं प्रापयति यथा पप^६ उदेत्येवं तदुभयत^७
एवैनं छिनत्त्यननुयाजं प्रायणीर्यं स्यादप्रयाजमुदयनीर्यं समानं वा
एतद्विस्संतत्या आत्मा वै प्रयाजाः प्रजानुयाजा यदेवं कुर्यादात्मानं
च प्रजां चान्तरियादप्रजाः^८ प्रमीयेत प्रयाजवती एवानुयाजवती स्या-
ती समानं वा एतद्विस्समानी देवता समानं मेधाणं तेनैव यज्ञ
संतनोति नात्मानं^९ न प्रजामन्तरेति ॥ सैस्याषाठन्न सैस्याषाठमिति^{१०}
मीमीसन्ते स्रवति वै यज्ञो ऽसैस्थितस्ते^{११} स्रवन्तं यजमानो ऽनु परास्र-
वति प्रजया च षण्मुभिश्च सैस्याषमेव पत्नी^{१२} तु न संयाजयेदमेध्या
वा एपापूता नेश्वरा स्वर्गं लोकं गन्तोस्तामुदयनीये संयाजयति यथा
प्रवासी स्तमायतनमागच्छत्येवमेवैतत्पत्नीं यजमानो ऽस्मिंल्लोके ऽभि
प्रतिष्ठति दीक्षितार्क्षे हि वा ईजाना अदन्त्यथ न वसीयीसो भव-^{१३}
न्ति दीक्षितो वै तर्हि यर्हि प्रायणीयेन यजते दीक्षितस्तर्हि^{१४} यर्ह्यव-

^१ So corr Ch दृढादित्य^२ So corr Ch वाका^३ So corr Ch^४ So corr Ch येनैव^५ So corr Ch न्याकाज्याया^६ So corr

Ch पया पद पप hap ॥ ३६ ६ पया पद उदेत्येव

^७ So corr mit Uland

Ch प्रजाया दयाजा hap S ३६ ६ दयाजा

^८ So corr Ch तमायतनं^९ So

corr Ch यज्ञा अस्थितस्ते hap S ३६ ६ यज्ञा अस्थित स्रवत

^{१०} So corr Ch

दीक्षितर्हि

भूषादुदेति' प्रायणीयस्य निष्काप उदयनीयमभिर्नवपत्युदयनीय-
स्यैव नाश्रोयाहीक्षिताचमेव परिवृणक्ति वसीयान्भवति ॥ ९ ॥

cf Kap S 36, 6, Maitr S 3 7 2, TS 6, 1, 5

- कटूश्च वै सुपर्णी चात्मरूपयोरस्पर्धेति सा कटूस्सुपर्णीमात्मरूपम-
जयदियं वै कटूद्यौस्सुपर्णी छन्दसि वै सौपर्णानि सा कटूस्सुपर्णी-
मघवीक्षुतीयस्यामितो दिवि सोमस्तमाहर' तेनात्मानं निष्क्रीणीष्वे-
ति' सा सुपर्णी छन्दस्यब्रवीदेतस्मै वै पितरौ पुत्रान्विभृत ईदृगन्मा
स्पृणवानितो मा निष्क्रीणीतेति सा जगत्युदपतच्चतुर्दशाक्षरा सती
सा प्राप्य न्यवर्तत तस्या द्वे अक्षरे अहीयेती मा पशूश्च दीक्षां चादा-
यापतत्तस्मात्पशुमन्तं दीक्षोपनमति तस्मादाहुर्जगती छन्दसां पशप्य-
10 तमेति सा चिपुबुदपतच्चयोदशाक्षरा सती साप्राप्य न्यवर्तत तस्या
द्वे अक्षरे अहीयेती मा दक्षिणां च तपश्चादायापतत्तस्मान्चिपुभो
लोके दक्षिणा नीयन्त' एतद्वाच तपो यत्स्वं ददाति तस्मादाहुर्माध्य-
न्दिनं सवनानां तपस्वितममिति सा गायत्र्युदपतच्चतुरक्षरा सती
साजया कर्णगृध्रोदपतत्तमस्या अजाभ्यास्त्वेतद्वाया' अजातौ सा
13 तानि च चत्वार्यष्टारणि सोमं चादायापतत्ताष्टारभवनवृक्षवादिनो
यदन्ति कस्मान्नायधी कनिष्ठा छन्दसा सती यज्ञमुखं परीयाय कस्मा-
त्तेजस्विनितमेति' यदेवादस्सोममाहरत्तस्मान्नायधी यज्ञमुखं तस्मा-
त्तेजस्विनितमा' सा पश्नां द्वे सवने आहरन्मुखेन तृतीयं यन्मुखेनाह-
रत्तदथयत्तस्माद्द्वे सवने शुक्रवती धीतमिव तृतीयसवनं तस्माद्वजीधं
20 तृतीयसवने ऽभिपुण्वन्ति' यत्तृतीयसवन आगिरमवनयन्ति' तृतीय-
सवनमेव तत्संभरन्तो मन्यन्ते ॥ १० ॥

cf Kap S 37, 1, Maitr S 3 7, 3, TS 6 1 1

¹ So corr Ch दुदेति ² So corr mit Caland Ch भासन्तेवाहर ³ So
corr Ch निष्क्रीणीष्यति ⁴ So corr Ch नोयन्ते, Kap S 37, 1 नोयत वत् ⁵ So
corr mit Caland, Ch अजाभ्या- ⁶ So Ch, Kap S 37, 1 तेजस्विनितमेति
⁷ So Ch देग्ल Kap S 37, 1 ⁸ So corr Ch यद्यति ⁹ So corr Ch
आगिरमवनयति Kap S 37, 1 a. † आगिरमवनयति

इन्द्रायी' अथद्वचमिन्द्रावरुणयोरहं नून इन्द्रावरुणा सौ वां कर्म-
लोभा' जिग्यथुरस्मै इन्द्रावृहस्पती वृहस्पतिं नः ॥

इन्द्रासोमा तपतं' रक्ष उज्जतं' न्यृषयतं वृषणा तमोवृधः ।
परा शृणीतमचिंतो' न्योपति हतं नुदैषां निशिगीतमचिंणः ॥

इन्द्रासोमा संसघसिमभूषं तंपुर्ययस्तु' चरुरगिमी इव ।

ब्रह्महिषे क्रव्यादे घोरचक्षसे द्वेपो धत्तमनवार्यै किमीदिने ॥

इन्द्रा नु पूषणा वर्यै सख्याय स्वस्तये ।

हुर्वेम वाजसातये ॥

यदिन्द्रो अंनयद्रितो महीरपो वृपन्तमः ।

तच पूषाभवत्संचा' ॥

इन्द्रापर्वता वृहतां रथेन वामीरिष आवहति सुवीराः' ।

वीतिं हव्यान्वधरेषु देवा वर्धेषां गीभिर्दिंडया' मंदन्ता ॥

ममन्तु नः परिक्ष्मा' वसर्हो ममन्तु' वातो अपां वृषणान् ।

शिशीतमिन्द्रापर्वता युवं नस्तन्नो विंशे वरिवस्पन्तु देवाः ॥

अभुंक्षुभुभिरभि' वस्स्याम विंशो विभुभिश्शंवसा शर्वांसि ।

वाजो अस्मी अवतु वाजसाता इन्द्रेण युजा तरुपेम वृचम् ॥

शंघ्याकर्त पितरा' युवाना शंघ्याकर्त चमस देवपानम् ।

शंघ्या हरी धनुतरा अतरेन्द्रवाहा अभवो वाजरत्नाः ॥

वधो' वृचं भूरि चकर्थ' विश्वहिन्द्र एनाङ्गुपेण ॥ ११ ॥

त्वमग्रे बृहद्यो ददासि देव दाशुपे ।

कविर्गृहपतिर्युवा हव्यवाडपिरजर ॥

¹ Dies Capitel collationirt mit und accentuirt nach Bel fol 1⁷⁰ ² Ch शोता

³ Bel तपुत्र ⁴ Ch रत्नस्यस्तव्य cf RV 7 101 1 ⁵ Accert corr Bel तमसो

⁶ Accert corr Bel वपस्तु cf RV 7, 101 2 cf RV 6 07 1 und 4 ⁷ Ch

वोर cf RV 3, 53 1 ⁸ Bel वरिषाङ्गिभि' ⁹ Ch ममन्तु न परिक्ष्मा cf RV

1, 122, 3 ¹⁰ Ch ममन्तु ¹¹ So corr Ch अभुंक्षुभि' Bel अभुभिरभि cf RV

7, 15 2 ¹² Ch मितरा cf RV 4 35 0 ¹³ Ch वधो ¹⁴ Bel वज

पितरो विभुर्विभावा सुदृशीको अस्मे भुगार्हपत्यास्समिपो दीदि-
ह्यस्मश्चकसंमिमीहि श्रवसि य इमा विश्वा जातानि विश्वा रु-
पाणि ॥

त्वं च सोम नो वशो जीवातुं न' मरामहे ।

६ प्रियस्तोवो वनस्पतिः ॥

ब्रह्मा' देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां महिषो भृगाणाम् ।

श्वेनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां' सोमः पवित्रमत्येति रेभन् ॥

उदप्रुतो न वयो रक्षमाणा चावदतो अभ्रियस्येव' घोषाः ।

गिरिभ्रजो नोर्मयो मदन्तो' बृहस्पतिमभ्यर्का अनावन् ॥

१० हैसैरिव सखिभिर्वावदद्भिरण्मन्मथानि नहना व्यस्यन्' ।

बृहस्पतिरभिकनिष्कदङ्गा उत प्रास्तौदुच्च' विद्धी अगायत् ॥

त्वं सुतस्य पीतये सद्यो वृद्धो' अजायथाः ।

इन्द्र ज्यैष्ठ्याय सुक्रतो ॥

भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणा महान्भुवो विश्वेषु सवनेषु' यज्ञियः ।

१५ भुवो नृध्यातो' विश्वस्मिभरे ज्येष्ठश्च मन्तो विश्वचर्पणे ॥

मिषस्य चर्पणीधृत'श्रवो देवस्य सानसि ।

सत्यं चिचश्रवस्तमम् ॥

मित्रो जनान्यातयति घुवाणो मित्रो दाधार पृथिवीमुत द्याम् ।

मित्रः कृष्टीरनिमिषामित्रे सत्याय हव्यं घृतवद्विधेम" ॥

२० प्र स मित्रं मर्तो' अस्तु प्रयस्त्वान्यस्त आदित्य शिष्यते" वतेन ।

न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनर्महो अथोत्यन्तितो न दूरात् ॥

^१ So corr Ch ज्ञेयान्मन् cf RV 1, 91, 6

^२ Dieser Vers auch Bel fol

10 11 ^३ Ch ब्रह्मणां स्यादिति cf RV 9, 96, 6

^४ So corr Ch स्य, cf

RV 10, 65, 1

^५ So corr Ch या दत्त

^६ So corr Ch व्यस्यन् cf RV

10, 67, ॥

^७ So corr Ch मित्रद्वारा उत प्रास्तादुच्च

^८ Ch create Hand घृतां

cf RV 1, 5 f

^९ So corr Ch स्यनेषु

^{१०} So corr Ch चर्पणीधृत cf RV

10 ५० 4

^{११} cf RV 3, 59, 1

^{१२} So Ch, cf RV 3, 59 2

यत्किंचेदं वरुण दैव्ये जने ऽभिद्रोहं मनुष्याश्चरामसि ।
 अचिन्ती यज्ञव धर्मा युयोपिम मा नस्तस्मादेनसो देव रीरिपः^१ ॥
 कितवासी यदिरिपुर्न दीवि^२ यदा धा सत्यमुत यन्न विन्न ।
 सर्वा ता विष्य^३ शिषिरेव देवाधा^४ ते स्याम वरुण प्रियासः ॥
 यथा नो अदितिः कर्तृष्वे नृभ्यो यथा गवे ।
 यथा तोकाय रुद्रियम्^५ ॥
 मा^६ नस्तोके तनये मा न आर्यौ मा नो गोपु मा नो अश्वेषु रीरिपः ।
 वीरान्मा नो रुद्र भामितो^७ वधीर्हविष्मन्नो नमसा विधेम^८ ते ॥ १२ ॥

इति त्रियजुषि काठके चरकगाथायां मध्यमिकायां दीक्षितनाम'
 चयोविंशं स्थानकं संपूर्णम्^{१०} ॥

10

या ज्येतादी कृष्णवाला कृष्णगणा न तया क्रीणीयाद्यतं^१ वा
 अस्या एतत्परिपिष्टं पितृदेवत्या सा प्रमायुक्तस्याद्या दिरूपा न तया
 क्रीणीयाद्वाचंभी सा जिनाति वा जीयते वोत तया राजन्यस्य क्री-
 णीयान्न हि तस्यान्तरास्ति जिनाति वा हि स जीयते वा माधीलो-
 धकर्णी^२ तया षोडशिनं क्रीणीयादतिरिक्तं वा एतदुपाणामतिरिक्त-^३
 षोडश्यतिरिक्तैवातिरिक्तमाप्नोति या बहुरेकहायनी तया क्रीणी-

^१ cf RV 7, 80, 5

- So corr Ch चोति, cf RV 5, 85 ॥

- So corr

Ch विष्य cf RV 5, 65, 6.

^२ So corr Ch देव्या^३ cf RV 1, 43 2^४ Dieser Vers T 7 fol 16

T 7 भाविष्ये, cf RV 1, 114, 6

^५ So T -, Ch

विषीम cf RV 1, 114, 8

^६ So Ch cf Kap 5 am Schluß von 37, 1 दोहित

नाम पत्र प्रपाठक ॥ (sic)

^७ So die Unterschrift des Capitels in Ch^८ So

corr Ch हुन, aber cf unten Kap 8 37, 2 हुन, unten वहुयत परिपिष्टम्

- याद्वाचै सोमक्रयणी पुरुषो वाग्यदेकहायन्या क्रीणाति तस्मादेक-
 हायन पुरुषो वाच वदति यज्ज्यायस्या क्रीणाति तस्माज्ज्यायान्व-
 दति ॥ इन्द्रासि वा अमुष्मासोकासोममाहरन्गायत्री रयेनो भूत्वा
 त गन्धर्वा अन्तरा पर्यमुष्णन्विश्वावसुस्त तिस्रो रात्रीरुपहतो' ऽवस-
 १ तस्मात्तिस्रो रात्रीस्सोम' क्रीतो वसति त देवा पुनरयाचन्त तमेभ्यो
 न पुनरदुस्ते ऽब्रुवन्वा निष्क्रीणामेति ते ऽमन्यन्त यज्ञेन विक्रेषा-
 महे यज्ञवा निष्क्रेषाम' इति ते ऽब्रुवन्स्त्रीकामा वै गन्धर्वा वाचै
 स्त्रिय कृत्वा मायामुषावासृजस्ते ऽमन्यन्त प्रजया व्यक्रेषमहि ये वाचा
 व्यक्रेषमहीति ते ऽन्वार्तीयन्तास्माक' सोमो ऽस्माक' सोमक्रयणीति ते
 १० गन्धर्वा अब्रुवन्विहयामहा इति ते ब्रह्म गन्धर्वा अवदन्नगायन्देवा-
 स्सा देवाङ्गायत उपावर्तत तस्मात्तायन्ती' स्त्री कामयते न ब्रह्म वद-
 न्तमदुह्यद्भि सा ब्रह्मणे तस्मादाहुरक्रीता' सोमेन सोमक्रयण्यस्ति दे-
 वान्हि सा पुनरुपावर्ततेति ते ऽब्रुवन्स्त्रीकामा वै गन्धर्वा बहु वै ग-
 न्धर्वेषु मिथुनीभवन्ती सभवन्वचारीरप' प्रविश्योदेहीति' तस्या य-
 ११ इत' परिपिष्टमासीत्तज्जगती कूटा भूत्वोदैत्ते ऽब्रुवन्पितृदेवत्या वा इय-
 मिति तस्मात्ता पितृभ्यो गन्ति ते ऽब्रुवन्पुन प्रविश्योदेहीति' सा
 पृष्ठीही चार्वाग्नी विरूपा भूत्वोदैत्ता तेन रूपेणापास्पृणुत तस्मात्ता
 चरो ऽतिवरेण्यो' नैन चरो हिनस्ति य एव विद्वान्भर चृणीते ते ऽब्रु-
 वन्पुन प्रविश्योदेहीति सा यभुरेकहायनी भूत्वोदैत्तयाक्रीणस्तस्मात्ता
 १० सोमक्रयणी तदस्या रूपम् ॥ १ ॥

cf Kap S 37 2 Mutr S 3 7 3 4 Ts 6 1 6

¹ Kap S 3 2 त गन्धर्वा अन्तरा पर्यमुष्णन्विश्वावसुस्त तिस्रो रात्रीरुपहतो' ² So
 corr Ch सामक्रीतो ebenso Kap S 37 2 Mutr ॥ १ 3 (p 7, Z 15) bloß
 क्रीता ³ So corr Ch निष्क्रेषाम ⁴ So corr Ch ज्यातोयतास्माह Kap S 37 2
 त तातोयतास्माह cf Mutr S 3 7 3 (l 78 Z 1) आतोयन्त von जतोय „sie zankten
 sich" ⁵ So corr Ch ब्रह्मन्ते ⁶ So corr Ch क्रीता ⁷ So corr Ch
 पृष्ठीही ⁸ So Ch cf oben ⁹ So corr Ch प्रविष्या ¹⁰ So corr Ch चरो
 तिचरोन्यो Kap S 3 7 अत तिचरोन्यो

सोमक्रयण्या तृतीयसवनमवरुध्यं' पञ्चवो वै तृतीयसवनं यद्गवा
 क्रीणाति तेनैव तृतीयं सवनमवरुन्दे रोहिते चर्मन्मिमीते तस्माद्रो-
 हितरूपं पञ्चवो भूयिष्ठा न विचेतवा अनुमन्येत न विचीयमानस्यो-
 पद्रष्टा स्यात्सोम औपधीनामधिराजो यसितमस्य निष्प्लवति' धो-
 धुको भवति तस्मात्सोमविक्रयी क्षोधुको ऽपामन्ने क्रीणाति सरसमे-
 वैनं क्रीणाति हिरण्येन क्रीणाति सतेजसमेवैनं' क्रीणात्यजया क्री-
 णाति सतपसमेवैनं क्रीणाति धेन्वा क्रीणाति साशिरमेवैनं क्रीणा-
 त्यनहुहा क्रीणाति बहूचेव यज्ञस्यावरुन्दे वत्सतरेण च वत्सतया
 च क्रीणाति मिथुनमेवास्य क्रीणात्पृषभेण क्रीणाति सेन्द्रमेवैनं क्री-
 णाति तदाहुः प्रजापतिना वा एष विक्रीणीते यदृषभेण विक्रीणीते 10
 इति य एव कथं साण्डस्यादरेतास्तेन' क्रीणीयात्तेनैव सेन्द्र' क्रीणा-
 ति न प्रजापतिना विक्रीणीते' दशभिः क्रीणाति दशाक्षरा विराडन्वं
 विराड्विराज्येवान्नाद्ये प्रतितिष्ठति ॥ २ ॥

cf Kap S 37 3, Matr S 3, 7, 4, TS 6 1 9 10

जूरसीति वाग्वै सोमक्रयणी जवते' हि वाचेत्यं चेत्थं च पश्य-
 न्तोमक्रयणी जुहोति वाग्वै सोमक्रयणी पश्यन्नेवैनां यच्छति धृता 15
 मनसेति मनसा हि वाग्धृता जुष्टा विष्णव इति यज्ञो वै विष्णुयै-
 ज्ञयैवैनां जुष्टां करोति तस्यास्ते सत्यसवसः प्रसवे तन्वो यन्त्वमशीय
 स्वाहेति यो वा एतस्यास्तन्वो यन्त्वमध्रुते भवति स सवितृत् एवा-
 स्यास्तन्वो यन्त्वमध्रुते स्वाहाकारेणैवैनां यच्छत्यमुष्मा आदित्याय
 प्रोच्य सोमः केतव्यो देव सूर्य सोमं क्रेषाम इत्यमुष्मा एवादित्याय 20
 प्रोच्य सोमं क्रीणाति ॥ चिदसीति वाग्वै सोमक्रयणी शास्येवैनां
 तस्माच्छिष्टाः' प्रजा जायन्ते मना असीति मनसा हि वाग्धृता धी-

¹ Ch यरुध्यम

² Die Ligatur *vy* in Ch undeutlich

³ So corr Ch

सतेजमेवेन oder सतेजमेवेन

⁴ Ch स्यादरे ॥ तास्तेन

⁵ So corr Ch सेन्द्र

corr Ch विप्रोद्योते, Kap S 37, 3 = Corr

⁷ Feste Hand in Ch जयते Jan

corr ⁸ So Ch

⁹ So corr Ch छिष्ट, Matr 3, 7, 5 (p 81, Z 13)

मय्या aber cf TS 1, 1, 7, 4

- स्तीति ध्यायते हि वाचेत्यं चेत्यं च दक्षिणासीति दक्षिणा ह्येषा
 यज्ञियासीति यज्ञिया ह्येषा ह्यचियासीति ह्यचिया ह्येषापो य' ह्येषा
 जुपते स ह्यचियो भवत्यदितिरस्युभयतश्शीर्ष्णीत्यदितिर्येषोभयतश्शी-
 र्ष्युभयतो' ह्येषा यज्ञं परिभूरादित्यं प्रायणीयं भवत्यादित्यमुदयनीय'
 १ सा मा सुप्राची सुप्रतीची भवेति सुप्राचीमेवैनी सुप्रतीची कुरुते
 मिचस्त्वा यदि चभ्रात्विति यत्पदि वद्धा स्यात्पितृदेवत्या स्याद्वाग्वै
 सोमक्रयणी वरुण्यः पाशो वाग्वरुणगृहीता' न वदेष्टाकर्णगृहीता
 स्याद्वावैनी स्याद्यदनालव्यायता' ॥ मिचस्त्वा यदि चभ्रात्विति ब्रह्म
 वै मिचो वरुणैवैनं यदि चभ्राति पूषाध्वनस्यात्पितृयं' वै पूषास्या
 १० एवैनां परिददातीन्द्रायाध्यक्षायेतीन्द्रो वै देवानामोजिष्ठस्तमेवास्या
 अध्यक्षं' करोत्यनु त्वा माता मन्यतामनु पितेति पिता च ह्येतस्या'
 माता चानुमन्तारौ सा देवि देवमच्छेहीन्द्राय' सोममिति देवी ह्येषा
 देवमच्छेतीन्द्राय सोमं' रुद्रस्त्वावतैयत्विति रुद्रो वै देवानां ह्योपिष्ठ-
 स्तमेवास्याः परस्तात्करोत्यपरानैगाय' स्वस्ति सोमसत्त्वा पुनरेहीति
 ११ पुनरेवास्या आवृत्तायै स्वस्ति करोति ॥ ३ ॥

cf Kap S 37, 4, Matr S 3 7, 5 6, TS 6, 1, 7

दक्षिणेन" पदां दक्षिणानि पदान्यनुनिक्रामति तंस्मादक्षिणौ ऽर्धे
 आत्मनो" वीर्यावत्तरम्पट् पदान्यनुनिक्रामति पदृतं च षट्पद्वेवं प्र-
 तितिष्ठति पदं पृष्ठानि तान्येवावरुद्धे सप्तमं पदमभिगृह्णाति सप्त
 याम्याः पण्यस्तानिवावरुद्धे सप्तमैर्य' वाग्वदति तामेवाप्नोति च-

१ So corr Ch य २ So corr Ch त्यादिति- जोषाभयतो ३ So corr Ch
 मुजये ४ So corr. Ch वाग्वरुणैवैनीता ५ Ch nicht ganz deutlich, etwa nān-
 a-yata, Kap S 37, 4 यदनालव्यायता, cf TS 6, 1, 7, ० यदयज्ञा स्यादयता स्यात्, Matr
 S 3, 7, 6 (p. 82, l. ०) ६ So corr Ch ध्वन्यादित्यो ७ So corr Ch यध्य,
 Kap S 37, 4 = Corr ८ So corr Ch ह्येतस्या ९ So corr Ch रुद्राय १० So
 corr Ch सोम ११ So Ch, oder त्यपरातेषा, Kap S 37, 4 deutlich त्यपरातेषा,
 darnach wohl Bühli Wort 3 Nachtr २ १ अपरातेषा zu berichtigen १२ Dies
 Capitel collationiert mit und accentuiert nach T₁ und Bel (fol 145 146) १३ Bel
 चात्मनो १४ Recent corr. Mss सप्तपैय Kap S 37, १ ब्रह्मपय

स्थसि रुद्रासीति देवानामानि' वा' एपैतानि प्रपद्यत इयमसीयम-
सीत्येवैतदाह यद्यज्ञवत्यथो वाच एवैतस्म्यंगुद्यते बृहस्पतिरत्वा सुमे
रम्णातुं रुद्रो वंसुभिराचक इति ब्रह्म वै बृहस्पती रुद्रो देवानामो-
जिष्ठो या' एवं देवानामोजिष्ठौ ताभ्यामेनामन्ततो यच्छति ॥ पृथि-
व्यास्त्वा मूर्धन्नाजिधर्मि देवयज्ञेन इत्येष हि पृथिव्या मूर्धो यदेवयज- ५
नमिडायास्पदे घृतवति स्वाहितीडा' वा' एषा' तस्या एतद्घृतवत्यदे
स्वाहाकारेणैवैनां यच्छतीदमहं रक्षासो यीचा अपिकृन्तामीति भा-
तृथो वै रक्षो भातृप्यस्यैव यीचा अपिकृन्तति स्पचेन पदं परिलि-
खति यजो वै स्पचः पशवः पदं वज्रेणैवास्मै पशून्परिगृह्णाति या-
वद्भुतं विधावेक्षावदभिपरिलिखेतपशवो वै घृतं पशून्नेवावस्नेहे स्या- १०
त्या पदे सैवपत्यादित्या वै पशवः पृथिव्यदितिः^१ पृथिव्यास्स्थाली
संभृता स्वं एवैनान्योनौ दधात्यस्मै स्मस्वास्मे ते रायं^२ इति यज्ञे राय
इति ब्रूयादितरस्मै पशून्संप्रयच्छेदध्युरपरशुस्स्यान्मे^३ राय इत्यात्मन्नेव
पशून्यच्छते ॥ व्यूहा वा एषाहुतिर्यामनर्षी^४ जुहोति यद्विरस्यमुपास्य
जुहोत्यग्निमेवेव जुहोति समृद्धा अनर्षी^५ वा एतामाहुतिं जुहोति १५
तामीश्वराणि रक्षास्यनूदय्य हन्तोयदपो निनयति शान्त्या एवं रक्ष-
सामपहत्या अयोनीन्वा एतत्पशूञ्छुर्चापयति^६ यदेषां पदं परिखा-
याहरति यदपो निनयति पशून्नेव शुचौ मुञ्चति सोमक्रयण्या प-
त्नी^७ सखापयति पत्न्या एवैष यज्ञस्यान्वास्मो^८ ऽपो मिथुनमेव
यज्ञमुखे दधाति प्रजननाय त्वष्टमन्तस्त्वा सपेमेत्यतो^९ हीमाः प्रजाः २०
प्रजायन्ते प्रजननाय ॥ ४ ॥ cf Kap S 37, 5, Mātr S 3 7, 6 7, TS 6 1, 8

^१ So corr Bel देवानामानि, Ch देवानामानि T₁ Lucke Kap S 37, 5 देवाना-
मानि ^२ Ch स्यातु ^३ Accent corr T₁ und Bel स्वाहितीडा ^४ Bel एष

^५ Accent corr T₁ und Bel स्याद्विरस्य ^६ Ch वि ^७ Ch यावद्भुतं ^८ Ch
परिवृति दिति ^९ So T₁ und Bel, Ch स्मे स्मस्वास्मे ते राये इति, cf Kāth 2, 5

^{१०} cf oben 2, 5, auch Kap III 37, 5 स्यान्मे राय ^{११} Accent corr T₁ und Bel
रणाहुति, Ch रणाहुतिर्यामनोर्षी ^{१२} Ch अनर्षा ^{१३} So Ch, ohne Accent, T₁
und Bel पशून्मुदा ^{१४} T₁ und Bel यज्ञो ^{१५} Ch स्याद्वान्वास्मो ^{१६} Ch

सपेमात्पतो

- हंस्ते' हिरण्यं कृत्वां मिमीते' सत्यं' वै हिरण्यं सत्येनैवेनं मिमीते
 ऽमृतं वै हिरण्यममृतेनैवेनं मिमीत आसाको ऽसीति स्वमेवेनं कुरुते
 शुक्रंस्ते यंह इति शुक्रमेवास्य गृह्णात्यभिं त्वं देवं सवितारमिति स-
 वितंप्रसूत एवेनं देवताभिर्मिमीते ऽतिच्छन्दसा मिमीते' वर्मं वां
 १२ एषां छन्दसां यदतिच्छन्दा वर्मवर्णौ' गमयति यज्ञं च यंजमानं चै-
 कैकया मिमीत आसामेव वीर्याख्याप्नोति तंसादिमांः कामं' न्य-
 चामः कामं प्रसारयामो यन्तर्वाभिस्सहं मिमीत हंस्तमासां वीर्यम-
 भिसंमियादङ्गुष्ठेन प्रतिमिमीते' तंसादेयं' एतासां वीर्याणि' प्रत्युदेवं
 सृजेन्न न्यचेद्यक्यचेत्याशं' कुर्याद्वरुणः पाशो वरुण एनं याहुकस्या-
 १० छंदस्तुजति वरुणपाशादेवात्मानं परिवृणक्ति ॥ द्विमिमीते द्वे हि शु-
 क्रिये संवने देशं कृत्वो' मिमीते दशाक्षरा विराडं च विराड्विराज्येवा-
 दाद्ये प्रतितिष्ठति यत्परिमितं मिमीत परिमितं जीवनं स्यादपरि-
 मितं मिमीते' तंसादिदमपरिमितं जीवनं' यत्परिमितं मिमीत
 यंजमानायैव स्यादपरिमितं मिमीते तेन सदस्येभ्यो ऽपि क्रियते प्र-
 ११ जाभ्यस्त्वा प्रजास्त्वानुप्राणन्तिविति प्रजां वां शैर्षवः' प्रजांस्त्वेवं प्राणं
 दधाति चतुर्गृहीतमाज्यं भवति चतुष्पादः पशवः पशून्नेवासौ गृह्णा-
 त्येतद्रूपा ये पशवो यद्भूतं संरूपानेव पशून्वरुन्ते ॥ इयं ते शुक्र तनू-
 रिदं वचं इति हिरण्यं घृतं ऽवदधान्येषां वां अर्पेः प्रियां तनूयेद्वृतं
 तेजो हिरण्यं प्रियामेवास्य' तम्बूं तेजसा संमर्धयति रेतो वै हिरण्यं
 १० पशवो घृतं यद्विरण्यं' घृते' ऽवदधाति पशुंष्वेवं रेतो दधाति तं-
 सादनस्वकाद्रेतसो ऽस्थन्वन्तो गर्भाः प्रजायन्ते चद्वावदधाति' गर्भा-

१ Dies Capitel collationirt mit und accentirt nach T 1 २ So Ch, T 1
 मिमीत ३ T 1 सत्ये ४ So T 1, Ch मिमीति ५ Ch द्वेनो ६ T 1 कामं न्य-
 ७ So T 1, Ch मिमीत ८ Ch देवा ९ Accent curr T 1 योदेभि १० Ch यक्षोदा-
 T 1 न्यचे, Accent ergänzt ११ दश वक्षो im T 1 abgebrochen, Accent ergänzt
 १२ So T 1, Ch ह्यदपरिमिते १३ Ch जीवन १४ So T 1, Ch यद्भूता. १५ T 1
 undeutlich Ch विप्ये १६ Accent ergänzt, T 1 यद्विरण्य १७ Accent corrigirt,
 T 1 एते दधधाति १८ T 1 wohl यथावदधाति

णां धृत्या अंप्रपादाय^१ निरर्कं बभ्राति तस्माद्योनेर्गर्भा मुच्यन्ते य-
दनिर्दकं बभीयान्नं योनेर्गर्भा मुच्येत्स्वञ्जुषावदधाति यञ्जुषोदरति यं-
जुषैव युनक्ति यञ्जुषा विमुञ्चति तस्मात्परचीः प्रजा रतो दधते ऽवाचीः
प्रजायन्ते ॥ ५ ॥ cf Kap S 37, 6, TS 6, 1, 9

न पूर्वस्मिन्पदमुपवपेहेवानां वा एष प्रदग्धाहुतीनां रुद्रो ऽग्निः ५
पशवः पदं रुद्राय पशूनपिदध्यादपशुस्स्याद्गार्हपत्य उपवपति गार्ह-
पत्यं वै पशवो^२ ऽनूपतिष्ठन्त एष पशूनां योनिस्त्व एवैनान्योनौ द-
धाति यच शान्तमिवानङ्गारं स्यात्तदुपवपेच्छान्या अनुदाहाय सोमं
ते क्रीणामीति सोमस्यैवैतद्गजो वीर्याणि महिमानं व्याचष्टे न क-
लाशः परोत्त यत्कलाशः पणते सोमस्य राज्ञो वीर्यमवतिरति यजमा- ॥
नस्यावर्ति^३ व्याचष्टे क्षोधुको भवतीयमिति द्यूयात्तस्या आत्मा तस्या
रूपं तस्याः प्रजा तस्याः पय^४ इति न सोमस्य राज्ञो^५ वीर्यमवतिरति
न यजमानस्यावर्ति^६ व्याचष्टे ऽक्षोधुको भवति ॥ शुक्रं ते शुक्रेण^७ क्री-
णामि चन्द्रं चन्द्रेणामृतममृतेनेति शुक्रमेवास्य शुक्रेण क्रीणाति चन्द्रं
चन्द्रेणामृतममृतेन शक्न यत्ते गोरस्मे^८ ते चन्द्राणीत्यात्मन्नेवास्य वीर्यं १५
धत्ते तेन निर्वीर्येण भूतेन विक्रीणीते^९ तपसस्तनूरसीति तपसो ह्येषा
तनूः प्रजापतेर्वर्ण इत्यग्निर्वै प्रजापतेरग्निजा अजास्तहस्रपोयं^{१०} पुष्प-
न्तीत्येषा हि पशूनां सहस्रपोयं पुष्यत्यतो ह्येष चीञ्जनयत्यथो द्वौ प-
रमेण^{११} पशुना क्रीयस इति परमो ह्येषा पशूनामस्मे ते वन्धुरित्यात्म-
न्नेवास्या वीर्यं धत्ते तया निर्वीर्यया भूतया विक्रीणीते ॥ छन्दांसि २०
वा अमुष्माहोकात्सोममाहर्स्तत्त्वमो^{१२} ऽन्तराधीयत सा गायथ्यजया^{१३}
ज्योतिषोदपतत्सास्यै प्रारोचयदेतर्हि^{१४} वा एष एतस्मा आह्रियते यर्हि

^१ Ch अप्रपादय^२ In Ch 2 Ma पशवो^३ Ch पय^४ So corr Chराज्ञे ^५ So corr Ch शुक्रेण^६ So corr Ch गोर^७ So corr Chविक्रीणीते ^८ So corr Ch अजास^९ So corr Ch परमेण^{१०} So corr

Ch च्चोकात्साम्ना

^{११} So corr Ch गायथ्याजया, Kap S 37, 7 - Corr^{१२} So

corr Ch व्रतेच

क्रीयते' तम इदमन्तरा यदज्ञया क्रीणाति प्रैवासै रोचयति मिचो न
 एहि सुमित्रधा इति वरुणो वा एष भूत्वा यजमानमभ्यैति मित्रमेवैनं
 कुरुते ऽपोरुते' यथा श्रेयीसमायान्तं पापीयान्नत्वपोरुतं' एवमेव
 तदिन्द्रस्योस्माविश दक्षिणमितीन्द्रो वा एतमय ऊरा आधत्तेन्द्रो य-
 १ जमानस्व एवैनं योनौ दधाति स्वान्नधादिति' सोमक्यणाननुदि-
 शन्त्येते वा एतदन्धर्वा अगोपायन्नमुष्मिन्नोके तं गायत्र्याहन्नेष्टापो-
 चो. प्रति गोपीथं तस्मादेते होचे व्यृद्धे व्यृद्धसोमपीथे' तस्माच्च' नेष्ट्रा
 न पोचा भवितव्यं तस्मादेतौ सैसचन्ता इव यजतस्तमेते ऽन्वायन्नेते
 वा एतस्य गन्धर्वाः पुष्टिं हरन्ति तस्मात्सोमविक्रयी न पुष्यति यदि
 १० कृच्छ्रायेतोपैव हरेत्तेभ्यो' ह्येष गन्धर्वेभ्यो ऽधि क्रीयत उदायुषेति' य-
 थायजुर्वन्तरिक्षं वीहीत्यन्तरिक्षादेवत्यो ह्येष एतर्ह्यपि पन्थामगन्म-
 हीति रक्षांसि या एतमेतर्हि सचन्ते प्रच्युतमितो' ऽप्राप्तमदो रक्षा-
 स्येव वृज्जान एत्यनसाच्छ' यन्ति महिमानमेवास्याच्छ' यन्त्यनसा
 वहन्ति तस्मादनोवाह्यमोषधय' पच्यन्ते यच्छीर्णा' हरेयुशीर्षहा-
 १५ यमोषधयः पच्येरन्नदित्यास्त्वगस्यदित्यास्सदने' सीदेत्यादित्यो' वै
 सोमः पृथिव्यदितिः पृथिव्या अन्नसम्भृतं स्व एवैनं योनौ' दधाति
 वारुणो वै सोमस्तं देवतया चर्धयति यन्मित्रं करोति यद्धारण्या
 सादयति स्वयैवैनं देवतया समर्धयति वनेषु च्यन्तरिक्षं ततानेति
 वाससा पर्यान्हति सर्वदेवत्यं वै वासस्तर्वाभिरेवैनं देवताभि-
 २० स्समर्धयति सूर्यस्य चक्षुरारुहमिति कृष्णाजिनं पुरस्तात्प्राप्यानहन्ति

१ So corr Ch क्रीयते hap S 37 7 = Corr २ So corr Ch पंशुते hap
 S 37, 7 = Corr ३ So corr Ch प्रत्यपणुत hap S 37, 7 = Corr ४ hap
 S 37 - - स्याद्या न्धादिति ५ So corr Ch व्यृद्धे व्यृद्धा सामपोचे hap S 37, 7 दात्रे
 द्विपुष्टे द्विपुष्टा सामपये cf unten 25 1 ६ So corr Ch तस्माच्च So corr
 Ch कक्षापतामित्र द्रतेभ्य hap S 37, 7 यदि कष्टयतांषय द्रतेभ्यः ७ So corr mit
 Caland Ch क्षीयत तदा ८ So corr Ch मित hap S 37 7 प्रच्युतमितो प्राप्तामदो
 १० Ch साङ्ग ११ Ch स्याच्छ १२ So corr Cl यच्छीर्णा १३ So corr Ch पच्छेद
 १४ So वाट्टिया corr Ch दित्या hap S 37 - = Corr १५ So corr Ch धाने

रक्षांसि वा एतमेतर्हि जिघांसन्ति स्वर्गं लोकमभ्यारोहन्तमसा^१ आ-
दित्यो उपरिपरः पन्थास्तमेवैनमभ्यारोहयति स्वर्गस्य लोकस्य सम-
ष्टौ ॥ ६ ॥ cf Kap S 37, 7, Mutr S 3 7, 7 8, TS 6, 1, 10 11

प्रच्यवस्य भुवनस्यत^२ इति भूतानी ह्येष पतिर्विश्वान्यभि धामा-
नीति^३ देवता वै विश्वा धामानि देवता एवैनमभि प्रच्यावयति श्येनो^४
भूत्वा परापतेति श्येनो वै वयसां^५ क्षोपिष्ठश्येनमेवैनं कृत्वा रक्षांस्य-
तिसृजति यजमानस्य नो गृहे र्मस्कृतमिति यजमानायतनमेवैनं क-
रोत्यथो यजमानस्यैव गृहे देवताभिस्सकृतं कुरुते नमो मिघस्य व-
रुणस्य चक्षस इति वरुणो वा एष^६ भूत्वा यजमानमभ्येति मिघमेवैनं
कुरुत आसन्दीमुद्गृह्णन्ति यथा मनुष्यराजायावस्थितायासन्दीमुद्गृह्ण-^७
न्त्येवमेव तदग्निना प्रतितिष्ठते ऽपिस्सर्वा देवता देवताभिरेवैनं प्र-
तितिष्ठते ऽग्नीषोमी^८ वा एतर्हि यजमानमभि संधत्तो यत्पशुना प्र-
तितिष्ठते तमेवाभ्यामपिदधात्यग्नीषोमाभ्यां वा एष आत्मानं मेधा-
यालभते यो दीक्षते यत्पशुमालभत आत्मानं तेन निष्क्रीणाति य-
स्तूपरश्मश्रुणो द्विदेवस्य रूपं लोमशः पीवा पुरुषरूपस्तमालभेत^९
तस्य यो ऽग्राति पुरुषमन्ति तस्मात्तस्य नाशितव्यं क्षुध्यति वै दीक्षितः
क्षुध एष निष्क्रमण आलभ्यते तस्य यो ऽग्राति क्षोभुको भवति त-
स्मात्तस्य नाशितव्यमग्नीषोमाभ्यां वै वीर्येणोद्भूतो वृचमहन्स एष वा-
चैध्नः पशुर्विजित्या आलभ्यते तस्मादस्याशितव्यं देवता वा एनं पूर्व-
द्युरालभ्यमानं नाभिप्राच्यवक्त^{१०} परस्माद्यज्ञकृतोर्निररिष्याम इति त-^{११}
मग्नीषोमा एवाभिप्राच्यवेतां पराचीरितरा यज्ञमभ्यत्यसृजन्त तस्मा-
देपो ऽग्नीषोमीय आलभ्यते तस्मादग्नीषोमाभ्यां यदो न गृह्यते ॥ तौ
देवानुपावर्तमानौ तयोर्यैत्रियं धामासीत्तदपन्यदधातां तदेवा अन्वे-

^१ So corr mit Caland Ch मोहमसा आरोह-

^२ So corr Ch प्रच्यवस्य

भुवस्यत, cf oben 2, 7

^३ So corr Ch धामानेति

^४ Ch वयसां

^५ So

corr Ch वयो, Kap S 37, 8 = Corr

^६ So corr Ch नोयोमो

^७ Ch

मानधामिना-

पुमभिप्रयन्त ते प्रवाहुगिच्छन्त आर्यस्ते नवं वा इदं सृष्टमिदमभवाय-
न्यन्नवमित्यद्विस्तन्नवनीतस्य नवनीतत्वं यत्सृष्टमिति तत्तर्पिण्यसर्पि-
ष्टं यदजो ऽविन्दत्तदाज्यस्याज्यत्वं स घृङ्करोत्तद्धृतस्य घृतत्वं तस्मादजो
घृङ्करिच्छरति^१ तत्पशूनन्वाकुर्वेत्तत्पशवस्सम्भरिस्तेनैतेन पशुभ्यो ऽधि-
६ जायन्ते ता अश्ववतां वार्यं वृणावहा अयमेव नौ भागधेयमस्तु यो
नौ प्रियं धामाविन्ददिति तस्मादेवो ऽपीयोमीय आलभ्यते तस्माद-
स्याशितत्वं वार्यवृतो हि ॥ ७ ॥

cf Kap 8 37, 8, Mitr 8 3 7, 8, TS 6 1, 11

विमुक्तो ऽन्यो ऽनङ्गाम्भवत्यविमुक्तो^२ ऽन्यो ऽथातिथ्यं^३ निरुष्यते
यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय यदुभौ विमुक्तौ स्यातां पितृदेवत्यं^४ हवि-
१० स्याद्विच्छिन्नो यज्ञो ऽसंततो ऽनवरुद्धो यदुभा अविमुक्तौ वार्ष्णे-
हविस्स्यात्संततो यज्ञो ऽविच्छिन्नो ऽवरुद्धो यद्विमुक्तौ ऽन्यो भवत्य-
विमुक्तो ऽन्यो वार्ष्णे हविर्भवत्यपितृदेवत्यं संततो यज्ञो ऽविच्छिन्नो
ऽवरुद्धः पत्नीमन्वारम्भयित्वा निर्वपति पत्नी वै पारीणह्यस्येणे ऽनुम-
तमेव प्रसूतं देवभ्यो हविर्निर्वपति पत्न्या एवैष यज्ञस्यान्वारम्भो
१० ऽयो मिथुनमेव यज्ञमुखे दधाति प्रजननाय ॥ यावन्तो वै पुरायम-
न्वायन्ति सर्वेभ्यस्तेभ्य आतिथ्यं क्रियते छन्दसि सोमं राजानं क्रीत-
मन्वायन्त्यपेस्तनूरसि विष्णवे त्वेति गायत्रैतन्निर्वपति सोमस्य तनू-
रसि विष्णवे त्वेति त्रिष्टुभैतन्निर्वपत्यतिथेरातिथ्यमसि विष्णवे त्वेति
जगत्यैतन्निर्वपत्यप्रये त्वा रायस्योपदे विष्णवे त्वेत्यनुष्टुभैतन्निर्वपति
१० श्येनाय त्वा सोमभृते विष्णवे त्वेति गायत्रैतन्निर्वपति गायत्री वा
एतमाहृदमुपराह्लोकात्तस्मात्ता मुनर्याम्णी तस्मात्पुनः प्रयुज्यते य-

^१ So corr Ch *अश्वरति* da in Ch häufig *श्व* fälschlich für das *अ* der *Ṛasā* Schrift gesetzt ist liegt die Verbesserung auf der Hand und man braucht nicht wie das *Pet Wāt*, resp *Weber* *thut einen Stamm* *घृङ्करि* zu construiren

^२ So corr Ch *अङ्गाम्*

^३ So corr Ch *तिथ्यादि* cf MS 3, 5 1 a A

^४ So corr Ch *देवत्य*

च्छन्दोभिर्निर्वपति च्छन्दस्येव भागधेयवन्ति करोति पञ्च कृत्वो नि-
 र्वपति पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञमेवावस्नुहे विष्णवे त्वा विष्णवे तेति वि-
 ष्णुर्वा एतर्हि यज्ञो यज्ञनिरुक्तस्तस्मद्विष्णवः पुरोडाशो भवति चिक-
 पालः कार्यस्स हि वैष्णवो यन्नवकपालस्तेनैव चिकपालस्त्वयो हि ते
 चिकपाला नवकपालो भवति नव प्राणाः प्राणैरेव यज्ञमुखे प्रैत्यथो ५
 तेज एव चिवृतं यज्ञमुखे ऽधिवियातयति यच्चिकपालस्तेन वैष्णवो
 यन्पदं तेन च्छन्दसां तेनोभयसान्नैति ॥ पशुरालभ्यस्सोमाय राज्ञ
 इत्याहुर्मनुष्यराजायेत्यै पशुरालभ्यत इत्ययिं मन्यन्त्यामेया वै पशव-
 स्तदेवासौ पशुमालभते ऽभिस्सर्वा देवतास्सर्वा एष देवतास्सोमाय च
 च्छन्दोभ्यश्चागतेभ्यो जनयत्याश्ववालः प्रस्तारो भवत्यैक्षवा उद्यावा १०
 अश्व इव वै प्रजापतिरासीप्तस्यैते वाला आसन्त्यदश्ववाला' एतौ
 बाहू या उद्यावौ तं देवा अन्वारभ्य स्वर्गं लोकमायन्यदाश्ववालः प्र-
 स्तारो भवत्यैक्षवा उद्यावौ प्रजापतिमेवान्वाभते स्वर्गस्य लोकस्य
 समष्ट्यै प्रजापतेर्वा' एतानि पक्ष्माणि ये ऽश्ववाला यदाश्ववालः' प्र-
 स्तारो भवति प्रजापतेरेवाधि यज्ञमुखं प्रतनुते ॥ रक्षीसि वै देवानां १५
 यज्ञमजिष्णीसैस्तानि कार्मण्येणापावन्त' यत्कार्मण्यमयाः परिधयो' भ-
 वन्ति रक्षसामपहत्यै यद्यद्वै देवा एतेनाकुर्वन्त तेनार्धुर्वैस्तदस्य' कर्म-
 ण्यत्वं कर्मण्यो वै नामैष यज्ञमुख एवैतेनर्धोति' सप्तदश सामिधेन्यो
 भवन्ति सप्तदशो वै संवत्सरः पञ्चर्तवो द्वादश मासा एष वाव स
 संवत्सरस्संवत्सरादेवाधि यज्ञमुखं प्रतनुते ॥ शिरो वा एतद्यज्ञस्य य- २०
 दातिथ्यं यीवा उपसदो यत्संस्थापयेन्मुखतो यज्ञे संस्थापयेच्छिरो यी-
 वाभ्यो यज्ञस्यावच्छिन्धादिहान्त' भवति शिर एव यीवासु यज्ञस्य
 प्रतिदधाति नवकपालो भवति तस्माच्चवधा पुरुषस्य शिरो विष्णु-

¹ So corr. Ch पाङ्क्तो

² So corr. Ch आसन्त्य

³ So corr. Ch यज्ञा-
तिर्वा

⁴ So corr. Ch वालाः

⁵ So corr. Ch कार्मण्येणा

⁶ So corr. Ch
धिरो

⁷ So corr. Ch नाष्टुदे

⁸ So corr. Ch नद्योति

⁹ So corr. Ch दिदित-

मयति oder दिदितम्; Kap. S 38, 1 = Corr.

तमुपसदो वा एतस्यानुयाजास्तानूनप्रभाशीस्तस्मादननुयाजं भव-
ति ॥ ८ ॥ cf Kap S 38 1 Matr S 3 १ १ TS 6 9 1

- देवा वा अन्यो अन्यस्य श्रेष्ठचाय नातिष्ठन्त ते चतुर्धा बुदक्रामन्-
पिर्वसुभिस्सोमो रुद्रेन्द्रो मरुद्भिर्वरुण आदित्यैस्ते देवा पापीयसीतो
६ अभवन्वसीयीसी ऽसुरास्ते ऽविदुः पापीयीसी वै' त्ये भवन्ति वसी-
यीसी ऽसुरा इति ते प्रियास्तन्वस्समवाद्यन्त' ते ऽश्रुवन्नेषां नस्तन्न'
पारयाद्यो नो अन्यो अन्यस्य दुह्यादिति तस्मात्स्तानूनप्रिणे न द्रोग्धवै
यद्ब्रुहति प्रियायै तन्वै दुह्याति यत्तन्वस्समवाद्यन्त तत्तानूनप्रस्य ता-
नूनप्रत्वं ततो देवा अभवन्परासुरा अभवन् एव विद्वीस्तानूनप्रमुपै-
१० ति भवत्यात्मना परास्य भ्रातृष्यो भवत्यसौ वा आदित्य इन्द्रस्तस्य ते
श्रेष्ठचायातिष्ठन्त तिष्ठन्ते' ऽस्य समाना'श्रेष्ठचाय य एव वेदैतस्मिन्वै
ते तास्तन्वस्संन्यदधत' तस्मादेय तेजिष्ठं' तपति तस्मात्सूर्यदेवत्या-
स्सोमा भूयिष्ठा हूयन्त आज्येन वै वज्रेण देवा वृचमग्नसुभ्यां' वाहु-
भ्यां सोमो वृचो घ्नन्ति वा एतस्मिन् यदस्याज्येनान्तिकं' जुह्वत्यशुरै-
१५ शुक्ते देव सोमाप्यायतामिति यदेवास्य घ्नन्ति यन्नितमयन्ति तदा-
प्याययन्ति यन्ति वा एते' ऽस्मात्त्रोकाद्ये सोमभाप्याययन्त्येषा राय
प्रेपे' भगायेत्यस्मिन्नेव" लोके प्रतितिष्ठन्ति पितरं च वा मातरं च
हिनस्ति यो मुग्धं हन्त्यनयोर्गर्भस्सोमो" राजा नमो दिवे नम पृथि-
व्या इत्याभ्यामेव निहुते किं दीक्षया' स्पृणोतीत्याहु. किमवान्तरदी-
२० क्षयेत्यात्मानमेव" दीक्षया स्पृणोति प्रजामवान्तरदीक्षया संतरां मे-

१ So corr Ch च ह्ये Kap ॥ ३५ १ वै ह्ये

* So corr Ch पिता तव

१ So corr m l Caland Cl चेय वस्तव Kap 6 35 ॥ ते कुर्येषा वस्तव पाया
द्यो etc cf Matr १ १ १० यो वस्तवपाद्यो etc

५ So corr Ch तिष्ठत Kap

५ 38 2 = Corr

६ So corr Ch तास्तन्वस्संन्यदधत

Kap S 35 १ तेजिष्ठं प्रवति Matr S १ १ III = Corr

७ So corr Ch तपति

Kap S 38 2 = Corr

८ So corr Ch तपति

९ So corr Ch इतो

१० So corr Ch एतं cf 2 9 Kap S 38 2 =

Corr

११ So corr Ch योर्गर्भस्सोमो

१२ So corr Cl यथायं

१३ So corr Ch दीक्षया

१४ So corr Ch किमिषा

खलामायच्छते ॥ कनीयो व्रतमुपैति तस्मादात्मनः प्रजार्हीयसी' य-
त्परस्सत्यां विमृजते तस्मात्परोवरीयः प्रजया पुत्रेण धौत्रेण प्रथते
ऽग्निर्यै दीक्षितश्शमयन्त्यग्निमापो मदन्तीनां मार्जयते मदन्तीनां व्र-
तयत्यशान्त्यै शान्तिर्ह्यपो ऽथो तेज एवात्मन्भूयस्समाधत्ते न वा एतेन
हुतं व्रतयितव्यं नाहुतं यो दीक्षितो ऽग्निर्यै रुद्रो ऽग्निर्यै तन्वं विप्र-
रिधत्ते या ते अग्ने रुद्रिया तनूरिति व्रतयति स्वायामेय देवतार्या हुतं
व्रतयति तेनास्य न हुतं भवति नाहुतम् ॥ ९ ॥

of Kap ५ ३८ २, Mutr ५ ३, ७, १०, १५ ६ २, २

देवाश्च वा असुराश्च संयत्ता असिस्तेषामसुराणामिमाः' पुर आस-
न्नयसयीयं रजतान्तरिक्षी हरिणी द्यौस्ते देवास्संधाति संधातं पराज-
यन्त ते ऽविदुरनायतना हि वै स्मस्तस्मात्पराजयामह इति त एताः १०
पुः प्रत्यकुर्वत हविर्धानं दिव आगोध्रमन्नरिक्षात्सदः पृथिव्यास्ते ऽब्रु-
वन्नुपसदमुपायामोपसदा वै महापुरं जयन्तीति त उपसदमुपायै-
स्तानुपसद्विरेवैभ्यो लोकेभ्यो निरग्नैस्तस्मादाहुरुपसदा वै महापुरं जय-
न्तीति त एभ्यो लोकेभ्यो निर्हता ऋतून्नाविर्गस्ते पदुपायैस्तानु-
पसद्विरेवैभ्यो' निरग्नन्दाभ्याममुष्मालोकाद्वाभ्यामन्तरिक्षाद्वाभ्यां पृ- १५
थिव्यास्त ऋतुभ्यो निर्हतास्संवत्सरं प्राविर्गस्ते द्वादशोपायैस्तानु-
पसद्विरेव' संवत्सराविरग्नैश्चतसृभिरमुष्मालोकाश्चतसृभिरन्तरिक्षाश्चत-
सृभिः पृथिव्यास्ते संवत्सराविरहता अहोरात्रे प्राविर्गस्ते यत्तायमु-
पायैस्तेनैनान्वा अमुदन्त यत्तातस्तेनाहस्तस्माद्वास्सायं प्रातस्तन-
माप्यायते' प्रातस्सायन्तनं तानुपसद्विरेवैभ्यो लोकेभ्यो नुदमाना आ- २०
यैस्ततो देवा अभवन्परासुरा अभवन्सर्वेभ्य एवैभ्यो' लोकेभ्यो भ्रा-
तृथं नुदमान एति य एवं विद्वानुपसद उपैति भवत्यात्मना परास्य

^१ So corr Ch व्रजार्हीयसी, ebenso Kap S ३८, २

^२ So corr Ch मिम

^३ So corr Ch धार्यस्ता

^४ So corr Ch धार्यस्ता

^५ So corr Ch प्रातस्तनमा

प्यायते, Kap ५ ३५, ५ = Corr

^६ So corr Ch अवेभ्यो

भ्रातृभ्यो भवति ॥ न द्वादशाग्निष्टोमस्य कुर्यादशान्ता निर्मज्जुर्न^१ तिस्रो
 ऽहीनस्योपरिष्टाद्यज्ञक्रतुर्गौरीयानभिषीदेद्वीवा^२ निर्गृणीयादार्तिमा-
 र्हेद्द्वादशाहीनस्य कुर्याच्छान्त्या अनिर्मागंय तिस्रो ऽग्निष्टोमस्य प्र-
 त्युप्तव्यै सयत्वाय ते देवा अमुयानिमांल्लोकान्वान्ववैतुमधृषुर्विस्तान-
 पिना^३ मुखेनान्ववायन्यदपिमन्युपसदां^४ प्रतीकानि भवन्ति यथा शे-
 चपतिः क्षेचे ऽन्ववनयायेवमेवैतदपिना मुखेनेमांल्लोकानभिजयन्तो
 यन्ति यो ह वै देवान्त्साध्यान्वेद सिध्यत्यस्मा इमे वाव लोका देवा-
 स्साध्यास्सिद्धै ह्यस्यै सिद्धमस्यै सिद्धममुष्मै य एवं वेद सिध्यत्य-
 स्यै ॥ १० ॥ cf. Kap S 38 3, Mitr S 3 8 1 und 2 a E, TS C, 2, 3

- 10 इति श्रीमद्यजुषि काठके चरकशाखायां मध्यमिकायां साक्षीति
 नाम चतुर्विंशस्थानकं परिपूर्णम् ॥

उषुं वा एता^१ देवास्समस्कुर्वन्त्यदुपसदो ऽसि णृज्जं सोमं गत्यं
 विष्णुं तेजनं ते ऽब्रुवन्तो न ओजिष्ठस्स^२ इमां विसृजत्विति ते रुद्रम-
 द्रुवेत्स्वं वै न ओजिष्ठो ऽसि त्वमिमां विसृजेति सो ऽब्रवीद्द्वार्यं वृणा
 ॥ अहमेव पणूनामीशा^३ इति ते ऽमन्यन्त यदयं पणूनामीशिष्यते स-
 यान्निर्णयतीति ते ऽब्रुवन्सन्नाहानीगसै^४ न पशचीनमिति तस्मा-

^१ So corr Ch निर्मज्जुर्न Kap III 75, 3 निर्मज्जुने ^२ So corr Ch ह्योपरिपरि
 पट Kap S 35, 3 ह्योपरिपट

^३ So corr Ch चतुर्विंश, Kap S 38, 1 = Corr

^४ So corr Ch यदयं und यदद ^५ So die Unterschrift dieses Capitels in Ch

^६ Ch शतान्ते So corr Ch शतान्ते न ओजिष्ठस्स ^७ So corr Ch मीय aber

cf. Chai zu Pa 3, 4 96 wo offenbar diese Stelle citirt wird Kap S 39 4 =

Ch मीय इति ^८ Kap b 35, 4 सन्नाहानीगसै

त्सन्नाहानि रुद्रः पशूनामीणे रक्षीसि पराचीनं' भ्रन्ति तां व्यसृजत्तया
 पुरस्समरुजद्यत्समरुजत्तद्रुद्रस्य रुद्रं विमृष्टमेव भ्रातृव्याय विसृजति
 य एवं विद्वानुपसद उपैति न पुनरपक्रामेद्यतरो वै संयत्तयोः पुनर-
 पक्रामति परा स जयति ॥ समेष एतर्हि यतते य उपसद उपैति स-
 कृदेय परादति क्रम्याथावयति यज्ञस्याभिजित्यै रक्षसामघहत्यै न प्र- ५
 याजा भवन्ति नानुयाजाः पुरो' वा एते यज्ञस्य यत्प्रयाजानुयाजा य-
 त्प्रयाजानुयाजान्कुर्यात्पुरो' यज्ञस्य कुर्याद्गुर्गतिव्यर्थे' स्यादतीक्ष्णामिषु'
 कुर्याच्चतुर्भतो भवति चत्वारि हीष्वाः पशूनि विद्यतो भवति विप-
 न्धिर्हीपुःपृष्टी प्रत्यस्तेजनं' द्विद्यतो भवति द्विपन्धिर्हीपुःशल्पश्च तेजनं
 चैकद्यतो भवत्येका ह्येवेपुरिपुमेवैतां सैस्कृत्य तां श्वो' भ्रातृव्याय वि- १०
 सृजत्यथो यतमेवाप्नोति ॥ यीवा वा एता यज्ञस्य यदुपसदो न प्र-
 याजा भवन्ति नानुयाजास्तस्माद्गीवाः प्रतिपुरुषस्याणिष्ठं तास्सवी-
 योः' प्रयुज्यन्ते तस्माद्गीवा अणिष्ठास्ततीर्वीर्यावत्तमास्तिष्ठ' उपसदो
 भवन्ति त्रय इमे लोकास्तस्मात्पुरुषस्य त्रयस्स्कन्दा अतिपक्ताभिर्य-
 जति तस्माद्गीवा अतिपक्ता अथो अयातयाम्यायातयाम्यैव यजति १५
 सच्छन्दसो माज्यानुवाक्याः कुर्याद्विच्छन्दसस्सुरपरिचितो होतारै ह-
 न्नुर्भिद्वतीः पुरां भित्यै ॥ १ ॥ cf Kap S 38, 4, Matr S 3, 8 1 2, TS 6, 2, 3

देवाश्च वा असुराश्च यज्ञे संयत्ता आसन्स यज्ञो ऽविभेद्यतरे ऽभि-
 जेष्यन्ति" ते मा विमथिष्यन्त इति स न्यलयत तं देवा अभिजित्या-
 न्वैच्छस्ते प्रवाहुगिच्छन्त आर्यस्तमिन्द्र उपर्युपर्यत्यक्रामस्तो ऽधवीत्को २०
 मायमुपर्युपर्यत्यक्रमीदित्यहमेव" कृच्छ्रे हन्तोत्यथ" कस्त्वमित्यहमेव

१ Ch क्षीन २ So corr Ch पुरं Kap S 39, 1 पु- ३ So corr Ch
 प्रणुः ४ Ch कुर्यात्पुरितव्ये Kap S 38, 4 कुर्याद्गुर्गतिव्यर्थे ५ Ch स्यादती Kap
 ॥ १५, 1 समद्यतो ६ So corr Ch तेजन ७ Ch श्वे, Kap S 23, 1 श्वो
 ८ Ch मथीय ९ Ch धर्तमा die ganze Stelle lautet Kap S 39 1 तस्मात्पुरुषस्य
 निष्ठ ता सार्थं वा प्रयुज्यते यस्माद्गीवा अनिर्यया मतोर्वीर्यावत्तमास्तिष्ठ etc १० So corr Ch
 भिजेष्य ११ So corr Ch को मायमु, Kap ॥ 39, ५ धर्तान्कोमायमु १२ So corr
 Ch हते, cf MS १, 5, 3, Kap S 39 5 हते

कृच्छ्रादाहर्तृमूपो' नामायं' वराह इत्यववीदेकविंशत्याः पुरामशम-
 मयीनां पारे यत्किंचामुराणां वामं वसु' तेन तिष्ठति तं जहि य एष
 कृच्छ्रे हन्तावोचथा' इति तमिन्द्रो दात्भूषाभिविसृज्य पराभिनत्सो
 ऽववीदेप हतस्तमाहर' य एष कृच्छ्रादाहर्तावोचथा इति तं विष्णुर-
 १ पासङ्ग आहरद्यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञेनैवेषा तद्यज्ञमवृज्जत पशुभिः पशू-
 निन्द्रियेणेन्द्रियं' ततो देवा अभवन्परासुरा अभवन्द्यज्ञो वै विष्णुर्य-
 ज्ञेनैवैतद्यज्ञं भ्रातृष्यस्य वृद्धे पशुभिः पशूनिन्द्रियेणेन्द्रियं' भवत्या-
 त्तना परास्य भ्रातृष्यो भवति देवयजनमिच्छन्ति यज्ञमेवेच्छन्ति य-
 द्विन्दन्ति' यज्ञमेव विन्दन्ति यदुदीचीनं प्राचीनं प्रवर्णं स्यात्तस्मिन्-
 ११ जेत यज्ञकाम एवमेव हि स यज्ञो ऽग्नयद्यज्ञस्यानुवित्त्यै यत्तमं प्रति-
 ष्ठित तस्मिन्जेत गतश्रीः प्रतिष्ठा वा एतस्मा एष्टव्या यो गतश्रीरे-
 तद्भूम्या. प्रतिष्ठितं यत्तमं प्रतिष्ठामेवासौ विन्दति गच्छति प्रतिष्ठां'
 श्रुन्ते यजेत भ्रातृष्यवीर्यमुन्नतेन वै विष्णुरिमांस्त्रोकानुदजयत्स एभ्यो
 लोकेभ्यो ऽसुरात्राणुदतेमानेव" लोकानुज्जयत्येभ्यो लोकेभ्यो भ्रातृष्यं
 १२ प्रणुदते ॥ यस्यैकधा मध्य उन्नतं" स्यात्तस्मिन्जेत स्वर्गकामो ऽतो
 वै देवास्स्वर्गं लोकमायन्स्वर्गस्य लोकस्य समष्टौ यचौपधयो बह्वी-
 रन्या अन्या इव स्युस्तस्मिन्जेत पशुकाम औपधयो वै पशवो भूमा-
 नमेव पशूनामुपैति यचौपधयः कृच्छ्रः पर्यायशः परीमुस्तस्मिन्-
 जेत पशुकामो ऽतो वै देवा पशूनुदसृजन्त पशूनेवोत्सृजते यदृक्षम-
 १३ लोमकं" तस्मिन्वाजयेद्यं" द्विषाद्बृहं वा एतदोषधिभिर्यदृक्षमलोम-
 कमोपधयः पशवः पशुभिरेवैनं व्यर्धयति ॥ यत्तमया देवयजनं पन्था

१ Kap S 15 ० कृच्छ्रादाहर्तृमूपो २ So corr Ch नामय Kap S 35 ० =
 Corr ३ So corr Ch यमु Kap S 15 ० = Corr desgl MS 1 5, 3 ४ So
 corr Ch पुत्यादा Kap S 35 ० दृता MS 1 5, 3 = Corr ५ So corr Ch
 एतस Kap S 39 ० एतस्तमाहर ६ So corr Ch यमुनि ७ So corr Ch
 यजति ८ So corr Ch यद्विन्दति ९ So corr Ch प्रतिष्ठान १० So corr
 Ch प्रणुद ११ So corr Ch मध्य उन्नत Kap S 35 5 = Corr १२ So
 corr Ch माना १३ So corr Ch तस्मिन्वाजयेद्यं

विधावेत्तस्मिन्याजयेद्यं कामयेत व्येनं' प्रजया पशुभिर्गिच्छन्धामित्येतद्वै
विच्छिन्नं नाम देवयजनं व्येनं प्रजया पशुभिर्गिच्छन्ति यदन्तरापश्च
देवयजनं च पन्था विधावेत्तस्मिन्याजयेद्यं कामयेत नैनमपरो' यज्ञ
उपनमेदित्येतद्वै परिवर्त्तनं नाम देवयजनं पर्येषमपरो यज्ञो वृणक्ति
यच्चापस्सयंतस्समवद्रवेयुस्तस्मिन्यजेताक्षकामो दिग्भ्यो वा एतस्मा
अन्वै हरन्ति यस्मै हरन्त्यापो ऽन्वै सर्वाभ्य एव दिग्भ्यो ऽन्वाद्यमवरुन्धे
तदेतत्समापं' नाम देवयजनं नीपतमनिवर्त्तसमानानां भवति ॥ २ ॥
cf. Kap. ४ ३४, ५, Matr. ४ ३, ४, ३

यच्चापः प्राचीराहवनीयात्प्राचीर्गाहपत्याद्यवद्रवेयुस्तस्मिन्याजये-
द्यमुदके' वा पात्रे वा विवाहे वा मीमीसेरन्याप्मना वा एषो ऽनु-
पक्तो यमुदके वा पात्रे वा विवाहे वा मीमीसन्ते पाप्मनैर्वैनं व्याव- १०
र्तयति यच्चापो दक्षिणा परिप्रूय पश्चात्प्राची रमेरेस्तस्मिन्यजेत' बुभू-
पन्नापो वै सर्वा देवता एतद्देवताभिर्जुष्टं देवयजनं यदेवं देवताभिरेव
जुष्टे देवयजने यजते भवत्येव यच्चापो दक्षिणत उदीची रमेरेस्तस्मि-
न्यजेत' सजातकाम आपो वै सर्वा देवता देवतास्सजातास्सजाता-
नामेर्वैनं प्रार्थे' करोति कृषिमे यजेत बुभूपन्नात्मा वै देवयजनं करो- १५
त्येवैनं यच्चापिं' चापश्च पश्यन्नातरनुवाकमनुग्रूयात्तस्मिन्यजेत^{१०} यः
कामयेत यज्ञो मापार उपनमेदित्यपि वै^{११} सर्वा देवता आपो यज्ञ उपै-
नमपरो' यज्ञो नमति देवताश्च हि यज्ञं च पश्यन्त्यजते यच्चाग्निमपस्सूर्य
पश्यन्नातरनुवाकमनुग्रूयात्तस्मिन्यजेत ब्रह्मवर्चसकाम एतद्वै चिन्तुक्रियं

^१ So corr. Ch स्वेन ^२ So corr. Ch निम्न ^३ So Ch, so auch Kap. ४
३४, १, Böhtlingk vermuthet dafür परिग्रजं (Brief vom 18. Dec 1891) ^४ Ch
समापकाम, cf. Vop. ५, 21, Siddh. A. zu Pa. ५, १, 37 ^५ So corr. Ch यमुदके,
Kap. ३ ३५, ५ = Corr ^६ So corr. Ch रमेरेस्त ^७ So corr. Ch रमेरे' ^८ So
Böhtlingks Vermuthung (Brief vom 11. Febr. 1901) Ch etwa इत्येव. doch ist
die letzte Inschrift nicht ganz deutlich, Kap. ४ ३५, ५ प्राथे, प्राथे -- परिप्राथे „er
bringt in die Nähe von" ^९ So corr. Ch यज्ञानिन्वापश्च, Kap. ४, ३५, ५ = Corr
^{१०} So corr. Ch वाकमनुग्रूयात्त, Kap. ४ ३५, ५ = Corr ^{११} So corr. Ch उपनमेदि
^{१२} So corr. Ch उपेन

नाम देवयजनं ब्रह्मवर्चसी भवति यत्पुरस्तादाग्निं स्याद्देवयजनं तस्मि-
न्यजेत भ्रातृव्यवान्भ्रातृव्याय वा एष लोक उच्छिष्यते यः पुरस्ताद्देव-
यजनस्योच्छिष्यत एतावन्तमेवासौ लोकमुच्छिष्यत्यलोकमेनं करोति
यो ह वै विद्वान्देवयजनं यजेत चतुर्भ्योऽपिर्वाव देवयजनमपौ हि
१ सखा देवता इज्यन्ते यच्चैव कृचाग्निमाधाय यजेत तेनैवभोति^१ ब्राह्म-
णा वाव देवयजनं यच ब्राह्मणा बहवस्संराधयेयुस्तस्मिन्न्यजेत तेनैव-
भोति^२ ॥ ३ ॥ cf Kap S 38 6, Muir S 3 8, 4

चेदिं विमिमीते विंशता पश्चात्प्रक्रमिर्मिमीते षट्त्रिंशता प्राचीं
चतुर्विंशत्या पुरस्ताद्विराजैवैनां पश्चात्परिमिमीते बृहत्या प्राचीं
१० गायत्र्या पुरस्ताच्छन्दोभिरेवैनां सर्वतः परिमिमीते विराज्येव प्रति-
ष्ठति यद्विराजमभिसंपादयति^३ स्पन्धेन स्तुभ्यजुर्हरतीन्द्रो वै वृचाय व-
ज्रं प्राहरत्स वेधाभवत्स्पन्धस्तृतीयं यूपस्तृतीयं रथस्तृतीयं वज्री वै स्पन्ध
एतावती पृथिवी यावती वेदिर्वज्रैश्च पृथिव्या भ्रातृव्यं निर्भजति^४
चिह्नैरति चय इमे लोका एभ्य एवैनं लोकेभ्यो निर्भजति ॥ तूष्णीं
११ चतुर्थं हरत्यपरिमितादेवं निर्भजतीन्द्रो वै वृचं हत्वा तमनयाभिन्य-
दधाद्यं तूष्णीं चतुर्थं हरत्यनयैव भ्रातृव्यमभिनिदधाति मूलं छिनत्ति
भ्रातृव्यस्यैव मूलं छिनत्सुदन्ति^५ तस्माच्छिणिर ओपधयः पराभवन्ति
यहिंस्तृणाति तस्माद्वसन्ता पुनराभवन्त्यपारुमदेवयजनं पृथिव्या
देवयजनाज्जहीति भ्रातृव्यो वा अरुर्भ्रातृव्यमेव पृथिव्या अपहन्ति
१२ द्रुपस्ते द्यां मा^६ स्कानिति यो वा अस्या रसस द्रुपस्तमिमाः प्रजा
उपजीवन्ति तमेवास्यां यच्छति तस्यास्कन्दायारुर्द्धो मा पन्नदिति^७
भ्रातृव्यो वा अरुर्भ्रातृव्यमेव स्वर्गालोकात्प्रतिनुदते ॥ विषाद्वै ना-

^१ So corr Ch तेनेवाद्याति oder योजति. Kap S 38, 1 = Corr
corr Ch दग्नेति Kap S 35, 6 याधाति

^२ So

^३ So corr Ch भिराया, Kap S
39 1 = Corr ^४ So corr Ch व्यधि ऊर्जति Kap S 39 1 = Corr

^५ So

corr Ch द्यति Kap S 39 1 स्थत्वाति ^६ So corr Ch द्यासा

So corr

Ch रदग्नामान्दिति

मासुर' आसीत् पृथिवीं विषेणालिम्पत्तस्या न कथनाध्नाद्य आ-
 ध्नात्तो ऽस्यद्यदुदन्ति यदेवास्या अमेध्यमयज्ञियं तदपहन्यपि मूल-
 मनुखनेदाविदस्य निष्कृत्या अधो दूरं खनेदधो वा अस्या वीर्यं वी-
 र्यस्याभितृप्त्यै' तस्मात्सुकृष्टे व्रीहियवाः' पच्यन्ते तदाहुस्तरार्धे वा
 अस्या वीर्यं तदिमाः प्रजा उपजीवन्ति तस्मान्वातिखेयेत्या प्रतिष्ठा- १
 याः खनेद्यजमानस्य प्रतिष्ठित्यै दक्षिणत उद्वर्ना कुर्याद्देवयजनस्य रूपं
 रक्षासामपहत्यै पुरीपयतीं पणवो वै पुरीपं पणूनेवावरुद्धे ॥ ४ ॥

cf Kap 8 39 1

स्यचेन वेदिं परिगृह्णाति यजो वै स्फ्य एतावती पृथिवी या-
 वती वेदिर्वजेष्वैव पृथिव्या भ्रातृष्वं निर्भज्य चन्दोभिरात्मने परिगृ-
 ह्णाति यस्यस्त्वा परिगृह्णन्तु गायत्रेण चन्दसेति दक्षिणतस्तेजो वै १०
 ब्रह्म गायत्री तेजसैवैनं दक्षिणतः परिगृह्णाति रुद्रास्त्वा परिगृह्णन्तु
 त्रिष्टुभेन चन्दसेति पश्चादोजो वै वीर्यं त्रिष्टुबोजसैवैनां पश्चात्परिगृ-
 ह्णात्यादित्यास्त्वा परिगृह्णन्तु जागतेन चन्दसेत्युत्तराजजागता वै प-
 णव उत्तरादायतनाः पणवः पणुभ्य एवैतदायतनं करोति पणूनां धृ-
 त्या अपो तेजसा चोभयतः पणून्परिगृह्णाति पुरा क्रूरस्य विसृपो १३
 विरप्तिन्निति' यद्वा अस्यास्तेजो यज्ञियं तददश्चन्द्रमसि तदेवाव-
 रुद्धे ॥ उध्मावर्हिषी प्रोक्षति शुष्काणि वा एतान्यमेध्यान्यारण्यादा-
 त्तान्यापो' मेध्या यज्ञिया यदग्निः प्रोक्षति' मेध्ये एवैनै' यज्ञिये क-
 रोति वेदिं प्रोक्षति मेध्यामेवैनां' यज्ञियां करोत्यथो यदेवास्या उद्वर्नाः^०
 क्रूरः^{१०} कुर्वन्ति तच्छमयति बर्हिस्स्तृणाति प्रजा वै बर्हिः पृथिवी वेदिः २०
 प्रजा एव पृथिव्यां प्रतिष्ठापयति सर्वा^{११} वेदिमनुस्तृणाति तस्मात्पृ-

^१ So corr mit Caland Ch नामसुर, cf 1 Br 3 2 9, 2 Kap 4 39, 1 नामा
 गुरासोत ^२ Ch योष्यपागितृष्वे Kap 3 39, 1 योष्यपागितृष्वे ^३ So corr Cl
 ब्रीहिः ^४ So corr Ch विरप्तिन्निति ^५ So corr mit Caland Ch यद्विषय दद्व्य

cf 1 Br 3, 2, 9 14 ^६ So corr Ch मेध्यायन्यारण्या So corr Ch यदेन

^७ So corr Ch सेवेना ^८ So corr Ch उद्वर्ना, cf aber Mitr S 3, 8 ^९
 p 100 7 Kap 3 39, 2 उद्वर्ना ^{१०} So corr Ch क्रूर ^{११} So corr Ch सर्वा

धिर्वी सर्वामन्वोपधयो बहुलं स्तृणीयादक्षीधुको यजमानो भवत्यन-
 गंभावुको ऽध्वर्युर्वर्हिषि प्रस्तरं सादयति यजमानो वै प्रस्तरः प्रजा
 वर्हियं यजमानमेव प्रजास्वधिसादयत्युत्तरं सादयत्युत्तरो हि यजमानो
 यजमानाद्यावृत्तं सादयति यावृत्तो हि यजमानो यजमानेनाक्ता'
 १ प्रस्तरे' प्रहरति यजमानो वै प्रस्तरो हविर्भूतमेवैनं स्वर्गं लोकं गम-
 यति नात्ययं प्रहरेद्यदत्ययं प्रहरेद्दुकुक्षेजीर्जनयस्सुरभ्यासरिणीर्निष्पुका
 अयमय आदीपयत्ययेणैवायं समर्धयत्यृजुं प्रहरेत्स्वर्गकामस्यर्जुमेवैनं
 स्वर्गं लोकं गमयति यं द्विषात्तस्य हूँत्येत्स्वर्गादेवैनं लोकावूँत्यति' ॥
 न्यञ्चं प्रहरेद्दृष्टिकामस्य या वा इत आहुतिरुदयते सामुतो वृष्टिं व्या-
 १० वयति' स्वयैवाहुत्या दिवो वृष्टिं निनयत्यूर्ध्वं प्रहरेद्यदि कामयेत'
 पुमानस्य पुत्रो जायेतेत्यूर्ध्वं' एव हि पुमान्प्रथयित्वा प्रहरेद्यदि काम-
 येत स्त्री जायेतेत्येवमेव हि स्त्री प्रथितेव यजमानो वै प्रस्तर एति
 वा एतदसालोकाद्यप्रस्तरं प्रहरति यज्ञमुपगृह्णात्यस्मिन्नेवैनं' लोकं
 यच्छत्यनुप्रहरति यदेवास्यावमृशन्तः' क्रूरं' कुर्वन्ति यद्विच्छिन्दन्त-
 ११ स्तच्छमयत्यगाङ्गनीऽदित्यगान्नित्यगस्वर्गं लोकमित्येवैतदाह ध्यावय
 ध्यापदिति स्वर्गमेवैनं लोकं गतं ध्यावयति ॥ ५ ॥

cf Kap II 39 2, Matr S 3, 8 5 6

देवाश्च वा अमुराश्च संयत्ता असैस्तान्यदस्यास्तेजो यज्ञियमासी-
 त्कर्त्तिहीरूपमिव महिषीरूपमिव भूत्वान्तरातिष्ठत्ते ऽविदुर्येतरान्वा इ-
 यमुपावर्त्यति" त इदं भविष्यन्तीति तां" देवा उपामन्वयन्त" सा-
 १० प्रवीद्यायै वृषै मामेव पूर्वामपेराहुतिरश्ववाता अथ मया यूयं सर्वा-
 न्कामान्व्यथ्रवायेति सा देवानुपावर्तत ततो देवा अभवन्परासुरा अ-

¹ So corr Ch सधय

² So corr Ch यजमानानाया Kap II 31, 2 यजमा

मेवाक्ता

³ So corr Ch प्रुर Kap S 31 2 यज्ञार

⁴ So corr Ch दृष्टयेति

⁵ So corr Ch अयय

⁶ So corr Ch कामया

⁷ So corr Ch जायतेत्यूर्ध्वं

⁸ So corr Ch यज्ञमुपगृह्णा , Kap II 39 2 = Corr

⁹ Kap S 39 2 उदेयास्या

उद्येत

¹⁰ So corr Ch क्रूर , Kap II 39 2 = Corr

¹¹ So corr Ch वत्स्यति

¹² So corr Ch सान्देय

¹³ So corr Ch अथ

भवन्त्यस्यैवं विदुषः उत्तरवेदिर्न्युष्यते यश्चैवं विद्वान्निवपति भवत्या-
त्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति दण पश्चात्तरश्चो पदानि भवन्ति दणो-
भयतः प्राच्यपरिमिता पुरस्ताद्विराजा संमिता यद्वा असुराणां विज्ञमा-
सीत्तद्देया वेद्याविन्दन्त तद्देद्या वेदित्वं यद्देद्यं तदुत्तरवेद्या तदुत्तरवेद्या
उत्तरवेदित्वं यस्यैवं विदुषो वेदिश्च क्रियत उत्तरवेदिश्च न्युष्यते विज्ञं चैव १
वेद्यं च भ्रातृव्यस्य विन्दते प्रजापतेर्व नासिकाणीर्यत सोत्तरवेदिस्म-
बद्यज्ञः प्रजापतिर्यदुत्तरवेदिं निर्वपति प्रजापतेरेव नासिकां मुखतः
प्रतिदधाति चत्वारि वा एतस्या नामानि नासिका कशारिस्सिद्ध्युत्त-
रवेदिस्तप्रायन्यसीति तप्रा ह्येनानैद्विज्ञायन्यसीति विज्ञा ह्येनानैदव-
तान्मा नाथितमिति नाथितान्देनानावदवताश्चितमिति १०
तान्देनानावदपे अङ्गिरो यो ऽस्यां पृथिव्यामसि यो द्वितीयस्यां
यस्तृतीयस्यामिति यदेवास्यैषु लोकेषु श्रिष्टं यन्न्यक्तं तदवरुद्धे वि-
देदग्निर्नभो नामेति ॥ यद्वा अग्नेर्वामं वसु तन्नभस्तेनेमां पृथिवी प्रा-
विशज्जानुदग्नमधस्तस्माज्जानुदग्नं खेयं तस्यैव वामस्य वसोरनुवित्स्यै
सिंहसि महिष्यसीति सिंहीरूपमिव हि तन्महिषीरूपमिव भूत्वा १५
न्तरातिष्ठदेवेभ्यः प्रथस्वेति प्रथयत्येवैनान्देवेभ्यः कल्पस्वेति कल्पयत्ये-
वैनान्देवेभ्यः शुभस्वेति शुभयत्येवैनान्देवेभ्यः शुभस्वेति शुभयत्येवैनां
विभ्रावृहत्पिबतु १० सोम्यं मभित्यन्तान्कल्पयति देवपात्रं वा उत्तरवेदि-
र्देवपात्रेणैव देवतास्तर्पयत्यथो देवताभ्य एव देवपात्रं निवेदयति ॥
यतीन्वै सालावृकेया आदिस्त आदीयमानास्संमृश्यमाना उत्तरवेदि २०
समुदकमैस्तात्राभ्यधृषुर्वैस्तेषामेको ऽस्मयत तत एनाजभ्यधृषुर्वै-

¹ So corr Ch विदुषा ² So corr mit Galand Ch वस्येय cf unten p 113

³ So corr Ch पितृव्येय Kap ॥ 39 १ - Corr

⁴ Kap S 39 3 कशारि

⁵ So corr Ch ह्येनानैद्विज्ञाय

⁶ So corr Ch ह्येनानैद्विज्ञाय Kap S ३३ ३ -

Corr ⁷ cf oben 2 ३ Kap S 39 ॥ सिद्धेद्विज्ञाय नामेति V १ १ ८

शिष्टेने etc

⁸ So corr Ch अनुवीक्ष्य

⁹ So corr Ch शुभयत्ये Kap ९

3३, १ = Corr

¹⁰ So corr Ch त्रिषणु

¹¹ So corr Ch आधृषुर्वै

¹² So corr Ch उत्त

स्तेषामेकैकमावर्हमादैस्तस्मान्न' मोषहासिना भयं यन्विस्सारयति य-
 देवास्या अभिमृतममेध्यं तन्विस्सारयति प्रोक्षत्येतावती वा इयं पृ-
 थिव्यासीद्यावन्तुत्तरवेदिस्ती समन्तं रक्षीसि संप्राकम्पन्त तानि देवा
 विनुद्येताभिर्देवताभिस्समन्तं' परित्यदधुर्यत्प्रोक्षत्येतद्देवत्या वा इमा
 दिगो रक्षीत्येव विनुद्येताभिर्देवताभिस्समन्तमात्मानं परिनिदधाति ॥
 गोपीषायैतद्वा एतां पूर्वामपेराहुतिरश्रुते यद्वाधारयत्यथादो ऽववी-
 न्नामेव पूर्वामपेराहुतिरश्रवाता' अथ मया यूयै सर्वान्कामान्यधो-
 वायेत्यथ' वा एषां तर्ह्यसुरास्सपत्ना आसँस्ते ऽकामयन्त सपत्नान्स्-
 हेमहीति सिँह्यसि सपत्नसाही स्वाहेति सपत्नास्तेनासहन्त ते ऽका-
 १० मयन्त पशून्विन्देमहीति सिँह्यसि रायस्योपवनिस्स्वाहेति पशूस्ते-
 नाविन्दन्त ते ऽकामयन्त प्रजां विन्देमहीति सिँह्यसि सुप्रजावनि-
 स्स्वाहेति प्रजां तेनाविन्दन्त ते ऽकामयन्तादित्यास्यामेति सिँह्य-
 स्यादित्यवनिस्स्वाहेत्यादित्यास्तेनाभर्वँस्तस्मादिमा आदित्याः' प्रजास्ते
 ऽकामयन्त यज्ञियास्यामेति सिँह्यस्यावह देवान्देवायते' यजमानाय
 ११ स्वाहेति यज्ञियास्तेनाभर्वँस्ते' ऽकामयन्त स्वर्गं लोकमियामेति' भूते-
 भ्यस्त्वेति ॥ देवा वै भूतास्स्वर्गमेव तेन लोकमायन्यस्यैवं विदुष उक्त-
 रवेदिष्याधार्यते यथैवं' विद्वान्याधारयति सर्वानेवैतया कामान्यधो-
 तीमे वै लोका आधृता आसँस्ते संप्राकम्पन्त तान्देवा एतैर्यजुर्भिर्य-
 दभ्रुवन्देतैः परिधीन्परिदधात्येषां लोकानां विधृत्या अग्निर्वै देवेभ्यो
 १० ऽपाक्रामात्त यां प्रथमां प्रावसतां पशुष्ववसदृषोरन्तराशृङ्गं तस्माद्-
 शांस्तुका भवति यां द्वितीयां तां वनस्पतिषु यीतुदरा^{१०} तस्मात्पीतु-
 दारुभवति^{११} यां तृतीयां तामोषधिषु सुगन्धितेजने तस्मात्सुगन्धिते-

^१ So corr Ch यान्तेषा hap S 39 ४ कमप्रतिनादस्त * So corr Ch विनुद्यता
^२ So corr Ch पूर्वम cf oben hap S 39 ४ -- Corr * So corr Ch यान्तेषा
 १ oben ^३ So corr Ch आदित्य * So corr Ch देवयते * L, p 15 १ Kap S
 ४१ १ देवायते ^४ So corr Ch अर्थास्ते * So corr Ch निषमिति ^५ So corr
 mit Caland Ch अर्थास्ते cf unten p 113 ^६ So corr Ch पीतदरा hap S
 39 ४ पीतदरा ^७ So corr Ch पीतदरा hap S 39, १ पीतदरा

जनो भवति यदेते संभारा भवन्ति यदेवास्याच श्विष्टं यन्व्यक्तं तदे-
 तैस्संभरति स पुनरुपावर्तमानश्शरीरमधूनुत तस्य यन्मासिमासीत्त-
 द्नुत्पुल्यभवद्यदस्थि' स पीतुदारूयानि' लोमानि स सुगन्धितेजनो
 यदेते संभारा भवन्ति यदेवास्याच श्विष्टं यन्व्यक्तं तदेतैस्संभरत्यग्नेस्स-
 र्वत्वायागेः कुलायमस्यगेः पुरीषमसीति कुलार्यामव ह्येतत्पुरीषमिव ५
 यज्ञः प्रत्यष्टादिति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै ॥ ६ ॥

cf Kap S 39 3 4, Mastr 3 8 5

चत्वारो वै देवानां होतार आसन्भूयन्तिर्भुवनपतिर्भूतानां पतिर्भू-
 तस्तेषां त्रयो होत्रेण प्रामीयन्ताथो यद्भूत उदग्निष्यत स प्रमयाद-
 विभेत्स न्यलयत स समुद्रं प्राविशत्स यत्समुद्रे भस्माकुरुत स एष क-
 र्दमस्तं मास्यः प्राग्रवीक्षमशपदभिगन्ता त्वा हतादिति तस्मान्मास्य- 10
 मभिगन्ता हन्ति शत्रो हि स तत उद्धृत्य नदं प्राविशत्सस्माच्चडो दग्धः
 क्रूर इव बवैरस्तमश्चाम्भेतो ऽवमृशन्नन्वविन्दतं' प्रत्यौषत्तस्मात्स प्रत्यु-
 ष्मुत्तस्सो ऽक्रन्दत्ता या वागासीत्स सुशोकश्शकुनिर्भवत्तस्माद्यै स
 नष्टैपमभ्यवक्रन्दति' विन्दत्येवा तं देवा' अनुविद्यानयन्दिदं' नो होता
 भविष्यसीति स प्रमयादविभेत्तं धातरः प्रमीता अद्भुतन्वयं त इतो 15
 वर्म भविष्यामी देवेषु नो भागधेयमिच्छेति ते ऽद्भुतन्पत्किंच हविर्भूतं
 बहिष्परिधि स्कन्दात्तदेपां भागधेयमित्येते वाव ते परिधयो यदि ह-
 विर्भूतं बहिष्परिधि स्कन्देद्रूपतये स्वाहा भुवनपतये स्वाहा भूतानां
 पतये स्वाहेत्यनुमन्त्रयेतैते' वै देवास्स्वन्नभागा' य एव देवास्स्वन्नभा-
 गास्तानेनद्रमयति यज्ञो वा एतेषां मध्यमो यजमानो दक्षिणाध्यो' 20

¹ So corr Ch fest Kap || 39, 4 = Corr ² So corr Ch पौत Kap S 39, 4 = Corr als Fehler an für अनुमन्त्रये aber Kap || 39, 5 यमर्षामिदन्नयदित्त bestätigt das y am Anfang ³ So corr Ch यद्वय ⁴ Ch विन्दत्येव तन्वेवा ⁵ So corr Ch दाददवा ⁶ So corr mit Caland, Ch सन्त्रयेते ⁷ So corr Ch दक्षिणाध्या Kap || 19 ,

भ्रातृष्य उत्तरार्धस्थविष्टं^१ मध्यमं कुर्याद्वर्षिष्टं दक्षिणार्धं^२ क्रधिष्टमु-
 त्तार्धं^३ स्यविष्टं प्रथमं परिदधाति प्रथमो हि यज्ञो वर्षिष्टं दक्षिणा-
 र्धं^४ यथा यजमानो दक्षिणतो यज्ञमुपसीदत्येवं तत्पश्चेवोत्तरार्धं^५ प-
 श्येव हि भ्रातृष्यो यज्ञेनैवेतद्यजमानं प्रतरां करोति यज्ञेन भ्रातृष्यम-
 ५ पनुदते ऽक्का दक्षिणार्धं^६ प्रहरति सुखत एव यजमानं प्रीणात्यथो^७
 हविर्भूतमेवैनं स्वर्गं लोकं गमयत्युपवपत्युत्तरार्धं^८ भ्रातृष्यमेवं तदुप-
 वपत्यथ ह स्माहार्यलं^९ काहोडिः किमु स यजेत यो" यज्ञस्य स्कन्नेन
 न वसीयानित्स्यादिति" यच स्कन्देत्तदपो" निनीय भूपतये स्वाहेति
 प्राक्^{१०} प्रादेगेन" मिमीत भुवनपतये स्वाहेति दक्षिणा" भूतानां
 १० पतये स्वाहेति प्रत्यग्जनं" वा एतद्यज्ञस्यैति यत्स्कन्दतीयं वाव जनी
 यो" वा इमामेति न स पुनरागच्छति जनमेवैतस्य" यज्ञस्य यां का-
 मयत आशिषं तामवरुद्धे ॥ दिशो" मिमीते दिशो वै यज्ञस्य स्कन्-
 स्याशीर्गच्छति दिग्भ्य एव यज्ञस्याशिषमवरुद्धे प्रादेगेन मिमीत
 एतावद्वै पुरुषे वीर्यं यावदस्य प्राणा अभि यावदेवास्मिन्वीर्यं तेनैन-
 १५ त्संभरत्यपो निनयति म्रियते वा एतद्यज्ञस्य यत्स्कन्दत्यद्विस्तान्तमभि-
 पिञ्चन्त्यापस्सर्वा" देवता देवता एवैनत्प्रवेमयति" यदि प्रातस्सवने
 स्कन्देद्देवास्जनमगन्वज्ञस्तस्य" यज्ञस्य मेष्टस्य वीतस्य द्रविणोहागम्या

^१ So corr Ch उत्तरार्ध hap S ११ ७ उत्तरार्धं ^२ So corr Ch दक्षिण
 hap S ११ ५ दक्षिणार्ध ^३ Kap S ११ ५ दक्षिणमुत्तरार्धं ^४ So corr Ch
 त्तार्ध hap S ११ ७ उत्तरार्ध hap S ३१, १ राध ^५ So corr Ch त्तार्ध
 hap S ११ ॥ त्तार्धं So corr Ch प्रीणात्य hap S ११ ७ ७ - Corr ^६ So
 corr Ch हविर्भूतमु ^७ Kap S ३१ ५ यजमानं ^८ So corr Ch मृतादेन Kap १
 ३१ ५ स्माहार्यलं ^९ So corr Ch य hap १ ११, ५ ७ - Corr ^{१०} Kap १
 ११ ५ यतोपानिष्ठादिति ^{११} So corr Ch तदप hap S ११ ५ - Corr ^{१२} So
 corr Ch प्रातः hap S ११ ५ - Corr ^{१३} So corr Ch प्रादेगे न Kap S ३१, ५ -
 Corr ^{१४} Kap १ ११ ॥ दक्षिणो ^{१५} So corr Ch त्रयस जन Kap १ ११ ७
 त्रयसजन ^{१६} So corr Ch वा Kap S ३१ ५ - Corr ^{१७} So Ch Kap S
 ११ ५ यज्ञमागमेयैतस्य ^{१८} So corr Ch दिशो hap १ ११ १ - Corr ^{१९} So corr
 Ch तातमभिपिञ्चिता ^{२०} So corr Ch तस्ये- erate Hand तस्ये ^{२१} Ch
 देवाजन

इत्यनुमन्त्रयेत यदि मध्यन्दिने ऽप ओषधीर्जनमगन्धर्वस्तस्य मेष्टस्य
 वीतस्य द्रविणेहागम्या इत्यनुमन्त्रयेत यदि तृतीयसवने पितृञ्जनम-
 गन्धर्वस्तस्य^१ मेष्टस्य वीतस्य द्रविणेहागम्या^२ इत्यनुमन्त्रयेत यदि
 नक्तं छावापृथिवी जनमगन्धर्वस्तस्य मेष्टस्य वीतस्य द्रविणेहागम्या
 इत्यनुमन्त्रयेत यदि तिरोहृषेण गन्धर्वाञ्जनमगन्धर्वस्तस्य^३ मेष्टस्य वी- ५
 तस्य द्रविणेहागम्या इत्यनुमन्त्रयेतैता वै देवता यज्ञस्य स्कन्नस्याशी-
 र्गच्छत्येता एव देवता यथादेवतं प्रत्युपसृत्य यां^४ कामयते यज्ञस्या-
 शिषं तामवस्ते यस्यैवं विदुषो^५ यज्ञस्य स्कन्नमनुमन्त्रयन्ते यश्चैवं^६
 विद्वाननुमन्त्रयते^७ वसीयान्भवति ॥ ७ ॥

ci Kap ॥ ३९, ५, Matr ९ ३, ४, ६

हविर्धाने प्रणेनेक्ति मेध्ये एवैने यज्ञिये करोति यन्धीन्विचृत- १०
 न्ति^१ देवयन्धीनेव यन्धिष्यन्तो^२ मनुष्ययन्धीन्विचृतन्ति^३ हविर्वै ह-
 विर्धाने स्तीर्णे बर्हिषि हविरासादयन्ति तस्मान्स्तीर्णे बर्हिषि हवि-
 र्धाने प्रवर्तयन्ति पत्न्युपानक्ति^४ पत्न्या एवैष यज्ञस्यान्वात्मो ऽथो
 मिथुनमेव यज्ञमुखे दधाति प्रजननाय त्रिः प्राचीनमुपानक्त्यसंस्थाति^५
 हि तिरश्चीनं मनुष्या उपाञ्जन्ति व्यावृत्तै यजुषोपानक्त्ययजुषा हि १५
 मनुष्या उपाञ्जन्ति व्यावृत्तै दक्षिणत उपानक्ति दक्षिणतो ह्येते उ-
 दीची मनुष्यलोकमुपावर्तन्ते मानुषमेवैनयोरुत्तरं^६ करोति ॥ यदुत्तरा-
 दुपाञ्ज्यान्वात्यतरं चन लोकमुपावर्तयातीं स्वर्गाय वा एते लोकाय
 प्रवर्तन्ते^७ यद्विधाने युज्यते मन इति सावित्र्या जुहोति सवितृप्रसूते
 एवैने स्वर्गं लोकं गमयति हविर्वै हविर्धाने^८ न हविरनभिपृतं मेध- २०

^१ Ch पितृञ्जन

^२ So corr Ch मय्य

^३ Ch वाञ्जन

^४ So corr Ch

य ^५ So corr Ch यस्यैव विदुषोऽयं विदुषो Kap ९ ३९, ५ = Corr. ^६ So corr

Ch यस्यैव, Kap ९ ३९, ५ = Corr

^७ Ch मय्यते

^८ So corr Ch गतन्ति

^९ So corr Ch यत्नं

^{१०} So corr Ch यज्ञोर्धिष्ठ

^{११} So corr Ch ययया

^{१२} So corr Ch व्यस्ता, Kap ९ ४०, १ = Corr

^{१३} So corr Ch मानुषाये, Kap

९ ४०, १ = Corr

^{१४} So corr Ch यज्यते, Kap ९ ४०, १ und MS ३, ९, १ = Corr.

^{१५} So corr Ch हविर्धानो, Kap ९ ४०, १ = Corr

मधुते यदभ्यनक्तभवेनै' पारयति मेध्यताय शुष्को वा एष निश्च-
 तिगृहीतो यदक्षो नभ्याभ्यामुभयतो च द्र उग्रधिभ्यां संदष्टो यदुपा-
 नक्ति मेध्यमेवैनं यज्ञियं करोति घोषो' वै नामासुर आसीत् वन-
 स्पतीन्नाविशत्तं देवा गृहीतोभयतो ऽवध्नन्त्यक्षेदेदसुर्या' वाग्यज्ञम-
 १ चवदेद्रक्षांसि यज्ञमन्ववेत्य हन्युरनुगृह्णन्तो यन्ति रक्षसामन्ववायाय
 वर्तमाना वै यज्ञं रक्षांस्यन्ववेत्य जिघांसन्ति चैषण्व्या यत्नं जुहोति वि-
 ष्णुर्वै यज्ञो विष्णुनैव यज्ञाद्रक्षांस्यपहन्ति बृद्धा वा एषाहुतिर्यामन-
 यौ जुहोति यद्विराज्यमुपास्य जुहोत्यपिमन्येव जुहोति समृद्धौ' स्वर्गं
 वा एते लोकं प्रेतो यद्विधाने गायत्र्या दक्षिणस्य वर्तं जुहोत्यस्या-
 १० मेवैनं आक्रमयति विष्टुभोत्तरस्यान्तरिक्ष एवैनं आक्रमयत्याहवनीयं
 गमयति स्वर्गमेवैनं लोकं गमयति स्वर्गो हि लोक आहवनीयस्त्री-
 ग्पुरस्तात्मक्रमानुच्छिपति चय इमे लोका इमानेवासिंसीकानुच्छि-
 पति ॥ द्विषो वा विष्ण उत वा पृषिव्या इति दक्षिणस्य हविर्धा-
 नस्य मेधीमुपमिनोति विष्णुर्वै यज्ञो मुखत एव यज्ञस्याग्निपमवरुद्धे
 १५ तां पुरुषि पुरुषायासान एति विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचमित्यु-
 त्तरस्य वैष्णवं वै हविर्धानि स्वयैवैनहेवतया' समर्पयति विष्णोः पृष्ट-
 मसीति च्छदिरुपरिष्टादधिनिदधातीदमेव तेन करोति यदिदमुत्तरार्धे
 शीर्ष्णो विष्णो रराटमसीति पुरस्ताद्रराटमेव तेन करोति विष्णोश्चक्षेत्रे
 स्य इत्यभित्पन्नत्रे' एव तेन करोति ॥ तिर्यञ्चं पुरस्ताद्विशं विषीव्यन्ति
 २० तस्मात्तिरश्ची पुरुषस्य भुवौ' विष्णोस्सूरसि विष्णोर्भुवो' ऽसीति वै-
 ष्णवं' वै हविर्धानि स्वयैव देवतया सीयति स्वया देवतया यन्धि

१ So corr. Ch योमेने, Kap S 40, 1 येमेने २ So corr Ch नि मेयेन (am
 Rande vor se em ye oder ye eingeschaltet, wie es scheint), Kap III 40, 1 = Corr
 ३ So corr Ch घोषा, Kap S 40, 1 = Corr ४ So corr Ch मुखं ५ So corr
 Ch मधुते ६ So corr Ch ययमेवै, Kap S 40, 1 = Corr ७ So corr Ch
 चये ८ So corr Ch चये ९ So corr Ch भुवो, Kap S 40, 1 = Corr
 १० So corr Ch द्वयो, Kap S 40, 1 = Corr ११ So corr Ch विष्टव

यज्ञाति यं प्रथमं यन्मिं यज्ञीयात्तं प्रथमं विचृतेदात्मनो' गोपीधाय
 यदन्यं पूर्वं' विचृतेदमेहेनाध्वर्युः' प्रमीयेतोपरिष्टान्छम्यासंनहन्ति
 पश्चादुपमिन्वन्यधस्ताद्धि मनुष्या युञ्जन्ति पुरस्तादुपमिन्वन्ति ध्या-
 वृत्स्ये ॥ शिरो वा एतद्यज्ञस्य यद्विधानं पुरस्ताद्वर्षीयो भवति पश्चा-
 त्कधीयस्तस्मात्पुरस्तात्पुरुषस्य शिरो वर्षीयः' पश्चान्कधीयो वैष्णवम-
 सि विष्णवे त्वेति संमितमभिमन्त्रयते' वैष्णवं वै हविर्धानं स्वयैवैन-
 देवतया समर्धयति प्र तद्विष्णुस्तवते वीर्येणेति चीन्मक्रमान्यजमानं
 प्राञ्चं प्रक्रमयति' विष्णुमेवैनं भूतमिमांस्तोकागमयति ॥ ८ ॥

of Kap 8 40, 1, Mātr 8 3, 8 7, TS 6, 2, 7

शिरो वा एतद्यज्ञस्य यद्विधानं प्राणा उपरवा दक्षिणस्य हवि-
 र्धानस्याधस्तात्परिलिखत्येता एतयोः पूर्वं मुखत एव यज्ञस्य प्राणा- 10
 अतिदधाति तस्मान्मुखतः प्राणाश्चतुरः' परिलिखति चत्वारो हि प्राणाः
 प्रादेशं प्रादेशं विपरिलिखत्येतावदेतावद्धीमे ऽभि' प्राणा असंभिन्द-
 न्तः' खनन्ति प्राणानामसंभेदाय यत्संभिन्द्यात्प्राणान्संभिन्द्यात्प्रमीयेत
 तान्पर एकधा संतृन्दन्ति तस्मात्प्राणाः' पर एकधा संतृणा देवस्य
 त्वा सवितुः प्रसव इत्यभिमादत्ते सवितृप्रसूत एवैनान्देवताभिरादत्त 15
 इदमहं रक्षसो यीवा अपिकृन्तामीति भ्रातृव्यो वै रक्षो भ्रातृव्यस्यैव
 यीवा अपिकृन्तामीदमहं यो नस्समानो यो ऽसमानो ऽरातीयति
 तस्य यीवा अपिकृन्तामीति ॥ प्राणा वा उपरवाः प्राणेष्वेव एव भ्रा-
 तृव्यमन्तरेति ताजकप्रधन्वात बृहन्वसि' बृहद्वावा बृहतीमिन्द्राय
 वाचं वदेति बृहती ह्येव' इन्द्राय वाचं वदति रक्षोहणं क्लृप्तगहनं 20

¹ So corr Ch विपुते

² So corr Ch पूरे

³ So corr Ch विपुतेदमहे

नाध्वर्युः, Kap 8 40, 1 महेनाध्वर्युः

⁴ So corr Ch पर्वण्यपञ्चा

⁵ So corr

Ch संमितम, Kap 8 40, 1 = Corr

⁶ Ch क्रात्रयति aber cf oben

⁷ So

Ch, Kap 8 40 2 प्राणाश्चतुर

⁸ So corr mit Caland Ch दक्षिणे वि प्राणा

Kap 8 40, 2 त्वेतावदेतयोद्धीमे प्राणा

⁹ So corr Ch अक्षयिन्दन्त, Kap 8 40, 1

यसमिदत्त

¹⁰ So corr mit Caland, Ch प्राणान्पर = Cat Br 3, 5, 4, 13

¹¹ So corr, Ch schreibt zwei Mal nach einander बृहद्वसि, in Kap 8 40 1 steht es nur ein Mal

¹² So corr Ch क्षय

- वैष्णवीमिति रक्षसामपहत्यै यद्वैष्णवीमिति' यज्ञो वै विष्णुस्त्वयैवेनं
 देवतया समर्धयति देवाश्च वा असुराश्च व्यभ्यचरन्त' ते असुरा देवानां
 प्राणेषु बलगान्प्रखनन्तान्वाहुभावे ऽन्वविन्दैस्तस्माद्वाहुभावाः खेयाः
 प्राणानामनुवित्या इदमहं तान्वलगानुवृणामि यान्वस्समानो यान-
 ५ समानो निचक्षानेति यदेवास्याच शत्रं यदभिचरितं तदनुविद्योवृणति
 तस्मादेते भिषज्यास्तस्मादामयाविनमनुमर्शयन्ति ॥ सम्राडसि स्वरा-
 डसीति साम्राज्यमेवैतैरुपैति गायत्रेण छन्दसायवाढो यं द्विप्सस्तैषु-
 भेन जागतेनेत्येतावन्ति वै ह्यर्दासि छन्दोभिरेव भानृष्यमववाधते
 किमच भद्रं तन्नौ' सहेत्याशिपमेवाशास्ते निरस्तो बलगो ऽववाढो
 १० दुरस्युरिति यथायजू रक्षोभ्रो बलगन्तः प्रोक्षामि वैष्णवानिति रक्ष-
 सामपहत्यै यद्वैष्णवानिति यज्ञो वै विष्णुस्त्वयैवेनं देवतया समर्ध-
 यति रक्षोभ्रो बलगन्तो ऽवसिञ्चामि वैष्णवानिति रक्षसामपहत्या
 अयो यदेवैषां खनन्तः क्रूरं कुर्वन्ति तच्छमयति यद्वैष्णवानिति यज्ञो
 वै विष्णुस्त्वयैवेनं देवतया समर्धयति रक्षोभ्रो बलगन्तो ऽवस्तृणामि
 १५ वैष्णवानिति रक्षसामपहत्यै' यद्वैष्णवानिति यज्ञो वै विष्णुस्त्वयैवेनं
 देवतया समर्धयत्यवसिञ्चत्यय च स्तृणति तस्मात्प्राणा अन्तरतो
 लोमगा उदग्यन्तो रक्षोहणौ बलगहनौ प्रोक्षामि वैष्णवी इति रक्ष-
 सामपहत्यै यद्वैष्णवी इति यज्ञो वै विष्णुस्त्वयैवेनं देवतया समर्धय-
 त्यृक्षे वा एते तष्टे अमेध्ये आपो मेधा यज्ञिया यदग्निः प्रोक्षति
 २० मेध्ये' एवैने यज्ञिये करोति हनू वा एते यज्ञस्य यदधिषवणे अवि-
 तृषे भवतस्तस्मादहनू' अवितृषे पुरस्तादैहीयसी यश्चादरीयसी एव-
 मेव हि हनू द्युहुलमन्तराधिषवणे भवति तस्मादियमन्तरा हनू रा-
 साकेव' रक्षोहणौ बलगहना उपदधामि वैष्णवी इति रक्षसामप-

¹ So corr Ch जितौ

² So corr Ch व्यभ्यचरन्त

³ So corr Ch हयो.

Kap S 40, 2 तन्नौ

⁴ So corr Ch क्रूर, Kap S 40, 2 = Corr

⁵ So corr

Ch सामान्ये

⁶ So corr Ch मेध

⁷ So corr Ch अघ्नत

⁸ Kap S. 40, 2

मेतराधिषेव

हृत्पै यद्वैष्णवी इति यज्ञो वै विष्णुस्स्वयैवैने देवतया समर्धयति रक्षो-
हणौ बलगहनौ पर्यहामि वैष्णवी इति रक्षसामपहत्यै यद्वैष्णवी इति
यज्ञो वै विष्णुस्स्वयैवैने देवतया समर्धयति ॥ पर्यहति तस्मादनु अ-
नपे अमुपिते वस्वीरोष्ठाभ्यां सृक्काभ्यां श्मश्रुभिश्शिरो वा एतद्यज्ञस्य
यद्विधानं प्राणा उपरवा हनू अधिपवणे दन्ता यावाणो जिह्वा-
धिपवणं चर्म मूर्धा द्रोणकलगी यज्ञः प्रजापतिर्मुखतो वा इदं प्र-
जापतेस्सोमं निष्पियन्ति तस्मादजीपं जग्धमिव प्सातमिवैव हि
दक्षिः प्सातं भवति यो विराजं यज्ञमुखे दोह्यां वेद दुह एनामियं
वाव विराद् तस्या एतदूधो यदधिपवणे स्तना उपरवा वत्सा यावा-
णस्त्वगधिपवणं चर्मत्विजो दुहन्ति य एवं विराजं यज्ञमुखे दोह्यां १०
वेद दुह एनाम् ॥ ९ ॥ cf Kap S 40 2, Matr S 9, 9 9, TS 6 2 11

शिरो वा एतद्यज्ञस्य यद्विधानं यीवा आगीप्रमुदरं सदं ऊर्गु-
दुहरो यत्सदस्यौदुहरीं^१ मिनोत्पूजमेव मध्यतो दधाति यजमाने च
प्रजासु च तस्मान्मध्यतः प्रजा ऊर्गूर्जयत्यसौ वै लोकायौदुहरी मीयते
ऽमुष्मै यूपस्तस्मादितः पराञ्चं यूपं प्रोक्षत्यमुतो^२ ऽर्वाचीमौदुहरीन-^३
नयोर्लोकयोर्विधृत्या ऊर्वा उदुहरो यदमुतो^४ ऽर्वाचीमौदुहरी प्रो-
क्षत्यमुत^५ एवार्वाचीमूर्जं चावयत्यसिन्धेव^६ लोक ऊर्जं न्वनक्ति प्र-
जापतेर्वा^७ उक्तातोर्गुदुहरीं^८ ययते प्रजास्वेवीर्जं न्वनक्ति देवस्य त्वा
सवितुः प्रसव इत्यभिमादत्ते सवितृप्रसूत एवैनां^९ देवताभिरादत्त इद-

^१ So corr Ch वस्वीरोष्ठाभ्यां ^२ So corr Ch मूक्याया Kap S 40, 2 etna
सत्काभ्या ^३ चर्म fehlt in Ch und ist von mir ergänzt, cf das Ende des Cap
und Kap S 40, 2 जिह्वाधिपवणं चर्म ^४ So corr Ch श्वेय ^५ So corr Ch
अग्निस्मात्, Kap S 40 2 एनामियवैवमियद्विद्वि प्सात ^६ Za दक्षि प्सात cf 11
8, 3, 37 Vartt Schol ^७ So corr Ch विराज, Kap 10, 2 — Corr ^८ So
corr Ch आग्ने ^९ So corr Ch स ऊर्गु, cf MS 3 8, 9 (p 103 Z 7) ^{१०} So
corr Ch सदस्योदु ^{११} So corr Ch प्रोक्ष ^{१२} So corr Ch यदमुतो ^{१३} So
corr Ch प्रोक्ष ^{१४} So corr Ch प्रोक्ष ^{१५} So corr Ch प्रजापतिर्वा, Kap 5
40 3 — Corr, cf MS 3, 8 9 प्रजापत्य उक्ताता ^{१६} So Ch उक्तातोर्गुदुहरीं ययते
Kap S 40 3 उक्तातोर्गुदुहरीं ययते ^{१७} Ch ययैनान्दे

महं रक्षसो यीवा अपिकृन्तामीति भानृष्यो वै रक्षो भानृष्यस्यैव
 यीवा अपिकृन्तति ॥ शुन्धन्तां लोकाः पितृषदना इति शुन्धत्येवैन-
 मयो यदेवास्य' खनन्तः क्रूरां कुर्वन्ति तच्छमयति यवमतीरवसिञ्च-
 त्यच्च वै यथा ऊर्गुदुसरो ऽन् एवोर्जं दधाति' पितृषदनं त्वा लोकमा-
 १ स्तृणामीति यद्वा एतामपवर्हिषं मिन्युर्गर्तमित्यादस्या' उत्तरार्धं
 ओपधयो ऽस्या एवैनामुत्तरार्धं मिनोत्यगर्तमितमेवाकरुह्यौ स्तभा-
 नान्तरिक्षं पृणु हृहस्व पृथिव्यामिति हृहत्येवैनां' नितानस्त्वा मारुतो
 निहन्तिविति मनो वै नितानः प्राणा मारुतास्त्वयैवैनां' देवतयावह-
 रति ॥ नितानो ह स्म' वै मारुतो देवानामौदुसरी मिनोति तेनैवैनां
 २ मिनोति मिचावरुणयोर्ध्रुवेण' धर्मणेति मिचेण वा इमाः प्रजा-
 शान्ता वरुणेन विधृताः कृम्या' एव विधृत्य ब्रह्मनिं त्वा स्रषवनि-
 मित्याशिपमेवाशास्ते ब्रह्म हृह स्रषं हृहेत्याशिपमेवास्मा आशिष्टां
 हृहति घृतेन द्यावापृथिवी आपृणेत्यामिति घृतेन द्यावापृथिवी ध्यु-
 नात् तस्मादोपधयो ऽनभ्यक्ता रेभन्ते घृतेनौदुसरीमभिजुहोति तेजो वै
 ३ घृतमन्नमुदुसरो ऽन् एव तेजो दधात्यान्तमेव' वनस्पतिषु चौपधिषु
 च रसं' दधाति ॥ विश्वजनस्य द्यायासीति विश्वजनस्य होषा द्याया
 गोवाक्षोपाद्वेत्तस्तं प्रसर्पेत्पौदुसरीमभि' छदीपि' संमुखाणि कुर्या-
 दैवीर्वा एता विशो यदोपधय' ओपधयच्छदीपि यजमान औदुसरी
 यजमानमेव प्रजा अभिसंमुखाः करोति छदिर्भवत्यथान्तर्वर्तस्तस्मा-
 ४ त्पुरुषस्य' मांसमय पशुरुदरं' वा एतद्यज्ञस्य यत्तदस्तिर्यङ् मित्व-
 न्ति तस्मात्पुरुषे ऽशितं ध्रियते यद्वद् मिन्युर्न पुरुषे ऽशितं ध्रियेत

१ So corr Ch यदेवास्य २ So corr Ch क्रूरा ३ So corr Ch दधाति ४ So
 corr Ch रसं ५ So corr Ch द्यायासीति ६ Ch येनान्ते ७ So corr Ch ॥
 १ So corr Ch राक्षोप्रयेय २ So corr mat Galand, Ch कृम्या ३ Ch und hap
 S 40, 3 त्यास्तेय cf TS 6 2, 10 5 ४ So corr Ch यै रसन् hap S 40, 3 -
 Corr ५ So corr Ch आयेत् मि ६ So corr Ch कर्तरीय ७ So corr Ch
 पशुः ८ So corr Ch ह्यथातयस्त, cf यन्तयं Th 6, 2, 10, 7, hap S 40, ॥ भयति
 मेवातर्ह्यस्तमा ९ So corr Ch undeutlich etwa यद्यद्, hap S 40, १ पशुदर

पुरुषेण वै यज्ञसंमितो यज्ञेन पुरुषो यत्सद उभयतश्छिद्रं^१ तस्मात्पुरुष उभयतश्छिद्रो विधीयन्ति तस्मात्पुरुषो ऽन्तरतो विधूत इन्द्रस्य^२ सूरसीन्द्रस्य ध्रुवो ऽसीत्येन्द्रं^३ वै सदस्स्वयैव देवतया सीवति स्वया देवतया यन्धिं यन्ध्यात्सैन्द्रमसीन्द्राय नेति संमितमभिमन्तयत^४ ऐन्द्रं वै सदस्स्वयैवैनं देवतया समर्धयति ॥ नव च्छदीपि कुर्याद्यद्यग्निष्टो-^५ मस्स्यात्तेजसा^६ चिचृता^७ संमितं^८ पञ्चदश यद्युक्थ्यः^९ पञ्चदशेन संमितं वज्रः^{१०} पञ्चदशो वज्रेण संमितं सप्तदश यद्यतिरात्रसप्तदशेन^{११} संमितं प्रजापतिस्सप्तदशः प्रजापतिना संमितमेकविंशतिं प्रतिष्ठा- कामस्य कुर्यादेकविंशो वै स्तोमानां प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्या अथो यज्ञ- क्रतूनामेव व्यावृत्तौ या अन्ततस्स्यूणास्ताः क्रधिषाः कुर्याद्यदि काम-^{१२} येत वर्षेदिति नीचैरिव हि द्यौर्वर्षिष्यन्ती भवति ता वर्षिषाः कुर्या- द्यदि कामयेत न वर्षेदित्युच्चैरिव हि द्यौरवर्षिष्यन्ती भवति यानि दक्षिणानि च्छदीपि तान्युत्तराणि कुर्याद्यजमानलोके वा एतानि यानि दक्षिणानि भानृत्यलोक उत्तरायुत्तरमेव यजमानमयजमाना- द्धानृत्यात्करोत्युत्तरो हि यजमानो ऽयजमानात् ॥ १० ॥

13

of Kap S 40, 3, Muir S 3, 8 9

इति धीयजुर्वेदकाठके चरकशाखायां मध्यमिकायामिषुस्थानकं नाम पञ्चविंशं संपूर्णम् ॥

^१ So corr Ch यतोश्छिद्र

^२ So corr Ch इन्द्रस्य

^३ So corr Ch सीत्येन्द्र

^४ So corr Ch संमितम्, Kap S 40, 3 -- Corr

^५ So corr Ch कुर्याद्यद्यग्निष्टो

मस्या Kap S 40, 3 कुर्याद्यद्यग्निष्टोमस्यामेजसा

^६ So corr Ch तियता Kap S

10 3 वृता ^७ So corr Ch मित Kap S 40, 3 मित vgl auch MS 3, 8, 9 a E

^८ So corr Ch पञ्चदशमद्युक्थ Kap S 40 3 पञ्चदश यद्युक्थ

^९ So corr Ch

वज्र प ^{१०} So corr Ch राजसप्त Kap S 40 3 यद्यतिरात्र

^{११} So die

Unterschrift des Capitels in Ch

महं रक्षसो गीवा अपिकृन्तामीति भ्रातृभ्यो वै रक्षो भ्रातृभ्यस्यैव
 गीवा अपिकृन्तति ॥ शुभ्यन्तां लोकाः पितृषदना इति शुभ्यत्येवैन-
 मयो यदेवास्य^१ खनन्तः क्रूरं कुर्वन्ति तच्छमयति यवमतीरवसिञ्च-
 त्यच्च वै यवा ऊर्गुदुधरो ऽन्न एवोर्जं दधाति^२ पितृषदनं त्वा लोकमा-
 १ स्तृणामीति यद्वा एतामपवर्हिषं मिनुयुर्गतमिस्त्वादस्या^३ उत्तरार्ध
 श्लोपधयो ऽस्या एवैनमुत्तरार्धं मिनोत्युर्गतमितमेवाकरुह्य^४ स्तभा-
 नान्तरिक्षं पूणं दृहस्व पृथिव्यामिति दृहत्येवैनां^५ नितानस्त्वा मारुतो
 निहन्ति^६ मनो वै नितानः प्राणा मारुतास्त्वयैवैनां^७ देवतयावह-
 रति ॥ नितानो ह स्म^८ वै मारुतो देवानामौदुधरो मिनोति तेनैवैनां
 १० मिनोति मिवावरुणयोर्ध्रुवेण^९ धर्मणेति मिचेण वा इमाः प्रजा-
 शान्ता वरुणेन विधृताः कृम्या^{१०} एव विधृत्यै ब्रह्मवनिं त्वा श्लवनि-
 मित्याशिषमेवाशास्ते ब्रह्म दृह स्रवं दृहेत्याशिषमेवासा आशिषां
 दृहति घृतेन द्यावापृथिवी आपृणेत्यामिति घृतेन द्यावापृथिवी व्यु-
 र्नात् तस्मादोपधयो ऽनभ्यक्ता रेभन्ते घृतेनौदुधरीमभिजुहोति तेजो वै
 ११ घृतमघमुदुधरो ऽन्न एव तेजो दधात्यान्तमेव^{११} वनस्पतिषु चौषधिषु
 च रसं^{१२} दधाति ॥ विश्वजनस्य द्यायासीति विश्वजनस्य शेषा द्याया
 गोवाहोषादनेतत्संपर्पन्त्यौदुधरीमभि^{१३} छदीपि^{१४} संमुखा नि कुर्या-
 दैवीर्वा एता विशो यदोपधय^{१५} औषधयश्छदीपि यजमान औदुधरी
 यजमानमेव प्रजा अभिसंमुखाः करोति छदिर्भवत्यथान्तर्वर्तस्तस्मा-
 १२ त्पुरुषस्य^{१६} मौसमघ पर्णुह्दरं^{१७} वा एतद्यज्ञस्य यत्तदस्तिर्यङ् मित्व-
 न्ति तस्मात्पुरुषे ऽशितं धियते यदन्वद् मिनुयुर्न पुरुषे ऽशितं धियेत

^१ So corr Ch घदेवास्य ^२ So corr Ch क्रूर ^३ So corr Ch दधाति ^४ So
 corr Ch मित्या ^५ So corr Ch येनाजिता ^६ Ch येनान्दे ^७ So corr Ch स
^८ So corr Ch श्लोपधयो ^९ So corr mit Caland Ch कृम्या ^{१०} Ch and hap
 S 40, 3 स्यात्तमेव cf TS 6 2 10, 3 ^{११} So corr Ch य रश्मि ^{१२} hap S 40, 3 =
 Corr ^{१३} So corr Ch यदोपधय ^{१४} So corr Ch कदीपि ^{१५} So corr Ch
 यज्ञे ^{१६} So corr Ch यजमानमेव ^{१७} cf अवाग्नी Th 6, 2 10 7, hap S 40, 3 भयति
 तेजातमेवयम् ^{१८} So corr Ch undeutlich etwa यद्वद्, hap S 40 3 यद्वद्

पुरुषेण वै यज्ञसंमितो यज्ञेन पुरुषो यत्तद उभयतश्छिद्रं^१ तस्मात्पुरु-
 ष उभयतश्छिद्रो विपीब्यन्ति तस्मात्पुरुषो ऽन्तरतो विष्पूत इन्द्रस्य^२
 सूरसीन्द्रस्य ध्रुवो ऽसीत्येन्द्रं^३ वै सदस्स्वयैव देवतया सीब्यति स्वया
 देवतया यन्धिं यज्ञात्यैन्द्रमसीन्द्राय लेति संमितमभिमन्त्रयत^४ ऐन्द्रं
 वै सदस्स्वयैवेनं देवतया समर्धयति ॥ नच छद्दीपि कुर्याद्यद्यग्निष्टो-
 मस्स्याज्ञेजसा^५ चिवृता^६ संमितं^७ पञ्चदश यद्युक्थ्यः^८ पञ्चदशेन सं-
 मितं वज्रः^९ पञ्चदशो वज्रेण संमितं सप्तदश यद्यतिरावस्सप्तदशेन^{१०}
 संमितं प्रजापतिस्सप्तदशः प्रजापतिना संमितमेकविंशतिं प्रतिष्ठा-
 कामस्य कुर्यादेकविंशो वै स्तोमानां प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्या अथो यज्ञ-
 क्रतूनामेव ध्यावृत्त्यै या अन्ततस्स्यूणास्ताः क्रधिष्ठाः कुर्याद्यदि काम-^{११}
 येत वर्षेदिति नीचैरिव हि द्यौर्वर्षिष्यन्ती भवति ता वर्षिष्ठाः कुर्या-
 द्यदि कामयेत न वर्षेदित्युच्चैरिव हि द्यौरवर्षिष्यन्ती भवति यानि
 दक्षिणानि छद्दीपि तान्युत्तराणि कुर्याद्यजमानलोके वा एतानि
 यानि दक्षिणानि भ्रातृव्यलोक उत्तराण्युत्तरमेव यजमानमयजमाना-
 ब्रातृव्यात्करोत्युत्तरो हि यजमानो ऽयजमानात् ॥ १० ॥

13

cf Kap. S. 40, 3, Matr S 3, 2, 9

इति श्रीयजुर्वेदकाठके चरकशाखायां मध्यमिकायामिषुस्थानकं
 नाम पञ्चविंशं संपूर्णम् ॥

^१ So corr Ch यज्ञाच्छिद्र

^२ So corr Ch इन्द्रस्यूर

^३ So corr Ch सीत्येन्द्र

^४ So corr Ch सस्मितम् Kap S 10, 3 — Cori

^५ So corr Ch कुर्याद्यद्यग्निष्टो

मस्या, Kap S 40, 3 कुर्याद्यद्यग्निष्टोमास्यमेजसा

^६ So corr Ch तिवृता, Kap S

10 3 तिवृता

^७ So corr Ch मितं Kap S 10, 3 मितं, vgl auch MS 3, 6, 9 a E

^८ So corr Ch पञ्चदशमनुष्य, Kap S 40, 3 पञ्चदश यदुक्थ्य

^९ So corr Ch

राव प

^{१०} So corr Ch सप्तदश, Kap S III, 3 यद्यतिराव

^{११} So d. 10

Unterschrift des Capitels in Ch

- धिष्ण्या न्युषन्ते जन्योर्लोकयोर्विधृत्यै न्यन्य उष्यन्ते नान्ये ये न्यु-
 ष्यन्त' इमं तैर्लोकं साधार' ये न न्युष्यन्ते ऽमुं तैः पराङ् ह्यसौ लोको
 ऽनिरुक्तो ऽप्रिवै देवेभ्यो ऽपाक्रामत्स पृथिवीं प्राविशत्तं जानुदग्ने
 ऽन्वविन्दैस्तस्मान्जानुदग्ने खेयमनुविद्यैवैतान्निवपति' चात्वालान्निव-
 ८ पत्येषा या अग्रेयोनिस्स्वादेवैतान्योनेर्निवपति श्री वेद्यास्तीर्थं वेद न
 सदस्यामार्तिमार्द्धति' प्राचीनमाग्नीध्रात्प्रतीचीनं चात्वालात्तेन संचरे-
 देतद्वै वेद्यास्तीर्थं य एवं वेद न सदस्यामार्तिमार्द्धति न प्रत्यङ् सदी
 ऽतीयादध्युत्तरं' वा एतद्यज्ञस्य यत्सद उदरं यज्ञस्य' संकर्षेत्प्रमी-
 येत जनो वा एषो ऽध्यर्जोर्जनमेति जनता' जनतामभीत्य जिनाति
 १० यद्यतीयाद्वेद्या संचरेदैष्टं वै सदस्त्वयैव देवतया संचरति न प्राङ्
 हविर्धानं शिरो वा एतद्यज्ञस्य यद्यविर्धानं शिरो यज्ञस्य संकर्षेत्प्रमी-
 येत यद्यतीयाद्वेष्ण्या' संचरेद्वेष्णवं वै हविर्धानं स्वयैव देवतया सं-
 चरति तदाहुः दैवपत्यैव' संचरेद्वितीयं क्षेत्रस्य पतित्तेनास्या नै-
 त्यमुष्मिन्वै लोके सोम आसीत्तं धिष्ण्या अगोपार्यस्तं' गायत्र्याह-
 १२ र्वेष्टापोषोः प्रति गोपीयं तस्मादेते होषे' षृद्धे षृद्धसोमपीथे' त-
 स्मात् नैष्टा न पोषा भवितव्यं तस्मादेतौ सैसचन्ता इव यजतस्तमेते
 ऽन्वायन्वितीयानि नामानि कृत्वा तस्माद्वाहणो द्विनामार्धुक्तं' प-
 र्यविशन्भागधेयमिच्छमानास्तेभ्य एतद्भागधेयमकल्पमद्यद्धिष्ण्यान्या-
 धारयति स्वेनैवैनाभागधेयेन समर्धयति तेषां ये' नेदिष्टं पर्यविशैस्ते
 १३ सोमपीथं प्राप्नुवन्नाहवनीय आग्नीध्रो होचीयस्तस्मादेत' उपर्युपरि

¹ So corr Ch न्युष्यन्ते ² So corr Ch तैर्लोकं, Kap S 40, 4 नेर्लोकं
 परा ³ Ch निवपति cf oben ⁴ cf MS 3, 5, 10 p 105, Z 16 p 111,
 Z 16 ⁵ Ch प्रत्य ⁶ Kap III 40, 4 अग्रेयः ⁷ So corr Ch यत्सद न उ
⁸ So corr Ch यज्ञः ⁹ Dies जनता fehlt in Kap S 40, 4 ¹⁰ So corr
 Ch सोपार्यः ¹¹ So corr mit Caland, Ch क्षेत्रपत्यैव, Kap S 40, 4 क्षेत्रस्य संचरे
¹² So corr Ch स्ता ¹³ So corr Ch होषे ¹⁴ cf oben 24, 6 ¹⁵ So corr
 Ch द्विनामार्धुक्तं, Kap S 40, 4 = Corr ¹⁶ So corr Ch यो, Kap S 40, 4 = Corr
¹⁷ So corr Ch होषे, Kap S 40, 4 = Corr

वपद्बुर्वन्तं न हिंसन्ति प्रीता हि न प्रत्यङ् धिष्ण्यानतिसर्पेदध्युः
 प्राणा वै धिष्ण्याः प्राणान्संकर्षेन्न^१ प्रत्यङ् होतारं नाभिर्वा एषा य-
 ज्ञस्य यज्ञोतोर्ध्वे नाभ्याः प्राणो ऽवाचीनमपानो^२ ऽपाने प्राणं दध्या-
 त्प्रमीयेत ॥ दक्षिणतो वै देवानां^३ यज्ञं रक्षीस्यभ्यजयिस्तमाग्नीध्रात्पु-
 नरपाजयन्यदाग्नीध्राद्धिष्ण्यान्विहरन्ति यज्ञस्याभिजित्यै रक्षसामपहत्यै ।
 जम्भो वै नामासुर आसीत्स देवानां यज्ञमगिरत्त आग्नीध्रमपि ना-
 गिरद्यदाग्नीध्राद्धिष्ण्यान्विहरन्ति तेन यज्ञो जीवस्तेन मेध्यो ऽङ्गारा-
 न्पूर्वयोस्सवनयोर्विहरन्ति^४ शुक्रवती हि ते जलाकादीप्यमानास्तृती-
 यसवने तेन तच्छुक्रवत्सर्वाण्यस्य सवनानि शुक्रवन्ति भवन्ति य एवं
 वेद ॥ प्राचीभिर्वा आहुतिभिर्देवा अन्धानसुरात्राणुदन्त^५ प्रतीची-^{१०}
 भिरन्यात्रत्यजो धिष्ण्या व्याधारयन्ते^६ प्राचीरन्या आहुतयो हुयन्ते भा-
 तृच्यस्य विनुत्या अपेर्वा एता वैश्वानरस्य प्रियास्तन्वो यद्धिष्ण्या
 यद्धिष्ण्यान्व्याधारयति ता एवैतत्समुद्धर्षयत्यपिर्वा एष वैश्वानर उ-
 पावसृज्यते यदग्निष्टोमस्स ईश्वरो^७ ऽशान्तो यजमानं च सदस्याश्वा-
 भ्युषः प्रोर्णुवीत^८ यजमान आत्मनो ऽनभिदाहाय सवने^९ वै यज्ञस्या-^{१५}
 शिष ईरते^{१०} यत्प्रोर्णुवीत ताभ्य आत्मानमन्तर्दधानाभिं^{११} वै पितरो
 ऽभिसंजानन्त आविर्नाभिं कुर्वीताभीव कर्णौ प्रोर्णुवीत नाशीर्भ्य आ-
 त्मानमन्तर्दधाति जानन्वेनं पितरो^{१२} घ्नन्ति वा एतत्सोमं यदभिषुख-
 न्ति यावन्तः प्रसृप्तास्स्युस्ते सर्वे ऽग्निष्टोममुपगायेयुरन्तो वा अग्नि-
 ष्टोमो ऽन्तमेवैनमागत्य समीरयन्तीन्द्रियाय वै कं ब्राह्मणस्सोमं पि-^{२०}
 यति यदुपगायेदिन्द्रियं निस्स्वरेत्तस्मान्नोपगोयै^{१३} संवत्सरो वा अग्नि-

^१ So corr. Ch प्रणा स, Kap S 40, 4 = Corr

^२ So corr. Ch सापानो

^३ Ch देवानां

^४ So corr. Ch रात्पु

^५ So corr. Ch प्रगुदन्त

^६ So

corr., Ch प्रत्यङ् धिष्ण्यान्व्याधारयन्त, Kap S 40, 4 प्रत्यङ् धिष्ण्या व्याधारयति, cf. MS

3, S, 10 (p 110 Z 16) प्रत्यङ् धिष्ण्या व्याधारयन्ते

^७ So corr. Ch ईश्वर याम्रो,

Kap S 40, 4 = Corr.

^८ So corr. Ch प्राणुं

^९ So Ch, Kap S 40, 4

मृतोप्ययने

^{१०} So Ch, Kap S 40, 4 शिष कुस्ते

^{११} So corr. Ch नातर्द

^{१२} So corr. Ch पितर

^{१३} So Ch, Kap S 40, 4 नापेदिन्द्रियं द्वेदे निहरते

ष्टोमो द्वादशभिष्टोमस्य स्तोत्राणि द्वादश मासास्संवत्सरस्संवत्सरं प्र-
जा अनुप्रजायन्ते यदपिष्टोमस्य स्तोत्रे ऽप उपप्रवर्तयति प्रजननाय
यद्वै पत्नी यज्ञे करोति तन्मिथुनं यत्पत्न्यप उपप्रवर्तयति मिथुन एव
रेतः प्रसिञ्चत्युद्गात्रा पत्नी संस्थापयति वृषा वा उद्गाता पत्न्याः^१ प्र-
जाः प्रजायन्ते वृषाणमेवास्यामपिसृजति प्रजननायोरुभ्यां प्रवर्तय-
त्यरूपां हि प्रजाः प्रजायन्ते प्रजननायान्तरत इव नु देवतान्तरतो^२
क्षेपा वीर्यं करोति दूरमुषयुर्दूहेताहीतमुख्यस्या जायते^३ न दक्षिणा
प्रवर्तयेद्यदक्षिणा प्रवर्तयेत्पितृभ्यः प्रजां निधूवेदुदीचीः^४ प्राची प्रवर्त-
यत्येषा वै मनुष्याणां दिदृ मनुष्यलोक एवैना उपप्रजनयति ॥ १ ॥

cf. Kap S 40, 4, Matr S 3, 9 10, TS 6 3, 1, 6, 5, 8, 6

- 10 उपसद्भिर्देवा इमांस्तोकांश्च जयिस्तान्वै सज्जनैरभिव्यसृजन्त^५ यथा
यामस्संयामाद्विसृज्यते तद्वै सजनानां वै सजनत्वं प्राञ्च सोममिमे^६ प्र-
णयन्ति प्राचीं पत्नीमुदानयन्तीमानेवै तस्तोकानभिप्रयन्त्यपिना वै
मुखेन देवा इमांस्तोकानभ्यजयन्गार्हपत्येनेममापीध्रेणान्तरिक्षमाहव-
नीयेनामुं यत्रार्हपत्य इमं तेन लोकमभिजयति यदापीध्रो ऽन्तरिक्षं^७
11 तेन यदाहवनीयो ऽमुं तेन स्वर्गाय वा एष लोकाय प्रह्रियते द्वाभ्यां
गार्हपत्ये जुहोति द्विपाद्यजमानो ऽस्यामेवैनमाक्रमयति^८ यदायेय्या-
पीध्रे जुहोत्यन्तरिक्ष एवैनमाक्रमयति यद्वैष्णव्याहवनीये जुहोति स्व-
र्गमेवैनं लोकं गमयति स्वर्गो हि लोक आहवनीयो^९ रक्षांसि वा
एतमेतर्हि जिघांसन्ति प्रच्युतमितो ऽप्राप्तमदस्त्वं सोमेति सौम्या
12 गार्हपत्ये जुहोति सौमीरिमाः प्रजाः प्रजाभ्य एवैनं प्राह जुपाणो अ-
धुरित्यधुमेवैनं कृत्वेमामतिनयति यदायेय्यापीध्रे जुहोत्यपिमेवैनं कृ-

^१ So corr Ch यज्ञ Kap S 40, 4 यथा

^२ 10, 4 - Corr

^३ Kap S 40, 4 दूहेताहीत मुखं

^४ So corr Ch undeutlich, etwa वृज निधू oder वृजानधू oder वृजा नेधू, Kap S 40 4 वृजानिधूद Caland verus प्राची

^५ So corr Ch कानव्यज

^६ So corr Ch अयति

^७ So corr Ch यद्वैष्णवा

^८ So corr Ch जये ॥ १,

Kap S 40, 5 - Corr

त्वान्तरिक्षमपिनयति यद्वैष्णव्याहवनीये जुहोति स्वर्गमेवैनं लोकं गम-
यति स्वर्गो हि लोक आहवनीयस्सर्वेभ्यो वा एष आह्रियते मनुष्येभ्यः
पितृभ्यो देवेभ्यस्त्वं सोमेति सौम्या गार्हपत्ये जुहोति सौमीरिमाः प्रजाः
प्रजाभ्य एवैनं प्राह जुपाणो अमुरिति पितृभ्य एवैनं प्राह यदाप्रेय्या-
मीध्रे जुहोत्यपिस्सर्वा देवता देवताभ्य एवैनं प्राह ॥ वैष्णवो वै सो- ३
मस्तं देवतया व्यर्धयति यदन्यामन्यां देवतां करोति यद्वैष्णव्याहवनीये
जुहोति स्वयैवैनं देवतया समर्धयति सर्वान्वा एतद्वरुणो गृह्णाति
यद्दीक्षिते' मनुष्यान्पितृन्देवास्त्वं सोमेति सौम्या गार्हपत्ये जुहोति
सौमीरिमाः प्रजाः प्रजा एव वरुणपाशान्मुञ्चति जुपाणो अमुरिति
पितृनेव वरुणपाशान्मुञ्चति यदाप्रेय्यामीध्रे जुहोत्यपिस्सर्वा देवता १०
देवता एव वरुणपाशान्मुञ्चति सो ऽनृण इमांश्चोक्तानभिविसृजमान
एति तद्यैसर्जनानां यैसर्जनत्वम् ॥ तस्मादाहुर्एषि वा एतद्व्याख्येभ्यः
पशुभ्यो विसृजत इत्यामीध्रे याववायव्यानि सादयति प्राञ्च सोमं प्र-
णयत्येतैर्वा एतं प्रन्ति हन्तृभिरेवैनं व्यावर्तयति न हन्तृभिरिति पद्यते' य
एवं वेद पुरस्तात्प्रतिपद्यते रुद्रो वा अग्निः पशवो ऽ'श्वर्वा' रुद्राय पशू- १५
नपिदध्यादपशुस्त्यात्पश्चात्प्राञ्चः प्रपद्यन्ते श्रीर्वै सोमः पश्चादिव प्राङ्
श्रियमाप्नोति तस्मात्पश्चात्प्राचीः प्रजाः द्येवाण्यभिजयन्तीर्यन्ति पुर-
स्तात्प्रतीः प्रपद्यते पुरस्तादेव प्रत्यङ् श्रियमाप्नोतीममेव लोकमभि
प्रतितिष्ठति पश्चात्सोमं प्रपादयन्ति पुरस्ताद्यजमानः प्रपद्यत उभयत
एवासौ श्रियं परिगृह्णात्युर्वन्तरिक्षं वीहीत्यन्तरिक्षदेवत्यो ह्येष एत- २०
र्ह्यदित्यास्त्वगस्यदित्यास्सदने सीदेत्यादित्यो वै सोमः पृथिव्यदितिः पृ-
थिव्या अन्नस्संभृतिं स्व एवैनं योनौ दधाति ॥ देव सवितरेष ते सोम
उति सचिता वै देवानामधिपतिर्मनुष्या एतमतः प्राचीनं गोपाय-

^१ So Ch. fast ebenso Kap. II 40, ॥ तयात्या एतन्वरुणो गृह्णाति यद्दीक्षिते ^२ So
corr. Ch. द्वयम् ^३ Dieses Wort nach einer glänzenden Vermuthung von
Caland hier eingefügt, Kap. S. 10, 5 heist वज्रो सव्यो, in Ch. fehlt सव्यो, das offen-
bar aus "श्वो" verderben ist

न्ति तस्मा एवैनं संप्रयच्छति गोपीयायैतत्त्वं देव सीम देवानुपागा
इति देवो ह्येष देवानुपैतीदमहं मनुष्यान्सह प्रजया सह रायस्पोषे-
णेति सहैव प्रजया पशुभिरिमं लोकमुपावर्तते नमो देवेभ्यस्स्वधा
पितृभ्य इति नमो हि देवानां स्वधा पितॄणां निर्दुहो निर्वरुणस्य
५ पाशान्मुक्षीयेति दुह एवैनं वरुणपाशान्मुञ्चति स्वर्गभिव्यव्यमितिमे
वै लोकास्स्वरिमानेव लोकानभिविपश्यत्यग्रे व्रतपा इत्यग्निना वा
एष तन्वं विपरिधत्ते तानूनग्रे सैनमीश्वरा^१ हिंसितोरयिनैवैतत्तन्वं
यथायथं कुरुत एतर्हि वा एष देवैस्तन्वं विसृजते तद्यैसर्जनानां वै-
सर्जैतत्त्वं^२ यात्मनस्तां पूर्वा ब्रूयाद्यदितरस्य पूर्वा ब्रूयादीश्वरो निकमो^३
१० यं विष्यान्नस्योत्तरं ब्रूयादपिचै रुद्रो रुद्रयैवैनमपिदधाति ताजक्प्र-
धन्वति ॥ २ ॥ cf Kap S 40 & Mitr S 391

न^४ दीक्षितेन होतव्यं हविर्वै दीक्षितो रुद्रो ऽग्निर्यज्जुहुयाद्यविभू-
तमात्मानं रुद्रायापिदध्याद्यन्न जुहुयाद्यज्ञपरुरन्तरियाद्यदि^५ क्रीतस्सो-
मस्स्याद्दीक्षितस्याग्नौ जुहुयाद्विसृष्टो^६ हि तर्हि यज्ञं प्रेता आहुतयो
१५ भवन्ति यद्यक्रीतो ऽरणी चाज्यं चादाय परेत्याग्निं मथित्वा वैष्णव्यर्चा
यूपस्यान्ते जुहुयाद्विष्णवो वै यूपस्स्वयैवैनं देवतयाञ्छैत्यन्यन्यानां
नान्यानुपागामित्यति ह्यन्यानेति नान्यानुपैति याच्नाजुजोषं परि ता-
नवृजमिति यान्हि न जुपते परि तान्वृणक्त्यर्वाक्ता परेभ्यो ऽविदं परो
२० ऽवरेभ्य इत्यर्वाग्येन परेभ्यो विन्दति परो ऽवरेभ्यस्तं त्वा जुषामहे व-
नस्पते देवयज्याया इति देवयज्यायै ह्येनं जुपते जुष्टं विष्णव इति
यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञायैवैनं जुष्टं करोति देवस्ता सविता मध्वानकिति
घृतं वै देवानां मधु मेध्यमेवैनं यज्ञियं करोत्योषधे^७ चायस्वैनमिति
वर्मेव करोति स्वधिते^८ भैनं हिंसिरिति वज्रो वै स्वधितिरर्हिसायै

^१ So corr Ch येन^२ So corr Ch विसृष्टं^३ Kap S 40 & निकामा^४ Der Anfang dieses Capitels fehlt in Kap S (41, 1)

रुद्रत cf PW II १ यज्ञयज्म

^५ So corr Ch द्रष्टव्य^६ So corr Ch स्वधिते^७ So corr Ch यष्टे^८ So corr Ch स्तो

पा^१ संमितं पणूनामप्रतिनोदाय यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते साध्यान्तद्देवा-
नभ्यतिरिच्यते यज्ञस्य तदतिरिच्यते यद्यूपस्यातिरिच्यते साध्यानेव
तेन देवान्ग्रीणात्यन्यस्य वृक्षस्य चपालं कुर्याद्यस्य च यूपस्याद्यं का-
मयेत भ्रातृष्यमसौ जनयेयमिति भ्रातृष्या वा एतस्यान्ये वनस्पतयो
भ्रातृष्यमेवास्य लोकमभ्यारोहयत्यलोकमेनं करोति ॥ ४ ॥

cf Kap S 41, 2, Muir S 3 9, 2

पृथिव्यै त्वान्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वेति यूपं प्रोक्षत्येभ्य एवैनं लो-
केभ्यः प्रोक्षत्यसौ वै लोकायौदुक्षरी मीयते ऽमुष्मै यूपस्तस्मादितः प-
राञ्च यूपं प्रोक्षत्यमुतो ऽवांचीमौदुक्षरीमनयोर्लोकयोर्विधृत्यै^१ देवस्य
त्वा सवितुः प्रसव इत्यभिमादत्ते सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिरादत्त
इदमहं रक्षसो गीवा अपिकृन्तामीति भ्रातृष्यो वै रक्षो भ्रातृष्यस्यैव^{१०}
गीवा अपिकृन्तति शुन्धन्तां^२ लोकाः पितृपदना इति शुन्धत्येवैनम-
थो यदेवास्य खनन्तः^३ क्रूरं कुर्वन्ति तच्छ्रमयति यवमतीरवसिञ्चत्यब्धं
वै यवास्तेजो यूपो ऽन्न एव तेजो दधात्यब्धं वै यवा वज्जी यूपो ऽन्न
एव वज्रं दधाति ॥ पितृपदनं त्वा लोकमास्तृणामीति यथा एतमप-
यर्हिपं^४ मिनुयुर्गर्तमितस्यादस्या उत्तरार्धं औपधयो ऽस्या एवैनमुत्त-^{१५}
रार्धं^५ मिनोत्युर्गर्तमितमेवाकस्स्वावेगो ऽस्ययोगा नेतृणामिति यूपश-
कलमयास्यत्यृदो वा एष तथो ऽपश्यस्सत्त्वचसमेवैनं मिनोति घृतेन
द्यावापृथिवी आपृणोथामिति घृतेनैव द्यावापृथिवी धुनन्ति तस्मा-
दौपधयो ऽनभ्यक्ता रेभन्ते देवस्त्वा सविता मध्वानक्लिति घृतं वै दे-
वानां मधु मेध्यमेवैनं यज्ञियं करोति ॥ सुपिप्पला औपधीस्कृधीति^{१०}
चपालं प्रतिमुञ्चत्यौपधीरेव फलं याहयति तस्मादेता अकृष्टपच्याः
पच्यन्ते घृतेनापिष्ठामनक्ति तेजो वै घृतं यजमानो ऽपिष्ठास्तेजसैव

^१ So Ch in Kap S 11 ॥ यज्ञयुष्मात्समित

^२ So corr Ch सनधं त्वाकयोर्वि

^३ Ch गुपता

^४ So corr Ch धिनत, Kap S 41 3 यज्ञाय खनत क्रूर कुचति

^५ So corr Ch कृता, Kap S 41 3 कृ

पशुसंमितो वष्ट्यो दशरत्निर्दण' वै पशोः प्राणा आत्मैकादशो
 ऽष्टा अश्वयो द्वे परुषी आत्मैकादशः' पशुसंमितमेव वृश्चति स्तोम-
 संमितो वष्ट्यो नवारत्निस्तेजसा' चिवृता संमितः पञ्चदशरत्निर्व-
 ष्ट्यः' पञ्चदशेन संमितो वज्रः पञ्चदशो वज्रेण संमितस्सप्तदशर-
 ३ त्निर्वष्ट्यस्सप्तदशेन' संमितः प्रजापतिस्सप्तदशः प्रजापतिना संमित
 एकविंशत्यरत्निर्वष्ट्य' एकविंशेन संमितो ऽसा आदित्य एकविंशो
 ऽमुनादित्येन संमितस्सप्तविंशत्यरत्निर्वष्ट्यस्सप्तविंशेन संमितस्त्रिण-
 वा इमे लोका एभिर्लोकैस्संमितस्त्रयस्त्रिंशदरत्निर्वष्ट्यस्त्रयस्त्रिंशेन सं-
 मितस्त्रिंशद्देवता देवताभिस्संमितश्छन्दस्संमितो वष्ट्यः पञ्चारत्निः
 १० पङ्क्त्या छन्दसा' संमितध्यडरत्निरतिच्छन्दसा संमितस्सप्तारत्निश्शक-
 र्या संमितो ऽष्टारत्निर्गायत्र्या संमितो नवारत्निर्बृहत्या संमितो दशा-
 रत्निर्विराजा संमित एकादशरत्निस्त्रिष्टुभा संमितो द्वादशरत्निर्जग-
 त्या संमितस्त्रयोदशरत्निस्साध्यैर्देवैस्संमितो बृहन्नपरिमितो वष्ट्यो
 यूपान् देवास्स्वर्गं लोकमायन्स्वर्गस्य लोकस्य समष्टौ य एव कश्च
 १५ पुरुषावर्षीयांस्त्याहं वृश्चदेपो वै यूपस्य' भाषा यावानेव यूपस्तं वृश्च-
 ति चपालं' भवति चपालाद्वि' देवास्स्वर्गं लोकमायन्स्वर्गस्य लोकस्य
 समष्ट्या इन्द्रो वै वृचाम वज्रं प्राहरत्तस्य यावदालव्यमासीत्तत्प्राणी-
 यैत तच्चपालं' प्रत्यवृञ्जन्यचपालं' भवति द्रष्टव्य' एवालव्या' अ-
 श्विभिलत्वायेयद्ववयेतावद्वि तदालव्यमासीन्न यूपस्यातिरेचयेद्यदति-
 २० रेचयेद्युदिनीर्जनयस्युर्यावदुत्तममङ्गुलिकाणं तावदतिरेचयेद्यज्ञपर-

^१ So corr Ch दशाराजिदण

^२ So corr Ch कष्ट

^३ So corr Ch

नवारत्नि' ^४ So corr Ch रवि

^५ So corr Ch छन्दस्य

^६ So corr Ch

छन्दस्य ^७ So corr Ch यात्राच्छन्दसम्

^८ So corr Ch यूपस्य

^९ So corr

Ch यज्ञस्य Kap S 41 2 यज्ञे

^{१०} So corr Ch दशान्वै Kap S 41, 2 = Corr

^{११} So corr Ch तत्त्वज्ञानस्य Kap S 41 2 तत्त्वज्ञान

^{१२} So corr Ch यज्ञज्ञान

Kap S 41 2 यज्ञज्ञान ^{१३} So corr Ch द्रष्टव्य Kap III 41, 1 Lücke

^{१४} So corr Ch यज्ञानया यज्ञानि यज्ञं zwar nur bei Gramm, doch die Conj an dieser Stelle auch von Bohlungk geliligt (Brief vom 18 Dec 1894) Kap S 41, 2 Lücke

पा' संमितं पणूनामप्रतिनोदाय यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते साध्यान्तद्देवा-
नभ्यतिरिच्यते यज्ञस्य तदतिरिच्यते यद्दूषस्यातिरिच्यते साध्यानेव
तेन देवान्प्रीणान्यन्यस्य वृष्टस्य चषालं कुर्याद्यस्य च यूपस्त्याद्यं का-
मयेत भ्रातृव्यमस्मै जनयेयमिति भ्रातृव्या वा एतस्यान्ये वनस्पतयो
भ्रातृव्यमेवास्य लोकमभ्यारोहयत्यलोकमेनं करोति ॥ ४ ॥

cf Kap S 41, 2, Mutr S 3 9, 2

पृथिव्यै त्वान्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वेति यूपं प्रोक्षत्येभ्य एवैनं लो-
केभ्यः प्रोक्षत्यस्मै वै लोकायादुत्तरी मीयते ऽमुष्मै यूपस्तस्मादितः प-
राञ्च यूपं प्रोक्षत्यमुतो ऽर्वाचीमौदुत्तरीमनयोर्लोकयोर्विधृत्यै' देवस्य
त्वा सवितुः प्रसव इत्यभिमादत्ते सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिरादत्त
इदमहं रक्षसो यीवा अपिकृन्तामीति भ्रातृव्यो वै रक्षो भ्रातृव्यस्यैव 10
यीवा अपिकृन्तति शुब्धन्ता' लोकाः पितृपदना इति शुब्धत्येवैनम-
यो यदेवास्य खनन्तः' क्रूरं' कुर्वन्ति तच्छ्रमयति यवमतीरवसिञ्चत्यत्र
वै यवास्तेजो यूपो ऽन्न एव तेजो दधात्यन्नं वै यवा वज्रो यूपो ऽन्न
एव वज्रं दधाति ॥ पितृपदनं त्वा लोकमास्तृणामीति यद्वा एतमप-
वर्हिषं मिनुयुर्गर्तमित्यादस्या उत्तरार्धे औपधयो ऽस्या एचैनमुत्त- 15
रार्धे मिनोत्यर्गर्तमितमेवाकस्त्वावेणो ऽस्ययोगा नेतृणामिति यूपश-
कलमवाप्त्यृष्टो वा एष तष्टो ऽपश्यस्सत्वचसमेवैनं मिनोति घृतेन
द्यावापृथिवी आपृणेषामिति घृतेनैव द्यावापृथिवी व्युनक्ति तस्मा-
दौपधयो ऽनभ्यक्ता रेभन्ते देवस्त्वा सविता मध्वानन्ति ॥ घृतं वै दे-
वानां मधु मेध्यमेवैनं यज्ञियं करोति ॥ सुषिष्पला औपधीस्कृधीति 20
चषालं प्रतिमुञ्चत्योषधीरेव फलं याहयति तस्मादेता अकृष्टपच्याः
पच्यन्ते घृतेनाग्निष्ठामनक्ति तेजो वै घृतं यजमानो ऽग्निष्ठास्तेजसैव

¹ So Ch in Kap S 41 2 यजयुष्मासमिति

² So corr Ch जनय प्रोक्षयोर्वि-

³ Ch शुधता

⁴ So corr Ch घिनत, Kap S 41 १ यद्व्यास्य भवत क्रूर कुर्याति

⁵ So corr Ch कृता Kap S 41, 3 कृ

यजमानं^१ समर्धयत्यान्तं संततमनक्ति तेजसस्तंतया अविच्छेदाय^२ यं
 द्विषात्तस्य विच्छिन्नात्तेजसैवेनं व्यर्धयति सर्वतो ऽनक्ति सर्वत एवेनं
 तेजसा समर्धयति घामयेणास्पृष्ट आन्तरिक्षं मध्येनाग्राः पृषिवीमु-
 षेणाद्विहीरिति वज्रो वै यूप एषां लोकानां विधृत्यै ॥ तां वां वा-
 ५ स्तूनीति वैष्णव्यावहरति वैष्णवो वै यूपस्त्वयैवेनं देवतयावहरति
 विष्णोः कर्माणि पश्यतेति वैष्णव्या कल्पयति वैष्णवो वै यूपस्त्व-
 यैवेनं देवतया कल्पयत्यसिं प्रत्यसिष्टां कुर्यात्तेजो वा अग्निर्यजमानो^३
 ऽसिष्टास्तेजसैव यजमानं समर्धयति यं द्विषात्तस्येत्यं चेत्यं वा नम-
 येत्तेजसैवेनं व्यर्धयति ब्रह्मवनिं त्वा क्षपवनिमित्याशिपमेवाशास्ते ब्र-
 १० ह्म ह्रिह क्षपं ह्रित्याशिपमेवास्मा आशिष्टां ह्रिहति तद्विष्णोः परमं
 पदमिति वैष्णव्योदीक्षते वैष्णवो वै यूपस्त्वयैवेनं देवतयोदी-
 क्षते ॥ ५ ॥ cf Kap S 41, 3, Mastr S 3 9, 3

अर्धं वेद्यां यूपावटस्य कुर्यादर्धं वहिर्चेदि^४ परिमितस्य चापरिमि-
 तस्य चावरुद्धै नाविरुपरस्य कुर्याद्यदाविरुपरस्य कुर्यात्तैमित्या-
 १५ न्नापरिवीतमवसृजेद्यदपरिवीतमवसृजेत्क्षोभुको यजमानस्यान्तपंभा-
 वुको ऽध्वर्युर्ह्रै^५ रशना मध्यं प्रतिपरिव्ययत्यूर्जमेव मध्यतो दधाति
 यजमाने च प्रजासु च तस्मान्मध्यतः प्रजा ऊर्जैर्यत्यरशनं मितुयाद्यं
 द्विषात्तस्योर्ग्वै रशनोर्जैवेनं व्यर्धयत्यूर्ध्वामुदूहेदेवाचीं यं द्विषात्तस्यो-
 र्ग्वै रशनोर्जैवेनं व्यर्धयत्युपरि दूरे परिव्ययेद्यदि कामयेत वर्षेदित्यज्ञो
 २० वा एष ओषधिभ्यो वर्षति यर्हि वर्षत्योषधयो रशनौषधीरेव नेदीयो
 वृष्ट्याः करोति ताजक्प्रवर्षत्यधो दूरे परिव्ययेद्यदि कामयेत न वर्षे-
 दित्यज्ञो वा एष ओषधिभ्यो वर्षति यर्हि वर्षत्योषधयो रशनौष-
 धीरेव दवीयो^६ वृष्ट्याः करोति चिरं प्रवर्षति परिवीरसि परि त्वा

^१ So corr Ch माव ^२ So corr Ch अविच्छेदायन्टु^३ ^३ So corr Ch
 ता^४ ^४ So corr Ch चनि वज्र ^५ So corr Ch आशिष्टान्टु^६ ^६ So corr
 Ch यद्विषंति ^७ So corr Ch ध्वं ऊर्ग्वै ^८ So corr Ch त्वावपयो ^९ २०
 corr Ch दवीयो Kap S 11, 4 - Corr

दैवीर्विशो' व्ययन्तामिति दैवीर्वा एता विशो यदोषधय औपधयो
 रशना यजमानो यूपो यजमानमेव प्रजा अभिसंमुखाः^१ करोति परीमं
 रायो मनुष्यमिति पशवो वै रायः पशुभिरैवैनं समर्धयत्यन्तरिक्षस्य
 सानूपेपेति स्वरुमुपोह्यत्यन्तरिक्षदेवत्यो ह्येष एतर्ह्युपरीवास्माहोका-
 दधो ऽमुष्पान्स्वयैवैनं देवतयापोहति पितृणामुपरं मनुष्याणामूर्ध्वमु-
 परादोपधीनां रशनां प्रति' विश्वेषां देवानामूर्ध्वं^२ रशनाया इन्द्रस्य
 चपालं साध्यानामन्तरिक्षमेवमिव वा एषु लोकेषु पितरो मनुष्या
 देवास्सर्वदेवत्यो यूपस्सर्चाभिरैवैनं^३ देवताभिस्समर्धयत्यग्रेर्धार्दुपनतं
 यूपस्य कुर्याद्वहिष्टान्निर्णेतमपेर्वा' अर्धादुपनतेन यजमानाय लोकं
 करोति वहिष्टान्निर्णेतं भ्रातृष्वं यज्ञान्निर्णुदते ॥ यज्ञेन वै देवास्स्वर्गं^४
 लोकमायस्ते ऽकामयन्तेमं नो लोकमन्यो नानुप्रजानीयादिति ते
 दिशो ऽयोपयन्यद्दिशो ऽयोपर्यस्तद्यूपस्य यूपत्वं ते ऽमुं लोकं गत्वा व्य-
 तृष्यस्ते ऽविदुरमुतःप्रदानाद्वा इहाजगामेति त एतं पुनः प्रायच्छस्ते-
 नार्ध्ववन्नेप' वै यज्ञस्य तन्तुरेप उन्नमपदी यथा वै मयूखात्तन्त्रं तायत
 एवमतो यज्ञस्तायते तं ह स्म वा एतं पुरावृष्यैव जुहति यत्स्वरं^५
 जुहोत्येतस्यैव निष्क्रीत्यै सो ऽस्य निष्क्रीतः प्रीतस्स्वगाकृत इमांल्लो-
 कानुपतिष्ठते द्यां ते धूमो गच्छत्वन्तरिक्षमर्चिः पृथिवीं भस्म स्वाहे-
 तीमानेवैनं लोकान्गमयति^६ ॥ ६ ॥ cf Kap S 41, 4, Maitr S 3, 9, 4

साध्या वै नाम देवा आसन्पूर्वं देवेभ्यस्तेषां न किञ्चन स्वमासीत्ते
 ऽग्निं मथित्वाप्यौ जुहत् आसत तस्माद्वन्योः^७ पशवो ऽजायन्त तस्मा-
 दापेयास्सर्वे पशव उच्यन्ते यदग्निं मथित्वा पशुमालभते प्रजातमेवै-
 नमालभते ऽथो यथापूर्वमेव करोति तदाहुः पशुमालभ्याग्निरमथितव्य

^१ So corr Ch देवा Kap S 41, 4 = Corr

^२ Kap S 41, 1 प्रतिप्रसंग्यो

^३ So corr Ch पति, Kap S 41, 4 = Corr

^४ So corr Ch देवतायुः

corr Ch रयनन्देय

^५ So corr Ch वहिष्टान्निर्णेतमने

^६ So corr Ch तेनाद्युपदेय

^७ So corr Ch अत्र न, Kap S 41, 4 = Corr

^८ Ch तस्माद्वन्यो, Kap S 41, 5

तस्माद्वन्यो

इत्ययिस्सर्वा देवतास्सर्वा एव' देवताः पशव आलब्धाय जनयति
 पशुना सर्वाणि सवनानि पशुमन्ति वीर्यावन्ति कर्तव्यानि यदपया'
 प्रातस्सवने चरन्ति तेन तत्पशुमद्दीर्यावच्छदक्षिणाभिर्मध्यन्दिने तेन
 तत्पशुमद्दीर्यावच्छदितरेण पशुना तृतीयसवने तेन तत्पशुमद्दीर्याव-
 ८ त्तवारणस्य सवनानि पशुमन्ति वीर्यावन्ति भवन्ति य एवं वेद ॥
 सर्वाभ्यो' वा एष दिग्भ्य ऋक्षना आलभ्यते यत्पशुर्यत्रात्रमाप्रीयन्ति'
 देवलोकं तेनाभिजयति यद्दक्षमाप्रीतं' नयन्ति मनुष्यलोकं तेनाभि-
 जयति यहस्त्रिणतः परिहृत्यावच्छन्ति पितृलोकं तेनाभिजयति यत्प्रती-
 चीनं समवर्त्ति' हरत्येतां तेन दिशमभिजयति यदूर्ध्वेष्टिष्ठकुहोति'
 १० स्वर्गं तेन लोकमभिजयति पशुना वै देवास्स्वर्गं लोकमार्यस्ते शरीर-
 मधून्वत' स्वर्गो यथा यदपया प्रातस्सवने चरन्ति स्वर्गस्य लोकस्य
 समष्टौ यदितरेण पशुना तृतीयसवने शरीरस्य निष्क्रीत्यै माद्रां बहु-
 पर्णा' तयोपाकुर्यादोषधयो वै वनस्पतयः पशव ओषधयः पशुभिरि-
 चैर्न समर्धयति या शुष्कापर्णा तयोपाकुर्यादं द्विषात्तस्याोषधयो वै
 १५ वनस्पतयः पशव ओषधयः पशुभिरिचैर्न व्यर्धयति ॥ घोरो वा अन्यो
 वज्रिशिवो ऽन्यो यश्शुष्कस्स घोरो य आर्द्रस्स शिवो य एव शिव-
 स्तेनोपाकरोति बर्हिषोपाकरोति पशवो वै बर्हिः पशुभिरिवास्मै प-
 शूनुपाकरोत्युपावीरसीत्युष ह्येषो ऽवत्युष देवान्देवीर्विश्वः प्रागुरिति
 दैवीर्वा एता विश्वो यत्पशवः पशून्नेवास्मा उपाकरोति वहीनुशिज
 २० इत्यृत्विजो वै बहूय उशिज ऋत्विग्भ्य एवैनानुपाकरोति बृहस्पते
 धारया वसूनीति वस्र वै बृहस्पतिर्घृष्टणा" प्रजाः प्रजायन्ते वस्रश्चै-

१ So corr Ch एवं hap S 41 5 - Corr २ So corr Ch यदपया hap ॥
 41, 5 यदपया ३ So corr Ch सर्वेभ्यो hap S 41 5 - Corr ४ So corr Ch
 यत्रात्र माप्रीयति hap ॥ 41, 5 यत्रात्र माप्रीयति ५ So corr Ch माप्रीयति
 hap S 41 5 - Corr ६ So corr Ch समवर्त्ति, hap S 41 5 समवर्त्ति ७ Ch
 तिष्ठ कु, ebeno hap S 41, 5 ८ So corr Ch मधून्वत hap S 41, 5 शरीर-
 मधून्वत, cf MS 3 9, 6 a A (p 123 Z 9) ९ So corr Ch यान्ता यदुपर्णा, hap
 S 41, 5 - Corr, cf unten १० Ch वस्रश्चै

वैनाः प्रजनयति देव त्वष्टर्वसु रणेति' तप्रा वै रूपाणां विकर्ता सो
ऽसौ रूपाणि विकरोति रेवती रमध्वमिति ब्रह्म वै बृहस्पतिः पशवो
रेवतीर्धत्तर्वास्मै पशून्त्यच्छत्यग्नेर्जनित्वमसीत्यग्नेर्हेतज्जनिवं वृषणौ स्थ
इति न ह्यमुष्काः¹ प्रजाः प्रजायन्ते प्रजननायोर्वश्यस्यायुरसि पुरूवा
असीति माता वा उर्वश्यायुर्गर्भः पिता पुरूवा रेतो धृतं यदृतेना-
रणी समनक्ति मिथुन एव रेतो दधाति गायत्रं छन्दो ऽनुप्रजायस्व
चैष्टुभं जागतमित्येतावन्ति वै छन्दांसि छन्दोभी रेतो हितं प्रजायते
छन्दोभिरेवास्मै रेतो हितं प्रजनयति ॥ दक्षिणा वर्तयत्येषा वा आदि-
त्यस्य प्रजनिष्णुस्तनूस्तामेवानुप्रजायते ऽप्रो वा एतर्हि यजमानम-
भिसंधत्तो भवतं नस्ममनसा इति समनसा एवैनौ² करोति मा हिं-
सिष्टं यज्ञपतिं मा यज्ञं जातवेदस इत्यात्मनो ऽर्हिसायै शिवौ³ भवत-
मद्य न इति शिवा एवैनौ कुरुते रक्षासां⁴ वा एते ऽनवजयाय⁵ परि-
धीयन्ते यत्परिधयो⁶ यदुपर्युपरि प्रहरेदृक्षोभ्यस्तीर्थं कुर्यात्संधिना वा
प्रहृत्ययेण वा तीर्थेनैव सुवेण जुहोति संजग्मनाभ्यामेवाभ्यां भाग-
धेयमपिदधाति ॥ ७ ॥ cf Kap S 41, 5, Matr S 3 9, 5 6

सावित्रीमन्वाह सवितृप्रसूत एवैनं प्रजनयत्येकदेवत्यामन्वाहैक-
धैवैनं प्रजनयति यद्विदेवत्यामनुव्यूयाद्वातृव्यमस्मै⁷ द्वितीयं जनयेद् द्या-
वापृथिव्यामन्वाह प्रजानां प्रजातानां परिगृहीत्यै न धूमवतीमनुव्यू-
यादिन्द्रो वै यद्वृक्षमहस्तस्य⁸ यव यव व्यृक्षमासीक्षतो⁹ धूम उदायत
व्यूडावा¹⁰ एय जातो¹¹ व्यर्धुकमस्मै¹² भवति यदि मथ्यमानो न जायेत¹³
रक्षोघ्नीमनुव्यूयादृक्षसामपहत्या अनवानमनुव्यूयादवानं वा अन्नु यज्ञं

¹ So corr Ch रेणेति ² Ch ह्यमुष्का ³ So corr Ch एवैनौ ⁴ So corr
Ch शिवौ ⁵ So corr Ch रक्षासा, Kap S 41, 5 = Corr ⁶ Kap S 41, 5
एतेनयिषेयाय ⁷ So corr Ch परिधायो ⁸ So corr Ch देव ⁹ So corr
mit Caland, Ch यवयर्हस्तस्य, Kap S 41, 6 ये यदृतमर हत्य ¹⁰ So corr Ch
व्यूडा, Kap S 41, 6 व्यर्धु- ¹¹ So corr Ch व्यृक्षा, Kap S 41, 6 यथा ¹² So
corr Ch जातो, Kap S 41, 6 = Corr ¹³ So corr Ch व्यर्धुकम, Kap S 41, 6
व्यर्धुकम

रक्षांसि जिघीसन्ति रक्षोभ्य एवातीर्थं करोति गायत्री ब्राह्मणस्या-
 नुब्रूयाद्वायवो हि ब्राह्मणस्त्रिष्टुभ राजन्यस्य वैष्टुभो हि राजन्यो जगती
 वैश्यस्य जागतो हि वैश्यो यथाह्रन्दसमेव ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्र-
 सव इति रणनामादत्ते सवितृप्रसूत एवैनानां देवताभिरादत्तं ऋतस्य
 १ त्वा देवहविः पाणेन प्रतिमुञ्चामीति यो वै यज्ञियो मेध्यस्स ऋतस्य
 पात्रास्तेनैवैनमालभते ऽमुष्मै जुष्टमिति यस्या एव देवताया आल-
 भते तस्या एव जुष्टं करोति धर्वा मानुषे इति वज्रो वै यूपः पशवो
 मानुषा वज्रैश्चैवास्यै पशून्वच्छत्यृक्षो वा एष तष्टो ऽमेध्यो यत्पशुं
 नियुनक्ति मेध्यमेवैनं यज्ञियं करोति ॥ पुरस्ताद्वै पशवो मेधमुपति-
 १० ष्णन्ते देवता एतस्मिन्नाणा यत्पुरस्तात्पत्यञ्चमाप्रीणन्ति देवतानामे-
 वैनमर्धमाप्रीणन्त्यद्वास्तौपथीभ्य इत्यद्वौ वा एष औपथीभ्य आल-
 भ्यते यत्पशुरद्व्य एवैनमौपथीभ्य प्रोक्षत्यनु त्वा माता मन्यतामनु
 पितेति पिता च ह्येतस्य माता चानुमन्तारा आपो वै सर्वा देवता-
 स्सर्वदेवत्य १ पशुस्सर्वाभिरैवैनं देवताभिस्समर्धयति बहु वा एषो
 १५ ऽमेध्यमर्धयज्ञियं निगच्छति यत्पशुरापो मेध्या यज्ञिया यदज्ञिः प्रोक्षति
 मेध्यमेवैनं यज्ञियं करोत्यपां पेरुसीत्यथ १ उपगृह्णाति यान्यन्तरतो
 ऽवदानानि तानि तन्मेध्यानि करोति स्वास्ती हव्यं देवेभ्यो घृतवदि-
 त्युरः प्रत्युपोक्षति १ यान्यधस्तादवदानानि १ तानि तन्मेध्यानि करोति
 सर्वत १ उपोक्षति सर्वत एवैनं मेधेन समर्धयति शिरो वा एतद्यज्ञस्य
 २० यदाधार आत्मा पशुर्येदाधारमाधार्य १ पशुं समनक्ति शिर एव यज्ञ-
 स्यात्प्रतिदधाति सं ते वायुः प्राणेन गच्छतामिति वायुमेवास्य

१ So corr Ch ग्रथेन Kap III 41 f und MS 3 9 6 (p 124 Z 2) = Corr

२ So corr Ch राधन Kap S 11, 6 und MS 3 9 6 (p 124, Z 2) = Corr १ So

Ch cf such oben 3 5 धर्वा मानुषे च ४ So corr Ch पशुति ५ So corr

Ch सर्वदेवेभ्य Kap S 41 f सर्वदेवत्य ६ So corr Ch मेध ७ So corr Ch

प्राप्तति ८ So corr Ch वधानानि ९ So corr Ch सर्वत १० So corr

Ch पशु

प्राणं गमयति सं यजचैरङ्गानीति देवता वै यजचा देवता एवास्या-
ङ्गानि गमयति सं यज्ञपतिराशिषेत्याशिषैव यजमानं समर्धयति ॥ ८ ॥
cf Kap S 41, 6, Mastr S 3, 9, 5 6

ऋत्विजो वृणीते छन्दांसि वा ऋत्विजश्छन्दांस्येव तद्वृणीते तैरस्य
वृत्तैर्युक्तेर्वपद्माराः पुरो भुज्यन्ते होतारं वृणीते जगतीं तच्छन्दसां^१ वृ-
णीते ऽग्निं वृणीते पङ्क्तिं तच्छन्दसां^२ वृणीते ऽध्वर्यू वृणीते ऽतिच्छ-
न्दसं तच्छन्दसां^३ वृणीते ऽन्तरा होतारं चाध्वर्यू चग्निं वृणीते तस्मा-
दग्निर्मध्यत ओषधीः प्रविष्टो यदुत्तमस्संयजति तस्मादुपरिष्टान्मथ्य-
मानो जायते मैत्रावरुणं वृणीते गायत्री तच्छन्दसां^४ वृणीते ब्राह्म-
णाच्छंसिनं वृणीते विष्टुभं तच्छन्दसां^५ वृणीते पोतारं वृणीत उष्णिहं
तच्छन्दसां^६ वृणीते नेष्टारं वृणीते ककुभं तच्छन्दसां^७ वृणीते ॥ पश्चा-^{१०}
जमिव वा एतच्छन्दो यदनुष्टुप्पश्चाजैवैषा होचा^८ यदच्छावाक्या^९ त-
स्मादच्छावाकमुपैव ह्रयन्ते^{१०} न वृणते ऽधैता आप्रियः प्रजापतिः प्र-
जास्त्वष्टा स रिरिचान इवामन्यत स एता आप्रीरपश्यन्नाभिरात्मान-
माप्रीणीत यज्ञः प्रजापतिर्यज्ञात्मा यजमानो यदेताः पूर्वार्धं यज्ञस्य
क्रियन्ते मुखत एव यजमानमाप्रीणाति प्रयाजान्यजति प्राणा वै प्र-^{१५}
याजाः प्राणानेव तत्प्रयजति^{११} तत्प्रयाजानां प्रयाजत्वमनवानमाप्री-
णीयाद्यं कामयेत सर्वमायुरियादिति प्राणा वै प्रयाजा अविच्छिन्ना-
नेवासिन्नाणाम्प्रतिदधाति सर्वमायुरेत्यात्मा वै पशोर्वपात्मा यजमा-
नस्याप्रीर्यदुत्तमाप्रीर्वषां परिश्य आत्मैवात्मानं परिश्ये यज्ञस्य संत-
त्या अविच्छेदायैकादश प्रयाजा^{१२} एकादशानुयाजा एकादशोपयज^{२०}
एतावतीवै देवतास्सर्वदेवतः पशुस्सर्वाभिरेवेन देवताभिस्समर्धयति

^१ Ch तच्छन्द^१ ^२ So corr Ch पङ्क्तिः, Kap S 41, 7 पङ्क्ति भक्तभक्त ^३ So
corr Ch तच्छन्द^४ ^४ So corr Ch तच्छन्द ^५ Ch तच्छन्द^६ ^६ Ch तच्छन्द^७ ^७ Ch
तच्छन्द^८ ^८ So corr Ch होता, Kap S 41, 7 = Corr ^९ So corr Ch यदच्छा
वाक्यास्त, Kap S 41, 7 यदच्छावाक्या त^{१०} ^{१०} So corr mit Caland, Ch दृष्टावक्या
दृष्टते, Kap S 41, 7 दृष्टावक्या ^{११} So corr Ch तत्प्रयति, Kap S 41, 7 = Corr
^{१२} So corr Ch प्रया Kap S 41, 7 = Corr

चयस्त्रिंशद्वै देवतासोमपास्त्रयस्त्रिंशदसोमपा^१ अष्टौ वसव एकादश
 रुद्रा द्वादशादित्या वषट्कारश्च प्रजापतिश्च ते सोमपाः प्रयाजा अनु-
 याजा उपयजस्ते सोमपास्तस्मात्ते बहिर्यज्ञं क्रियन्ते सोमेन वै तद्दे-
 वान्सोमपात्रीणाति^२ पशुनासोमपास्ते अस्योभये प्रीता यज्ञे भव-
 १ न्येतद्वा वा उवाच श्यापर्णस्सायकायनो ऽषाढं कैशिनं यचैनमदस्सो-
 मान्नयति^३ यदि वै मा सोमान्नेयस्युभयैर्मा^४ देवैस्सह नेषसि सोम-
 पैश्चासोमपैश्च^५ चिदेवस्ते यज्ञो ऽवहास्यते ऽषो यद्यञ्च^६ मा नेषन्ति
 ततस्त्वानीत्य ज्यास्यन्तीति ते मीमांसित्वेतो^७ नो भयं नान्तीति द-
 क्षिणा प्रत्यञ्चं निन्युस्ततः^८ कुन्तयः^९ पञ्चालानभीत्य^{१०} जिनन्ति य
 १० एवंविदं^{११} सोमान्नयत्युभयैरेनं देवैस्सह नयति सोमपैश्चासोमपैश्च वि-
 देवो ऽस्य यज्ञो ऽवहीयते ऽषो यद्यञ्चमेनं^{१२} नयन्ति तत एनमभीत्य
 जिनन्ति ॥ ९ ॥ cf Kap ॥ ४१, ७, Mitr S ३, ९, ८

देवाश्च वा असुराश्च समावदेव यज्ञे ऽकुर्वत यदेव देवा अकुर्वत
 तदसुरा अकुर्वत ततो देवा एतमुर्षांशुमपरयैस्त एतस्मिन्यज्ञे^{१३} सैस्था-
 १३ यमपरयैस्तस्मिन्नेव यज्ञे समस्थापयन्नष्टौ^{१४} कृत्वो अभ्यधृत्यभ्यायवी^{१५}
 तच्छन्द आप्रववेकादश कृत्वास्त्रिष्टुभं तद्वादश कृत्वो जगतीं तन्त्रिर्य-
 गृह्णन्तवनान्येव^{१६} तदाप्रवैस्ते देवा यावानेव यज्ञस्तं परिगृह्णोपोद-
 तिष्ठन्हीतुं^{१७} ते ऽसुरा अपश्यञ्जुह्वति^{१८} वै देवा इति तान्वजमुद्यत्याभ्य-
 पतैस्तान्देवा अन्तर्यामेनान्तरदधतैभ्यो लकेभ्यस्ततो देवा अभवन्प-

^१ So corr Ch द्वयोमपादा

^२ So corr, Ch तद्देवा. श्री, Kap S. ४१, ७ तद्देवा

^३ So corr Ch दम्भोमा

^४ So corr Ch चेयस्य, Kap S ४१, ७ तेषास्य

^५ So corr Ch चण्ड, Kap ॥ ४१, ७ = Corr.

^६ So corr Ch यद्वाञ्च, cf uaten, Kap

S ११, ७ यद्वाञ्चते द्वादश आ ने

^७ So corr Ch तौर्मांसित्वेतो, Kap S ४१, ७ मा

सिस्थितो नामप्रस्मासौति

^८ Ch अष्टवा

^९ So corr Ch जिन्य, Kap S ४१, ७ =

Corr

^{१०} Kap S ४१, ७ कुन्तय

^{११} Ch पचता, Kap ॥ ४१, ७ = Corr

^{१२} Kap S ४१, ७ सप्रवेद

^{१३} So corr Ch यद्वाञ्चमेनयन्ति, Kap S ४१, ७ यद्वाञ्चमेन

^{१४} So corr Ch यज्ञे, Kap S ४१, ८ यज्ञ

^{१५} So corr Ch यद्वाञ्च

^{१६} So corr

Ch अभ्यधृत्यभ्यायवी, Kap S ४१, ७ अथ यावतो तद्वद

^{१७} So corr Ch तं वि

^{१८} So corr wat Caland, Ch होन्, Kap S ४१, ७ होन्

^{१९} So corr Ch यद्वय हुं

रामुरा अभवन्त्यस्यैवं विदुष उपीशुं जुहति यश्चैवं^१ विद्वाञ्जुहोत्येभ्य
 एव लोकेभ्यो भ्रातृव्यमन्तर्धत्ते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवत्यथ
 ह साहास्येण औपवेशिः किमु स यजेत य उपीशौ^२ यज्ञं संस्थाप्यं न
 विद्यादित्यष्टौ कृतो^३ अभिपुणोति गायत्री तच्छन्द आप्रोत्येकादश
 कृत्वस्त्रिपुभं तद्वादश कृतो जगतो तन्निर्विगृह्णाति^४ सवनान्येव त- ५
 दामोत्युपीशा एवैतद्यज्ञसंस्थाप्यते^५ न संस्थितेनारिष्टेनाघात्येन प्रच-
 त्यष्टा अष्टा अभिपुणुयाद्वस्यवर्चसकामस्याष्टाक्षरा गायत्री गायत्री-
 मेव यज्ञमुखे ऽधि वियातयति गायत्र्यामेवैतत्तेजसि स्वे योनौ स्वर्गे
 लोके यज्ञमुखं नायते मुख्यो भवति य एवं वेद नोपयामगृहीतो
 ऽसीति ब्रूमादियं वा उपयामो ऽनया प्राणान्परिहन्त्यान् पविचं वि- १०
 तन्वन्यन्तरिक्षं वै पविचमन्तरिक्षेण प्राणान्परिगृह्णीयात्प्रसीयेतायं
 वाव यः पवते स प्राणस्तस्येदमपमाहं प्राणिमो यन्नोपयामगृहीतो
 ऽसीत्याह न पविचं चितन्वन्ति तस्मादयमपरिगृहीतः काममित्यं
 चेत्यं च पवते तस्मात्कामं प्राणिमः प्राणपविचो वा उपीशुः प्राणै-
 रेवैनं पावयति यद्विभून्परिगृह्णाति तस्मात्पदं प्राणा इन्द्र्यं पावयति १३
 तस्मात्प्राणा इन्द्रमुपीशुसवनानुपीशुं^६ निगृह्णाति प्राणो वा उपी-
 शुसवनः प्राण उपीशुः^७ प्राणादेव^८ प्राणं निगृह्णात्युत्तर उपीशुस-
 वनो भवत्यधरे ऽंशवः^९ प्राणो वा उपीशुसवनः प्रजा अंशवः प्रजा-
 स्वेवं प्राणं दधाति तस्मात्प्राण उत्तमः ॥ १० ॥

cf Kap E 41, 8 Muir S 4 5 6 and 6 TS 6 4 6

क्रत्वा दा अस्तु श्रेष्ठो ऽद्य त्वा वर्धन्सुरेक्षणाः^{१०} ।

मर्तं आनाश सुवृक्तिम् ॥

१०

^१ So corr. mit Caland Ch यस्येय

^२ So corr. Ch उपीशो

^३ So corr.

Ch सत्या

^४ So corr. Ch न त्रि

^५ So corr. Ch यज्ञे ह

^६ So corr. Ch

Ch यद्विभू न

^७ So corr. Ch तस्मात्पद

^८ So corr. Ch पौर्णमिद, Kap S

४१

^९ So corr. 41, 8 प्राणं निय

^{१०} So corr. Ch उपीश

^{११} So corr. Ch

प्राणादेव, Kap S 41, 8 = Corr

^{१२} So corr. Ch पौर्णमिद, Kap S 41 8 धरे च

^{१३} So Ch, RV 6 16 26 धन्यन्तु

दृमा ग्रह' ब्रह्मवाहः क्रियन्त आ वहिस्सीद ।

वीहि पूर पुरोडाशम् ॥

उप नस्तूनवो गिरणृत्स्नन्मृतस्य ये ।

मुमृडीका भवन्तु नः ॥^१

५ ता नश्शक्रं' पार्थिवस्य महो रायो दिव्यस्य ।

महि वा दाचं' देवेषु ॥

वृहस्पते जुपस्व नो अय आयाहि वीतय एन्द्र सानसिं रयिम् ॥

आ नो भद्राः कृतवो यन्तु विश्वतो ऽदव्यासो अपरीतास उद्भिदः ।

देवा नो यथा सदमिद्धये असन्नप्रायुवो रघितारो दिवे दिवे ॥^२

१० आ नो मिषावरुणा ॥

आ विवाध्या परिप्रापस्तर्मासि च ज्योतिष्मन्तं रथमृतस्य तिष्ठसि ।

वृहस्पते भीमममिवदम्भनं रक्षोहणं गोचभिर्दं स्वर्विदम् ॥^३

पञ्च प्युष्टीः ॥

सखे सखायमभ्याचवृत्स्वाणुनं चक्रं रथे ऽवरोत्थासभ्य' दस्स रत्ना ।

१५ अये मृडीकं वरुणे सवा विदो मरुतु विश्वभानुषु ।

तोकाय तुजे शुशुचान शं कृध्यस्मभ्यं दस्स' शं कृधि ॥

अग्निं होतारं मन्ये दास्वन्तं वसुं सूर्यं सहस्रो जातवेदसं विप्रं न जा-
तवेदसम् ।

य ऊर्ध्वया स्वधरो देवो देवाध्या कृपा ।

२० धृतस्य विश्राष्टिमुनु वष्टि शोचिषाबुद्धानस्य सर्पिपः ॥^४ ॥ ११ ॥

द्रष्टे^५ नम उपद्रष्टे नमो ऽनुद्रष्टे नम' ख्यात्रे नम उपख्यात्रे नमो

^१ ग्रह' fehlt in Ch ergänzt nach RV 3 41 3 ^२ cf RV 6, 52 9 ^३ So
corr Ch auf cf RV 5 68 3 ^४ So corr Ch खेय cf RV 5 68 3 ^५ cf
RV 1 58 1 ^६ cf RV 2 23 3 So Ch cf dagegen RV 4, 1, 3
^७ So corr Ch दम् cf RV 4, 1 3 ^८ cf RV 1 127 1 ^९ Für dies
Capitel ist auch Ts fol' collationiert worden die Accente sind nach Ts
gesetzt.

ऽनुकशाचै' नमःपृथ्वते' नम उपपृथ्वते नमस्तते नमो ऽस्ते' नमो
जाताय नमो जनिष्यमानाय नमो भूताय नमो भविष्यते नमश्चक्षुषे
नमःश्रोत्राय नमो मनसे नमो वाचे नमो ब्रह्मणे नमःश्रान्ताय नम-
स्तपसे नमः ॥ १० ॥

इति श्रीमद्यजुर्वेदकाठके चरकशाखायां मध्यमिकायां धिष्ण्यं ॥
नाम षड्विंशं स्थानकं संपूर्णम् ॥

वाचस्पतये पवस्वेति वाच आधिपत्याय पवस्वेत्येवैतदाह तस्मा-
देतया कामं वदामश्च प्र चानिमः प्रजापतिर्वा इदमासीत्तस्य वा-
ग्वितीयासीत्तां मिथुनै समभवत्सा गर्भमधत्त सास्मादपाक्रामत्सेमाः'
प्रजा असृजत सा प्रजापतिमेव पुनः प्राविशद्वाचस्पतये पवस्वेत्येत- १०
स्मादेव मिथुनाप्रजया च पशुभिश्च प्रजायते वाचस्पतये पवस्वेति
ब्रह्म वै वाचस्पतिर्ब्रह्मणैवैनं पावयति वृष्णे^१ श्विभ्यां^२ गभस्तिपूत
दतीन्द्रो वै वृषा तस्य हस्तौ^३ गभस्ती ताभ्यामेवैनं पावयति ॥ देवो
देवानां पविब्रमसीति देवताभ्य एवैनं निदिशति मधुमतीर्न इय-
स्तोमेन^४ हि सोमं^५ पुनन्ति येषां भागो^६ ऽसीति देवताभ्य एवैनं नि- ११

^१ So 'Te und Ch, ohne Accent, da beide Was diese Form neben एवात्रे und उपपृथ्वते bieten, habe ich trotz der offenkundigen Inconsequenz eine Aenderung nicht für angezeigt gehalten ^२ So corr Ch पृथ्वते T६ पृथ्वते ohne Accent ^३ So

corr T६ गते नमो ऽस्ते, Ch सते नमो ऽस्ते ^४ So corr Ch वृष्णे ^५ So corr Ch श्विभ्यां ^६ So corr Ch पृथ्वे, Kap S 12, 1 विष्णोः ^७ So corr Ch श्विभ्यां, Kap S 42, 1 = Corr

^८ So corr Ch दृष्टो Kap S 42, 1 = Corr ^९ Ch इय सो ^{१०} So corr Ch सोम ^{११} So corr Ch भाग

- दिशति मधुमतीर्न इपस्तुधीति देवता वा इषो देवेभ्य एवैनं मधु-
मन्तं करोति स्वंकृतो' ऽसीति प्राणमेव स्वं कुरुत उर्वन्तरिष्टं वी-
हीत्यन्तरिष्टदेवत्यो ह्येष एतर्हि विश्वेभ्य इन्द्रियेभ्य उति देवेषु चैव
मनुष्येषु च प्राणं दधाति मनस्वाप्ति' मनसा हि प्राणो धृतस्वा-
५ हा त्वा सुभो सूर्यायेति सोमो वै मुभूमुष्मिन्नादित्ये देवानां प्रियास्त-
न्वस्ता एव तर्षयत्यथो स्वाहाकारेणैवासिन्नाहुतींश्चीणाति ॥ सर्व-
हुत जुहोति तस्मात्पराद् प्राणं च जुस्तिष्ठन्नुहोति' पुरुषेणैव यज्ञसं-
मित प्राणापानाभ्यां पुरुषस्ततः प्राणापानयोरसंशय नाध्वर्मुर्वि-
हूर्ध्वेति य एव वेदोत्तरादुपांशुं जुहुयादक्षिणतो ऽन्तर्यामं देवरथो वा
१० एष यद्यज्ञस्त्येता रथमी' यदुपांश्चन्तर्यामी देवरथस्यैव पुरस्ताद्रथमी
विहरति संवत्सरस्य कृम्यै स्वर्गस्य लोकस्य प्रज्ञात्यै तामनुकृति मनु-
ष्यरथस्य रथमी विहित्येते' अजुं होतव्यौ' प्राणानामभ्यतिहारयोर्ध्व-
मुन्मृज्याद्यदि कामयेत न वर्षेदित्यमुचैव वृष्टिं परिगृह्णात्यवाचीनम-
वमृज्याद्यदि कामयेत वर्षेदिति या वा इतराहुतिरुदयते सामुतो वृ-
१५ ष्टिं व्यावयति' सौम्यैवाहुत्या दिवो वृष्टिं' निनयति ॥ देवेभ्यस्ता म-
रीचिपेभ्य इति परिधीं निमार्ष्टि प्राणा वै देवा मरीचिपाह्मनेव'
प्रीणात्यथो परिधीनामेवैष सोमपीथो ऽन्तरतो निमार्ष्टि तस्मात्प्रा-
णा अन्तरतो वि या एतद्यज्ञ' छिनत्ति यत्पुराभिषोतोस्मैत्यां गम-
यति यदैषूननभिपुतानपिसृजति यज्ञस्य सतत्या अविच्छेदाय पङ्क्ति-
२० नपिसृजति तस्मात्पद प्राणा इन्द्र तस्मात्प्राणा वन्वमाद्रास्सन्तो"

¹ So auch oben Kap 4 1 Kap 9 42 1 अयास्तो ² So corr Ch मन
स्वाप्तेति cf oben 1 1 Kap 8 42 1 मनस्वाप्तेति MS 4 5 5 = Corr ³ Ch
सिष्टं जु ⁴ So corr Ch इषो ⁵ So corr Ch रथमीन्विहित्येते Kap 8 42 1
रथमी विहरते ⁶ So corr Ch रथम्य Kap 8 42 1 = Corr ⁷ So corr Ch
व्यावयति Kap 8 42 1 व्यावयत्य ⁸ So corr Ch वृष्टिर्नि Kap 8 42, 1 =
Corr ⁹ So corr Ch सीमा Kap 8 19 1 = Corr ¹⁰ So corr Ch
यत्पुरा ¹¹ So corr Ch यत्तो cf aber die folgende Anmerkung Kap 9 42 1
मता मता ममया

ऽसँधिष्टा भवन्ति तस्मात्प्राणा आर्द्रास्मन्तो' ऽसँधिष्टा यो ह वै सो-
मस्य सोमपीथं वेद न सोमपीथाच्छिद्यते' नास्य प्रजा यत्ते सोमा-
दाभ्यं नाम जागृवि तस्मै ते सोम सोमाय स्वाहेत्येव वै सोमस्य सो-
मपीथमोममेव तत्सोमस्य तर्पयति न सोमपीथाच्छिद्यते नास्य प्रजा
य एवं वेद यद्यभिचरेत् ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्वाहुभ्यां
पूष्णो हस्ताभ्यामादद इत्याददीत ग्रहर्षिणो' मरिदस्य मदे मृपासा'
अस्त्यथ त्वा होषामीति मूर्ध्वनं करोति सर्वदेवत्यो वै सोमस्सर्वा वा
एतत्संतिस्मिन् देवता आर्गसन्ते मर्त्य होषति मर्त्य होषतीति' देवता
एव न मातृतिमभीप्सन्तीरुहन्त्या तमितोस्तिष्ठति प्राणस्यैवास्यानं
गच्छति यद्यजुर्वदति देवेभ्य एव न मावृश्चत्युर्पाशुनाभिचरति प्राणो ॥
या उपीशुः प्राणेनैवास्य प्राणमभिचरति ताजकप्रधन्वति ॥ १ ॥

cf Kap. S 42, 1; Mitr. S 4, 5, 5, TS 6 4, 5

देवा वै सोमायाभिपुताय पाचं नाचिन्दन्त' येनेमं विगृह्णीम-
हीति त इमामेव देवपाचमपश्यस्तमनयैव प्यगृह्णतेयं वाव देवपा-
चमस्यास्थालीः कुर्वन्त्यस्या वायथ्यानि प्र श्रेयसः पाचमाप्नोति य
एवं वेद आत्तयं पाचेण भीर्मासेत' तद्वतमुपयामगृहीतो' ऽसीतीयं १५
या उपयामो यद्वच स्कन्दत्यनया तद्यतं नास्य' सोमस्स्कन्दति य एवं
वेदोपयामगृहीतो ऽसीत्युपयामगृहीता' ह्यतस्सोमा भवन्ति पवित्रं
यितन्वन्ति पवित्रपूता ह्यतस्सोमा भवन्ति स्वर्भानुर्वा आसुरासूर्यै
तमसाविध्यन्त न व्यरोचत तस्माद्देवास्तमो ऽपालुम्यत्यत्रयममपालु-
म्यन्ताविष्कृष्णाभवद्यद्वितीयै' १६ सा पत्युर्यवृत्तीयै सा बलक्षी ॥ २०
तस्मात्तस्याः पवित्रं कुर्वन्त्यादित्यस्यैवैनं तन्वा पावयत्यन्तर्यच्छ मघ-

१ On मर्त्यामिषष्टा Kap. S 42, 1 इतो इमं यदा २ So corr. Ch पाचिन्दन्ते
३ So corr. m t Caland, Ch ग्रहर्षितं ४ Kap. S. 12, 1 मरिदंमजस्यव त्वा ५ So
corr. Ch मर्त्यं मर्त्यं होषतीति, Kap. S 42 1 - Corr ६ So corr. Ch जिन्दत
७ So corr. (h) मर्त्यामिष. Kap. S. 42, 2 मर्त्यामिष ८ So corr. Ch होसा ९ Ch
तत्प्रतयत्य
१० So corr. Ch यद्वच
स्तमापानु ११ So corr. Ch ह्यतस्सोमा, Kap. S. 42, 2 = Corr.

वन्पाहि सोममित्येभ्य एव लोकेभ्यो भानृत्यमन्तर्धत्ते मधुमतीर्न इष-
 स्कृधीति देवता वा इषो देवेभ्य एवैनं मधुमन्तं करोति स्वंकृतो
 ऽसीत्यपानमेव स्वं कुरुत उर्वन्तरिक्षं वीहीत्यन्तरिक्षदेवत्यो ह्येव ए-
 तर्हि विश्वेभ्य इन्द्रियेभ्य इति देवेषु चैव मनुष्येषु चापानं दधाति
 ५ मनस्त्वाप्ति' मनसा ह्यपानो धृतस्वाहा त्वा सुभो सूर्यायेति सो-
 मो वै सुभूरमुष्मिन्वादित्ये' देवानां प्रियास्तन्वस्ता एव तर्पयत्यथो
 स्वाहाकारेणैवासिचाहुतींश्च्रीणाति ॥ सूदि' कुर्यादन्तर्यामपाचमूर्ध्वं
 सोमो ऽन्तरिक्षमन्तर्यामो ऽन्तरिक्ष एव रसं दधान्यूजं पशुपूपांश्चन्त-
 र्यामौ वै पशवो ऽनुप्रजायन्त इतरान्प्रहानन्वत्याः प्रजास्ता असन्तौ
 १० जुहोति तस्मादसन्ताः पशवस्सददि प्रजायन्ते तस्मात्सद्यो जाताः प-
 शवः' प्रतितिष्ठन्ति संवत्सरे पुरुषः प्राणाय त्वेत्युपांशुपात्रं सादयति
 व्यानाय त्वेत्युपांशुसवनमपानाय' त्वेत्यन्तर्यामपाचं' व्यानेन वा इमौ
 प्राणापानौ विधृता प्राङ् च प्रत्यङ् च न क्षीयेते' नायमूर्ध्वं जक्रा-
 नति नेतरो ऽवाङ् संक्रामति व्यानमेव मध्यतो दधाति प्राणापान-
 १५ योर्विधृत्यै ॥ शृङ्गमुपांशुमेतो ऽन्तर्याम इन्द्रियं प्रजास्सोमपीच एतौ
 ह स वै तद्रजनः कौण्डेयो' यहौ धयन्मन्यते' यच्छृङ्गं" धयति यदेतौ
 पूर्वार्धं यज्ञस्य क्रियेते मिथुनमेव यज्ञमुखे दधाति प्रजननाय तस्मा-
 दाहुः प्राणापानौ वै प्रजा ऽनुप्रजायन्त इति पुरुषेण वै यज्ञस्संमि-
 तः" प्राणापानाभ्यां पुरुषस्संततो यदेते प्रातस्सचे आ तृतीयसव-
 २० नाच्छ्रयाते" प्राणापानाभ्यामेव यज्ञै संतनोति तस्मात्पुरुषात्सुप्ताप्रा-

¹ So corr Ch त्वाप्तेति, cf olen 4, 1 27, 1, Kap S 12 2 मनस्त्वप्तेति

² So corr Ch सुभूरमु, Kap ॥ 42, 2 = Corr ³ Kap S 42, 2 सूदि ⁴ So

corr Ch पशवः ⁵ So corr Ch त्वेभ्यः पापव ⁶ So corr. Ch ह्येत-

र्याम ⁷ So corr Ch क्षीयेति Kap S 42, 2 क्षीयेते, cf unten 27, 3 ⁸ So

corr Ch कौण्डेयो, Kap S 42, 2 = Corr ⁹ So Ch Kap S 42, 2 गहो

धनमन्यते ¹⁰ So corr. Ch यज्ञस्य Kap S 42, 2 य. यज्ञ ¹¹ So

corr. Ch मितः ¹² Ch नाच्छ्रयाते (erste Hand नडापते, Kap ॥ 42, 2 सव

नाच्छ्रयाते

णापानौ नापक्रामतस्ते' पुनस्तृतीयसवने प्रयुज्येते तस्मात्सुप्वा प्रबु-
ध्यते तस्माद्वा अवाञ्चौ प्राणौ ॥ २ ॥ cf Kap S 42, 2, Mitr S 4, 5, 6 7.

प्राण उपशिरूपानो ऽन्तर्यामो वागैन्द्रवायवो यदुपशिरूपाना
ऐन्द्रवायवो ऽनुगृह्यते प्राणापानयोरेव वाचमुपरिगृह्णाति तस्मा-
त्प्राणायाम्य पुरुषो वाचं वदति देवा वै प्रातस्सवनमुद्यमं' नागङ्कु-
र्वीस्तृतीयसवने तर्हि वायुरासीत्तं देवाः प्राञ्चं पर्यहरन्प्राणो वायुरेन्द्रो
यज्ञो यदैन्द्रवायवः प्रातस्सवने गृह्यते प्राणेनैव यज्ञं परिगृह्य पुरस्ता-
दुद्यच्छन्ते वायव्यो वा एष पुरासीत्ता वाक्सृष्टा न व्यावर्तताध्वनदेव
स इन्द्रो ऽववीन्मह्यमचापि गृह्यतामहमेतां व्यावर्तयिष्यामीति तत
एतमैन्द्रवायवमगृह्णन्त्येयं' वागिन्द्रियेण व्यावृत्ता वदति स एष 10
सीमो वाचो व्यावृत्तौ गृह्यते व्यावृत्तं पापीयसा वदति य एवं वेद
प्रजानीं सृष्टानां तौ' समभिद्येतां ता न प्राण्यापानमशक्नुवन्नापान्य'
प्राणितुं' स इन्द्रो ऽववीन्मह्यमचापि गृह्यतामहमेतां प्राणापानौ
विददिष्य' इति तत एतमैन्द्रवायवमगृह्णन्वायव इन्द्रवायुभ्यामनुब्रू-
हीतीन्द्रं मध्ये करोति वायुमभितः प्राणापानयोर्विधृत्या इन्द्रियं वै 15
व्यानो व्यानेन वा इमौ प्राणापानौ विधृती प्राङ् च प्रत्यङ् च न
ष्टीयेते' नायमूर्ध्व उत्क्रामति नेतरो ऽवाक्संक्रामति व्यानमेव म-
ध्यतो दधाति प्राणापानयोर्विधृत्यै ॥ त्रिविगृह्णाति तस्मान्निर्वाङ् व-
दति शनकैरुच्चैरथ सूक्ष्दैर्देवा' वै वायुमब्रुवन्त्वया मुखेन वृषी' हनामे-
ति सो ऽववीद्वायं वृक्षे मदपा एव महा गृह्णान्ता" इति तस्माद्वा- 20

1 So corr Ch नापक्रामतस्ते Kap ॥ 42, 2 नापक्रामतस्ते 2 So corr Ch सुष्ट-
पवाङ्, Kap S 42, 3 = Corr 3 So corr Ch यत्तुस्तेष्वै 4 So corr Ch
सृष्टानां सम Kap S 42 3 = Corr 5 So corr Ch प्राणायाम्य, s die folgende
Anm 6 So corr Ch प्राणितुं, Kap S 42, 3 ता न प्राण्यापानमशक्नुवन्नापान्य
प्राणितु 7 So Ch, Kap S 42, 3 विददिष्य इति 8 So corr Ch चोषते, Kap
॥ 12, 3 auch चोषते cf aber oben 27, 2 9 So corr Ch सुष्ट-
corr Ch यत्र 10 So corr Ch यत्तु इति Kap S 42, 3 गृह्णता इति, MS 4, 5, 8
(p 70, Z 7) = Corr, cf Schol zu Pā 3, 4, 96

यथा यहा' गृह्णन्ते वार्यवृत्तो ह्यस्य स इन्द्रो ऽववीन्मह्यमचापि गृ-
ह्यतामथ त्वै स्तरिष्यामह' इति त एतमैन्द्रवायवमगृह्णीस्ततो वृचम-
घ्नन्स एष सोमो वार्यघ्नो विजित्यै गृह्यते सोमो वै वृचस्त हतो ऽपू-
यत्ते' देवा वायुमद्भुवन्निमं' नो विवाहीति सो ऽववीढार्यै वृणै महे-
॥ वत्यान्येव पाचात्युच्यन्ता' इति तं थवात्तस्मात्तन्मपाहन्स' एष प-
णौ' प्रमीते तस्मात्तस्मान्नापिगृह्णी सोमस्य हि स राज्ञी गन्धो नैनं रा-
जयत्सो विन्दति य एवं वेद तस्माच्छुक्तं' विषजन्ति तस्मादपि' तृ-
तीयं बायोः पाचमथ वायव्यानुच्यन्ते' वार्यवृत्तानि ह्यस्य ॥ ३ ॥

cf Kap § 42, 3, Vaitr § 4 5 8

नाना वा एतौ पुरा सोमा अगृह्णन्मिवाय च वरुणाय च ताः
१० प्रजा अशान्ता अविधृता अन्यान्वां घृतीरचरिस्ते देवा अब्रुवन्सहेमं"
गृह्णाम मिचेण वरुणै शमयाम वरुणेन मिचमिति ततो वा एतौ
सहागृह्णीस्ते मिचेणैव वरुणमशमयन्वरुणेन मिचं ता इमाः प्रजा
मिचेण शान्ता वरुणेन विधृता यन्मिषावरुणो गृह्यते क्लृप्ता एव
विधृत्यै देवा वै मिचमद्युवन्वृचं हनामेति नेत्यववीन्मिचो ऽहमसि न
११ हिनसीति हनामैवेत्यद्युवन्सो" ऽववीढार्यै वृणै षयसा मे सोमै थ्री-
णानिति तस्मात्प्रयसा मैवावरुणै थ्रीणन्ति वार्यवृत्ति ह्यस्य ततो वृ-
चमघ्नस्त्वाद्राज्येनाध्यक्षेण" वैश्यं" घ्नन्ति तं मिचस्सन्नतमकरिति
वरुणो ऽगृह्णादप्य भगवो ऽक्रामन्स मिचो वरुण एवानाघत सो ऽव-
वीत्सह ना एष सोमो गृह्यतामथ त्वातो मोक्षामीति ततो वा एतौ

¹ So corr Ch द्वयप्रहा यः ² So Ch Kap § 42 3 तरिष्यामह ³ So
corr Ch घ्नन्ते Kap § 42, 3 जयते cf MS 4 5 5 (p 75, Z 5) ⁴ Ch मजा
So corr Ch ह्यन्ता Kap § 42 3 पाचात्युच्यन्ताम ऋति cf Schol so Pa 3, 4 96
⁵ So corr Ch च्यत्तस्मा Kap § 47 3 च्यत्तस्मा ⁶ So corr Ch पणौ, Kap
§ 42 3 पणौ ⁷ Ch तस्माच्छुक्त Kap § 42, 3 तस्माच्छुक्त cf MS 4 § 5 (p 75,
Z 5) ⁸ So corr Ch तस्मादप्य Kap § 42 3 - Corr ⁹ So corr Ch
वार्यव्यानुच्यन्ते Kap § 12 3 वार्यव्यानुच्यन्ते, MS 4, § 5 (p 75, Z 4) und TS 6 4,
7, 2 - Corr ¹⁰ So corr Ch महेत Kap § 42 4 - Corr ¹¹ So corr Ch
प्रयसा, sate Hande प्रयसा ¹² So corr Ch मजस्त ¹³ Ch वैश्य

सहागृह्णीस्तेनैनं वरुणादमुञ्चदन्मैचावरुणो गृह्यते निर्वरुणत्वाय प-
 ञ्यो वै पयः पशूनां हि पयो यत्पयसा मैचावरुणं श्रीणाति पशु-
 भिरैवैनं समर्धयत्यसोमो वा एष इत्याहुरोपधय एताः पय एव सोम
 इति यत्पयसा मैचावरुणं^१ श्रीणाति सोममेवैनं करोत्यथो यदेवा-
 स्याभिपुण्यन्तो भ्रन्ति यत्फूरं कुर्वन्ति तच्छ्रमयति ॥ ऋतेन श्रीणाति २
 मैचं वै ऋतं वारुणं प्रतिपुक्स्तेनैवैनौ भागधेयेन समर्धयति मैचो
 ब्राह्मणो वारुणो राजन्यो यदेष मैचावरुणो गृह्यते तस्माद्ब्रह्मपुरोहितं
 द्यौं यज्ञस्य वै शिरो ऽच्छिद्यताथ तर्ह्यश्विना असोमपौ भिपजौ दे-
 वानामास्तां तौ देवा अद्युषभिपजौ वै स्य इदं यज्ञस्य शिरः परिध-
 त्तमिति ता अद्युषतां वार्यं वृणावहै सोमपीथो नौ देवेष्वस्तु यही १०
 नौ^२ गृह्यतामिति तौ देवा बहिष्पवमानेन पावयित्वा ताभ्यां शुचि-
 भ्यां मेघ्याभ्यां भूताभ्यां यहमगृह्णीस्तस्मान्स्तुते बहिष्पवमानं^३ आश्वि-
 नौ^४ गृह्यते तस्माद्ब्राह्मणो बहिष्पवमानमासीत् पविर्चं हि तत्तस्माद्यं
 द्विष्यात्तं बहिष्पवमानात्परिबाधेत पविचादेवैनं परिबाधते तौ देवा-
 नुपावर्तमानौ तयोर्थां भिपज्या तनूरासीत्तां चेधा विन्यध्वातामसौ १५
 तृतीयं ब्राह्मणे तृतीयमप्सु तृतीयं यं कामयेतामयाविनं जीवेदित्यमे-
 रन्ते ब्राह्मणाय प्रोच्यापः परिग्रूयादेतावद्वै भेयजं यावदेव भेयजं तदस्मै
 करोति जीवति सर्वमायुरेति न पुरायुधः प्रमीयते ॥ ४ ॥

cf Kap. S. 42, 4, Mātr. S. 4, 5, 8 und 6, 2

प्राणा वै द्विदेव्या एकपाचा गृह्यन्ते तस्मात्प्राणा एकनामानस्ते
 द्विपाचा हूयन्ते तस्मात्प्राणा इन्द्रं येन यजुषा प्रयच्छति तेन प्रतिगृ- २०
 ह्णाति प्राणानीं संतत्यै प्रतिज्ञत्यै नानुवपद्गोति यदनुवपद्गुर्यात्प्राणा-
 न्नीस्थापयेत्तमीयेत यवानुयजति तस्मात्प्राणा अस्मिंस्थिता आ च परा

^१ So corr. Ch मैचावरुणो, Kap. S. 42, 1 मैचावरुणं

^२ So corr. Ch नौ,

Kap. S. 12, 1 = Corr.

^३ So corr. Ch तस्मान्ते बहिष्पवमाना, Kap. S. 42, 4

तस्मो स्तुते बहिः द्यमाय

^४ So corr. Ch आश्विनो, Kap. S. 42, 4 = Corr.

च चरन्ति द्विदेवत्याः^१ पूर्वं भक्षयितव्या ३ उडोपहूया ३ इति मीमा-
सन्ते ॥^२ उडैव पूर्वोपहूया यज्ञस्य यथापूर्वत्वाय प्राणा वै द्विदेवत्याः^३
पशव इडा यदेवं कुर्यात्पशुभिः प्राणानन्तरियात्ममीयेत द्विदेवत्या एव
पूर्वं भक्षयितव्या अन्तरे वै प्राणाः परे पशवः प्राणानेवात्मन्धित्वा प-
१ ग्नूनुपहूते^४ ॥ ये वा इमे पुरुषे प्राणास्ते द्विदेवत्या वाक्त्र प्राणाश्चेन्द्र-
वायवश्चक्षुष्य मनश्च मैत्रावरुणश्चोचं^५ चात्मा चाश्विनोऽग्निर्होता-
सीत्^६ वषट्क्याताम्यदाहितास्येडासीत्तस्य^७ देवा द्विदेवत्यैरवौन्दव्या-
णा^८ वै द्विदेवत्याः^९ प्राणैरेवैनं तदभ्यधिन्वन्त्स^{१०} उडोपहूतेति प्रत्यप-
द्यत प्राणा वै द्विदेवत्या^{११} यद्विदेवत्याभक्षयति प्राणैरेवात्मानमभि-
१० धिनोति तस्माद्विदेवत्या एव पूर्वं भक्षयितव्यास्ते हि पूर्वं भक्षिता
आश्विनो दग्धो गृह्यते ॥ दग्धं हि प्राणास्तं तृतीयं जुहोति शिर एव
प्राणानभिसैहरति समन्तं परिहृत्य भक्षयति श्रोत्रं वा आश्विनस्त-
स्मात्पुरुषस्सर्वतःपृथोति रक्षांसि वा एतत्पापं सचन्ते यद्यज्ञे रिक्त-
मविमुक्तं भवति पुरोडागमैन्द्रवायवस्य पाचेऽवदधाति पयस्यां मै-
११ त्रावरुणस्य धानामाश्विनस्य^{१२} रक्षसामपहत्यै तस्मात्प्राणा अदस्ता
अरिक्ता दर्शणस्य हविर्धानस्याधस्तात्सादयत्येतद्वा एतयोरग्निमग्नी-
र्यावद्यदेवाग्निमग्नीर्यावत्तस्मिन्सादयति पुरुषेण वै यज्ञस्संमितः प्रा-
णापानैः पुरुषस्संततो यदेतानि प्रातस्सन्धान्या^{१३} तृतीयसवनान्छेरे^{१४}
प्राणापानैरेवं यज्ञं संतनोत्येकया च दग्धभिष्येत्येतां प्रतिविमुञ्चति य-

^१ So corr Ch द्विदेव, Kap III 42, ३ hier wie im Folgenden - Corr ^२ Die
Interpunction ist von mir gesetzt da Ch योयोसन्ते schreibt ^३ So corr Ch
द्विदेव cf oben ^४ Kap S 42 ३ प्राणानेवात्मन्धित्वापशुनुपहूयति ^५ So corr Ch
प्राणापेट ^६ So corr Ch मैत्रावरुणा, Kap S 42, ५ - Corr ^७ So corr
Ch अग्निर्होतास्य Kap S 42, ५ अग्निर्होतास्य, cf Mātr S 4, 6, 1 in der folgenden
Ann ^८ So corr Ch त्वातास्यदाहितास्येडासीत्तस्य, Kap III 42, ५ वषट्क्यातामिदाहिता
महासीत्तस्य, cf Mātr S 4, 6, 1 वषट्क्याताम्ये स्वयं द्यातासीत्तो ताम्य देवा द्विदेवत्यैरवपायन्
^९ So corr Ch द्विदे ^{१०} So corr Ch द्विदे ^{११} Ch तदभ्यधि ^{१२} So corr
Ch द्विदे ^{१३} So corr Ch धानामाश्विन ^{१४} So corr Ch प्रातस्सन्धान्या Kap S
42 ३ प्रातः सन्धान्या ^{१५} Ch नाहरे, Kap S 42, ५ मृतोपसवनान्छेरे

दर्वाग्विमुञ्चेत्प्राणान्विच्छिन्द्याद्यत्परः प्राणानतिरेचयेत्प्रमीयेत प्राणो
 वै वायुः प्राणा हि देवत्याः प्राणेनैव प्राणान्विमुञ्चति बहु वायव्यं
 प्रातस्सवने^१ गम्यत एकैव^२ तृतीयसवने तस्माद्देवो मुखप्राणा एको
 उवाच्यदि कामयेतावगतमपरुन्ध्युरपरुद्धो^३ ऽवगच्छेदिति दमहममुमा-
 मुष्यायणममुष्याः पुचममुष्या विश उदूहाभीत्यध्वर्योः^४ पाचमुदूहेदिद-
 महममुमामुष्यायणममुष्याः^५ पुचममुष्यां विश्वधूहामीति प्रतिप्रस्था-
 तुः पाचमधूहेदध्वर्युर्वै श्रेयान्पापीयानपरुद्धो ऽवगतमेवापरुण्यनप-
 रुद्धमवगमयति ताज्जग्यवगच्छेते व्यतूहेत्पाचाणि यदि कामयेत पा-
 पवसीयसी^६ स्यादित्यध्वर्योः पाचाणां लोके प्रतिप्रस्थातुः पाचाणि
 सादयेत्प्रतिप्रस्थातुः पाचाणां लोके ऽध्वर्योः पाचाणि सादयेदध्वर्युर्वै^७
 श्रेयान्पापीयात्रतिप्रस्थाता पापीयीसमेव वसीयसो लोके सादयति
 वसीयीसं पापीयसः पापवसीयसं करोत्येतद्ध^८ वै विपूजनस्मैराकिः
 पापवसीयसं चिदांचकार ॥ ५ ॥ of Kap E 42, 5, Mātr S 4, 6, 1 2.

यदि कामयेत यजमानादयजमानं भ्रातृष्यं पूर्वं कुर्यामिति प्रति-
 प्रस्थाता पूर्वो गृहीत्वा स पूर्वो निरूहेद्यजमानो^९ वै श्रेयान्पापीया-
 नस्माद्भ्रातृष्यो ऽयजमानो भ्रातृष्यमेवास्मात्पूर्वं करोत्यध्वर्योर्लोके ति-
 ष्णुहोत्यध्वर्युर्वै श्रेयान्पापीयात्रतिप्रस्थाता भ्रातृष्यमेवास्य लोकम-
 भ्यारोहयत्यलोकमेनं करोति नयन्नाथावयेदध्वर्युरप्रतिष्ठानस्यान्नाना-
 लभ्य पाचमाथावयेदेतद्वा ऽध्वर्योस्त्वमस्वस्स्याद्यचाय आहुतिं जुहो-
 ति तदुत्तरा जुहुयाद्यच वा ह्यम आहुतिं जुहोति तदेवताः परिविश-
 न्ति यदन्यत्रा जुहुयाद्देवताभ्यस्समदं कुर्यात्साक्षादेव देवेभ्यो भागपेयं^{१०}

^१ So corr mit Caland, Ch वायव्यो of Mātr. S 4, 6, 2 (p 79, Z 4 5 वाय
 वायव्यं शस्यमानाया etc.), Kap E 12, 5 वायव्य ^२ So corr Ch तृयनि ^३ So
 corr mit Caland Ch रूद्धोवा, Kap E 42, 5 यजोवा ^४ So corr Ch देतवागत,
 Kap S 42, 5 = Corr ^५ So corr Ch त्यधूर्वो, Kap S 42, 5 = Corr ^६ So
 corr Ch सुदुह- ^७ So corr Ch वायव्योयसो, Kap S 42, 5 वायव्योयस ^८ So
 corr Ch करात्येतद्ध ^९ So corr mit Caland, Ch निरूह्येयजमाना, Kap E 42, 6
 निरूह्येयजमाना ^{१०} So corr Ch पेय

संप्रयच्छति ॥ नाना वा एतौ पुराणी आस्तां पणोश्चाहवनीयश्च^१ त-
 स्मापुरा रुद्र^२ पणूनघातुक आसीत्पण्यो वै पणवः पणवो ऽणवो
 रुद्रो ऽप्रियदाहुतीस्संसृजति रुद्राय पणूनपिदधात्यपणुर्भवति तस्मा-
 दिदानी रुद्रः पणूनघातुको मध्ये ऽप्रेर्जुहुयादाज्याहुतीश्च पश्चाहुती-
 १ आभितस्सोमाहुती रुद्रमेव पणुभिः परिवृणक्त्यघातुकस्तत्र रुद्रः पणू-
 भवति यच्चैवविदध्वर्भुभवति ॥ ६ ॥ cf Kap S 42 6, Maitr S 4 6 2

आयुस्संधं च प्राणैः संधत्तमिति प्राणानेव संधत्तस्तस्मात्प्राणा^३ इन्द्रि-
 संजग्माना दिवा पृथिव्येतीमानेव लोकान्समर्धयतो निरस्ता शण्डा-
 मर्कौ सह तेन यं द्विषम इत्येतावान् वै यज्ञो यावच्छुक्रामन्विना एता-
 १० वती पृथिवी यावत्पुत्ररवेदिनृते शण्डामर्का अनृतं भ्रातृभ्यो ऽनृत-
 मेव भ्रातृभ्यमेतावता यज्ञाच्च^४ पृथिव्याश्च निर्भजतश्शुक्रस्याधिष्ठान-
 मसि मन्विनो^५ ऽधिष्ठानमसीति समिद्ध एव जुहुतो ऽधिर्वा आहुत्या
 अतिद्रवादविभेद्यच्छल्कौ प्रास्यत आहुत्या अनतिद्रवाय ॥ चक्षुषी
 वा एते यज्ञस्य यच्छुक्रामन्विनौ यच्छल्कौ प्रास्यतश्चक्षुषीरेवान्तर्ध-
 १५ त्तो^६ ऽप्रदाहाय तस्मा इन्द्राय सुतमाजुहोत तस्मै सूर्याय सुतमाजुहो-
 तेति^७ चक्षुषोर्ष्यावृत्त्यै तस्मात्समानं सप्तक्षुर्दधा सर्वहुतो जुहुतस्सर्व-
 मेव प्रजासु चक्षुधत्तो यः पाषाणां यहाणी सोमानां मिथुनं वेद
 तस्मादेव मिथुनात्प्रजायते स्थालीभिरन्यान्यहान्गह्वान्ति वायथैरन्या-
 स्तत्पात्राणां^८ मिथुर्न श्रीणन्त्यन्यान्यहान्नान्यास्तिव्रहाणां मिथुनमाशी-
 २० वन्तो ऽन्ये सोमा भवन्ति नान्ये तत्सोमानां मिथुनं तस्मादेव मिथु-
 नात्प्रजायते ॥ ७ ॥

देवाश्च वा अमराश्च संयत्ता आसन्बृहस्पतिर्देवानां पुरोहित आ-
 सीच्छण्डामर्का अमराणां ते न व्यजयन्त स इन्द्रो ऽवेदुमये हि वै व्र-

^१ So Ch Kap S 42 6 पणून्वाहवनीयश्च
 corr Ch पणून्वाह ^४ So corr Ch अर्घोनी
 corr Ch कुपेतोति ^५ So corr Ch रव्यास्त

^३ So corr Ch संधत्तस्मा
^६ So corr Ch प्रायतच्छु

^७ So
^८ So

सखन्तस्सस्तन्न विजयामह इति ता उपामन्वयत अमुवतां वार्ये
 वृणावहै सोमपीथो नौ' देवेष्वस्तु यहाँ नौ गृह्येतामिति' ताभ्या-
 मेता इन्द्रशुक्रामन्थिनौ प्रायच्छदात्मनस्सन्तौ तन्नागधेयमभ्येतां त-
 स्माद्राष्ट्रमपुरोहितं पराभावुकं तस्माद्भ्रातृव्यायानृतं' वदेत्सो ऽमन्यत
 यदिमा आभ्यामसुरवत्साभ्यां' होषामि तदन्वसुरा आभविष्यन्ति यन्न ।
 होषामि तदन्वाभविष्यन्तीति' ता आददानो ऽपानुदतापनुत्ता' ज-
 राडामकौ सह' तेन यं द्विप्प इति ततो देवा अभवन्परामुरा अभवन्-
 स्यैवं विदुपशुक्रामन्थिनौ जुहति यस्यैवं विदोसौ' जुहुतो भ्रातृव्य-
 स्यापनुत्स्यै भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति प्रजापतेर्वा अस्यश्व-
 यज्ञस्य कनीनिका परापतत्सा विकृद्धतं प्राविशत्तस्मिन्नाधियत सा' 10
 यवं प्राविशत्तस्मिन्नाधियत वैकृद्धतं मन्थिनः घावं भवति सक्तुभि-
 श्थीणाति प्रजापतेरेव चक्षुस्संभरति यजमानदेवत्यो वै शुक्रो भ्रातृ-
 व्यदेवत्यो मन्थी हिरण्येन शुक्रं श्रीणाति तेजो वै हिरण्यं तेजसैव य-
 जमानं समर्धयति तस्मादन्यतरश्चक्षुपोस्तेजस्वितरं' 10 तस्मादहरेकरूपं
 सक्तुभिर्मन्थिनै' श्रीणाति तेज एव भ्रातृव्यस्य विनयति तस्माद्राची 14
 बहुरूपानभिर्धैसयच्चितराणि पाचाणि श्रीणीयाद्यदभिर्धैसयेदक्ष्या-
 मयः' 12 प्रजा विन्देदन्वम्भावुको यजमानस्यात्प्रजापतेर्वा एते चक्षुषी'
 यच्छुक्रामन्थिनौ' यज्ञः प्रजापतिर्येताश्चा उहृत्य जुहुतस्सवनमुखयो-
 रेव चक्षुषी धत्तस्तस्माद्दे सवने शुक्रवती असौ वा आदित्यशुक्रश्च-
 न्द्रमा मन्थी यदपिगृह्य प्राञ्चा उह्वतस्तस्मादेतौ प्राञ्चौ यन्तौ न प- 20
 ण्यन्ति यदनपिगृह्य पुरस्तात्प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्प्रत्यञ्चौ'

1 So corr. Ch नौ 2 So corr. Ch यहाँ नौ गृह्येतामिति, Kap. S. 13, 1 दृष्टा
 नौ गृह्येतामिति 3 Ch नत 4 So corr. Ch यद्यपि 5 Ebenso Kāitr S
 4, 6, 3 (IV, p. 51, Zeile 5) 6 So corr. Ch पानुदतापनुत्ता 7 So corr.
 Ch भर 8 So corr. Ch विदोसौ 9 So corr. Ch या 10 So corr. Ch रश्चक्षुः
 11 So corr. Ch यौन 12 So corr. Ch यमयः 13 Ch चक्षुषी 14 So corr.
 Ch क्षम 15 Ch जुहुतं oder जुहुत

यन्तौ पश्यन्ति ॥ प्राचीभिर्वा आहुतिभिर्देवा अन्यानसुराभ्राणुदन्त
 प्रतीचीभिरन्यात्रन्यच्चौ तिष्ठन्तौ शुक्रामन्थिनौ जुहुतः प्राचीरितरा
 आहुतयो हूयन्ते भानृत्यस्य विनुत्यै न वा एतौ मनुष्याः प्रच्यवमर्ह-
 न्ति तुषो^१ ऽसि जनघाया^२ देवास्त्वा शुक्रपाः^३ प्रणयन्तु तुषो ऽसि ज-
 नघाया^४ देवास्त्वा मन्थिपाः^५ प्रणयन्त्विति स्वयैवैनौ देवतया प्रणय-
 त्ति सुवीराः प्रजाः प्रजनयन्परीहि सुप्रजाः प्रजाः प्रजनयन्परीहीति
 वीरमेवाधीषु प्रजासु धत्तो भूमानमाद्यासु तस्मादेतासु^६ वीर आज्ञा-
 यते तस्मादितरा अद्यमाना न क्षीयन्ते ॥ शुक्रं वा अन्वचीः प्रजाः
 प्रजायन्ते मन्थिनमाद्या अपिः प्रजनयिता यदभितो ऽपि^७ विपरिटु-
 १० त्यजुहुत उभयीरेवैतदचीथाद्याश्च प्रजाः प्रजनयतो ऽवरिफन्ता इवी-
 ष्वरवेदिं परीयातौ^८ सपर्वास्य सूपकाणो जायते प्रजापतेर्वा एषा
 नासिका यदुत्तरवेदिश्चक्षुषी शुक्रामन्थिनौ^९ यज्ञः^{१०} प्रजापतिर्यत्राश्वा
 उहृत्य जुहुतो नासिकाया एव पुरस्ताच्चक्षुषी धत्त एतद्यनेतस्याः पूर्व-
 मभितस्तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मान्नासिकामभितश्चक्षुषी अनाधृष्टासीति^{११}
 ११ निगृह्णीतस्तस्मादक्षि धाने नीपतमम् ॥ ८ ॥ of Mantr 8 4 6, 3

देवाश्च वा असुराश्च समावदेव यज्ञे ऽकुर्वन्त यदेव देवा अकुर्वन्त
 तदसुरा अकुर्वन्त ते ऽसुरा भूयीस्तथ्येयीस आसन्कनीयीसः पापीयीस
 आनुजावस्तर इव देवास्ते देवा एतमायायणमपश्यैस्तमगृह्णन्त ते-
 नायं पर्यायन्यदयं पर्यायैस्तदायायणस्यायायणत्वं य आनुजावर-
 २० स्यात् ॥

विदद्यदी सरमा रुग्णमद्रेर्महि पाथः पूर्यै सध्यज्ञः ।

अयं नयत्तुपद्यदाराणामच्छा रयं प्रथमा जानती गात् ॥^{१२}

^१ So corr Ch जुषो, cf Kash 1 4 Mantr 8 1 3 12

जनघाया (erste Hand दया)

^२ So corr Ch य

^३ So corr Ch जनघाया (erste Hand दया)

^४ So corr Ch य

^५ So corr Ch द्यासु तस्मादेतासु (erste Hand

तस्मात्)

^६ Ch रि

^७ cf Apast Cr 12 22 7

^८ So corr Ch मपिना

^९ So corr Ch यज्ञः

^{१०} So corr Ch अनाधृष्टा

^{११} cf RV 3 31, 6

इयेतया पुरोहचायायणं' गृहीतं भ्रातृव्यमेव वृक्षायं' पर्येति ॥ वाग्वै
 देवेभ्यो ऽपाक्रामद्यज्ञे' भागधेयमिच्छमाना ते देवा एतावद्यज्ञस्य म-
 नसातन्वत सान्तर्येन्ति मेत्यायायणं' प्रतिन्यागच्छद्यदायायणं' गृहीत्वा
 वाचं विसृजते वाचमेव यज्ञ आगतां युनक्ति मृगस्येव वै यज्ञस्या-
 भित्सार आत्मा यज्ञस्यायायणो यद्वाचं यच्छति यज्ञमेवाभित्सरति' १
 यदिसृजते यज्ञमेव यत्वा वाचं विसृजते प्रजापतिर्वा आयायणः प्रा-
 जापत्या एत ऋत्विजस्त्वयो वृता युक्ता यज्ञे भवन्ति प्रस्तीतोद्गाता प्र-
 तिहतां' यद्विद्धोत्युद्गातृनेव' वृणीते ते ऽस्य वृता युक्ता यज्ञे भवन्ति ॥
 द्योर्धारयोः प्रातस्सवने गृह्णाति तिसृणां मध्यान्दिने चतसृणां नृती-
 यसवने नव वै पुरुषे प्राणा आत्मा यज्ञस्यायायणः प्राणानेवात्मा- १०
 नमभिसंपादयते वि वा एतद्यज्ञं छिन्दन्ति यज्ञाना सवनानि सैस्या-
 पयन्त्यात्मा यज्ञस्यायायणो यदायायणं' सवने सवने ऽभिगृह्णात्या-
 त्मनैव यज्ञं संतनोति ये देवा दियेकादश स्येति त्रयस्त्रिंशद्देवताभिरेव
 यज्ञं संतनोति प्रजापतिर्वा आयायणो यत्प्रस्कन्दर्याति रेत एव दधा-
 ति यदुपगृह्णाति प्रैव जनयति स्यात्या गृह्णाति सो ऽविज्ञातो भ- १५
 वति येन होष्यन्तीति तस्माद्भर्तृणाविज्ञातेन भूणहा स्यात्या गृह्णाति
 वायव्येन जुहोति तस्मात्स्त्री निवीर्यानिवीर्यैः पुमान्परा स्यालीमस्य-
 न्ति न वायव्यं तस्मात्स्त्रियं^{१०} जातां परास्यन्ति न पुनसिं यदि यह
 उपदस्येदायायणाद्गृह्णीयाद्यदायायण उपदस्येद्देवेभ्यो' गृह्णीयात्पि-
 ता वा आयायणः पुत्रा यहा यद्वै पुत्रस्योपदस्यति पितरं स उपधा- २०
 वति स एष प्रार्थाश्चर्या^{११} एव सोमो गृह्णते व्रक्षवादिनो बदन्ति क-
 स्माद्रायच्ययातयाम्यभिनिर्वर्ति^{१२} सर्वाणि सवनानि वहतीति वत्सो

^१ So corr Ch पुस्तकं, cf aber unten 27, 10

^२ So corr Ch युक्ता

^३ So corr. Ch पाक्रम

^४ So corr Ch सान्तर्येतिमे

^५ So corr Ch दधा

^६ So corr Ch त्सरिति

^७ So corr Ch प्रतिन्या

^८ So corr Ch पशुः पुनोद्य

^९ Ch यत्

^{१०} So corr Ch तस्तमा

^{११} So corr Ch उपदास्य

^{१२} So corr

Ch प्रपञ्चत्वा deann vielleicht corr in प्रायश्चित्

^{१३} So corr Ch निर्वर्ति

वा एष^१ गायत्र्या यदाप्रायणो यदाप्रायणौ सवने सवने ऽभिगृह्णाति
तस्माद्गायत्र्यातयास्यभिनिवर्तते सर्वाणि सवनापि बहन्ति तस्माद्गौ-
र्वत्तादपक्रियमाणा पुनरभिनिवर्तते प्रजापतिः प्रजासृष्टा ता अभि-
हिङ्करोत्यजापतिराप्रायणो यदाप्रायणं गृहीत्वा हिङ्करोति तस्माद्गौ-
र्वत्सं जातमभिहिङ्करोति ॥ ९ ॥ cf Mātr ॥ ३, ६, ४

इन्द्रो वै वृषाय वज्रमुदयच्छत सो ऽब्रवीदीर्यं वा इदं मय्यस्ति
तच्चे प्रदास्यामि मा मे प्रहारिति तदसौ प्रायच्छत्सो ऽवेदस्ति वावा-
स्मिन्वीर्यमिति तस्मै द्वितीयं तस्मै तृतीयमुदयच्छत सो ऽब्रवीदीर्यं
वा इदं मय्यस्ति तच्चे प्रदास्यामि मा मे प्रहारिति तदसौ प्रायच्छ-
१० द्यज्ञं वावासौ तत्प्रायच्छदुक्थ्यमेवैतावान्यज्ञो^२ यावानुक्थ्यो^३ ऽन्त-
श्चोपणाय^४ त्वा इतरे^५ यहा गृह्यन्ते चिः प्रायच्छत्समादेतं चिर्विगृह्ण-
न्ति^६ यदेकं सन्तं बहुधा विगृह्णन्ति तस्मादेको बहूनां यामणीशिशरो
वै यज्ञस्योक्थ्यो^७ ऽह्नान्युक्थ्यानि चष्टुषी शुक्रामन्थिनौ यदेतौ भूयि-
ष्टास्सोमा अनुहूयन्ते तस्माच्चक्षुस्सर्वाण्यङ्गानि प्रति यदुक्थ्यपात्रं^८
११ भूयिष्टास्सोमा अन्यायन्ति तस्मादेकं पुण्यं यन्तं बहवो ऽनुयन्ति ॥
वि वा एतद्यज्ञं छिन्दन्ति यन्वाना सवनानि संस्थापयन्त्यात्मा यज्ञ-
स्योक्थ्यो^९ यदुक्थ्यो^{१०} सवने सवने विगृह्णाति तेनैव यज्ञं संत-
नोतीन्द्राय त्वा बृहदत इत्येन्द्रो वै यज्ञस्ससौ त्वा विष्णवे त्वेति वि-
ष्णुर्वै यज्ञो विष्णुनेव यज्ञेन यज्ञं संतनोति यथा वा उभयतोयुक्तं य-
१० थोभयतोवीवधमेवं पुरोरुक्क यहश्चाथैषो ऽपुरोरुक्को गृह्यत ईश्वरो य-
ज्ञो विवृहो यदुक्थ्यो^{११} विगृह्णाति तेनैष सयुक्तेन^{१२} सवीवर्धं शिशरो
वै यज्ञस्योक्थ्यो^{१३} ऽह्नान्युक्थ्यानि यथाद्वै प्राङ् यज्ञ उक्थैशिशरो

^१ So corr Ch ग्या ^२ So corr Ch द्वौ ^३ So corr Ch दृष्टमे-
^४ So corr Ch तुल्यो ^५ So corr Ch म्नेयाप्राय ^६ So corr Ch इतरे ^७ So
corr Ch चिर्वि- ^८ So corr Ch यथो ^९ So corr Ch यदुक्थ्यपात्र ^{१०} So corr
Ch यथो ^{११} So corr Ch यथो ^{१२} In Ch undeutlich, vielleicht यथ ^{१३} So
corr Ch सयुक्तेन ^{१४} In Ch undeutlich, ob यथो oder यथो oder यथो

ऽभिसंततो' यदुक्थ्यमवनयति' पश्चादेव प्राञ्चं यज्ञमुक्थ्यैशिरो' ऽभिसंतनोति तस्मात्पश्चात्पश्चात्प्राङ् पुरुषस्त्वावभिश्शिरो ऽभिसंतत-
 स्त्वचा छन्नग्रीवै सोमो यदि कामयेताध्वर्युरात्मानं यशसार्पयेयमि-
 त्यन्तराहवनीयं' च हविर्धानं चावनयेदेष वा अध्वर्योर्लोकस्त्व एव
 लोके ऽध्वर्युरात्मानं यशसार्पयति यदि कामयेत यजमानं यशसार्पये-
 यमित्यन्तरा सदोहविधाने अवनयेदेष वै यजमानस्य लोकस्त्व एव
 लोके यजमानं यशसार्पयति यदि कामयेत सदस्यान्यशसार्पयेयमि-
 ति सद आलभ्यावनयेदेष वै सदस्यानां' लोकस्त्व एव लोके सद-
 स्यान्यशसार्पयत्यात्मा वै यज्ञस्यायायणो ऽङ्गान्युक्थ्यो' यदायायण-
 मुक्थ्यो' ऽनुगृह्यत आत्मन्नेव यज्ञस्याङ्गानि प्रतिदधाति तस्मादा-
 त्मन्नाङ्गानि प्रतिहितानि ॥ १० ॥ of Maitr S 4, 6, 6, TS 6, 6, 1

इति श्रीमद्यजुर्वेदकाठके चरकशाखायां मध्यमिकायां वाचस्पति-
 स्थानकं नाम सप्तविंशं संपूर्णम् ॥'

आयुर्वै ध्रुव उक्तमो गृह्यते तस्मादायुः प्राणानामुत्तमं नवमो"
 गृह्यते नव हि प्राणा एकाकिनमुत्तरस्मिन्हविर्धाने" सादयति तस्मा-
 देकाकी प्राणानामर्धभागवाद् प्राणो ध्रुवं वा अनु मनुयाः" प्रजा-

¹ So corr Ch उज्जे शिरो मि ² So corr Ch यज्ञस्य ³ So corr Ch
 यज्ञमुक्थ्यैशिरो ⁴ So corr Ch सार्पयति ⁵ So corr Ch सदस्याना. ⁶ So corr
 Ch यवो So corr Ch मुक्थ्यो ⁷ Ch सप्तविंश ⁸ So die Unterschrift des
 Capitels in Ch ⁹ So corr Ch नवाय ¹⁰ So corr Ch हविर्धान, cf Maitr
 S 4, 6 6 (p 37, Z 5) उत्तरं हविर्धाने ¹¹ So corr Ch वा यामनुया

यन्त इतरान्यहानन्वन्याः प्रजा अनुपोमे ध्रुव सादयत्युपोम इतरा-
 न्यहीस्तस्मात्पुरुषो मीसेन प्रतितिष्ठत्यस्मा' पशवो राजमुचो गोपा-
 यति राजन्यो वै प्रजानामधिपतिरायुध्रुव' आयुरेव प्रजानां गोपाय-
 त्यपो क्षत्रमेव गोपायते यदि कामयेतावगतमपरुन्ध्युरपरुद्धो ऽवग-
 ३ छेदित्यध्रुवं त्वा ध्रुवक्षितिमध्रुवाणामध्रुवतममच्युतानामच्युततमम-
 मुष्या' विश उदूहामीति' ध्रुवमुदूहेद्भुवो वा एष यो ऽवगतो ऽध्रुवो
 ऽपरुद्धो ऽवगतमेवापरुण्णपरुद्धमवगमयति' ताज्जव्यवगच्छेते' य-
 देवं कुर्यादायुः प्रजानां विचालयेत्तृणमेतेन मन्त्रेणोपर्युपर्यतिहरेत्तेनै-
 वापरुद्धमवगमयति नायुः प्रजानां विचालयति देवक्षेत्रं' वै वेदिरे-
 १० तावती' पृथिवी यावती वेदिर्देवक्षेत्रेणैवैनं मनुष्यक्षेत्रान्वदति पूर्णै'
 गृह्णीयाद्यं कामयेत सर्वमायुरियादिति पूर्णमेवासा आयुर्गृह्णाति
 सर्वमायुरेत्यल्पं गृह्णीयाद्यं कामयेताल्पमायुरियादित्यल्पमेवास्यायु-
 ष्करोति' ताज्जप्रधन्वत्युपर्युपर्य' गृह्णीयाद्यं कामयेतोत्तरमायुरि-
 यादित्युत्तरमेवैनमायुर्गमयति ॥ यथारूपमस्मा आयुः परिगृह्णात्युभ-
 ११ यतोवैश्वानरं गृह्णाति तस्मात्प्राणा उभयतोवैश्वानरा मूर्धानं दिवो
 अरतिं पृथिव्या इति देवेषु चैवं मनुष्येषु चायुर्देधाति पुरुषेण वै य-
 ज्ञस्संमिन् आयुषा पुरुषस्संततो यदेष्ट प्रातर्गृहीत आ तृतीयसवना-
 च्छय' आयुषैव यज्ञं संतनोति प्रातर्वा एतां गृह्णते गायत्र्या लोका
 आपायणश्च ध्रुवश्च ता आ तृतीयसवनाच्छयाते' जगत्या लोकात्त-
 २० साक्षाद्यत्रयातयास्त्युत्तरे' सवने प्रत्येत्येतदेवाभि भागधेयं प्राणो वै

1 So corr Ch उत्तरा 2 So corr Ch स्या 3 So corr Ch वेति 4 So
 corr Ch तममुष्या 5 So corr Ch तदुदूहसीति 6 So corr Ch पशवोऽपराजमुचो
 7 So corr Ch ग्यु' 8 So corr Ch देवक्षेत्र 9 So corr Ch वेदिरे 10 So
 corr Ch पूर्णै 11 So meine Correctur resp. Ergänzung Ch कामयेतेत्यन्वया
 12 So meine Correctur, उपर्युपर्य, diese erste Hälfte, Ch प्रधन्वत्युपर्युपर्य
 13 So corr Ch नास्ति erste Hand नास्ति 14 So corr Ch नास्ति 15 So corr
 Ch यज्जगत्या

गायत्र्यायुर्ध्रुवो^१ यदेष्ट प्रातस्सच आ तृतीयसवनच्छये^२ तस्माद्यावदे-
 वायुस्तावात्राण आयुर्वै ध्रुवो रुद्रो ऽग्निर्नैकाकी होतव्य आयुः^३ प्रजा-
 नां प्रदध्यात्प्रमायुकास्त्युर्होतुश्चमसे ऽवनयति वैश्वदेवो वै होता वैश्व-
 देवीरिमाः प्रजाः प्रजास्वेवायुर्दधात्यध्रुवं वा एनमेतत्करोति यदवन-
 यत्येतस्य वा अध्रुवत्वमनु प्रजाभ्यो न^४ कल्पते ह्यहन्तां देवीर्विशः क- ५
 ल्पन्तां मनुष्या दिवि दिव्यानि सन्वन्तरिष्टो वर्यांसि पृथिव्यां पार्थि-
 वानीति ध्रुवसवनयति यथायतनमेव प्रजा ह्यहत्याहूत उक्थे^५ ऽवन-
 येत्स्तुतेनैव शस्त्रमभिसंतनोति यदाहूते ऽवनयेदुक्थमतिरेचयेद्यच्छस्ते^६
 यहमतिरेचयेद्या मध्यमा परिधानीया तस्यामवनयत्यङ्गानि वा ए- १०
 तानि यज्ञस्य यदुक्थामदान्यायुर्ध्रुवो^७ ऽर्धं वै पुरुषस्यात्मनो ऽङ्गान्य- १०
 र्धमायुरन्ता एवाभितस्संधायुर्मध्यतो दधाति कस्मात्सत्यादित्याहुर्ब्र-
 ह्मवादिन आपस्वरमाणा न क्षीयन्ते न प्रदस्यन्तीत्येतमेव सोमपीपं
 प्रतीक्षमाणा यद्भुव^८ एष क्षेना अपनुदते^९ प्रत्यङ्गासीनो^{१०} ऽवनयत्य-
 न्वीपमेवैना अवार्जति न सामि^{११} प्रस्रावयेतापिष्टोममेवासीतायुर्वै^{१२}
 ध्रुव आयुर्व्यवस्रावयेतावान्वै यज्ञो यावानेवामिष्टोमो यदापिष्टो- १५
 ममास्ते प्राणस्यैवास्यान्तर्गच्छति^{१३} सर्वमायुरेत्युदरं वा एतद्यज्ञस्य य-
 त्तदस्तद्भवन्ति^{१४} निस्सर्पन्तो यज्ञः प्रजापतिर्वेदापिष्टोममास्ते प्रजा-
 पतेरेवोदरं^{१५} न रिणक्त्यक्षीधुको भवति ॥ १ ॥

cf Kap S 44, 1^{१६}, Mātr S 4, 6, 6, TS 6, 5, 2

^१ So corr Ch पुण्या

^२ So corr Ch नक्षत्रे, vielleicht corr in नक्षत्रे

^३ Hier setzt Kap S 44, 1 ein, mit प्रजाना etc. ^४ Kap S 14, 1 तु (येतस्य वा ध्रुवत्वमनु प्रजाभ्यो न कल्पते), ich übersetze den Kāth-Text mit Caland infolge seiner Unfestigkeit geht es semen Nachkommen nicht gut ^५ So corr Ch उक्ते Kap S 14, 1 उर्यो

^६ So corr Ch यनयेदुक्थमतिरेचयेद्यच्छस्ते, Kap S 44, 1 यनयेत्युक्थमतिरेचयेद्यच्छस्ते ^७ So corr Ch यदुक्थाय युर्वयो, Kap S 44, 1 यदुक्थान्यगान्यायुर्ध्रुवो

^८ So corr Ch यद्भुवा Kap S 44, 1 यधुव

^९ So corr Ch अपनुदते, Kap S 44, 1 अपनुदते

^{१०} So corr Ch प्रत्यङ्गासीनो, Kap S 44, 1 प्रत्यङ्गासीनो ^{११} So corr Ch न सामि, Kap S 11, 1 = Corr

^{१२} Kap S 44, 1 प्रस्रावयेता ^{१३} So Ch Kap S 44, 1 स्यान्तर्गच्छति

^{१४} So corr mit Caland, Ch सत्तद्वन्ति Kap S 44, 1 सत्तद्वन्ति

^{१५} Ch एदरव

^{१६} Auch längerer Lucke beginnen hier wieder

देवा वा असुरान्त्वा वैरदेयादीपमाणास्त चतून्संवत्सरस्मोहयि-
 स्तस्य देवाः कृप्रिमैर्च्यस्तमृतुयहैरेवाकल्पयन्त्यदतुयहा' गृह्यन्ते संव-
 त्सरस्य कृप्प्रै स्वर्गस्य लोकस्य प्रज्ञात्वा उभौ सह प्रथमं गृह्णन्ते उभौ
 ह्येतौ सह संवत्सर कल्पयितुमुपप्रेत उभौ सहोत्तमं संवत्सरमेव कल्प-
 यित्वोभौ सह विमुच्येते उभयतोमुखे चतुर्पात्रे भवत उभयतोमुखा
 ह्युतवो न हि तद्विद्य यत्तज्ज चतूनां मुखं नान्यो ज्यमभिप्रपद्येयातां
 यदभिप्रपद्येयातामृतुर्चतुमभ्यायुकस्याद्यशतीतस्तस्मादाहुरथा' इवतू
 समप्रातामिति' द्वादशेते गृह्यन्ते द्वादश मासास्संवत्सरस्संवत्सरस्य'
 कृप्प्रै संवत्सरो वै स्वर्गो' लोकस्तस्यैत आक्रमास्संक्रमा' यदतुयहा रो-
 १० हमैवैते रोहति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै षडन्ये भवन्ति षडन्ये ऽसौ
 वा आदित्य चतुस्तस्मादेव परमास उददेति षड् दक्षिणा षडृतुना
 षड्वा चतुव चतुष्वेव प्रतितिष्ठति चतुर्चतुभिश्चतुष्पादाः पशवस्सं-
 वत्सरं पशवो ऽनुप्रजायन्ते संवत्सरदेवास्मै पशून्प्रजनयति द्विर्चतुना
 पुनर्द्विपाद्यजमान. पशुष्वेवोपरिष्टात्यतितिष्ठति ॥ सोमपाना' वा
 १५ एते सोमपा इन्द्रस्य सजाता यदतुयहा चतुना सोमं पिबत्विति
 स्नाह नर्तुरिति नर्तवे जुहति तेपामेते स्वे पात्रे याभ्यामेनाञ्जुहति'
 तस्मात्सजातस्त्वेन पात्रेण बलिं हरत्यास्मै बलिं हरन्ति ॥ एवं वेद
 व्ययहारं भक्षयन्त्ययातयामत्वाय तस्मादतुमृतुं' वर्षति तेन देवास्संव-
 त्सर कल्पयित्वा स्वर्गं लोकं प्रज्ञाय त एतद्यज्ञस्य ज्योतिरुपरिष्टा-
 २० ददधुर्यदेन्द्रागो गृह्यते ज्योतिरेव मुखतो यज्ञस्य दधाति संवत्सरस्य

mit C p 41 1 entsprechende Parteen in kap 8. Leider fehlt uns der Anfang dieses Capitels

¹ So corr Ch दरेयकल्प ² So corr Ch दृमर्तेति kap 8 44 ॥ —
 Corr ³ So corr Ch द्यतुमसघाता kap 8 41 ॥ द्यते समप्राता ⁴ So
 corr Ch सवत्सर (ohne sy) kap ॥ 41 2 — Corr ⁵ So corr Ch स्वर्गो,
 kap 8 41 2 — Corr ⁶ kap 8 44 ⁷ आक्रामा सघाता ⁸ kap 8 41 2
 सप्राता ⁹ Ch und kap 8 41 2 सेना जु ¹⁰ So corr Ch दृमर्ते kap 8
 41 2 दतुम

कृष्णैः स्वर्गस्य लोकस्य प्रज्ञान्यै ॥ तस्मात्संवत्सरं ज्योतिरुपर्युपरि
चरत्युत्तुपात्रेणैन्द्रायं' गृह्णाति श्वं वा इन्द्रायी विहृतवो विश्वेव
ष्टाचमध्यह्नि विश्वे वै देवास्तृतीयसवनभागास्सन्तस्ते' प्रातस्सवन-
मभ्यकामयन्त तान्प्रजापतिरेतस्मिन्यहे तर्पयितव्यानपश्यद्यैश्वदेवः'
प्रातस्सवने गृह्यते विश्वानेव देवान्प्रातस्सवने तर्पयति तानस्य तृप्ता- ५
श्रीतानुत्तरे सवने अभिविसृज्येते' शुक्रपात्रेण वैश्वदेयं गृह्णात्यसौ वा
श्नादित्यशुक्रो वैश्वदेवीरिमाः प्रजास्तस्मादेव सर्वाः प्रजाः प्रत्यद् मा-
३म्यति मा३म्यतीति' हि मन्यन्ते ॥ २ ॥

of Kap 8 44 2, Matr S 4 6 7 8, TS 6 5 3 4

माध्यन्दिनेन' वै सवनेनेन्द्रो वृचमहन्मरुद्विर्वीर्येण मरुत्वतीयं
स्तीचं भवति मरुत्वतीयमुक्थं' मरुत्वतीया महास्सर्वत एव यजमानं १०
वीर्येण समर्धयति सर्वतो वृचं हन्ति प्रतिहितरेव प्रथमो मरुत्वतीयो
ऽपायतिद्वितीयो' विसृष्टिं' तृतीयेन विसृजति वज्रमेव प्रथमेन म-
रुत्वतीयेनोद्यच्छते प्र द्वितीयेन हरति स्तृणुते तृतीयेन यं द्विष्यादम-
रुत्वतीयास्तस्य गृह्णीयाद्यीर्यं वै मरुतो वीर्येणैवेन व्यर्धयतीन्द्रो वै
वृचं ११ हनिष्यन्नदानं देवेभ्यः ॥ प्रायच्छहृष्टिणास्स मरुत्वतीयैरेव वृचम- ११
हृस्तस्मान्मरुत्वतो ऽनूक्तेन १२ देयं हतो हि तर्हि वृचो विजितं १३ भवति
नो प्रतिगृह्णीयात्प्रतिष्ठितान्पशून्प्रच्यावत्यपशुर्भवतीन्द्रो वै वृचं ह-
त्वा स महेन्द्रो ऽभवासी ऽन्यान्देवानत्यमन्यत स एतं यहमुज्जरमुदहरत

१ So corr Ch माधे Kap 8 11 2 = Corr २ So corr Ch मरुत्वे Kap
९ 41, 2 सतस्ते ३ So corr Ch वाह तर्पयितेया Kap 8 11 2 ददे तर्पयतयानि
चरयन् ४ Kap 8 11, 2 अभिविसृज्येते ५ Ch मा ३ म्यति वा ३ प्रतीति Kap 8
11, 2 मा प्रति मा प्रतीति ६ So corr Mb माध्यन्दिन Kap 8 = Corr ७ So
corr Ch undeutlich ह्यमह oder स्पमह Kap 8 11, 2 तोय्युक्ति मरु ८ C
पायति द्वितीया uns re Venderung also nur geringfügig, Kap 8 44 3 hent sich
पायति द्वितीया अपायति wohl das „Spaunen“, „Zielen“, von einem unbedeutenden Wm
mit Wm ९ So corr Ch वृम्यति Kap 8 41 3 विसृष्टमु कृतोय १० Ch वृच
११ Ch प्रदानन्ते, Kap 8 11 3 = Corr १२ So Ch Kap 8 41 3 नातेयन
१३ Kap ९ 11 3 विजिति

- महेन्द्रीयं तस्माद्राजा संयामं जित्वा निराजं निरजते ते तं' देवा अब्रु-
 वन्सर्वे वा अब्रुवन्वा अब्रु नो ऽवापीति' कथं वो ऽपि स्यादिति'
 विराजैतस्य यहस्य यजन्विति देवपावं वै विराड् यद्विराजा यजति
 देवपाचेणैव देवतास्तर्पेयति ॥ तस्माद्यद्राजा संयामं जयत्यपि तत्र
 ६ सूतयामणीनां गायत्र्या वै चिषुदायतनवस्त्रिष्टुभा' पञ्चदशो जगत्पै-
 कविशो ऽथैषा' विराहायतनमेव यत्सप्तदशो' यद्विराजा यजति सप्त-
 दशमेवायतनवन्तं करोति यं द्विष्यान्त्रिष्टुभा तस्य यजेदोजो वै वीर्यं
 चिष्टुयोजसैवेनं वीर्येणायतनाच्छिनत्ति' सो ऽनायतनः पराभवति
 देवा वा असुरान्धत्वा वैरदेयादीपमाणास्ते यज्ञं मध्यतः प्राविशन्नेतां
 १० वाव तद्वचं प्राविशन्विराजमेव यद्विराजा यजति देवतानामभीष्टया
 आदित्या वै स्वर्गं लोकं यन्तस्ते ऽङ्गिरसो ऽस्मिंस्लोके सह यज्ञेन प्र-
 त्यहस्ते ऽङ्गिरस आदित्यान्धुवन्कतिभ्यो वो हव्यं वक्ष्याम इति वय-
 स्त्रिंशत इत्यब्रुवन्दश वसव इन्द्र एकादशो' दश रुद्रा इन्द्र एकादशो द-
 शादित्या इन्द्र एकादशस्त्रिंशदेता देवतास्त्रिंशद् अश्वरो वपद्धार एका-
 १५ क्षरा वाक्तेनैन्द्रं' कल्पन्ते ऽस्य देवता हव्ये यथादेवतमस्य हव्यं गच्छ-
 ति वृणत एनमार्त्विज्याय य एवं वेद यावतीर्हि देवतास्ता हव्यं ग-
 मयति ॥ ३ ॥ cf. Kap S 44, 3, Matr S 4, 6, 8, TS 6, 5, 5

माध्यन्दिनाद्यैः सवनाद्देवास्स्वर्गं लोकमायैस्तेषामेत आक्रमास्सं-
 क्रमा" यहश्शिखा यहश्शिखा ददाति सेतुमेव कीर्त्ता" स्वर्गं लोकमेति
 २० यावद्वा उह प्राणहदाति तावन्तो ऽमुष्मिंस्लोके प्राणास्तस्माद्बहु" देयं

¹ Ch निरजते ते त, Kap S 11, 3 निरजते ते त ² So corr Ch नो तापीते
 Kap S 44 3 = Corr ³ Kap S 44 3 पिष्यादिति ⁴ So corr Ch त्रिष्टुभा,
 Kap S 44 3 त्रुष्टा' ⁵ So corr Ch त्रिष्टु, Kap S 44, 3 = Corr ⁶ Von
 अमर्यकविशो bi यत्सप्तदशो 10 Ch zwei Mal nuch einander, in Kap S 44, 3 fehlt
 die Dittograp¹ 10 ⁷ So corr Ch चिन्वति ⁸ So corr Ch इन्द्र एकादश रुद्रा
⁹ Kap S 14 3 धाक्तेनैन्द्र कल्पन्ते ¹⁰ So corr Ch सवना, cf aber oben 25 2
 Kap S 44 4 प्राणया मयज्या ¹¹ Kap S 41, 3 कीर्त्ता ¹² So corr
 Ch द्वा

तस्मादिह बहु दत्तं प्रश्नसन्ति ज्ञायीसमेव सेतुं किरत एतर्हि वै दे-
वता नेदिष्ठान्यानमन्ति तस्मादेष एतर्हि तेजिष्ठं तपति यावन्नेदि-
ष्ठादेव स्वर्गं लोकमारोहति सौरीभ्यां जुहोति स्वर्गस्य लोकस्य स-
मस्यै द्वाभ्यां द्विपाद्यजमानो ऽस्यामेवैनमाक्रामयति यदाप्रेय्यासीध्रे
जुहोत्यन्तरिक्षा एवैनमाक्रामयति ॥ यहदाति स्वर्गमेवैनं लोकं गम- ५
यति द्यां गच्छ स्वर्गच्छेति स्वर्गस्य लोकस्य समस्यै रूपं' वो रूपे-
णाभ्यागां' वयसा वय इत्येतच्च पशूनां रूपं यद् घृतं यद्विरण्यं रूपमे-
वैषां रूपेणाभ्येति वयसा वयस्तुषो वो विश्ववेदा विभजत्विति सत्यं
वै तुषो' विश्ववेदास्त्येनैवैनान्प्रसृणा विभजत्येतत्ते अये राध एति'
सोमप्युतमित्याप्रेया वै पशवस्ते सोमे दीयन्ते तान्मिवस्य पथा न- १०
येति 'मिवस्यैवैनान्प्रथा' नयत्यन्तरासीध्रं च' सदश्च नयत्येतेन वै पथा
देवास्स्वर्गं लोकमार्यस्तमेवैनं अपिपादयति ॥ दक्षिणतो वै देवानां
यज्ञं रक्षीत्यभ्यजयिस्तमासीध्रात्पुनरपाजयन्वदासीध्रादक्षिणा दक्षिणा
नयन्ति यज्ञस्याभिजित्यै रक्षसामपहत्या आप्रेय्यासीध्रे' जुहोत्याप्रेया
वै पशवः पशूनां निष्क्रीत्यै वारुणा द्वितीयया जुहुयाद्यद्यन्धं वानो १५
वा रथं वा दास्यन्स्याद्वारुणा ह्यथा वारुणा वनस्पतयो' ऽग्निस्सर्वा
देवता देवतानामभीष्टा उपबर्हणं ददात्येतच्चै ह्यन्दां रूपं रूपेणैव
च्छन्दीस्यवरुन्दे' हिरण्यं ददाति हिरण्यज्योतिष एवैनास्स्वर्गं लोकं
गमयत्यस्मद्राता मधुमती देवचा गच्छेति स्वर्गमेवैनं लोकं गमय-
ति ॥ प्र दातारमाविशेति तस्मादमुष्मिंल्लोक आगामुका ऋतम्य २०
पथा प्रेत चन्द्रदक्षिणा" इति यो वै यज्ञियो मेध्यस्स ऋतस्य पन्था-

¹ Ch रुते Ch भागा Kap 5 11 1 भागा ² So corr Cu
तुषो ³ So corr mit Gekand Ch यथा य und इति ⁴ So corr Ci
मिवस्येना Kap 5 11 1 = Corr ⁵ So corr Ci यज्ञेन Kap 5 11 4 यज्ञेन
प ⁶ So corr Ch यज्ञेन Kap 5 11 1 यज्ञेन cf also (Chap. un) 10 6, 5 1, 1
⁷ Kap 5 11 1 वनस्पतयो यज्ञेन ये ददात्यग्नि यज्ञेन इत्येता etc ⁸ f. corr Ci
रक्षेय्ये Kap 5 11 4 रक्षेय्ये ⁹ So corr Ch चन्द्र ज्योतिष Kāth 4 1 w
Kap 5 11 1 und 15 6 6 1, 3 = Corr

स्तैनैवैना' नयति ब्राह्मणमद्यर्थास पितृमन्तं' पितृमन्त्यमिति यो वै
 श्रोत्रिय आप्येयस्त पितृमान्यैतृमन्त्यस्त' विदेयमित्येवैतदाह स हि सु-
 धातुदक्षिणो यामब्राह्मणाय ददाति वनस्पतयस्तया प्रथन्ते यां क-
 खकश्यपेभ्यो' ददाति नीहारस्तया प्रथन्ते यां ब्राह्मणायश्रोत्रियाय'
 ५ ददाति मरीचयस्तया प्रथन्ते यां श्रोत्रियायाप्येयाय ददाति तयामु-
 पिम्लोक' चूभोत्यस्मिंश्चास्य लोके पुनर्भोगाय भवति तस्मात्त ए-
 वैष्यो वि स्व' पश्य यन्तरिक्षमिति सद्' प्रेक्षते' ॥ सोमपा वा
 एते ब्राह्मणास्तेषा तेजस्वीनि चक्षूषरातीयन्ति वा एते ददन्ते त ए-
 नमीश्वरा' प्रतिनुदस्तेभ्य' एव नमस्कृत्यप्रतिनोदायाचिहिरण्यं" द-
 १० दाति स्वर्भानुर्वा आसुरस्सूर्य" तमसाविध्यत्तमश्चिरेवाप्ये ऽन्वविन्दद्य-
 दधिहिरण्यं" ददाति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै यद्याचयेयं न विन्देद्य
 आप्येयस्सहितस्तस्मै दद्यात्तेनैवभोत्यमुरा" वै देवेभ्यो दक्षिणामनयि-
 स्ता प्रत्यनुदन्त ते ऽयुवन्नस्त्रिहरेपेति" तेभ्यो ऽपरामनयिस्ता" प्रत्यनु-
 दन्त ते ऽयुवन्नृमणमेषागादिति तेभ्यो ऽपरामनयिस्ता" प्रत्यनुदन्त ते
 १५ ऽयुवन्नद्राप्सीदेप्येता" ह वै तदपिरभ्यनूवाच ॥
 अथ द्रप्सो अङ्गुमतीमतिष्ठदियान" कृष्णो दशभिस्सहस्रै ।
 आवत्तमिन्द्रशय्या" धमन्तमप स्रेहितीर्नृमणामदधाम्" ॥

^१ hap S 44 4 द्या ^२ So corr Ch द्यार्थास मिन्मन्त ^३ Ch erste
 Hand तस्मै dson der » Strich getlgt hap S 44 4 त्वस्व ^४ So corr Ch
 कश्यपयप hap S 44 4 कश्यपैयतापय ^५ So corr Ch ब्रह्मपायायाचिहिराय
 hap S 44 4 ब्रह्मपायाचिहिरायाय द ^६ So corr Ch ललक्ष ^७ So corr mit
 Caland Ch प्रेक्षते ^८ So corr Ch तपनयो hap S 44 4 = Corr ^९ So
 corr Ch प्रतिनुदस्तेभ्य hap S 44 4 प्रतिनुदस्तेभ्य ^{१०} So Ch Kap S 44 4
 नोदायाचिहिराय ^{११} Ch erste Hand अन्तु dson wohl corr hap S 44 4 अन्तु
^{१२} Kap S 44 4 अन्तुचिहिराय ^{१३} So corr Ch तनेयप्रोत्यमुरा hap S 44 4 तने
 यप्रोत्यमुरा ^{१४} So corr Ch त ऽयुवन्नस्त्रिहरे hap S 44 4 तनेयवन्नस्त्रिहरेति ^{१५} So
 corr Ch नप्येयस्ता ^{१६} So corr Ch नप्येयस्ता ^{१७} So corr mit Caland, Ch
 दद्राहो Kap S 44 4 दद्राहोदस्तेता ^{१८} So corr Ch मतिष्ठदि ^{१९} So corr
 Ch अयत्तमिन्द्र शय्या hap S 44 4 अयत्तमिन्द्र शय्या cf RV 8 85 (96) 13 ^{२०} Ch
 अविहितममामदधाम् hap S 44 4 स्तेहितीर्नृमणामदधाम् इति cf RV 8 85 13

भवति यामकामो' ददाति तस्मान्क्ष्वं ब्रह्माति' यां याचितो ददाति
 भातृयं तथा जिन्वति यां वहिर्वेदि ददाति नैनं सा गच्छति यां
 ज्ञातये ऽनृत्विजे' प्रसृप्ताय ददाति पाप्मानं तच्चिधत्ते यां ज्येष्ठाय यां
 श्रोत्रियाय ददाति येनैव स तदिन्द्रियेण भवति तदस्याभीष्टं प्रीतं
 ४ भवति ॥ ५ ॥ cf Kap S 44 5 Mutr S 4 8 3

आदित्या वा असुरान्धत्वा वैरदेयादीपमाणास्ते देवान्राविगन्धि-
 देवत्यान्वाव तत्राविशन्ते हि देवानां सह भूयिष्ठास्तसादादित्यो'
 द्विदेवत्येभ्यो गृह्णात उच्छिष्टाद्वा' आदित्या जातास्तसादेप उच्छिष्ट-
 स्सोमो' गृह्णात उच्छेपणभागा वा आदित्यास्तसादेप उच्छिष्टस्सोमो
 10 गृह्णाते परिश्रिते गृह्णाति रुद्रो वा अग्निः पशव आदित्यः' पशूनां
 गोपीषाय रुद्रं वै देवा यज्ञाच्चिस्त्रजैस्ते समवादिशन्नेप ते मातरि
 भाग इत्यादित्यान्तमेतावदागमयित्यतत्रति' यज्ञादन्तरदुर्धुर्यत्परिश्रित
 आदित्यं गृह्णाति रुद्रमेव यज्ञादन्तर्दधाति ॥ पशवो वा आदित्यो
 यदेप भूयिष्ठस्सोमो गृह्णाते तस्मात्पशवो ऽद्यमाना न क्षीयन्ते यदा
 11 बहवो ऽन्तर्वेदि स्युरप' गृह्णीयात्तानेवावाद्यमवल्हन्ते" यदास्य भा-
 तृयो ऽन्तर्वेदि स्यादथ गृह्णीयादेप वै यजमानस्य स्वी लोको यद्वेदिः
 पशव आदित्यस्स एव लोके भातृयस्य पशून्बृद्धे बृहतीः पुरोरुचो
 भवन्ति पशवो वै बृहतीः पशव आदित्यः पशुष्वेव पशून्धधाति सो-
 ममये गृह्णात्यथ दध्यथ सोममूर्खे दधि पशव आदित्य ऊर्जमेव प-
 12 शुषु मध्यतो दधाति गृह्णातद्वा" भवति तस्मादामा पक्वं दुहे" यदि

* So corr Ch यामकाम Kap S 11 5 = Corr
 ददाति Kap S 44 5 ददाति

* Erote Hand in Ch

Corr 2 So corr Ch ज्ञातये ऽनृत्विजे Kap S 44 5 =

3 So corr Ch आदित्या, Kap S 11 6 = Corr, cf auch TS G 5 6 3

4 So corr Ch उच्छिष्टाद्वा, Kap S 14 ॥ उच्छिष्टाद्वा 5 So corr Ch उच्छिष्ट So

corr Ch त्वा, Kap S 44 6 = Corr cf TS 1 5 6 1 6 So Ch (त्वात्) Kap

S 44 6 इत्यादित्यान्तमे तागमयत्यतत्रति 7 So corr Ch स्युरप Kap S 44 6 स्युरप

8 So corr Ch तानेवपनाद्यम, Kap S 11 6 तानेवपनाद्यम 9 So corr Ch गृह्णात

दुहे Kap S 44 6 = Corr

कामयेत वर्षेदिति या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणामीति दधोपरिष्ठा-
च्छ्रीणीयात्यश्वो वै दधि पशव आदित्यः^१ पशुभ्य एव^२ वर्षति यर्हि
वर्षति पशुभ्य एव वृष्टिं निनयत्युषींशुसवनेन^३ मेधयति^४ प्राणो वा
उषींशुसवन पशव आदित्यः^५ पशुष्वेव प्राणं दधाति विवस्व आदि-
त्यैष ते सोमपीथ इत्येष बाव स उषींशुसवनस्साक्षादेवैनं सोमपीथेन^६
समर्थयति यद्युद्गृहीतस्व स्त्रीको ऽवपद्यते ताजक्प्रवर्षति गृहीत्वापि-
दधाति गर्भाणां धृत्या अग्रपादाय तं दशमे स्त्रीचै प्रच्यावयति त-
स्माद्दशमे भासि गर्भा हिताः प्रजायन्ते इत्यचेष्टामाणी^७ जुहोति रुद्रो
वा अग्निः पशव आदित्यः^८ पशूनां गोपीषाय यदीक्षेत ब्राह्मण उप-
द्रष्टा पशूनां ह्लीयात्पशूनामेव प्रदीयमानानामनुपद्रष्टा^९ भवति ॥ ६ ॥^{१०}
cf Kap S 44 6, Matr S 4 6 9, TS 6 5 6

अन्तर्यामिणावेण सावित्रं गृह्णाति पशवो वा अन्तर्यामिस्सवि-
तृप्रसूताः पशवः प्रजायन्ते सवितृप्रसूत एवैनाअजनयति तमसत्वं^१
जुहोति तस्मादसत्त्वाः पशवस्सददि^२ प्रजायन्ते देवा वै तृतीयसवन-
मुद्यमं नाशकुवन्नातस्सवने^३ तर्हि सवितासीत्तं देवा^४ अद्भुर्वैस्त्वयेद-
मुद्यच्छामहा इति नेत्यप्रवीन्मुख्यो ऽहमस्मि न प्रत्यद्रूपक्रमिषामीति^५
मुख्य एवाचास इत्यद्भुवन्मुख्य^६ इहाप्य त्वयोद्यच्छामहा^७ इति तत्स-
वित्रोदयच्छन्त यत्सावित्रो गृह्यते तृतीयसवनस्योद्यत्या अभि त्वा देव
सवितरित्येतया प्रातस्सवने मुख्यस्समन्तं वै तत्सविता यज्ञं पर्यभव-

^१ So corr Ch आदित्या, Kap S 44 6 = Corr ^२ So corr Ch एव Kap
S 44 6 = Corr ^३ So corr Ch वृष्टिर्नि Kap S 44 6 = Corr ^४ So corr
Ch este Hand मधयति, Kap S 41 = मेधयति ^५ So corr Ch आदित्या Kap
S 44 6 = Corr ^६ Kap S 44 6 अन्यस्वेष्टमाणी ^७ So corr Ch आदित्या,
Kap 44 6 = Corr ^८ So corr Ch प्रदीयमानानामनुपद्रष्टा Kap S 44 6 प्रदी-
यमानानामनुपद्रष्टा Matr S 4 6 9 = E अधोयमानानामेषामनुपद्रष्टा ^९ So corr Ch
तमसत्त्वं Kap S 44 7 तमसत्त्वं ^{१०} Kap S 44 7 अदधि ^{११} So corr Ch
सवनमुद्यग्रमुद्यः Kap S 44 7 = Corr cf auch Matr S 4 7, 1 (p 94 Z 2)
^{१२} So corr Ch सवितामेतुदेवा Kap S 44, 7 = Corr ^{१३} Kap S 44 7 एवापाद्यत
इत्य ^{१४} So corr Ch मद्य Kap S 44 7 = Corr cf oben

तस्मिन् भ्रातृव्यं पश्चिभवति य एवं वेदान्तर्यामपात्रेणापायणात्सा-
 विचं तृतीयसवने गृह्णाति ॥ प्रातर्वा एष गृह्यते गायत्र्या लोके य-
 दापायणस्तं तृतीयसवने विगृह्णाति जगत्या लोके तस्मादापायणा-
 त्सावित्रो गृह्यते सविता हि देवानां गायत्रस्साविचस्य सैसावे वैश्व-
 ५ देवमभिगृह्णाति समानो वा एष यहस्तन्त्यै वैश्वदेवीरिमाः प्रजास्स-
 वितृप्रसूताः प्रजाः प्रजायन्ते सवितृप्रसूता एवैनाः प्रजनयति सुशर्मा-
 सि सुप्रतिष्ठान इति सोमे^१ हि सोममभिगृह्णात्यथो^२ सुशर्माणमे-
 वोत्तरमधरस्मै करोति सुप्रतिष्ठानमधरमुत्तरस्मै बृहदुत्से नम इति बृह-
 द्वि देवानां नमः पितॄणामुक्थभागा^३ वै पितरो ऽस्मोमभाजो बवै-
 १० वैभ्य उक्थे^४ णैसति तदेभ्यो यहं गृह्णाति ॥ ७ ॥

cf Kap S 44 7, Mātr S 4 7, 1, TS 6 5, 7

प्रजननं वै पाल्नीवतो यद्वै किंच यज्ञे पाल्नीवतं क्रियते प्रजनन-
 मेव तदुपींशुपात्रेण गृह्णाति प्राणो वा उपींशुः प्राणात्प्रजाः प्रजा-
 यन्ते प्रजननायोपींशुना प्रयन्त्युपींशुपात्रेणोद्यन्ति प्राणो वा उपींशुः
 प्राणेनैव प्रयन्ति प्राणेनोद्यन्ति बृहस्पतिसुतस्य त इति ब्रह्म वै बृह-
 १५ स्पतिर्ब्रह्मणः प्रजाः प्रजायन्ते ब्रह्मणैवैनाः प्रजनयतीन्द्र इति^५ रेत एव
 दधातीन्द्रियायत इतीन्द्रियं वै प्रजास्सामपीथो^६ ऽपा३इ^७ पाल्नीवा-
 निति मिथुनमेव करोति सज्जुस्वप्ना सोमं पिबेति त्वष्टा वै रूपाणां
 विकर्ता सो ऽस्मै रूपाणि विकरोत्येष वै यहः पाल्नीभ्यो नातिष्ठत तं^८
 देवा आज्यं वज्रं कृत्वाधन्यत्पाल्नीवतं श्रीणाति स्तृत्यै संपातेन श्री-
 २० णाति संतत्या उपरिष्ठाच्छ्रीणाति तस्मात्स्म्यखलतिर्भावुका भूतं^९ वा

^१ So corr mit Caland Ch und Kap S 44, 7 होमो cf TS 6 5, 7, 3 होमे सोममभिगृह्णाति ^२ So corr Ch साम- Kap S 44, 7 साम- cf auch TS 6, 5, 1, 3 (vor १० Anmerkung) Mātr S 4, 7, 1 (p 91, Z 5) अतिस्थसोमे सोमे प्रतिष्ठिति

^३ So corr Ch सुशर्माण, Kap 44, 8 सुशर्माण Mātr S 1 7, 1 उश्वभाजो ^४ So corr Ch उक्थे, Kap S 44, 8 उक्थ्य ^५ Kap S 44, 8 तद्विदिति ^६ So corr Ch सामपीथ Kap S 44, 8 = Corr ^७ Kap S 44, 8 जगत्या ^८ So corr Ch तान्देवा Kap S 44, 8 न देवा, cf Mātr S 4, 7, 4 (p 91, Z 14), TS 6, 5, 6, 2

^९ So corr mit Caland, Ch स्तृत

एतौ सोमं जुहोत्यशृतानितरस्तिस्मान्स्त्री निर्वीर्यानिर्वीर्यः' पुमानै-
तस्य होता यजति पथेव हि स पश्चात्प्राणान्परिहरेदग्निद्यजति पुरो
हि स पुरः प्राणान्नुयजति यदनुयजेदग्निना प्राणानन्तरियात्प्रमीयेत
स्तुतं वा एतौ सोमं भक्षयति तस्मादग्निपण्डको भावुकः प्रजननं वै
पालीयतस्तस्मादहुपशुर्भावुकस्सह' पाथेण नेष्टारमभिसर्पति पत्नी-
रेव सोमपीथं गमयति नोपस्थ आसीत यदुपस्थ आसीत पण्डक-
स्यादन्तरा नेष्टारं च धिष्यं च प्ववसर्पति स्त्रीणां वै नेष्टा पुमा-
न्धिष्यो मिथुन एव रेतो दधाति ॥ ८ ॥

cf Kap S 41, 8, Maitr S 4 7 4, TS 6 5 8

इन्द्रो वै वृचमर्हस्तस्य मूर्धानमुदरुजस्त' द्रोणकलशो ऽभवत्ततो
यस्सोमस्समस्रवत्स हारियोजनो ऽभवदिन्द्रो वै वृचं हत्वा तस्य ह्यो-
त्रो हृदयात्सोमं समसिञ्चत्स हारियोजनो' ऽभवत्सो ऽमन्यत यदिस्म-
मशृतमद्वितीयं होषामि तदन्वसुरा आभविष्यन्ति यन्न होषामि त-
दन्वाभविष्यन्तीति' स संस्थितस्सोम आसीत्प्रहता. परिधयो ऽधोपो-
दतिष्ठेदुतुं तमपिरववीन्न मय्येतमशृतमद्वितीयं' होषसीति तस्मि-
न्धाना' आवपत्तौ शृतं द्वितीयवन्तमजुहोद्यद्धाना आवपति शृतत्वायैव
द्वितीयत्वाय ये वै ते वृचे पशव आसिस्त' एवैते पशून्नेवैतत्कामदुघो'
ऽवरुन्दे कामं कामे ह्येतेषां कुरुत च्चुक्सामे वा इन्द्रस्य हरी तयोरे-
तज्जागधेयम् ॥ यद्धारियोजन आधानानि परिधयो यत्प्रहतेषु परि-
धिषु हारियोजनं जुहोति निराधानाभ्यामेवाभ्यां घासमपिदधाति''

¹ So corr mit Caland Ch सूता' विधीयं विधीयं ² So corr Ch तस्मादग्नि
पण्डको, Kap S 44, 8 तस्मादग्निपण्डको ³ So corr Ch यदुपशुभ' ⁴ So
corr Ch मुदरुजस्त, Kap S 44 9 = Corr, cf auch Maitr ॥ 1, 7, 1 (p 98, Z 1)
⁵ Kap ॥ 11, 9 schreibt hier und auch weiterhin immer शार्पजन ⁶ So auch
Kap S 44 9, aber cf Maitr S 4, 7, 4 (p 98 Z 5) ⁷ So corr Ch मय्येतमशृत',
cf Maitr S 4 7, 1 (p 98, W 11), Kap S 11, ॥ तमपिरववीन्नामय्येतमशृतम् ⁸ So
corr Ch तस्मिन्धाना, Kap S 44, 9 = Corr ⁹ So corr Ch प्राप्तौ, Kap S 44, 9
प्राप्तौ ¹⁰ So auch Kap S 44, 9 ¹¹ So corr Ch घासमपिद', Kap S
44, 9 = Corr

प्रजापतिर्वा आयायण आयायणदेश सोमो ऽतिरिच्यते यद्वै यज्ञ-
 स्यातिरिच्यते प्रजापतिं तदभ्यतिरिच्यते यदेतमतिरिक्तं सोमं जुहोति
 तस्मादयमतिरिक्तं प्रजापतिं प्रजा एवाभिवपते दोणकलग्नेनोन्नेता
 हारियोजनं जुहोत्यतिरिक्तं वा एतत्पाचाणां यदोणकलग्ने ऽतिरिक्तं
 ५ एष ऋत्विजां यदुन्नेतातिरिक्तं एष सोमानां यद्धारियोजनो ऽतिरि-
 क्तेनैवातिरिक्तमाप्नोत्युन्नेतर्युपहवमिच्छन्ते' य एव तच्च' सोमपीथस्त-
 स्यावहृद्यै ये वै ते वृचे पशव आसीस्त एवैते यत्संभिन्ध्यात्सिंशरुका
 एनमत्स्याः पशवो भुञ्जन्त उपतिष्ठेरन्दिनस्ति' हि यन्न संभिन्ध्यादसिं-
 शरुका एनं बहवः पशवो भुञ्जन्त उपतिष्ठेरन्न हि हिनस्ति समिव'
 १० गृह्णीयादुभयमेव करोत्यसिंशरुका एनं बहवः पशवो भुञ्जन्त उपति-
 ष्ठन्ते निरिव' धयेद्य एव तच्च सोमपीथस्तस्यावहृद्य उन्नरवेद्यां निव-
 पति पशवो वा उन्नरवेदि. पशवो हारियोजनीः' पशुध्वेव पशून्धा-
 ति ॥ ९ ॥ of Kap S 44 9 Mittr S 4 7, 4 TS 6 5 9

पाचाणि प्रयुज्यन्ते ऽनयोर्लोकयोर्विधृत्यै प्रान्यानि युज्यन्ते ना-
 ११ न्यानि यानि प्रयुज्यन्त इमं तैर्लोक' दाधार यानि न प्रयुज्यन्ते ऽमुं तैः
 पराद् ह्यसौ लोको ऽनिरुक्त उपीशुपाचं प्रयुज्यते ऽजा एव तत्पशू-
 नामनुप्रजायन्ते चिर्यिगृह्णाति तस्मात्ता भीञ्जनयत्यथो' द्वौ यदुपी-
 शुपाचं प्रयुज्यते ऽजा एव तेन पशूनां' दाधारान्तर्यामपाचं प्रयुज्यते
 ऽवय एव तत्पशूनामनुप्रजायन्ते यदन्तर्यामपाचं प्रयुज्यते ऽवीरेव
 १० तेन पशूनां दाधारुपाचे' प्रयुज्येते अथा एव तत्पशूनामनुप्रजा-
 यन्ते' तस्मात्तयोरेष्वस्येव शफो' ऽपस्ताद्यदनुपाचे प्रयुज्येते' अथा-

¹ Kap S 41 9 मित्रति TS 6 5 3 4 दृढन्ते

44 9 = Corr

² So corr Ch उपरिष्टेर

³ So corr Ch तच्च Kap ॥

⁴ So Ch Kap S 44 9 निरिव

⁵ cf TS 6 5 9 2 3 4, Kap S 44 9 द्यायोजनि

⁶ So corr Ch सैकान्ता Kap ॥ 45 1 = Corr

⁷ So corr Ch तस्मात्ता श्री

Kap ॥ 15 1 तस्मात्ता तून जनयत्यथा cf TS 6 5 10 1

⁸ So corr Ch पशून्दा

Kap S 40 1 पशूना दा cf auch weiter unten

⁹ So corr Ch दाधारानुपाचे

¹⁰ So corr Ch स पशूना

¹¹ So corr mit Coland Ch यथा, Kap S 10, 1 तया

रथाय यथा ¹² So corr Ch प्रयुज्ये

नैव तेन पशूनां दाधारोक्थ्यपात्रं प्रयुज्यत आरण्या एव तत्प्रजो
 अनुप्रजायन्ते तस्मात्तान्धृतान्याममागतान्मन्ति' यदुक्थ्यपात्रं' प्रयु-
 ज्यत आरण्यानेव तेन पशून्दाधार शुक्रपात्रं प्रयुज्यते ऽचीरेव तत्प्रजा
 अनुप्रजायन्ते मन्थिपात्रं प्रयुज्यत आद्या एव तत्प्रजा अनुप्रजायन्ते
 यदेते प्रयुज्येते' उभयोरेवैतदचीश्चाद्याश्च प्रजा दाधारतुं पात्रे शुक्रपा- 5
 चात्तुर्ध्वं प्रयुज्येते असौ वा आदित्यशुक्रौ रश्मय चतवस्तस्मादेते
 पूर्वं प्रयुज्येते पूर्वं ह्येत एतस्मादवरमादित्यपात्रं' प्रयुज्यते गाव एव
 तत्पशूनामनुप्रजायन्ते यदादित्यपात्रं प्रयुज्यते गा' एव तेन पशूनां
 दाधारमायणपात्रं प्रयुज्यते सर्वा एव तत्प्रजा अनुप्रजायन्ते यदाया-
 यणपात्रं प्रयुज्यते सर्वा एव तेन प्रजा दाधार द्रोणकलशः प्रयुज्यते 10
 प्रजापतिर्वै' द्रोणकलशो यद्वीणकलशः प्रयुज्यते तस्मादिदं प्रजापतिः
 प्रजा वेद तस्मादयं द्यौ ऽस्येतावन्तो वै प्रातर्यहा गृह्यन्ते ते स्तोच-
 वन्त उक्थ्यवन्तो' निदानवन्त आयतनवन्तः कर्तव्या नवैतांगृहीत्वा
 नवभिर्बहिष्पवमानै' स्तुवन्ति तेन ते स्तोचवन्तो यत्पुनरेत्याश्विनं गृ-
 ह्णाति सोमेनैव' स स्तोचवान्यदुपश्विन्नयामौ हुतौ' होता नुमन्तयते 15
 तेन ता उक्थ्यवन्तौ" ॥ यदैन्द्रवायवं तेनैन्द्रवायव' उक्थ्यवान्यन्मै-
 चावरुणं' तेन मैचावरुण उक्थ्यवान्यदाश्विनं' तेनाश्विन उक्थ्यवा-
 न्यन्निष्केवत्यं' तेन शुक्रमन्थिना उक्थ्यवन्तौ' यदैश्वदेवं तेनायायण

¹ So corr. Ch शमसत्तातत्तान्, Kap S 45, 1 शमसत्तातत्तान् ² So corr. Ch यदुक्थ्यपात्रं, Kap S 45, 1 — Corr ³ So corr. Ch यादेते प्रयुज्येते, Kap S 15, 1
⁴ So corr. Ch तस्माद्वरमादित्यपात्रं Kap S 15, 1 द्यौ मत्तस्माद्वरमा-
 दित्यपात्रं ⁵ So corr. Ch गाव एव, Kap S 15, 1 — Corr ⁶ So corr. Ch
 प्रजापतिर्वै, Kap 45, 1 — Corr ⁷ So corr. Ch सद्युज्यते, Kap S 45, 1 — Corr.
⁸ So corr. Ch माने, Kap S 15, 1 मान ⁹ So Ch, Kap S 15, 1 स्तोमेनेष्ट
¹⁰ So corr. Ch यामि हुते, Kap S 15, 1 यामि हुतौ ¹¹ So corr. Ch उक्तं, Kap
 S 45, 1 युक्थ्ययते ¹² So corr. Ch तेनेन्द्र, Kap S 15, 1 — Corr ¹³ So
 corr. Ch उक्तं, Kap S 45, 1 उक्तं ¹⁴ So corr. Ch उक्तं, Kap S 15, 1 उक्तं
¹⁵ So corr. Ch उक्तं, Kap S 45, 1 उक्तं ¹⁶ So corr. Ch उक्तं, Kap S 15, 1

उक्थवान्यदुक्थान्युक्थंशिसिन्शीसन्ति' तेनोक्थ्य' उक्थवानेताव-
 न्तो' वै प्रातर्यहा गृह्यन्ते तानेतन्स्तीचवत उक्थवतो' निदानवत
 श्यायतनवतः करोति निदानवानायतनवानभवति य एवं वेद ॥ १० ॥
 cf Kap S 45, 1, Mātr S 4, 8, 8, TS III, 5, 10, 1, 6, 5, 11, 1—3

इति श्रीमद्यजुषि काठके चरकशाखायां मध्यमिकायामायुष्यं ना-
 ' माराविंशं स्थानकं संपूर्णम् ॥

देवाश्च वा असुराश्च संयन्ता आसीस्ते देवास्संघातीं संघातं पराज-
 यन्त ते ऽविदुरनायतना हि वै स्मस्तस्मात्पराजयामहा इति त एताः
 पुरो ऽकुर्वन्त ता एषामनायतना' नाद्रियन्त त' एतान्पुरोडाशी' अय-

¹ So corr Ch उक्तं दुष्प्रामाण्यं, Kap S 45, 1 उक्त्य' उक्थवान्यदुक्थान्युक्थंशिसिन्शीसन्ति ² So corr Ch स्तीचवत, Kap S 45, 1 — Corr ³ So corr Ch उक्तं, Kap S 45, 1 उक्थवता ⁴ So die Unterschrift in Ch (resp. f. 10) habe ich in तिष्ठ geändert, weil sonst den Unterschriften das ⁵ fehlt) — Sehr merkwürdig aber ist der Umstand, daß Kap S hier die Worte hat इति चायुष्यायक दशम(सि) प्रपाठके समाप्त ॥ १ ॥ Nach Abschluß von 41, 9 steht deutlich इति कथितमनमद्विताया यतुन्वाचारिण्यतरो ध्याय ॥ Hier aber wird der darauf folgende Abschnitt als zehnter den vorangehenden neun offenbar zugerechnet, während ihn die Ziffer ॥ १ ॥ im Widerspruch damit deutlich als ersten Abschnitt von Cap 40, also 45, 1, charakterisiert. Es scheint also, daß hier eine ältere Zählung mit einer jüngeren sich kreuzt, in unangelegener Weise. Das Interessanteste dabei aber ist, daß die ältere Rechnung zum Kāthaka stimmt, in welchem dieser Abschnitt ja deutlich als zehnter zu den neun vorangehenden gehört. ⁶ So corr ब्रह्मनायतना, Kap, S 45, 2 एवमनायतना, cf Mātr S 3, 10, 5 ⁷ Dies t fehlt in Ch und ist von mir ergänzt, unter Anlehnung an die freilich corrupte Lesung in Kap S 13, 2 नाद्रियन्त न एता', auch der Sandhi erfordert die Ergänzung da die Schreibung von Ch नाद्रियन्त एता' unter keinen Umständen bestehen bleiben kann ⁸ So Ch, hier ausnahmsweise

श्यस्ताननुसवनं' निरवर्पसैः पुरो ऽह्निस्तवनानि वाव ते पुरो ऽकुर्वत
 यत्पुरो ऽह्निस्तपुरोडाशानां पुरोडाशत्वं यदनुसवनं पुरोडाशान्विर्वपति
 सवनानां धृत्यै विजित्यै तस्मादनुसवनं पुरोडाशस्य प्राप्तीयात्सोम-
 पीथस्य धृत्यै यतो घृताक्तं स्यात्ततः प्राप्तीयादाज्येन वै वज्रेण देवा
 वृचमघ्नन्तोमो वृचस्सोमपीथस्याघाताय' तदाहुर्न चा अन्येनाज्याद्- ५
 हीने समष्टुमर्हतीति' सर्वमेतद्विभूतं यत्किंचोत्पुनन्ति यदेवानुत्पूतै'
 स्यात्तस्य नाप्तीयादीर्घजिह्वी वै देवानां यज्ञमवालेद्' प्रातस्सवनं त-
 ज्ञमाद्यात्सा' पयस्याभयत्तस्मादामिक्षा' विमदितेव' यत्पयस्या प्रात-
 स्सवने भवति प्रातस्सवनस्य समृद्धौ मैचावरुणी प्रातस्सवने भवति
 नोत्तरे सवने अश्रुते प्राणापानौ" वै मिचावरुणौ प्राणापाना एव 10
 मुखतः परिहरते तस्मान्मुखतः प्राणापानौ न वै स्तोत्रेण न शस्त्रेण
 पङ्क्तिर्यज्ञे ऽवकल्पते पञ्चैतानि हवींषि पङ्क्तिमेवैतद्यज्ञे ऽवकल्पयति ॥
 हविष्पङ्क्तिर्वै यज्ञो नारायणसपङ्क्तिः पाङ्क्तः पञ्चैतानि हवींषि तेन ह-
 विष्पङ्क्तिर्द्दिनारायिसा" प्रातस्सवने द्विनारायिसा" माध्यन्दिन" एक-
 नारायिसा" नृतीयसवने तेन नारायणसपङ्क्तिरपीषोमीयः पशुस्त्रीणि 15
 सवनानि वशानूबन्धा तेन पाङ्क्तो य एवमेतानि यज्ञस्य रूपारण्यनु-
 वेदमर्हतीति" देवाश्च वा असुराश्च संयत्ता आसीस्ते देवेभ्यो महिमानो

ähnlich der Maitr S., doch vgl. unten हविर्वा इन्द्रा, Kap S 45 2 ज्ञानपुरोडाशान्वय-
 स्ताननुसवनं

- ¹ So corr Ch अनुसवनानि, Kap S 45, 2 = Corr ² Kap S 45 2 घृता-
 नात् ³ So corr Ch सोमपीथस्याघाताय Kap S 45, 2 सोमपीथस्याघाताय ⁴ Kap
 S 45 2 न चा अन्येनाज्याद्हीने समष्टुमर्हतीति ⁵ So corr Ch यदेवा, Kap S 45, 2
 यदेवानुत्पूत ⁶ So corr Ch मवालेद्, cf Maitr S 3 10, 6 (p 139, Z 5 6) und
 Schol zu Pa 4, 1, 59 Ant Br 22, 2 असुरो प्रातः सव्यमवालेद्, Kap S 45, 2 द्वीर्घ-
 जिह्वो वै देवानां पयस्याभयत्तसा ⁷ So corr Ch तज्जमाद्या, Kap S 45 ॥ तद्वगमाद्या,
 cf Maitr S 3, 10, 6 (p 138 Z 6) Ant Br 22, 2 ⁸ So corr Ch पयसी भय-
⁹ So corr Ch विमदितेव, in Kap S 45, 2 Lücke ¹⁰ So corr Ch प्राणापानो,
 Kap S 45 2 = Ch ¹¹ So corr Ch ज्ञेता in Kap S 45, ॥ Lücke ¹² So
 corr Ch द्विनारायिष्या Kap S 45 2 = Corr ¹³ So corr Ch माध्यन्दिन, Kap
 S 45, 2 = Corr ¹⁴ So corr Ch एकनारायिष्यास्तुति, Kap S 45, 2 = Corr
¹⁵ So corr Ch दशोति Kap S 15 2 वेदमर्हते

ॐ पाक्रामस्ते' ऽसुरानगच्छस्ते ऽसुरा देवानां बहूनि शतान्यग्निस्तानीमा-
 नि च्छन्दांसि यान्ययज्ञवाहानि' ते देवा अविभयुरित्य' वाव नस्स-
 र्वानसुरा अवपत्स्यन्तीति' तान्नुपामन्त्रयन्त ते ऽनुवन्वार्य वृणामहा
 इति ते परिवापपुरोडाशमवृणत तद्भागधेयमभ्यायन्वृकसामे वावैभ्य-
 ६ स्तदपाक्रामतां' पशवो वागिन्द्रियं प्राणापानौ स इन्द्रो ऽमन्यतेमे
 वावेदमभूवन्निति तेपौ सायुज्यमगच्छहरिर्वा' इन्द्रो धाना अस्त्रितृ-
 कसासे वा इन्द्रस्य हरी अकसामयोरेव तत्सायुज्यमगच्छत्पूषण्क्-
 र्ममिति पशवो वै पूषा पशूनामेव तत्सायुज्यमगच्छत्सरस्वतीवा-
 भारतीवान्परिवाप इति वाग्वै सरस्वती वाच एव' तत्सायुज्यमग-
 १० छदिन्द्रस्यापूप इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियस्यैव तत्सायुज्यमगच्छन्मि-
 चावरुणयो. पयस्येति प्राणापानौ वै मिचावरुणौ प्राणापानयोरेव
 तत्सायुज्यमगच्छदेतेपामेव महिम्ना सायुज्यं गच्छति सर्वमायुरेति प-
 शुमाभवति न यज्ञियामार्तिमार्छति' य एवं वेद ॥ १ ॥

cf Kap S 45 2 'Mair S 3 10 5 6

नीडं' वा एतद्यज्ञस्य क्रियते यद्यजुषा क्रियत उच्चैर्हृचा च साम्ना
 १० च क्रियते यदृच पुरोहची भयन्ति' दृदिम्न' एव प्रत्युत्तञ्च्या अग्नि-
 पिलत्वाय' प्रैवर्चाह प्र यजुषा यच्छति गमयति यहेणर्चा' वै स्तो-

¹ So corr Ch पाक्राम' Kap S 45 2 पाक्रामस्ते ² Kap S 45 2 वा ज्ये
 ऽमन्यते ³ So corr Ch पुरित' Kap S 45 2 पुरित्य ⁴ Kap S 45 2 यय
 पयस्येति ⁵ So corr Ch वाक्य यक्रामता Kap S 15 2 luckenhaft cf Mair S
 11 10 6 1 1 ⁶ So Ch Kap S 45 2 त्परिर्वा इ cf Mair S 3 10 6
 (p 13 7 14) हरिर्वा इ vgl aber oben पुरोडाशं यय fir पुरोडाशानय' ⁷ Kap
 S 45 2 यय ⁸ So corr Ch यज्ञियामा' Kap S 45 2 यज्ञियामार्ति वाछति ⁹ So
 Kap 11 45 3 a A Ch मोह sehr ausprechend ist die Vermuthung von Bloom-
 field nicht insbesondere durch den Gegensatz zu उत्ते doch habe ich nicht gewagt
 dieselbe in den Text zu setzen da das d sowohl in Ch wie in der Kap S über-
 einstimmend bezeugt ist ¹⁰ So corr Ch भयति Kap 11 45 3 = Corr ¹¹ So
 corr Ch दृदिम्न Kap S 15 3 दृदय ¹² In Ch das w unbegreiflicherweise so
 ansgemerzt so daß nun चरित्रित्वाय dasteht während zuerst das Richtige ge-
 schrieben war Kap 11 45 3 अग्निपिलत्वाय ¹³ So corr Ch यहेणर्चा, Kap S
 45 1 यहेणर्चा

चाय गृह्यते यजुषा शस्त्राय तस्मादेते सिंहिते सिंहिते हि स्तोत्रं च शस्त्रं
 च पराङ् वा एतर्हि यज्ञः पराचीर्देवतास्तृतीयसवने यजमानादाग्ने-
 य्या पुरस्तात्सौम्यं परियजति वैष्णव्योपरिष्ठादग्निर्वै सर्वा देवता वि-
 ष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालभते घ्नन्ति वा एतत्सौमं यदभिमुखन्ति
 तस्यैपानुस्तरणी यत्सौम्यो दक्षिणार्थं ऽपेर्जुहोति दक्षिणा हि पितॄणां
 सकृदवद्यति सकृदवत्तं हि पितॄणां यन्मेक्षणेन द्वितीयमवद्यति^१ तेनैव
 सकृदवत्तं भवत्युक्तातृभ्यो हरन्ति सोमदेवत्वं वै साम सान्नस्सवीर्यत्वाय
 सतनूत्वाय^२ प्राग्वाङ् न प्राग्वाङ् इति भीमोसन्ते यत्प्राग्नीयात्प्राक्का-
 रुकस्याध्वन्न प्राग्नीयादहविस्स्यादवजिघ्रेदुभयमेव करोति^३ यो ऽलम-
 न्नाध्याय सन्नन्नं नाद्यात्स प्राग्नीयात्परं वा एतदन्नं यत्पितरः परेणैवा-^{१०}
 न्नेनावरमन्नाद्यमवस्थे भेयजं वा एतद्देवा यज्ञायाकुर्वन्त्यत्सौम्यस्तदेव
 भिपज्यस्तस्मादामयाविना^४ प्राग्यः पितरो भन्दन्तां सोमप्रतीका भ-
 न्दन्तां^५ व्यशेम देवहितं यदायुरिन्द्रपीतो विचक्षणी व्यशेम देवहितं
 यदायुर्हृदिस्पृक्कृतुस्पृक्वर्चोधा^६ अग्नि वर्चो मे धेहि ॥

यन्मे मनो यमं गतं यदा मे अपरागतम् ।

18

राज्ञा सोमेन तव्यमस्मासु^७ धारयामसि ॥

इति सौम्यमवेद्येत यदा इह प्राकरोति^८ यदस्यात्मनो मीयते पितृ-
 स्तन्नच्छति यत्सौम्यमवेद्यते^९ तदेवात्मन्यच्छते परीव पश्येद्यत्परिपश्य-

^१ Von सन्नद्वयने bis hierher im Texte von Ch nicht vorhanden, doch ist am Rande bemerkt दद्यति und unten auf der Seite finden sich als Einschaltung mit † bezeichnet die Worte सकृदवत्तं हि यन्मेवयं दितो, offenbar unvollständig; das Kap S 15 3 bietet das Ganze vollständig und darnach habe ich den Text hier ergänzt resp. berichtigt. ^२ So corr Ch ohne s. bloß तनूत्वाय und zwar am Rande eingeschaltet Kap S 45 3 सतनूत्वाय cf TS G 6, 8 ॥ सतनूत्वाय. ^३ So corr mit Caland nach Kap S 45, 3 यम्य करोति Ch भयमेवा करोति. ^४ Kap S 15 3 तस्मादेवा भिपज्यस्तस्मादा. ^५ Auch Kap S 15 3 पितरो भन्दन्तां सोमं प्रतीका भन्दन्तां cf Apast 19, 3 7 क्षामप्रतीका पितरो भन्दन्ता etc. ^६ So corr Ch स्पृक्कृतु cf Mātr S 1 7, 2 (IV, p 95, Z 9). ^७ So corr Ch तद्वयम्, Kap S 45, 3 = Corr. ^८ So auch Kap S 45 3, cf oben das Adj प्राक्काक. ^९ So corr Ch साम्य, Kap S 45, ॥ = Corr.

त्यात्मानमेव परिपश्यति सह त्वा अमुषिंल्लोके सर्वतनूर्य एवं वि-
 द्धान्सौम्यमवेष्टाते वीर्यं वा उपसदो निर्वीर्यं' तृतीयसवनं ता वहि-
 र्यज्ञं क्रियन्ते यत्सौम्येन तृतीयसवने चरन्ति तृतीयसवन एव वीर्यं
 दधत्येता हि देवता उपसन्स्विज्यन्त आयेय्या पुरस्तात्सौम्यं' परिद-
 ५ जति हतो नेद्यज्ञमभिप्रपद्याता' इति वैष्णव्योपरिष्टादपिष्टोमे' नेत्सौ-
 म्यमभिप्रपद्याता इत्युभयत' एव परिस्तृष्टान्यनभिप्रपादायायेय्या' घृ-
 तस्य' यजति सौम्या सौम्यस्य वैष्णव्योपरिष्टादुतस्य यथापूर्वमेव दे-
 वताः कल्पयति' ॥ २ ॥ cf Kap S 45 3, Maitr S 4 7, 2 3, TS 6 6 7 8

प्राणा वै सैस्थितयजूपि नवैतानि यजूपि नवभिर्बहिष्पवमानि
 १० स्तुवन्ति नव प्राणाः प्राणैरेव प्रयन्ति प्राणैरुद्यन्ति संततं जुहोति
 प्राणानां संतत्या अविच्छेदाय यं कामयेत' प्रमीयेतेति नव कृत्वो गृ-
 हीत्वायजुष्केणैकैकं जुहुयात्प्राणा वै सैस्थितयजूपि प्राणेभ्य एवैनम-
 न्तरेति ताजकप्रधन्वति विश्वरूपो वै त्वाष्ट्रो यज्ञस्य व्यृष्टं च समृद्धं
 चापश्यन्पदेतान्यृगम्याणि' यदेवास्य व्यृष्टं तन्नैस्समर्धयति वीणि य-
 ११ जूपि समृद्धमेव तत्पदुगम्याणि षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति
 वीणि यजूपि अय इमे लोका एष्वेव लोकेष्वुमीति ॥ यद्वै यज्ञस्मा-
 तिरिष्यते घरुणस्तदृह्णाति यज्ञस्वैतदतिरिष्यते यहजीयं यदौदुश्चरी
 यदधिपवणे तेनापो ऽवभृथमवयन्त्यापो वै वरुणो निर्वरुणत्वाय न
 वहन्तीष्वभ्यवेयुः' पशवो वा ऋजीयं पशूनस्य निर्मज्जुरपशुस्या-
 २० नोदञ्चो' ऽभ्यवेयुर्यदुदञ्चो' ऽभ्यवेयुरभीपतः प्रजा वरुणो गृह्णीयान्न

¹ Ch निर्वाय Kap S 45 3 निर्वाय ² So corr Ch वा Kap ॥ 4०, 3 =
 Corr ³ Kap S 45 3 नाद्य ⁴ Kap ॥ 1० १ द्योमा ⁵ So corr Ch
 नेत्सौम्यमभिप्रपद्याता ता इत्युभयत Kap S 45 3 नेत्सौम्यमभिप्रपद्यातामिदमुभयतमेव ⁶ So
 corr Ch नभिप्रपद्याता, Kap S 4०, 3 नभिप्रपद्यातामेव ⁷ So corr Ch एत
 Kap S 45 3 एतस्या ⁸ Kap S 45, 3 देवतास्तर्पयति ⁹ So corr Ch कामयेते
 १० So corr Ch षड्वातान्यृगम्यानि Kap ॥ 45, 4 षडेतान्यृगम्यानि cf Maitr S 4, 8, 4
 (IV, p 111, 7 6) ¹¹ So Ch न घटतोऽभ्यवेयु Kap S 45 4 इत्ययं पेश्वतोऽभ्य-
 वेयु cf Maitr S 4 8, 5 a A (IV p 112 Z 4 8g) ¹² So corr Ch नोदञ्चो
 Kap S 4० 4 नाद्यतो ¹³ So corr Ch ददञ्चो Kap S 45 4 अभ्यवेयुर्यदुदञ्चो

दक्षिणा यहदक्षिणा पितृभ्यः प्रजा निधूवेयुस्तद्वचः^१ प्राञ्चो^२ ऽभ्यवय-
 न्ति पञ्चाद्वि^३ प्राड् यज्ञो वरुणपागन्मुच्यमान एति स्थावरास्त्वव-
 यन्ति स्थावरा वै प्रत्यष्टां वरुणो वरुण एव वरुणमवयजत उरै हि
 राजा वरुणश्चकार शतं ते राजन्भिषजस्सहस्रमिति यथायजुषोऽरणी-
 कमप आविषेतेत्याधारमाधारयति समिद्धा एषोदीष्टै यच तृणं वा ।
 टारु वा पश्येत्तत्रत्याधारयेदपिमत्येव जुहोति समृद्धा अपर्चाहिषः
 प्रयाजान्यजति प्रजा वै बर्हिः प्रजा एवं मृत्योरुत्सृजत्याज्यभागौ^४ य-
 जति प्राणापानी वा आज्यभागौ प्राणापाना एव प्रजानां वरुण-
 पागन्मुच्यत्यथैष वारुणो निर्धरुणन्वायिककपालो भवति न वै पुरुषं
 कपालैराप्नुमर्हत्येकधैवेनमाप्नोत्यसीवरुणाभ्यां समवद्यत्युभयत^५ एवैनं^६
 वरुणपागन्मुच्यत्यथैष वरुणाच्च^७ सर्वो वा एष यज्ञस्तस्य बहु क्रि-
 यते बहु न क्रियते यत्संस्थापयेद्यज्ञं वरुणेन याहयेद्यन्न संस्थापयति
 यज्ञमेव वरुणपाशदुत्सृजति समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तरिति समुद्रयो-
 निर्वै यज्ञस्त्वमेवैनं योनिं गमयति यज्ञस्य त्वा यज्ञपत इत्याहुतिमेव
 करोत्यवभृथ निचुङ्कुणेत्युभयसादेवैनमेतदेवकृताच्च^८ मनुष्यकृताच्चैनसो^९
 मुञ्चति देवीराप^{१०} एष वो गर्भ इत्यपां वा एष गर्भस्त्वमेवैनं योनिं
 गमयत्यभिष्टितो वरुणस्य पाशो ऽवहती वरुणस्य पाश इति वरुण-
 पाशमेवावहन्यप्सुधीतस्य ते देव सोमेति बिन्दुमाचामति य एव
 तथ सोमपीयस्तस्यावरुद्वचै ॥ यदाचामेद्वरुण^{११} एनं याहुकस्त्यान्नीव
 गृह्णीतोभयमेव करोति प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशो नमो वरुणस्य पा-^{१२}
 शयेति वरुणपाशमेव प्रत्यस्यत्युदेत प्रजामायुर्वचो दधाना इत्याशि-

^१ Kap II 45, 1 निधूवेयुस्तद्वचः ^२ Ch प्राञ्चे, Kap II 45 4 प्राञ्च ^३ So
 corr Ch पञ्चाद्वि hap 8 43, 1 पञ्चाद्वि पाण्डो ^४ So corr Ch स्रज्यत्वा, Kap
 II 1, 4 vacat (die 2 Hälfte des Capitels fehlt) ^५ So corr Ch समपाद्य, Kap 8 vacat
^६ So corr Ch वरुणाच्च ^७ So corr Ch शोत्यु कृताच्च
^८ So corr Ch कृताच्चैवता ^९ So corr Ch देवीरापो, cf TS 6 6, 3, 4 ^{१०} So
 corr Ch यदाचमे

पमेवाणास्ते ॥ एषो ऽस्येधिषीमहीति वरुणमेव निरवदायैधन्तमुपय-
न्ति' समिदसि समेधिषीमहीत्याणिषमेवाणास्ते तेजो ऽसि तेजो मयि
धेहीति तेज एवान्वन्धते ऽपो अद्यान्वचारिषं रसेन समगन्महीति य-
थायजुः ॥ ३ ॥ cf Kap S 45 4, Matr S 4 8, 4 5, TS 6, 6 3

- 5 यज्ञस्य वै शिरो ऽच्छिद्यत ततो यो रसो ऽस्रवत्ता' वशाभवद्यद्व-
जानूबन्धा' भवति यज्ञस्य सरसत्वाय मिचो वै यज्ञस्य स्विष्टं गृह्णा-
ति वरुणो दुरिष्टं यन्मैचावरुणी वशानूबन्धा भवत्युभयत एव यज्ञं
प्रमुच्य यजमानाय संप्रयच्छति मिवाच्च वरुणाच्च' यथा लङ्गलेनो-
र्वरा' प्रभिनस्येवमृक्सामाभ्यां यज्ञः' प्रभिद्यते यथा मन्थमन्ववास्य-
10 त्येवं' तद्यद्वशानूबन्धा यज्ञस्य गान्धा अनुयध्यते' यत्प्रथममस्रवत्तद्वृ-
हस्पतिरुपागृह्णाद्यद्वितीयं तन्मिचावरुणी यज्ञतीर्थं तद्विष्टे देवा यदि
तिस्रो ऽनूबन्धास्सुमैचावरुणी प्रथमां कुर्यादथ वैश्वदेवीमथ वार्ह-
स्पत्या' यज्ञस्य सर्वत्वाय सरसत्वायाचाच हि यज्ञस्य रसो ऽयातयामा
वा एतस्य देवताश्च ब्रह्म च यस्मिमेन यजते यदेते वैश्वदेवी च वार्ह-
15 स्पत्या च भवतो देवतानां चैव ब्रह्मणश्चायातयामत्वाय' वैश्वदेवी
मध्ये' भवति वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः प्रजास्वेव रेतो दधात्युर्पाशु यज्ञ-
त्यनिरुक्ती हि रेतो वार्हस्पत्युत्तमा भवति ब्रह्म वै बृहस्पतिरन्तमेवा-
गत्य ब्रह्मवर्चसे प्रतितिष्ठति ॥¹¹ यथा वा अनङ्गान्यथाश्चो विमुक्तो

¹ So corr Ch निरवदायैधन्तमुपयन्ति anders Matr S 1, 5 5 a E (IV p 113 Z. 16), Kap S vacat ² So corr Ch वरुणा ³ So corr Ch वशामवद्यद्व

⁴ So corr Ch मिवाच्च वरुणाच Kap S = Corr (in einem entsprechenden Stück das falschlich in 15, 6 hineingerathen ist) ⁵ So corr Ch यत Kap S =

Corr (in einem entsprechenden Stück das falschlich in 15 6 hineingerathen ist)

⁶ cf Matr S 4 8 6 (IV p 111 / 9), TS 6 6 7 1

⁷ So corr Ch वर्यद्वथ्यते Kap S = Corr (in einem entsprechenden Stück das falschlich in 15 6 hineingerathen ist)

⁸ So corr Ch इत्या ⁹ So corr Ch वारुणा, cf Matr S 4, 8, 6 (IV p 113 Z. 2)

¹⁰ So corr Ch मध्ये, Kap S = Corr (in einem entsprechenden Stück das falschlich in 15 6 hineingerathen ist)

¹¹ Nur von hier an bis zum Schluß ist Kap S 45 a — das entsprechende Cap — vorhanden

ऽपक्रामत्येवै सोमेनेजानादेवताश्च^१ यज्ञश्चापक्रामन्यापेयं^२ पञ्चकपालमुदवसानीयं निर्वपत्यग्निर्यै सर्वा देवताः पाङ्क्तो यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालभते गायत्री वा अग्निर्गाययच्छन्दास्तं छन्दसा व्यर्धयति यत्पञ्चकपालं करोत्यष्टकपालः^३ कार्यो ऽष्टाष्टरा गायत्री गायत्री ऽग्निर्गाययच्छन्दास्स्वेनैवैनं छन्दसा समर्धयति पाङ्क्तो^४ याज्यानुवाक्ये भवतः^५ पाङ्क्तो यज्ञस्तेन यज्ञान्वेति ॥ ४ ॥

cf Kap S 15, 5 (nur der Schluß an richtiger Stelle vorhanden, der Anfang des Cip zum größten Theil fälschlich in 15 6 hineingerathen), Matr S 4 8, 6, 146 6, 7

उपयामगृहीतो ऽसि प्रजापतये त्वा ज्योतिष्मते ज्योतिष्मन्तं गृह्णामि दशाय दशवृधमग्निर्जिह्वेभ्यस्त्वर्तायुभ्यो^६ वातापिभ्यः पर्जन्यात्मभ्य इन्द्रज्येष्ठेभ्यो यरुणराजभ्यः पृथिव्यै त्वान्तरिष्टाय त्वा दिवे त्वा सते त्वासते त्वा भूताय त्वा भव्याय त्वा यतः प्रजा अखिद्रा अजायन्त^७ तस्मै त्वा प्रजापतये विभुदायने^८ जुहोमि स्वाहाभि सोमो ऽपः^९ कामयते ऽभि सोममापो यथा गावस्संजानानास्संगत्यान्यान्वा^{१०} घन्त्येवं वा एतां संजानानीं संगत्यान्वो ऽन्यस्येन्द्रियं वीर्यान्निर्हन्तं उभयमेतन्नाजापत्यं यत्सोमश्चापश्चापामेप रसो यदधि यद्वै पुनौ युध्येते पिता ताभ्यां कल्पयति स्व एवैनी^{११} लोके स्वेन भागधेयेन पिता शमयति^{१२} सह त्वै यज्ञेन समृद्धेन यज्ञते यस्यैष गृह्णते दध्ना सर्वाणि सवनानि पशुमन्ति वीर्यावन्ति^{१३} कर्तव्यानि यत्पयस्यया प्रातस्सवने चरन्ति तेन तत्पशुमद्वीर्यावदधधिधर्मण^{१४} मध्यन्दिने तेन तत्पशुमद्वीर्याव-

^१ So corr Ch सोमेनेजानादे, Kap S 15, 5 अथैवापामेनोजानादेवताश्च ^२ So corr Ch पञ्चकपाल Kap S 15 5 पञ्चक ^३ So Ch, Kap S 15, ॥ ष्टाक, die Form षट्कपाल in Bohltingks Wörterbuch mit Sternchen versehen, also über liefert, aber nicht belegt ^४ So corr Ch पाङ्क्तो Kap S 15, 5 पाङ्क्तो ^५ So corr Ch निर्जिह्वे, Kap S 43, 6 = Corr ^६ So corr Ch विभुदायो, Kap S 45, 6 विभुदायो ^७ So corr Ch मि सोमप., Kap S 15, 6 मि सोमप कामयते मि सोममापो ^८ Ch सप्तान्यान्वा Kap S 15, ॥ सप्तान्यान्वा ^९ So Ch, Kap S 45, ॥ न्यो न्यस्येन्द्रियं तदधि ^{१०} So corr. Ch उहोमो, Kap S 45, 6 = Corr. ^{११} Kap S 15, 6 एवैनीति ^{१२} Kap S 15, 6 एवैनीति, ebenso weiterhin.

छदाशिरा तृतीयसवने तेन तत्पशुमहीर्यावत्सर्वाण्यस्य सवनानि प-
शुमन्ति वीर्यावन्ति^१ भवन्ति य एवं वेद ॥ ५ ॥

cf Kap S 45 6, Muir S 1 3, 35, TS 3, 5 8

देवा वा असुरान्यज्ञमभिलित्य ते प्रवादुग्यहान्गृह्णाना आयन्स
प्रजापतिरमन्यत यः प्रथमो गृहीयते स एवेदं भविष्यतीति स एत-
१ मेषुमपश्यत् पराङ्^२ प्राणञ्च गृह्णीत स पराङ् श्रियो ऽन्तमगच्छद्बुभू-
षन्नेतं^३ गृह्णीत परादेव^४ प्राणान्वापाण्यात्परादेव^५ श्रियो ऽन्तं गच्छ-
ति यदपानित्यार्तिमार्हेति^६ प्र वा मीयते^७ सर्वज्यानिं^८ वा जीयते
यदि कामयेत सद्व्यजमानस्स्यादिति न प्राणान्वापाण्यात्सद्वेव^९
भवति चतुस्त्रिंशतिं^{१०} याचं भवति चतस्रो दिग्स्सर्वास्वेव दिक्ष्वधीति ॥

१० हिरण्येन सैस्पर्शयत्यमृतं वै हिरण्यममृतेनैवैनं संदधाति सकृदभिषु-
तस्य गृह्णाति न वै प्रजापतिं सवनैराशुमर्हत्येकधैवैनमाप्नोति न चै-
मन्वाह न यजुर्वेदति न वै प्रजापतिं वाचाशुमर्हति मनसैवैनमाप्नोति
यो ऽंशोरायतनं^{११} वेदायतनवान्भवति वामदेयमेवाशुं गृह्णन्वामदेयं
मनसा^{१२} ध्यायेदेतद्वा अंशोरायतनमायतनवान्भवति य एवं वेद हिर-
११ ण्यमभिव्यनित्यायुर्वै^{१३} हिरण्यमायुषैवात्मानमभिधिनोत्यद्भिः प्रत्युक्ष-
त्यमृतं^{१४} वा आपो ऽमृतेनैवैनं संरम्भयति ॥ ६ ॥

cf Kap S 45 7, TS 6 6 10, Muir S 4 7 7

^१ Kap S 45 6 क्षीयन्ति

cf aber weiter unten परादेव

परा भयानमगच्छत

^४ Kap S 4, 7 प्राणञ्च gleich darnach aber परादेव

^५ Kap S 45 7 प्राणान्वापाण्यात्परादेव

^६ Kap S 45 7 यदपानित्यार्तिमार्हेति

^७ So corr Ch प्र वा मीयते Kap S 45, 7 - Corr

^८ So corr Ch सर्वज्यानिं cf Pet Wort s v 1 ज्या Kap S 15, 7 सर्वज्याति चा क्षीयते

^९ So corr Ch कामयेत, Kap S 45, 7 सद्व्यजमानस्स्यादिति

^{१०} So corr Ch चतुस्त्रिंशतिं Kap S 45, 7 चतुस्त्रिंशतिं TS 6 6 10 1 चतुस्त्रिंशतिं भवति, cf auch Muir S 4 7, 7 a E

^{११} So corr mit Caland Ch अंशोरायतन Kap S 45 7 अंशोरायतन, TS 6, 6, 10 2 वा वा अंशोरायतन वेदा

^{१२} So corr Ch मनसा, Kap S 45, 7 मनसैवैनमाप्नोति

^{१३} So corr Ch हिरण्यमायुषैवात्मानमभिधिनोत्यद्भिः, Kap S 45 7 हिरण्यमायुषैवात्मानमभिधिनोत्यद्भिः, cf TS 6 6 10, 2

^{१४} So corr Ch अमृतं, Kap S 45 7 अमृतं

^२ So corr Ch परा, Kap S 45, 7 परा प्राण न

^३ So corr Ch परा पितृ तम Kap S 45, 7 स

^४ Kap S 45 7 प्राणान्वापाण्यात्परादेव

^५ So corr Ch प्राणान्वापाण्यात्परादेव

^६ Kap S 45 7 यदपानित्यार्तिमार्हेति

^७ So corr Ch प्र वा मीयते Kap S 45, 7 - Corr

^८ So corr Ch सर्वज्यानिं cf Pet Wort s v 1 ज्या Kap S 15, 7 सर्वज्याति चा क्षीयते

^९ So corr Ch कामयेत, Kap S 45, 7 सद्व्यजमानस्स्यादिति

^{१०} So corr Ch चतुस्त्रिंशतिं Kap S 45, 7 चतुस्त्रिंशतिं TS 6 6 10 1 चतुस्त्रिंशतिं भवति, cf auch Muir S 4 7, 7 a E

^{११} So corr mit Caland Ch अंशोरायतन Kap S 45 7 अंशोरायतन, TS 6, 6, 10 2 वा वा अंशोरायतन वेदा

^{१२} So corr Ch मनसा, Kap S 45, 7 मनसैवैनमाप्नोति

^{१३} So corr Ch हिरण्यमायुषैवात्मानमभिधिनोत्यद्भिः, Kap S 45 7 हिरण्यमायुषैवात्मानमभिधिनोत्यद्भिः, cf TS 6 6 10, 2

^{१४} So corr Ch अमृतं, Kap S 45 7 अमृतं

अपैते ऽतिपाह्या यदेव परमोजो वीर्यमनवरुद्धं तस्यावरुद्धं य-
दाग्नेयस्तेजो वा अपिस्तेज एव तेन पुरस्ताद्वत्ते यदेन्द्र इन्द्रियं वा इन्द्र
इन्द्रियमेव तेन मध्यतो धत्ते यत्सौर्यो ब्रह्मवर्चसमसा आदित्य उपरि-
ष्ठादेव तेन ब्रह्मवर्चसं धत्ते तेजो वा अपिरिन्द्रियमिन्द्रो ब्रह्मवर्चस-
मसा आदित्यस्तेजसा चैव ब्रह्मवर्चसेन चेन्द्रियमुभयत आत्मन्परिगृ-
ह्णात्युपस्तम्भनं वा एतच्छब्दस्य यदतिपाह्याश्चक्रियौ' पृष्ठानि यदेते
न' गृह्णेरन्नुपरिष्ठाद्वीर्यसि' पृष्ठानि प्राञ्चं यज्ञं संमृणुयदेते' गृह्णन्ते
पुरस्तादेव यज्ञमुपस्तम्भ्य चक्रिया' उपास्यति सयत्वाय प्रातस्सवने गृ-
ह्णीयादेतवै सवनाना वीर्यावत्तमं' वीर्यादेवैनानधिगृह्णाति ॥ देवा
वै सर्व एव सदृशा आसन्न व्यावृत्तमगच्छन्ति एत एतान्यहानपश्य- 10
न्नापिराग्नेयमिन्द्र ऐन्द्रे सूर्यसौर्ये ततो वै ते व्यावृत्तमगच्छन्त्यष्टैश्च' दे-
वानां यस्यैते गृह्णन्ते व्यावृत्तमेव गच्छति यैश्चै समानानां प्रजाप-
तिर्वै देवेभ्यो भागधेयानि व्यादिशद्यज्ञमेव सो ऽमन्यतात्मानमन्तर-
गामिति तस्य याः प्रियास्तिष्ठन्त्व आसिस्ता अपन्यधत्तैतान्वाव स
तद्वहानपन्यधत्त येन यज्ञेनेत्सेत्तसिन्वेतान्यहान्यगृह्णीयात्सर्वमेवैन' स- 15
वैर्ये सयोनिं सतनूमृद्वै संभरति ॥ वृत्रे वा एते पुरासन्स इन्द्रो
वृत्रं हत्वा स एतमाग्नेयमविन्दत तमभये प्रायच्छदेतं मे धारयेति स
सौर्यमविन्दत तै सूर्याय प्रायच्छदेतं मे धारयेति स ऐन्द्रे विज्ञेतरौ
पुनरयाचत ता असौ न पुनरदत्तां त इमांस्त्रिकान्युपायन्नयिरिमि-
न्द्रो ऽन्तरिष्टौ सूर्यो ऽमुमेतैर्वै ते यहीरेषु लोकेष्वामुवचेतरेषां' लोका- 20
नामाधिपत्यं पर्यायन्सर्वेष्वेवैषु लोकेष्वामोत्येषां लोकानामाधिपत्यं
पर्येति यस्यैते गृह्णन्ते ॥ यद्वै विराजस्तेजस्तदाग्नेयो' यच्छक्र्यास्तदै-

¹ Kap S 45 7 न्वरुद्धि ² In Kap S 47, 7 fehlt das n ³ Kap S
15 8 इतिपाहि ⁴ Ch सममृणुयदेते Kap S 45 8 सममृणुयदा ⁵ Kap S 45, 8
चक्रिया ⁶ Kap S 45 8 वीर्यवत्तम ⁷ So corr Ch व्यावृत्तमगच्छन्त्यष्टैश्च Kap S
15 8 व्यावृत्तमगच्छन्त्यष्टैश्च ⁸ So corr Ch यज्ञेनेत्सेत्त, Kap S 45 8 यज्ञेनेत्सेत्तसि-
⁹ So corr Ch व्यावृत्त ¹⁰ Von hier an wieder Lucke in Kap S

न्द्रो यदेवत्यास्तत्सीर्यो^१ यचैतानि सामानि स्युस्तदेतान्गृह्णीयात्साम्नां
सतेजस्तायाधैते होमाश्च भक्षणानि चैतैर्वै वम्भाविव्यवयसा^२ इमां-
लोकानर्वाचश्च पराचश्च प्राजानीतां यस्यैते गृह्यन्ते समस्ता उमे
लोका अर्वाचः पराचश्च भान्येतेषां^३ वै वीर्येणापिरित ऊर्ध्वो भात्य-
१० वाँइ सूर्यस्तपति तिर्यङ् वायुः पवते सुप्रज्ञानो वा इत इत्थमसौ
लोको ऽमुतो ह त्वा अर्वाँइ दुष्प्रज्ञानि स' ह त्वा इमं लोकममुतो
ऽर्वाँइ प्रजानाति यस्यैते गृह्यन्ते ॥ ७ ॥

cf Kap 8 45, 8, Matr 8 4 7, 3, TS 6 6, 8

आग्नेयस्त्रीभ्यो बार्हस्पत्यस्ते^४ समानमर्धमालभ्यन्ते यदाग्नेयस्तेजो
वा अग्निस्तेजस्^५ एव तेन पुरस्ताद्वहे यत्तौम्य इन्द्रियं वै सोम इ-
१० न्द्रियमेव तेन मध्यतो धत्ते यद्बार्हस्पत्यो ब्रह्म वै बृहस्पतिरुपरिष्ठादेव
तेन ब्रह्मवर्चसं धत्ते तेजो वा अपिरिन्द्रियं सोमो ब्रह्म बृहस्पतिस्तेज-
सा चैव ब्रह्मवर्चसेन चेन्द्रियमुभयत आत्मन्परिगृह्णाति दक्षिणतो वै
देवानां यज्ञं रक्षांस्यजिघासिन्या देवता ओजीयसीस्ताभ्यो दक्षिणत
आलभ्यन्ते रक्षसामपहत्यै किं तदेकादशिन्यां क्रियत इत्याहुर्ब्रह्मवा-
१५ दिनो यस्माद्विदं क्षत्रस्योपाशारमवस्यतीति^६ या देवता ओजीयसी-
स्ताभ्यो दक्षिणत आलभ्यन्ते ॥ या अवलीयसीस्ताभ्य उत्तरां तस्मा-
द्विदं क्षत्रस्योपाशारमवस्यति दक्षिणत उच्चनां कुर्याद्देवयजनस्य रूपं
रक्षसामपहत्यै तस्मादक्षिणतस्त्रीर्यानां गाधं^७ ये ऽपिष्ठास्त्रयस्तान्समा-
न्कुर्यादपि^८ वै पणवो ऽनूपतिष्ठन्ते पशूनामुपस्थित्या आत्मा वा अ-
२० पिष्ठो भ्रातृभ्या अस्येतरौ तौ ऋधीर्यासौ कुर्यादधरमेव भ्रातृभ्यं कुरुते
यौ परौ ता अपिष्ठेन समौ तौ हि तस्य स्वा आ परार्धादेवं मिनूया-

^१ So corr Ch ग्र्या ^२ So ist wohl zu lesen, Ch यमाधिगवयसा Matr 8
4, 7 3 (p 96 7 15) यमाधिगवयसा, TS 6 c 8, 4 यमाधिगवयसा Kap 8 vacat

^३ So corr mit Caland Ch पराचश्च इत्येतेषां ^४ So corr Ch म ^५ So
corr Ch यादृग्यस्ते ^६ So corr Ch स्तेजस, aber vgl das Folgende ^७ So
corr Ch धेव ^८ So corr Ch गाधये ^९ So corr Ch तान्वमा

त्पापवसीयसस्य व्यावृत्त्या अथो अधरमेव भ्रातृष्वं कुरुते^१ ये^२ ऽग्नि-
 ष्टादुदीचीनं तान्वर्षीयसः कुर्याद्यदि कामयेत विद् द्यवादोजीयसी
 स्यादिति विशमेव द्यवादोजीयसी करोति॥ ये^३ ऽग्निष्टादृक्षिणात्तान्व-
 र्षीयसः कुर्याद्यदि कामयेत द्यवं विश ओजीयस्स्यादिति द्यवमेव
 विश ओजीयः करोति सर्वान्समान्कुर्याद्यदि कामयेत पापवसीयसं^४
 स्यादिति पापवसीयसमेव करोति तिरश्ची मीयते दिशं विधृत्या
 ऊर्ध्वा मीयन्त^५ एषां लोकानां विधृत्यै न यूपं बहिर्वेदि मिनुयान्न
 येद्या^६ अतिरेचयेद्यजमानो वै यूप एतावती पृथिवी यावती वेदियैद्यूपं
 बहिर्वेदि मिनुयात्पृथिव्या यजमानं निर्भजेद्येद्या अतिरेचयेद्वातृतृष्याय
 लोकमुच्छिपेत्समां^७ वेद्यन्तेन मिनुयान्न पृथिव्या यजमानं निर्भजति^८
 न भ्रातृष्याय लोकमुच्छिपत्युपरसंमितां^९ मिनुयाद्यदि कामयेत पितृ-
 लोकं ऋध्रुयादिति पितृलोक एवर्ध्नोति^{१०} रणनासंमितां^{११} मिनुयाद्यदि
 कामयेत मनुष्यलोकं ऋध्रुयादिति^{१२} मनुष्यलोक एवर्ध्नोति^{१३} चपाल-
 संमितां मिनुयाद्यदि कामयेत देवलोकं ऋध्रुयादिति देवलोक एव-
 र्ध्नोति^{१४} सर्वेष्वेवैषु लोकेष्वृध्नोति रथाक्षेण मिमीते वज्रो वै यूपो^{१५}
 वज्रो रथो वज्र एव वज्रं दधाति सर्वे ऽग्निष्टाः कार्या या अग्निष्टा
 अथयस्ता अग्निमभिपर्युहेत्तेनैव सर्वे ऽग्निष्टाः क्रियन्ते ॥ यदग्निष्टाद्रश्-
 ना विहरन्ति तेनैव सर्वे ऽग्निष्टाः^{१६} क्रियन्ते द्वे द्वे रणने यूपमृच्छतस्त-
 सास्त्रियः पुंसो ऽतिरिक्तास्तसादुतैको बह्वीर्जाया^{१७} विन्दते नैका
 बहून्पतीनुपशयो द्वादशो भवति द्वादश मासस्संवत्सरस्संवत्सरस्याह्यै^{१८}
 तं दक्षिणतः परित्यज्य निदधति दक्षिणतो वै देवानां यज्ञं रक्षीस्यजि-

^१ So corr. Ch क्रियते ^२ So corr. Ch यो ^३ So Ch मीयन्त ^४ So
 corr. mit Caland Ch मनुया ये ^५ So corr. Ch द्विषे ^६ So corr. Ch
 त्पुपर संमितामि, vgl. उपरसमिता in Maitr. S. 4, 7, 9 (p. 105, Z. 6), TS 6, 6, 4, 1.
^७ So corr. Ch यद्वान्नोति ^८ So corr. Ch रणनासंमितामि ^९ So corr. Ch
 ऋध्रुया ^{१०} So corr. Ch एवर्ध्नोति ^{११} So corr. Ch एवर्ध्नोति ^{१२} So corr.
 Ch लोकाः ^{१३} So corr. Ch धृज्जीय, zu dem Inhalt dieser Stelle vgl. Maitr.
 S. 4, 7, 9 a. A., TS 6, 6, 4, 3

धासन्वजो यूषो रक्षासामपहत्यै यद्यभिचरेत्पुरुषपशुं कुर्यादिदमहममु-
 मामुषायणममुषाः पुत्रं नियुनज्मीति रशनां यूषे ऽधिन्यस्येद्वजो वै
 यूषो वज्र एवैनं नियुनक्ति ताजकप्रधन्वति यदिति नाभिचरेदारण्यं
 पशुं निर्दिशेत्तस्य नाश्रीयादुपशयं वा अन्वारणयाः पशव उपतिष्ठ-
 १ न्त एकादशिनीं याम्या यदेकादशिन्या वेदिमीयते' तस्माद्राम्याः
 पशव आविरिव शान्ता इव यदुपशयो गुहेव शये तस्मादारणयाः प-
 शवो गुहेव निलायमिव प्रलायमिव चरन्ति ॥ ६ ॥

of Muhi S 4 7 9, TS 6 6 4, Kap S vacat.

प्रजापतिः प्रजासृष्ट्वा स रिरिचान इयामन्यत स एतामेकादशि-
 नीमपश्यत्तामाहरत्तयात्मानमाप्रीणीत यो रिरिचान इव मन्येत स
 १० एतामेकादशिनीमाहेरद्वसिन्नेव कस्मिंश्च यज्ञे दश वै पुरुषे प्राणा
 आत्मैकादशो यावानेवास्यात्मा तमाप्रीणायपिस्सर्वा देवता अप्यो
 एवैता देवता उपालभ्यन्त आत्मा वा आप्रेयो वाक्सरस्वती यत्सा-
 रस्वती वाचमेव मिथुनमात्मन्नुपनियुङ्क्ते ऽथ सौम्यस्सोमो' रेतोधा
 मिथुन एव रेतो दधात्यथ मौष्णः पशवो वै पूषा प्रैव जनयत्यथ वा-
 १३ हृस्पत्यो' ब्रह्म वै दृहस्पतिर्ग्रन्थैव पशुष्वधिवियातयत्यथ वैश्वदेवो वै-
 श्वदेवीरिमाः प्रजाः प्रजा एव ब्रह्मन्नुनियुनक्त्यथैन्द्रः' धृचं वा इन्द्रः
 दधमेव प्रजास्त्वधिवियातयत्यथ मारुतो विड्वै मरुतो विशमेव द्य-
 चायानुनियुनक्त्यथैन्द्राम ओजो वै वीर्यमिन्द्रापी ओजसैव वीर्येण
 विंशं क्षत्रायोपोहति' प्रसवायैव सावित्रो निर्वरुणात्वाय वारुणः प्र-
 १० जापतिः प्रजा असृजत ता अस्मादपाक्रामिस्ता' ऊर्ध्वा आयिस्ता' ११ अ-
 कामयतोप मा वर्तेरन्निति सो ज्ञप्यत स" आत्मानं मेधायालभत

^१ So corr Ch एगुर्नि

^४ So corr Ch सौम्य सामा

^५ So corr Ch नियुनक्त्यै

von 29, 10 उपहति

corr Ch सा ज्ञप्यत सा

^२ So corr Ch विटोमो-

^३ So corr Ch मरुता

^६ So corr Ch विष्ट धृचायोपहति

^७ So corr Ch दयजा

^८ So corr Ch आत्मा

^९ So corr Ch नियुनक्त्यै

^{१०} So corr Ch आद्यस्ता

^{११} So

ता एनमुपावर्तन्त ता अस्मादविभयुस्ता न्याचन्त^१ तस्मात्पशवो न्य-
 क्तास्ता^२ आरादचरस्ता एनं वलिभिरुपायन्देवयजनेन पृषिवी वहि-
 पौषधयः प्रोक्षाणीभिराप इध्मेन च यूपेन च वनस्पतयः पशुभिरजा-
 वय आगिरा चाज्येन च गाव एते वै देवा वलिहृतो यज्ञः प्रजाप-
 तिस्तस्मा एते सर्वा ह्येवं वलिं हरन्त्यासौ वलिं हरन्ति य एवं वेद ॥ ९
 तेपामपक्रमादविभेत्तेषां द्वन्द्वं वीर्याण्यात्मन्नुपन्ययुक्तात्मा वा आप्रेयो
 वाक्सरस्वतीन्द्रियं सोमो वाचं चैवेन्द्रियं चात्मन्नुपनियुक्ते ऽथ पौ-
 ण्यो^३ ऽथ बार्हस्पत्यः^४ पशवो वै पूषा ब्रह्म बृहस्पतिः पशून्धैव ब्रह्म
 चात्मन्नुपनियुक्ते ऽथ वैश्वदेवो^५ ऽथैन्द्रो वीर्यं वै विश्वे देवास्तह इन्द्रो
 वीर्यं चैव सहश्चात्मन्नुपनियुक्ते ऽथ मारुतो ऽथैन्द्रायो बलं वै मरुत १०
 औज इन्द्रायी बलं चैवौजश्चात्मन्नुपनियुक्ते प्रसवायैव मायिवो नि-
 र्वरुणत्वाय वारुणः ॥ १ ॥

cf Kap S 46 2 (nur der Schluß vorhanden), Matr S 4 7, 9, TS 6 6 5

आप्रेयं सारस्वतीं सौम्यं बार्हस्पत्यं तान्सहजालभेत ब्रह्मवर्चसकाम
 प्रजाकामः पशुकामः पुरोधकामो^६ यदाप्रेय आप्रेयो हि ब्राह्मणो य-
 स्सारस्वती वाग्वै सरस्वती याचि हि वदति यस्तौस्यस्सोमं हि पि- १५
 बति यद्बार्हस्पत्यो ब्रह्म वै बृहस्पतिर्वसैव चतुष्पात्संपाद्य प्रतिष्ठाप-
 यति ब्रह्मवर्चसी भवत्यथ पौण्यः पशवो वै पूषा पशून्धैव ब्रह्मन्नुप-
 न्यन्यथैन्द्रायो^७ ऽथैन्द्रः द्यवं वा इन्द्रायी द्यवमिन्द्रः द्यवमेव संपाद्य
 प्रतिष्ठापयत्यथो द्यवैरेव पशून्ब्रह्मण उपोहत्याप्रेयो मध्ये भवत्येन्द्रा^८
 अभित आप्रेयो वै ब्राह्मण ऐन्द्रो राजन्यो ब्रह्मणैव द्यवं मध्यतो व्यव- २०

^१ Ch liest न्याचन्त da य und च in der Candi Schrift kaum zu unter-
 scheiden dürfte die Candi Vorlage न्याचन्त gelesen haben ^२ So corr Ch

न्यस्ता ^३ So corr Ch पौण्यो Kap S 16 2 = Corr ^४ So corr Ch बार्हस्पत्या

Kap S 41 2 = Corr ^५ So corr Ch वैश्वदेवो Kap S 16 2 = Corr ^६ So

corr Ch पुरोधकामो Kap S 46 3 = Corr ^७ So corr Ch निवृत्त Kap S

46 3 = Corr ^८ So corr mit Candi Ch भवत्येन्द्रा अभित Kap S 46 3

संज्ञा अभित

तासीदयेन्द्रो ऽवायन्मनु' यदादेवं चिष्टावस्वी असुरवह्नौ जायया
 व्यर्धयत इति स आगच्छत्सो ऽग्रवीदाभ्यां त्वा याजयानीति नेत्यब्र-
 वीच वा अहमनयोरीज इत्यतिथिपतिर्वावातिथेरीज इत्यग्रवीत्ता
 अस्मै प्रायच्छत्स प्रतिवेशो वेदिं कुर्वन्नास्त ता अपृच्छतां को ऽसीति
 ५ ब्राह्मण इति कतमो ब्राह्मण इति ॥

किं ब्राह्मणस्य पितरं' किमु पृच्छसि' मातरम् ।

भूतं चेदस्मिन्वेष्टी स पिता स पितामहः ॥

इति ता अविज्ञामिन्द्रो वा इति तौ प्रापततां तयोर्थाः प्रोक्षणीराप
 आसीस्ताभिर्नुविसृज्य शीर्षे अच्छिनत्तौ वृषश्च' यवापस्थाभवता त-
 १० स्मात्तौ वर्षेषु शुष्यतो ऽद्रिर्हि हतौ' तां पर्यग्निकृतामुदासृजन्तयामो-
 ज्ञा' इमा मनाप्याः' प्रजा यत्पर्यग्निकृतं पाल्नीवतमुत्सृजति यासेव
 मनुर्कृद्धिमाभोत्तामृभोति' सैस्याप्याः न सैस्याप्याः इति भीमसिन्ते
 स्रवति वै यज्ञो ऽसीस्थितस्ती' स्रवन्तं यजमानो ऽनु परास्रवति' प्रज-
 या च पशुभिश्च सैस्याण एव यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै यदि सैस्यापयेद्या-
 ११ वन्ति पशोरवदानानि तावन्त्याज्यस्यावद्येदयातयामि' ह्येतत्प्राजापत्यं
 यदाज्यमयातयामो' देवानां प्रजापतिस्तदेव सैस्यापयति तदु न सै-
 स्थापयत्युभयमेव करोति ॥ १ ॥

c' Kap S 46 4 Maitr S 4 6 1 TS 6 6 6

ऐन्दवायवामा अये गृह्यन्ते ऽथ शुक्राया अषायायणाया' गाय-

1 So corr Ch चायन्मनु यदादेवं, Kap ॥ 46 4 चायन्मनु यदादेवं vgl Maitr S 1 8 1 utters तमा यज्ञा च यज्ञादयं अग्नि 2 So corr Ch पितरं, Kap S 46 4 = Corr desgl Maitr S 4 6 1 3 Kap S 46 1 पृच्छति aber Maitr S = Kath 4 Kap ॥ 46 4 रिपय्य यवापस्था 4 Kap S 46 1 हितं 5 So corr Ch क्नाता So corr Cl इमा मनाप्या Kap S 46 4 इमा मनाप्या प्रजा 6 So corr Cl यामय मनुर्कृद्धिमाभोत्तामृभोति vgl TS 6, 6 6 1 Kap ॥ 46 4 मनुर्गिरि छिमा 7 Kap S 16 4 यता अमस्थितस्त 8 Kap S 16 4 मुपदाभयति cf auch TS 6 6 6 1 9 So corr Ch यामि, Kap S 46 4 = Corr 10 So corr Ch यामा Kap ॥ 16 1 यदायमयातयामा 11 So corr Ch यवापस्था Kap S 46 5 = Corr cf das Folgende

चो वा ऐन्द्रवायवस्त्रैष्टुभशुक्रो जागत आयायण एतावन्ति वै छ-
न्दीसि छन्दोभिर्देवास्स्वर्गं लोकमार्यं छन्दोभिरेव स्वर्गं लोकमेत्या-
यायणश्चतुर्थे ऽहञ्जागतो वा आयायणो जगन्मुख' एष चिराचो यदेव
छन्द आप्नोति तेनोत्तरं चिराचं प्रतनुत ऐन्द्रवायवायाः पञ्चमे ऽह-
गायचो वा ऐन्द्रवायवः प्राणो गायत्री प्राणमेव मध्यतो दधाति ।
तस्मान्मध्यतः प्राणशुक्रायाप्पष्टे' ऽहस्त्रैष्टुभो वै शुक्रस्त्रिष्टुवन्त एष
चिराचो ऽन्तमेवैनमभ्युदहति शुक्राया एव सप्तमे ऽहस्त्रैष्टुभो वै शुक्र-
स्त्रिष्टुम्मुख एष छन्दोम. प्रत्युत्तञ्च्यै सयत्वायाचो यदेव छन्द आप्नो-
ति तेनोत्तरं चिराचं' प्रतनुत आयायणाया अष्टमे ऽहञ्जागतो वा
आयायणो जगन्मध्य एष छन्दोम' छन्दसामेव ब्रूहमनुब्रूह्यैन्द्रवा-¹⁰
यवायाः प्रायणीय ऐन्द्रवायवाया उदयनीये' प्राणो वा ऐन्द्रवायवः
प्राणेनैव प्रयन्ति प्राणेनोद्यन्ति प्राणा वै यहास्तानेतन्नीहयति य-
द्यतिहारं गृह्णाति यद्यन्यदयान्गृह्णीयात्तं धारयन्ना सादयितोरा-
सीत' प्राणा वै यहाः प्राणानेवायतनश आपादयत्यथोत्तरं प्रसृता
गृह्णन्त एवै ह वै केणिनो दात्भ्यस्य' विगव्रश्चने यहाञ्जगृहुस्स हो-¹⁵
वाच लुणाकपिः' खार्गलिः' कथं यहानयहीरेतीत्यमित्यमिति हा-
सा ऊचुस्स होवाच अनीकमस्य प्रजा भविष्यतीति ततः पञ्चाला-
स्तेषाभवत्यस्यैवं' यहा गृह्णन्ते अनीकमस्य प्रजा भवति ॥ २ ॥

of Kap 8 46, 5, TS 7, 2 8

ऐन्द्रवायवायान्गृह्णीत यः कामयेत यथापूर्वं प्रजाभ्यः कल्पेतेति
यज्ञस्य वै कूप्रमनु प्रजाभ्यः कल्पते यज्ञस्याकूप्रमनु न कल्पते यथा-²⁰
पूर्वमेव प्रजाभ्यः कल्पयति न कनीयाञ्ज्यायांसमतिक्रामत्यैन्द्रवायवा-

¹ Kap S 46, 5 जगन्मुख यः ऊदीम प्रत्युत्तञ्च्यै सयत्वायाचो यदेव छन्द आप्नोति तेनोत्तरं
सूत्रं प्रतनुत etc ² Kap S 16, 5 शुक्राया एव पष्टे ³ So corr Ch तेनोत्तरंस्त्रि

रात्र, Kap S 46, 5 तेनोत्तरं तृतीय

⁴ Ch vielleicht जपि, Kap S 46, 5 - Corr

⁵ Kap S 46, 5 वा मादयतारामोन्वाणा

⁶ Kap 16 5 दमस्य

⁷ So corr Ch

लुणा कपि ; Kap S 46, 5 - Corr

⁸ Kap S 46, 5 खार्गलि

⁹ So corr mit

Guland, Ch एतेषा भवत्यस्यैव

यान्गृहीयादामयाविनः प्राणेन वा एष व्यूध्यते यस्यामयति प्राण
 ऐन्द्रवायवः प्राणेनैवैनं समर्थयति मैवावरुणापान्गृहीरन्येषां दीक्षि-
 तानां प्रमीयेत प्राणापानाभ्यां वा एते व्यूध्यन्ते येषां दीक्षितानां प्र-
 मीयते प्राणापानौ वै मिवावरुणौ प्राणापाना एव मुखतः परिह-
 रन्ते तस्मान्मुखतः प्राणापाना' आश्विनापान्गृहीतानुजावरो ऽश्वि-
 नौ' वै देवानामानुजावरो ता अयं पर्येतामश्विना एतस्य देवता य
 आनुजावस्ता एवान्वाभते ता एनमयं परिणयतः' शुक्रापान्गृहीत
 गतग्रीरसौ वा आदित्यशुक्र एषो ऽन्तो ऽन्तं मनुष्यश्रियो गत्वा
 निवर्तते ऽन्नादेवान्तमालभते' न ततः पापीयाभवति यादृङ् सन्य-
 १० जते' मन्व्यपान्गृहीताभिचरन्तार्तपार्चं' वा एतद्यन्मन्विपार्चं मृत्यु-
 नैवैनं याहयत्युक्थ्यापान्गृहीताभिचर्यमाणस्सर्वेषां वा एतत्पाचा-
 णामिन्द्रियं वीर्यं यदुक्थ्यपार्चं सर्वेष्वेवैनमिन्द्रियेणातिप्रयुङ्क्ते ॥
 मा त्वष्टोचाख्यरणानि गन्म मापस्फरीः पयसा' मा न आधक् ।
 मा वयमेनो ऽन्यकृतं' भुजेम सरस्वत्यभि नो नेपि वस्यः^{१०} ॥
 ११ इति मृत्योर्वै श्लोचाख्यरणानि तेनैव मृत्योः श्लोचाणि न गच्छत्यायाय-
 णापान्गृहीत यस्य पिता पितामहः पुण्यस्यादष्ट तन्न' प्राप्नुया-
 दाचा वा एष इन्द्रियेण व्यूध्यते यस्य पिता पितामहः पुण्यो भव-
 त्यथ तन्न' प्राप्नोत्युर' इवैतद्यज्ञस्य वागिव यदायायणो वाचैवैन-
 मिन्द्रियेण समर्थयति पूर्णान्पहान्गृहीयादामयाविनः प्राणान्वा ए-

^१ So corr Ch पाव^२ So corr Ch श्विना^३ So corr Ch एतियत

Kap S 46 G = Corr, TS 7, 2, 7, 2 परिणयत

^४ So corr in Hiebluck auf

T 7, 2, 7, 3, Ch स्तष्टेष्टातमन्वाभते Kap S 46 G यादृङ् सन्य

^५ So corr Ch

यादृङ् सन्य, Kap S 46 G यादृङ् सन्य

^६ So corr Ch पदतार्तम, Kap S

46, G = Corr

^७ So corr Ch दुनयापार्चं, Kap S 16 G = Corr^८ So

corr Ch मापस्फरी पयसा, Kap S 46 G = Corr cf RV 6, 61, 11

^९ So

corr Ch एतयत

^{१०} So corr Ch वस्य^{११} Ch तच TS 7, 2, 7, 3 तच Kap

S 46, 6 त स

^{१२} Ch तच T 7, 2, 7, 4 तच Kap S 46, 6 त स^{१३} So

corr Ch प्राणान्पुनर दद्ये, aber TS 7, 2, 7, 4 प्राणान्पुनर दद्ये, Kap S 16 G प्राणान्पुनर दद्ये

तस्य शुगृच्छति यस्यामयति प्राणा यहाः प्राणानेवास्य शुचो मुञ्च-
ति पूर्णान्यहान्गृह्णीयाद्वर्हि पर्जन्यो न वर्षेत्प्राणान्वा एतर्हि प्र-
जानी शुगृच्छति यर्हि पर्जन्यो न वर्षति प्राणा यहाः प्राणानेव प्र-
जानी शुचो मुञ्चति ताजक्प्रवर्षति ॥ ३ ॥ cf Kap S 46, 6, TS 7, 2, 7

द्येवस्य पते मधुमन्तमूर्मिं घेनुरिव पयो अस्मासु धुस्व ।

मधुश्रुतं घृतमिव सुपूतमृतस्य नः पतयो मृदयन्तु ॥

उपयामगृहीतो ऽस्यदित्यै त्वा चतुर्ह्यै ॥

उदीरयतं मरुतस्समुद्रतो यूयं वृष्टिं वर्षयथा पुरीषिणः ।

न वो दस्त्रा उपदस्यन्ति घेनवश्शुभं यातामनु रषा अवृत्तत ॥

उपयामगृहीतो ऽस्यदित्यै त्वा चतुर्ह्यै ॥

महीमू पु मातरं सुधतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।

तुविद्यन्मजरन्तीमूर्ध्वी सुगर्माणमदिति सुप्रणीतिम् ॥

उपयामगृहीतो ऽस्यदित्यै त्वा चतुर्ह्यै ॥ एष ते योनिरदित्यै त्वा

चतुर्ह्यै ॥ वृष्टिर्वै देवेभ्यो ऽपाक्कामत्सैषु लोकेष्ववयतं तां देवा

अन्वेष्टुमधियन्त त एतं महमपर्यस्तमगृह्णत तेनैभ्यो लोकेभ्यो वृ-

ष्टिं संप्राच्यावयस्तमेतं वृष्टिकामो गृह्णीत द्येवस्य पते मधुमन्त-

मूर्मिमित्यसौ वै द्येवस्य पतिरमुतो वर्षत्युदीरयतं मरुतस्समुद्रत

इति मरुतस्सृष्टां वृष्टिं नयन्ति महीमू पु मातरं सुधतानामितीयम-

¹ So corr Ch मधुश्रुतमेव सुपूतमृतस्य, aber cf RV 4, 57, 2, TS 1, 1, 14, 3, auch Kap S 10 7 मधुश्रुतं घृतमिव सुपूतम्. ² So corr Ch चतुर्ह्यै, Kap S 10, 7 चतुर्ह्यै. ³ Ch उदीरयतम्, aber cf oben Jath 11, 9, auch Kap S 16, 7 उदीरयतम्, Mastr S 2, 4, 7 उदीरयता RV 5, 55, 1 उदीरयता. ⁴ So corr Ch चतुर्ह्यै, Kap S 46, 7 चतुर्ह्यै. ⁵ So corr Ch च, Kap S 46, 7 = Corr, cf Mastr S 1, 10, 1. ⁶ So corr Ch चतुर्ह्यै Kap S 46, 7 चतुर्ह्यै. ⁷ So corr Ch चतुर्ह्यै, Kap S 46, 7 त्वाद्यर्थ. ⁸ So corr Ch लोकेषु वदत, Kap S 16, 7 लोकेष्ववयत. ⁹ So corr Ch तान्देवा, Kap S 16 7 = Corr. ¹⁰ So corr, Ch तेनैभ्यो Kap S 46, 7 = Corr. ¹¹ So corr Ch संप्राच्या, Kap S 16, 7 = Corr. ¹² Das v fehlt in Ch, ist von mir hinzugesetzt, nach Kap S 46, 7 नो दे देवस्य च. ¹³ So corr Ch वर्षत्यु, Kap S 16, 7 = Corr. ¹⁴ Ch उदीरयतं, Kap S 16, 7 उदीरयतं, cf oben

दितिरस्यां वर्षत्येता वै देवता वर्षस्येगते ता एवोपधावत्येभ्य एव
 लोकेभ्यो वृष्टिं संप्रच्यावयति^१ चतुस्स्तनं पाचं भवति चतस्रो दिशो
 दिग्भ्य एव वृष्टिं संप्रच्यावयति^२ यं प्रथमं स्तनमनुपद्यते तस्या दिशो
 ऽभ्येतद्वर्षत्यपि^३ पाचे क्रियमाणे^४ वर्षति मृन्मयेन गृह्णाति दारुमये-
 ९ ण^५ जुहोति न हि मृन्मयमाहुतिमानग्रे ॥ ४ ॥ cf Kap S 46, 7

उपयामगृहीतो ऽसि प्रजापतये त्वा प्रजाभ्य एष ते योनिः प्रजा-
 पतये त्वा प्रजाभ्य उपयामगृहीतो ऽसि प्रजाभ्यस्त्वा प्रजापतय एष
 ते योनिः प्रजाभ्यस्त्वा प्रजापत उपयामगृहीतो ऽस्यन्तरिक्षाय त्वा
 वनस्पतिभ्य एष ते योनिरन्तरिक्षाय त्वा वनस्पतिभ्य उपयामगृहीतो
 १० ऽसि वनस्पतिभ्यस्त्वान्तरिक्षायैष ते योनिर्वनस्पतिभ्यस्त्वान्तरिक्षायो-
 पयामगृहीतो ऽस्यद्भस्त्वौपधीभ्य एष ते योनिरद्भस्त्वौपधीभ्य उपया-
 मगृहीतो ऽस्योपधीभ्यस्त्वाद्व एष ते योनिरौपधीभ्यस्त्वाद्वः ॥

उदु त्वं जातचेदसं देवं वहन्ति केतवः ।

दृगे विश्वाय सूर्यम् ॥

११ उपयामगृहीतो ऽसि सूर्याय त्वैष ते योनिस्सूर्याय त्वा ॥

वाचस्पतिं विश्वकर्माणमूतये मनोयुजं^६ वाजे अद्या हुवेम ।

स नो नेदिष्टि हयनान्यागमद्विश्वगम्भूरयसे साधुकर्मा ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा विश्वकर्माणे^७ एष ते योनिरिन्द्राय त्वा
 विश्वकर्माणे ॥

२० महीमू षु मातरि सुवतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।

तुविक्ष्वामजरन्तीमुरूचीं सुगर्माणमदिति सुप्रणीतिम् ॥

उपयामगृहीतो ऽस्यदित्यै त्वैष ते योनिरदित्यै त्वा ॥ संततिर्वा एते

^१ So corr Ch संप्रच्या, Kap III 46, 7 = Corr
 Kap S 46 7 = Corr

दिग्वा भ्यातद्वर्षत्य

^२ So versuchungsweise, Ch दिशो भ्यो वर्षा, Kap S 46, 7
^३ So corr Ch क्रियमाणे Kap S 46, 7 = Corr

Ch दारुमयेन, Kap S 46, 7 दारुमय

corr Ch कर्माद्य

^४ So corr Ch संप्रच्या,

^५ So corr Ch संप्रच्या,

^६ So Ch, RV 10, 51, 7 मनोयुज

^७ So

यहा यथा वै जालैवे' संवत्सरो यथा जालायाः पद्यासी एवै संव-
त्सरस्य पद्यासी यथा मध्यमो वैश एवं दिवाकीर्त्यं यदेते न गृह्ये-
न्विपूची संवत्सरस्य पद्यासी व्यवसृजेयातामार्तिमार्ह्युर्यदेते' गृह्यन्ते
यथा जालायाः पद्यासी मध्यमं वैशमभिसमायच्छन्त्येवमेवैतसंवत्स-
रस्य' पद्यासी दिवाकीर्त्यमभिसंतन्यन्ति ते सर्वे सह' दिवाकीर्त्यं गृ-
ह्यन्ते यथा वै मध्यमो वैश एवं दिवाकीर्त्यं यद्यै सौवलस्स्यादवशी-
र्येत ॥ यदेते न गृह्यन्ते द्रुदिन्न एवानुनद्धा अग्निषिलत्वाय शुक्राया
एतदहर्गृह्यन्ते त्रैपुभो वै शुक्रस्त्रैपुभमेतदहः प्रत्युत्तज्यै सयत्वाय सौर्यै
एतदहः पशुरालभ्यते सौर्यो यदो गृह्यते ऽसौ वा आदित्य एतदहस्त-
मेव प्रत्यष्टामृध्वन्ति' पडेतेदहरतियाह्या गृह्यन्ते पशुस्सप्तमस्सप्त प्राणा १०
असा आदित्यश्शिखः प्रजानां शीर्षन्नेव प्राणान्दधाति तस्मात्सप्त जी-
र्षण्याः प्राणा इन्द्रो वै वृचं हत्वा स इमांल्लोकानभ्यजयत्तस्यासौ लो-
को ऽनभिजित आसीत्तं विश्वकर्मा भूत्वाभ्यजयद्यैश्वकर्मणो गृह्यते
ऽमुष्य लोकस्याभिजित्यै यन्ति वा एते ऽस्माल्लोकाद्ये वैश्वकर्मणं गृ-
ह्यते पराञ्च इव ह्येते न रोहन्ति त ईश्वराः प्रमेतोरादित्यै' श्वो गृ- १५
ह्नीरन्वियमदितिरस्यामेव तेन प्रतितिष्ठन्त्या परार्धात्संवत्सरस्यान्य-
मन्यं गृह्णीरन्विश्वान्यन्येन कर्माणि कुर्याणा यन्त्यस्यामन्येन प्रतिति-
ष्ठन्ति ता उभौ सह महाव्रते गृह्यते अन्तमेवागत्योभयोलोकयोर्चैष्टु-
वन्ति वैश्वकर्मणेनामुष्मिन्वादित्येनास्मिन्नकर्ममुक्थं' भवत्यन्नं वा अ-
कर्मन्नाद् एव तेन प्रतितिष्ठन्ति ॥ ५ ॥

20

अग्रये त्वा प्रवृहामि गायत्रेण च्छन्दसेन्द्राय त्वा प्रवृहामि त्रैपु-
भेन च्छन्दसा चिश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः प्रवृहामि जागतेन च्छन्दसा ॥

¹ So corr Ch ग्रान्थे

² So corr Ch व्यवसृजेयाताम् cf TB 1, 2, 3 1

³ So corr Ch प्रमम

⁴ So corr Ch मद्

⁵ So corr met Coland Ch

⁶ So corr Ch प्रमेतोरा

⁷ So corr Ch मुत्त, die Lagsatur was nicht ganz deutlich

- अग्निः प्रातस्सवने पात्वस्मान्वैश्वानरो विश्वकृद्विश्वंभूः ।
 स नः पावको' द्रविणं दधातायुष्मन्तस्सहभक्षास्स्याम' ॥
 विश्वे देवा मरुत इन्द्रो अस्मानसिन्ध्वितीये सवने न जलुः ।
 मुमेधस' प्रियमेपां वदन्तो वयं स्याम पतयो रयीणाम्' ॥
 5 इदं तृतीयसवनं' कवीनामृतेन ये चमसमैरयन्त' ।
 सौधन्वना' अमृतमानशानास्स्विरं नो ऽभि वस्यो नयन्तु ॥
 शुक्र ते शुक्ले गृह्णाम्यहो रूपे सूर्यस्य रश्मिषु रेगीनां त्वा पत्नन्ना-
 धूनीमि मान्दानां त्वा पत्नन्नाधूनीमि कूतनानां त्वा पत्नन्नाधूनीमि
 भन्दनानां त्वा पत्नन्नाधूनीमि देवयानीना त्वा पत्नन्नाधूनीमि ॥
 10 आ सीमुषा' अचुच्यवुर्दिवो' धारामसश्चत' ।
 ककुभं ह्यमृपभस्य रोचते बहत् ॥
 सोमस्सोमस्य पुरोगांशुक्रांशुक्रस्य पुरोगा यज्ञे सीमादाभ्यं नाम जा-
 गृवि तस्मै ते सोम सोमाय स्वाहा ॥ शिवसुभ्यो अवपथास्ती" रुद्रे-
 भ्यो अवपथास्तिरादित्येभ्यो अवपथा येन रूपेण प्रजापतये ऽवपथा-
 15 स्तेन मह्यं पवस्वोगित्तं देव सोम गायत्रेण च्छन्दसाग्नेः पाथ उपेहि
 वशी त्वं देव सोम वैष्णवेन च्छन्दसेन्द्रस्य पाथ उपेह्यस्मत्सखा देव
 सोम जागतेन च्छन्दसा विश्वेपां देवानां पाथ उपेहि ॥ ६ ॥
 cf M tr S 1336 TS 319
- देवाश्च वा असुराश्च समावदेव यज्ञे ऽकुर्वन्त यदेव देवा अकुर्वन्त
 तदसुर अकुर्वन्त ते देवा एतमदाभ्यमपश्यस्तमगृह्णतापये त्वा प्रवृ-
 20 हामि गायत्रेण च्छन्दसेति देवताश्चैव तच्छन्दोसि चाभुवन्नग्निः प्रात-
 स्सवने पात्वस्मानिति सवनान्येव तदाभुवन्शुक्रं" ते शुक्ले गृह्णामी-

¹ So corr Ch पावको cf TS 3191 ² So corr Ch सहभक्ष्याम ³ cf TS 3192 ⁴ So Ch TS 3192 तृतीयं सवन ⁵ So corr Ch मैरयन्त TS 3192 = Corr ⁶ So corr Ch सोपन्वना ⁷ So Ch M tr S 1, II, 36 या भमुडा ⁸ So corr Ch अचुच्यवुर्दिवो ⁹ So corr Ch चत्त ¹⁰ So corr Ch अवपथा ¹¹ So corr Ch पवस्वोगित्तं

त्यहोरात्रयोरेव तद्रूपे आश्रुवन्नेशीनां त्वा पत्नचाधूनोमीत्यपामेव त-
 द्रूपाण्याश्रुर्वस्ते देवा यावानेव यज्ञस्तं परिगृह्याजुहवुस्ते¹ हुतमसुरा
 अन्ययुध्यन्त² ते ऽब्रुवन्नदभन्न इति तदस्यादाभ्यत्वमथो³ यदेनान्दब्धुं
 नागङ्गर्वस्तदस्यादाभ्यत्वि⁴ स एष भ्रातृच्यस्यैव दब्ध्यै⁵ गृह्यते ॥ निया-
 भ्याणां गृह्णाति सोमो वै दग्धो गृह्णाति सोमो हि दधि चतुस्सक्ति⁶
 पात्रं भवति चतस्रो दिशो⁷ दिक्ष्वेव प्रतितिष्ठति घ्नन्ति वा एतासोमं
 यदभिपुण्वन्ति तस्यैपातिमोष्टिणी⁸ तनूर्यदादाभ्यस्तामेवान्वहतीं ह-
 तस्स्वर्गे लोकमभ्यतिमुच्यते तदनु यजमानो यज्ञात्सा हि यजमानस्त
 ह त्वा अमुष्मिंल्लोके सर्वतनूर्यस्यैव गृह्यते वि वा एतद्यज्ञं छिनत्ति
 यत्पुराभिपोतोस्स्र्स्यां⁹ गमयति यदेनूननभिपुतानपिसृजति यज्ञस्य¹⁰
 संतत्या अविच्छेदाय ॥ न सामानुकथो¹¹ ऽपहो ऽस्तीत्याहुर्नायतनस्त¹²
 इति चिर्वसुभ्यो अवपथा इत्येतदुक्थमेपाशीगौरिवीति¹³ साम देवा
 वै यद्वत्स यमजन्त ततो यदत्यरिच्यत तन्नौरिवीतमभवदतिरिक्तं वै
 गौरिवीतमतिरिक्ता अतिमाह्वा अतिरिक्तैनातिरिक्तमाप्नोति यव
 गौरिवीतं साम स्यात्तदपि बहून्तिमाह्वाङ्गृह्णीयात्तेनैवान्तामवत¹⁴ ॥
 उक्थयतो¹⁵ निदानवत आयतनवतः करोति निदानवानायतनवा-
 भवति य एवं वेद ॥ ७ ॥ cf Maitr 8 1 7, 7, TS 6, 6 9

प्रजापतेर्जायमानाः¹⁶ प्रजा जाताश्च या इमाः ।

ता अस्मै प्रतिवेदय चिकित्वा अनुमन्यताम् ॥

पशुपतेः पशवो विरूपासदृशा उत ।

तेषां यं वन्तिरे¹⁷ देवास्ते स्वराडनुमन्यताम् ॥

20

¹ So corr Ch जुहुवु ² So corr Ch युध्यत (erste Hand ते) ³ So corr Ch तदस्यादाभ्यमया cf aber TS 6, 6, 9, 1 ⁴ So corr Ch जुह्वन्तिद्रुपदाभ्यत्वे
⁵ So corr Ch दब्ध्यै ⁶ दिशो fehlt in Ch, ist von mir ergänzt ⁷ So corr mit Caland, Ch तस्यैपातिमोष्टिणी ⁸ So corr Ch मितुतो ⁹ Erste Hand नुतो
¹⁰ So corr Ch त्यादा ¹¹ So corr Ch हुतमेपाशीगौरि ¹² So corr Ch यावन् ¹³ So corr Ch वन्तिरे
 Ch वन्तिरे

- प्रजानन्तः प्रतिगृह्णन्ति पूर्वं प्राणमङ्गेभ्यो^१ अधिनिश्चरन्तम् ।
हुतो याहि पथिभिर्देवयानैरोपधीषु प्रतितिष्ठा शरीरैः ॥
ये वध्यमानमनुवध्यमाना अन्वैष्टान्त मनसा चक्षुषा च ।
अग्निष्टीं अग्ने प्रमुमोक्तु देवः प्रजापतिः प्रजया संविदानः^२ ॥
१ य आरण्याः पशवो विश्वरूपा विरूपास्सन्तो बहुधैकरूपाः ।
वायुष्टीं^३ अग्ने प्रमुमोक्तु देवो विश्वकर्मा प्रजया संरराणः ॥
येषामीणे पशुपतिः पशूनां चतुष्पाद उत ये द्विपादः ।
निष्प्रीतास्ते यज्ञियं भागं यन्तु रायस्योपा यजमानं विनन्तु ॥
प्रमुञ्चमाना^४ भुवनस्य रेतो गातुं^५ धत्त यजमानाय देवाः ।
१० उपाकृतिं शशमानं यदस्यात्रियं^६ देवानामथेतु पाथः ॥
नाना प्राणो यजमानस्य पशुना यज्ञो देवेभिस्सह देवयानः ।
सम्यगायुर्यज्ञो यज्ञपतौ दधातु ॥
उपेत शमितारो देवानां दसिति हविः ।
पशोः पाशं^७ प्रमुञ्चत पाशं यज्ञपतेरधि ॥
११ अदितिः पाशाग्रमुमोक्तेतान्नमः पशुभ्यः पशुपतये ऽस्तु ।
यो नो वेषधरस्स पदीष्ट^८ तस्मिन्पाशाग्रतिमुञ्चाम एतान् ॥
त्वामु त्वे दधिरे प्रथमं विचक्ष्मीं^९ णृतं कर्तारमुत^{१०} यज्ञियं च ।
अग्ने सदद्यस्सतनूर्हि भूत्वाथ वह हव्यं देवेभ्यो जातवेदः ॥

^१ So corr Ch प्रणमङ्गेभ्यो cf TS 3 1 4, 1 ^२ cf Matr S 1, 2, 15 TS 3, 1 4, 2, AV 2, 31, 3 ^३ So corr Ch वायुष्टा cf TS 3 1, 4 2 ^४ So corr Ch प्रमुमोक्तु cf Tb 3, 1, 4 2 ^५ So corr Ch गातुं cf TS 3, 1, 4, 3
^६ So corr Ch यदस्यात्रिय oder यदस्या, cf TS 3 1, 3, 3 ^७ So corr Ch पाश, cf TS 3, 1, 4, 3
^८ Anders TS 3, 1, 4, 4, Matr S 1 2, 15 a II ^९ So corr Ch मयदोष्ट Matr S 1, 2 15 म पद्यता
^{१०} anders Tb 3 1 4 4 ^{११} So corr Ch त्रिवृत्यो cf unten im folgenden Capitel
denselben Pada ^{१२} cf TS 3, 1, 4 1

जातवेदो वपया गच्छ देवीस्त्वै' हि होता प्रथमो वभूष ।

‘घृतस्याग्ने’ तन्वा संभव सत्यास्सन्तु यजमानस्य कामाः ॥ ८ ॥

cf TS 3, 1, 4, (Maitr S 1, 2, 15)

प्रजापतेर्यै पशवो जाताश्च जायमानाश्च रुद्रस्य जाता व्यृद्धेन वा
एष पशुना चरति य एतयोस्सन्तं पशुं तमनिर्याच्यतयोरालभते य-
योरेव' पशुस्तयोरेवैनं निर्याच्य तेनानुमतेन प्रमूतेनर्भोत्येव' जीवन्प-
शुस्स्वर्गं लोकं गमयितव्य इत्याहुर्न मृतस्स्वर्गं लोकं गन्तुमर्हतीति
प्रज्ञानन्तः प्रतिगृह्णन्ति पूर्वं इति जीवन्तमेवैनं स्वर्गं लोकं गमयति
ये च वै याम्याः पशवो ये चारण्यास्त एतमालभ्यमानमनुध्यायन्ति
स ईश्वरो यजमानां ऽपशुः पराभवितोर्यै वध्यमानमनुवध्यमाना य
आरण्याः पशवो विश्वरूपा इति पशूनामेवैषा संप्रमुक्तिः पञ्चतानि 10
'जृहोति पाङ्गाः' पशवो यावानेव पशुस्त्वं स्वर्गं लोकं गमयति ॥ य-
दवप्रापयति तमेव निर्दिष्टमालभते पशुर्वै यज्ञो यज्ञात्स' यजमान
एतत्पशुमालभत' इत्याहुः कृतहि यजमानो भवतीति नाना प्राणी
यजमानस्य पशुनेति प्राणा एवैनयोर्व्यावर्तयति यज्ञेन वा एतमेत-
द्वर्धयति' यज्ञाना प्राण इत्याहुः सम्यगायुर्व्यज्ञो यज्ञपती दधात्विति 15
यज्ञेनैवैनं समर्धयत्यधिरज्जू' वा एता अमुष्मिंल्लोके पशुश्च यजमा-
नश्च ययोरेतेन पाशं न प्रमुञ्चत्युपेत गमितारो देवानां दसितं हविः
पशोः पाशं प्रमुञ्चत पाशं यज्ञपतेरधीति पाशमेवैनयोः प्रमुञ्चति
वरुणपाशं स ह त्वा अमुष्मिंल्लोके ऽपरन्तुर्यस्त्वेवं क्रियते यद्यभिचरे-
द्यो नो वेष्टयधरस्स पदीष्ट" तस्मिन्पाशात्प्रतिमुञ्चाम एतानिति स्त- 20
म्भं वा दारु वाभिदध्यात्पाशमेवासिन्नप्रतिमुञ्चति वरुणपाशमाहव-

1 So corr. Ch स्य 2 So corr. Ch व्याये 3 So corr. Ch एवेष्ट 4 So
corr. Ch एवेष्टेय 5 So corr. Ch पाङ्ग 6 So corr. Ch मा 7 So corr. Ch
मत 8 So corr. Ch दुरगर्धति 9 So corr. Ch रज्जू 10 So corr. Ch
सम्यदटा

नीयं चा एतद्वर्धयति^१ यत्पशुपणं करोति त्वामु त्वे^२ दधिरे प्रथमं
विचक्ष्यमिति मेध्यमेवैनं यज्ञियं करोति जातवेदो वपया गच्छ दे-
वानिति स्वर्गमेवैनं लोकं गमयति यद्यद्वा ऋषीणां च देवानां च
यज्ञस्यापूतमासीत्तदेतैरपुनत यदेवास्य यज्ञस्यापूतं तदेतैः पुनीत आ-
५ व्यं वा एतैस्तेऽपाजयेत्तदपायानामपायत्वमायमेवैतैरपजयति ॥ ९ ॥

cf TS 3 1, 5

तृतीयस्यां^३ वै दिविं सोम आसीत्तं^४ गायत्र्याहरत्तस्य पर्णमच्छि-
द्यत सं^५ पर्णो^६ अभ्यस्तपर्णस्य पर्णत्वं तस्मात्सर्वे वृक्षाः पर्णवन्तो
ऽपैप एवं पर्ण उच्यते यत्पर्णशाखा भवति तमेव सोममवरुन्धे दवा
वै ब्रह्मन्समवदन्त तत्पर्णं उपाशृणोत्सुथ्रवा वै नामैप न वधिरो भ-
१० वति ये एवं वैद यत्पर्णशाखाया प्रापयति ब्रह्मणैर्विनाः^७ प्रापयति प्र-
जापतिः पशूनसृजत तानयं^८ देवो अभ्यमन्यत^९ ति शम्याशमयत्तच्छ-
म्याशमीत्वं यच्छमीशाखाया प्रापयति शान्त्या अषां वा एतदोषधी-
नां तेजो यद्भीं यद्भभिञ्जूलैः प्रापयत्यपामेवैना ओषधीनां तेजसा
प्रापयतीपे^{१०} त्वोजे^{११} इतीपमेवोजे यज्ञे दधाति वायवस्स्येति वा-
१५ युर्वी अन्नरिद्धस्याध्यक्षो उत्तरिद्धदेवत्याः पशवो वायुरैवानानन्तरि-
द्याय पंरिददाति प्रं वा एनानेतदाकरोति यद्वायवस्स्येत्याहारय-
स्येव^{१२} हि वायुरुपायवस्स्येति^{१३} यजमानायैव पशूनपाकरोति देवो
यस्म्यवितां प्रापयत्विति प्रंसूत्यै श्रेष्ठतमाय कर्मण इति यज्ञो वै श्रेष्ठ-

^१ So corr Ch ब्रह्मवर्धयति

^२ So corr Ch nicht deutlich त्वो oder त्वी

न्यो न्यो, aber vgl den Vers oben im vorübergehenden Capitel ^३ Dies Capitel findet sich auch in T1, welche Handschrift daher hier verglichen ist, die Accente sind nach T1 gesetzt

^४ Ch ना, T1 च Kap S 46, 8 = T1, ohne Accent.

^५ So T1, deagl Kap S 46, 8, ohne Accent, Ch सो

^६ Der Accent fehlt in T1 und ist von mir ergänzt ^७ So T1, Ch वन, Kap S 46, 8 वना

^८ So T1, deagl Kap S 46, 8, ohne Accent, Ch तानयन्ते

^९ So corr mit Caland, T1 देव्यो भग्येत, Ch देव्यो भग्येत, deagl Kap S

corr Ch त्वो, T1 यति इपे, Kap S 46, 8 त्वो

^{१०} So corr Ch त्वो, T1 यति इपे, Kap S 46, 8 त्वो

^{११} Ch त्वोजे, Kap S 46, 8 त्वोजे

^{१२} So T1, Ch ब्रह्मणैर्विनाः

^{१३} So T1, Ch वायवस्स्येति

तमं कर्माण्यायध्वमग्न्या देवभागमिति वत्सेभ्यश्च वा एतां मनुष्येभ्यश्च
पुराणायन्ते^१ ऽपैतर्हि देवेभ्य एवेना आणाययति^२ प्रजावतीरनमीवा^३
अयक्ष्मा इति प्रजावतीरेवेना अनमीवा^४ अयक्ष्माः करोति ॥ भा
वस्तेन^५ ईगत् मार्धगस इत्यागिपमेवांगस्ते परि वो रुद्रस्य हेतिवृ-
णक्ति^६ रुद्रमेव पशुभिः परिवृणक्तव्यातुको ऽस्य रुद्रः पशून्भवति
यस्यैव विदुषो यश्चैव^७ विद्वान्द्विषे गाः प्रापयति ध्रुवां अस्मिन्तो
पतौ स्यातेति^८ दृहयेवेना बह्वीरिति भूमानमेवेना गमयति यजमा-
नस्य पशून्पाहीति यजमानस्य पशूनां गोपीथाय प्रतीचीं शाखा-
मुपगूहति तंसाद्धान्याः^९ पणवस्सारयमारण्याद्वांममायन्ति^{१०} यत्पराचो-
मुपगूहेदरण्ये हीयेन्^{११} ॥ १० ॥

of Kap S 46, 8, Matr S 4, 1, 1, TBr 3, 2, 1.

इत्येकोत्तरगतशाखाध्ययप्रभेदभिन्ने श्रीमद्यजुर्वेदे काठके चरकश-
खायां मध्यमिकायां पाल्नीवतं नाम त्रिंशं स्थानकं परिपूर्णम् ॥
संपूर्णं चेयं मध्यमिका ॥ शुभमस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ सर्वजगतास् ॥^{१२}

^१ So T₁, degl Kap S 46, 8, ohne Accent, Ch पुराणायते ^२ So T₁,
degl Kap S 46, 8, ohne Accent, Ch आणायति ^३ So T₁, Ch मीव ^४ So
T₁, Ch मीव ^५ So T₁, Ch मा नस्तेन, Kap S 46, 8 मा वस्तेन ^६ Ch
पशून्भवति ^७ So corr Ch यस्यैव, T₁ यस्यैव, Kap S 46, 8 यस्यैव ^८ In T₁
eine kleine Lucke aus diesem Grunde ist der Accent von mir ergänzt für die
Worte शाखा. पणवस्सारयमारण्या^९ ^{१०} Ch द्वांममायन्ति, T₁ पणवस्सारयन्ति, Kap S 46, 8
पणवस्सारयद्वांममायन्ति, Matr S 4, 1, 1 द्वांममायन्ति ^{११} Die drei letzten
Worte des Textes in T₁ abgebrochen, daher der Accent von mir ergänzt. Kap
S 46, 8 दृहयेवेन दृहयेन् ^{१२} So die Unterschrift des Capitels in Ch